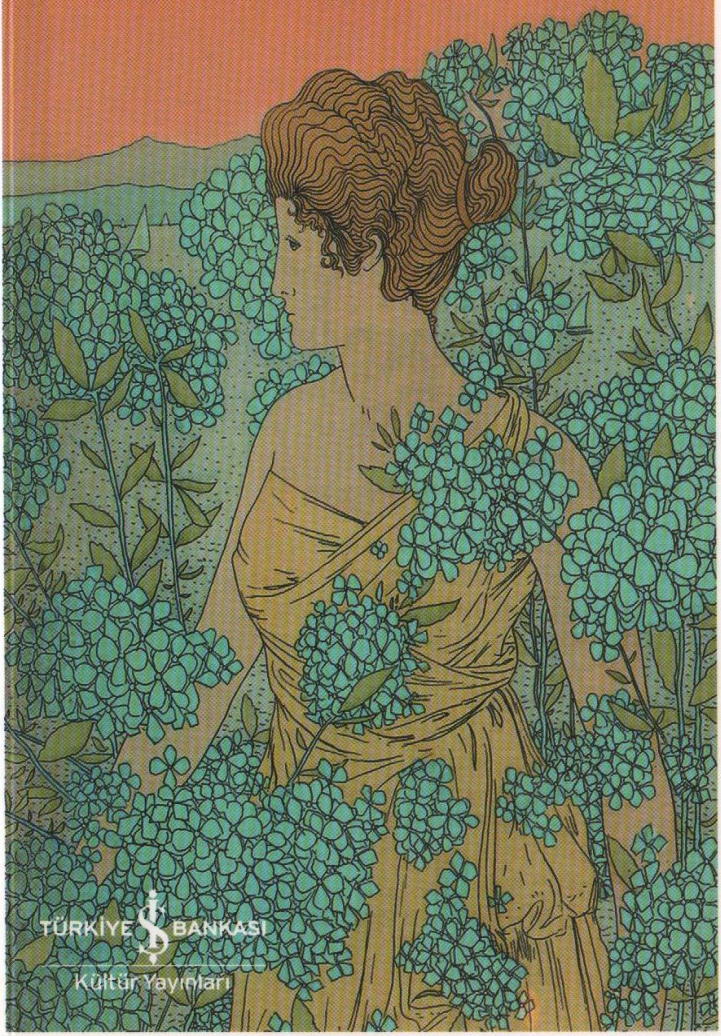
MODERN KLASİKLER Dizisi - 131

ROBERT GRAVES
HOMEROS'UN KIZI

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN:
DENİZ BETİL

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

HOMEROS'UN KIZI
ROBERT GRAVES

ÖZGÜN ADI
HOMER'S DAUGHTER

© TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI, 2017
SERTİFİKA NO: 40077

EDİTÖR
DAMLA GÖL

GÖRSEL YÖNETMEN
BİROL BAYRAM

DÜZELTİ
MEHMET CELEP

GRAFİK TASARIM VE UYGULAMA
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

I. BASIM MAYIS 2019, İSTANBUL

ISBN 978-605-295-821-6

BASKI: AYHAN MATBAASI
Mahmutbey Mah. 2622. Sokak No:6/31 Bağcılar/İstanbul
Tel. (0212) 445 32 38 Sertifika No: 22749

Bu kitabın tüm yayın hakları saklıdır.
Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak kısa alıntılar dışında gerek metin, gerek görsel malzeme yayınevinden izin alınmadan hiçbir yolla çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
İstiklal Caddesi, Meşelik Sokak No: 2/4 Beyoğlu 34433 İstanbul
Tel. (0212) 252 39 91 Faks (0212) 252 39 95
www.iskultur.com.tr

ÇEVİREN: DENİZ BETİL

1940 yılında İstanbul'da doğdu. Leicester School of Art and Architecture'da İç Mimarlık eğitimi aldı. Robert Graves, Miguel de Unamuno, H. F. Peters ve Keith Botsford gibi yazarların eserlerini Türkçeye kazandırdı.

Modern
Klasikler
Dizisi - 131

Homeros'un Kızı

Robert Graves

İngilizce aslından
çeviren: Deniz Betil

TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

İçindekiler

Öndeyiş 1
I. Bölüm: Kehribar Gerdanlık 13
II. Bölüm: Saray 19
III. Bölüm: "Odysseus'un Gidişi" 31
IV. Bölüm: Babamın Kızı 51
V. Bölüm: Çamaşır Günü 67
VI. Bölüm: Çıplak Giritli 81
VII. Bölüm: Açgözlü Talipler 95
VIII. Bölüm: Meclis Toplantısı 111
IX. Bölüm: Klytoneos Yola Çıkıyor 127
X. Bölüm: Yaşlı Beyaz Dişi Domuz 139
XI. Bölüm: Halios'tan Gelen Oklar 155
XII. Bölüm: Cenaze Yemeği 167
XIII. Bölüm: Aithon Dilenmeye Gidiyor 181
XIV. Bölüm: Çiçeksiz ve Çalgısız 195
XV. Bölüm: İntikam Günü 209
XVI. Bölüm: Homeros'un Kızı 227

Elbette Selwyn Jepson için

Öndeyiş

Çocukluğum geçip gittiğinde ve günler artık sonsuz görünmeyip on iki saat veya daha kısa sürdüğünde, ciddi ciddi ölümü düşünmeye başladım. Kendi ölümlülüğümün bilincine varmamı sağlayan, Drepanum'daki kadınların yarısının çulluklar gibi bağırıp ağlaşarak peşinden yürüdüğü büyükannemin cenaze alayı oldu. Çok geçmeden evlenecek, çocuk doğuracak, şişman, ihtiyar ve çirkin –veya sıska, ihtiyar ve çirkin– olacak ve bir süre sonra ölecektim. Ne bırakacaktım ardımda? Hiç. Ne bekleyecektim? Hiçten de fenasını: Ecdadımın hayaletlerinin şekilsiz bir düzlükte yarasa misali sesler çıkararak gezindiği, geçmişin ve geleceğin tüm irfanıyla donandıkları halde bundan yararlanmalarının yasak olduğu, hâlâ haset, şehvet, nefret ve hırs gibi insani tutkuları taşısalar da bunları mükemmelleştirecek güçten yoksun kaldıkları sonsuza dek sürecek bir yarı karanlık. Bir gün ne kadar sürer insan ölünce?

Birkaç gece sonra rüyamda büyükannemi gördüm. Üç kez ona doğru koşup sarılmaya çalıştım, ama her seferinde yana çekildi. Kalbim çok kırılmıştı. "Büyükanne, seni öpmeye çalışıyorum; niye yerinde durmuyorsun?" diye sordum.

"Canımın içi," dedi, "ölümlüler ölünce işte böyle olur. Odun yığınlarının zalim ateşinde yok olan et ve kemikleri bir arada tutmaya artık güçleri yetmez ve ruh, bir düş gibi uçup gider. Sakın seni daha az sevdiğimi düşünme; ama artık benim bir cismim yok."

Rahiplerimiz, tanrıların çocuğu olan bazı kadın ve erkek kahramanların Kutlular adasında imrenilesi bir ölümsüzlüğe kavuştuklarını söylüyor; ama söyleyenlerin de inanmadığı bir hayal bu. Şundan eminim: Bildiğimiz hayattan, yani güneşin, ayın ve yıldızların altındaki hayattan başka bir gerçek hayat yok. Ölenler ölüdür. Onlara geçici bir yeniden doğuş yanılsaması vermeyi umarak hayaletlerinin içmesi için toprağa döktüğümüz kan sunuları boşuna. Yine de...

Yine de Homeros'un şiirleri var. Homeros öleli iki yüz yıldan fazla oluyor; ama ondan hâlâ yaşıyormuş gibi söz ediyoruz. Homeros şu şu şu olayları anlatır diyoruz, anlatmıştır değil. Agamemnon ile Akhilleus'tan, Aias ile Kassandra'dan, Helena ile Klytaimnestra'dan ve Troya Savaşı destanında anlattığı diğerlerinden çok daha canlı, çok daha sahici Homeros. Onlar tek başlarına teselli etme, heyecanlandırma, gözyaşı döktürme güçleri olmayan, yaşam enerjisi barındırmayan ve salt Homeros'un şiirleri sayesinde cisim kazanan birer gölgeden ibaretler. Oysa Homeros şimdi de yaşıyor, gelecekte benim bütün çağdaşlarım ölüp gittiğinde de o yaşayacak. Hatta kendisinin Kader Tanrıçalarından daha uzun olmasa da bizzat Zeus Baba'dan daha uzun yaşayacağına dair küfür sayılabilecek bir kehanet duydum.

On beş yaşımda böyle konular üzerine düşüncelere dalarak karalar bağlayıp gitgide içime kapandım ve Tanrılara beni ölümsüz yapmadıkları için sitem etmeye başladım; Homeros'a imreniyordum. Bu bir kız için kesinlikle garip bir durumdu ve kâl[illegible]mız Eurykleia, yaşıtlarım gibi gülüp eğlenmek yerine sarayda kasvetli bir suratla dolandığımı

görünce, kafasını sallardı genelde. Ona hiç cevap vermez, ama şöyle düşünürdüm: "Ya sen, sevgili Eurykleia, önünde en fazla on, bilemedin yirmi yıl var; giderek gücün azalacak, romatizma ağrıların artacak, peki sonra? Bir gün ne kadar sürer insan ölünce?" Bu ölüm meselesinin kafamı aşırı kurcalaması son zamanlarda aldığım en sıra dışı kararı, yani Homeros örtüsü altında kendime bir ölüm ötesi hayat sağlama kararımı mazur gösterir ya da en azından açıklar. Dilerim her şeyi gören ve benim hürmet etmeyi asla ihmal etmediğim Kutsal Tanrılar, bu çabamda beni başarılı kılsın ve hilemi gizlesinler. Ozan Phemios, şiirimi herkese yayacağına dair bozulmaz bir yemin etti; böylece vaktiyle o kanlı öğleden sonrasında kendi hayatım pahasına onu çift ağızlı kılıçtan kurtarmamın borcunu da ödemiş olacaktı.

Benim soyumu sopumu sorarsanız, Eryks dağında ve civarında yaşayan karışık ırklardan oluşmuş Elym halkından bir prensesim. Eryks, üç köşeli Sicilya'nın en batı ucuna hâkim olan arı dolu büyük bir dağdır ve adını üzerinde sayısız arının bal topladığı bir çalıdan almıştır. Biz Elym'ler, uygar dünyanın en ucundaki millet olmakla övünürüz; gerçi övünmeye başladığımız zamandan beri İspanya ve Mağrip bölgelerinde filizlenen Yunan kolonilerini yok saymak demekti bu. Ayrıca Yunan olmayan ve insan kurban etme gibi barbarca gelenekleri olan Fenikeliler de uygar olduklarını iddia ediyorlar ve şimdilerde Kartaca, Utica ve Afrika kıyısının başka yörelerine iyice yerleşmiş durumdalar.

Size kısaca kökenimizi anlatayım. Babam, doğrudan kahraman Akestes'in erkek soyundan geldiğini söylüyor. Akestes Sicilya'da doğmuş; Nehir Tanrısı Krimisos ile sürgün edilmiş Troyalı soylu Aegesta'nın oğluymuş. Rivayete göre Miken kralı Agamemnon Troya'yı kuşattığında, Kral Priamos'un talebi üzerine Akestes Troya'ya yelken açmış. Ne var ki Troya'nın kaderi yenilmekmiş ve Akestes Akha mızraklarından canını kurtaracak kadar talihliymiş. Düş-

man Troya'ya girip uyuyan insanları katletmeye başlayınca akrabası Dardanoslu Aineias tarafından uykusundan uyandırılan Akestes, bir grup Troyalıyı Batı Kapısı'ndan çıkarıp Abydos'a ulaştırmış. Abydos, Hellespontos'ta* bir kaledir ve rivayete göre Akestes annesinin gelecekle ilgili uyarıları doğrultusunda tedarikli üç gemiyi orada hazır tutuyormuş. Aineias da kurtulmuş. Akha kuvvetleri arasından sıyrılıp İda dağına varmış ve orada Dardanoslu adamlarını Perkote'de karaya çekilmiş donanma gemilerine bindirme hazırlıkları yaptıktan sonra Akestes'in dümen suyunu izlemiş.

Sert bir rüzgâr Akestes'i Ege denizinin güneybatısına doğru taşıyıp Aphrodite'nin adası Kythera'yı geçtikten sonra Sikan denizinin batısına savurmuş ve en sonunda Sicilya'nın tam karşımızdaki kıyısında yükselen ve sürekli kaynayan Etna dağını görmüş. Akestes burada karaya çıkmış, ordusu için su çekmiş ve ardından Pelorus burnunu dönmek üzere güneye dümen kırmış. Beş gün sonra Egadi adaları ufukta belirmiş ve Akestes şükrederek gemilerini doğum yeri olan Eryks dağının gölgesindeki korunaklı Rheithros koyunda kumsala çekmiş. Tam o sırada, mavi bir yalıçapkını gemi pruvalarının hemen üstünden uçmuş ve denizi yatıştıran Tanrıça Thetis'in bu uğurlu işaretiyle birlikte, Akestes onun onuruna gemileri yakmış; ama önce temkinli davranarak, karada işine yarayabilecek bütün yükü, halat takımlarını, yelkenleri, madenleri ve diğer eşyayı boşaltmış. İşte dört yüz yıl kadar önce Tanrıça için yapılan bu sununun anısına, ailem bana "Gemilerin Yanışı" anlamına gelen Nausikaa adını vermiş.

O sıralar Yunanca konuşan başka koloniler Batı Sicilya'ya henüz yerleşmemişti. Birkaç Girit kolonisi dışında, bütün adada İberya kökenli Sikan'lar yaşıyordu ve bu halkın çoğu dağın dizlerinde oturan güçlü Eryks şehrindeki Akestes ve annesiyle dost olmuşlardı. Akestes, manevi babası olan

* Çanakkale Boğazı. (ç.n.)

Sikan kralına Troya'dan getirdiği kazanlar, üçayaklı kaplar ve tunç silahlar gibi değerli armağanlarla giderek Troyalı sığınmacıların kabulü için ricacı oldu. Her daim suratsız ve kendine yeten bir halk olan Eryksli Sikan'lar kuşkularını saklamadı; ama sonunda Kral, meclisini Akestes'in dağın tepesine epeyce yakın bir yerde şehir kurmasına izin vermeye ikna etti. Akestes buraya Hypereia, yani "Yukarı Şehir" adını verdi ve Sikan'lardan çok sayıda koyun, keçi, inek ve domuz satın aldı. Çok geçmeden, Latium'a gitmekte olan Aineias altı gemiyle geldi ve şehrin surlarının tamamlanmasına yardım ederek Akestes'e dostluğunu kanıtladı. Ayrıca dağın zirvesine bir Aphrodite Tapınağı inşa etti ki bu erotik yapı lehine söyleyecek pek bir şeyim yok; gerçi Aineias'ın bu yaptığı dindar bir hareket sayılır, zira Aphrodite onun annesiydi. Başlangıçta Hypereia halkı ile Eryksliler dostça geçiniyordu; Eryksliler onlara dağın olanca zenginliğini tanıttı, buna karşılık Hypereia halkı da onlara demir ve ahşap işçiliğinin inceliklerini ve gemi direğinin yarı boyuna kurulan platformdan zıpkınla orkinos ve kılıçbalığı avlama sanatını öğretti. Bu iki ayrı millet, Sikan'ların Dağ Tanrıçası Elyme'ye olan adanmışlıkları hususunda birleştiği için, biz artık Elym'ler olarak tanınıyoruz. Bu tanrıça aslında Arkadia'dan Tanrıça Alphito'ya daha çok benzese de halkımız onu Aphrodite ile özdeşleştiriyordu. Homeros'un Oğulları* bu benzerliği, Herakles'in, Onuncu Görevinden** sonra

---

* *Homeridai.* Biyolojik olarak Homeros'un soyundan geldiklerini öne süren, gezginci bir ozan topluluğu. Yunanistan, Sicilya ve Kuzey Afrika gibi yerlerde şehir şehir gezerek Homeros'un destanlarının yayılmasında rol oynadıkları düşünülür. Ancak bunların bir kısmı bu ozanların kendilerinin ürettiği metinlerdir. 1897 yılında yazar Samuel Butler da *The Authoress of the Odyssey* [Odysseia'nın Kadın Yazarı] adlı eserinde *Odysseia* destanının *İlyada*'dan farklı bir üslupla, aslında Sicilyalı bir kadın tarafından yazıldığını iddia etmiştir. (e.n.)

** Herakles'in Kral Eurystheus'un hizmetinde başardığı on iki işten biridir, kahramanın dünyanın batı ucundaki Geryoneus'un sığır sürülerini alıp krala getirmesi gerekmiştir. (e.n.)

Elym rahibelerinden birini yanında getirip onu Arkadia'ya yerleştirdiğini söyleyerek açıklar.

Yedi kuşak kadar sonra, bu şekilde oluşan Elym milletine Phokaia'lılar* da eklendi. Troya'nın mahvının planlandığı Peloponez'deki o kibirli Akha şehirleri o sıralar tamamen çökmüştü. Herakles'in Oğulları da denen barbar Dorlar demir silahları ve demir yürekleriyle Korinthos kıstağını geçmiş, kaleleri birbiri ardına yakmış ve Akhaları, verimli otlaklar ve mısır tarlalarından kuzeyin dağlık bölgelerine sürmüşlerdi; sayıları giderek azalan, utanç verici durumdaki Akhalar hâlâ orada yaşarlar. Gelgelelim Yunanistan'ın daha eski sakinleri, özgürlük düşkünü ve gemi sahibi Pelasg'lar, İonia'lılar ve Aiolos'lular değerli mallarını aceleyle topladılar ve özellikle de daha önce ticaret ilişkileri nedeniyle sık sık gittikleri Küçük Asya kıyılarında kendilerine yurt aramak için yelken açtılar. Göç edenlerin arasında Parnassos dağından inen ve Troya'da Prens Paris'i vuran ünlü okçu Philoktetes'in soyundan gelen Phokis'liler de vardı; ama onlara iki Atinalı soylu önderlik ediyordu. Khios'un** arkasındaki anakarada kurdukları yeni şehirleri Phokaia, Akdeniz'i enine ve boyuna –Herakles Sütunları'na dek batıya ve Po ırmağının ağzına dek kuzeye– kat eden elli kürekli ticaret gemileriyle ünlendi. Güney İspanya'daki Tartessos kralı Geryoneus, Phokaia'lı bu namuslu tüccarları sevdi; onları ülkesine yerleşmeye çağırdı ve onlar için bir şehir kuracağına söz verdi. Tüccarlar öneriyi sevinçle kabul etti; karılarını, çocuklarını, eşyalarını ve kutsal putlarını almak için yurtlarına yelken açtılar. Bir sonraki yaz döndüklerinde, bu yeni şehrin surlarını tamamlanmış bulacaklarını umuyorlardı.

Ne var ki Kutsal Tanrılar böylesini uygun görmedi. Pruvaları mersin ağacı dallarından çelenklerle süslenmiş gemilerle yola çıkan koloniciler, şiddetli bir kuzeydoğu rüzgârına ya-

---

* Foçalılar. Phokaia, Foça'nın antik dönemdeki adıdır. (ç.n.)

** Sakız adası. (ç.n.)

kalanıp rotadan ayrıldılar ve Libya'da Lotosyiyen Nasamon kabilesinin bulunduğu yörede karaya vurdular. Yedi gemiden beşini kurtarmalarına rağmen, bu gemilerin denize dayanacak durumda olmadığı ortaya çıktığından sertçe esen güney rüzgârından yararlanarak onarım işlerinin yapılabileceği en yakın topraklara, Sicilya'ya dümen kırdılar. En sonunda sağ salim Eryks dağına varıp gemileri Rheithros'ta kumsala çektiler. Gemi ambarları suyla dolmuştu, ama bütün erzakları mahvolsa da hiç insan zayiatı vermemişlerdi. Tanrı Poseidon'un onların Tartessos'a değil, bu civarlara yerleşmelerini uygun gördüğüne inanarak –pruvalardaki mersin dallarından çelenkler de geri dönmelerini yasaklıyordu– Hypereia kralına ricacı olmaya gittiler. Kral yüce gönüllü davranarak atalarının geçmişte Troyalılara yaptığı hainlikleri bağışladı. Gelgelelim, bir söylentiye göre gemilerden birinin kaptanı ve mürettebatı Küçük Asya'ya dönmeye yeltenmiş ama Poseidon, onlar daha iki mil ilerleyemeden, gemiyi bir kayaya dönüştürmüş; cümle âlem görsün diye o gemi hâlâ orada duruyor. Ona "Kötü Öğüt Kayası" adı verildi; Poseidon'un kaçmaya kalkışacak diğer insanların tepelerine Eryks dağının doruğunu devirme tehdidi savurduğu da söyleniyor.

Hypereia'lılar Eryks'in kuzey eteklerinde ufak bir köy kurmuş ve buraya soylarının anası onuruna Egesta adını vermişlerdi; köydeki iki dereye de Homeros'un sözünü ettiği Troya nehirlerinin adını vererek Simoeis ve Skamandros* dediler. Eryks kralının izniyle burada Hypereia'nın inşası sırasında öldüğü rivayet edilen, Aineias'ın babası Dardanoslu Ankhises'in ruhuna bir tapınak yaptılar. Sikan'lı işçiler çalıştıran ve Sikan tarzını benimseyen Phokaia'lılar, çok geçmeden bu köyü bir şehre çevirdiler ve yönetimine Hypereia'lı bir prensi atadılar. Ama kendi otlaklarına ve avlanma sahalarına el uzatılmasına öfkelenen yabanıl Sikan'lar, hiç tereddüt etmeden bölgenin bu yeni sakinlerini pusuya düşürüp

* Bugünkü isimleri sırasıyla Dümrek çayı ve Karamenderes çayı. (ç.n.)

öldürmeye başladılar; Eryks'in Sikan'lı kralı Eurymedon, Phokaia'lıların Egesta'ya yerleşmelerine zaten hiç izin vermediğini belirterek arabuluculuk yapmayı reddetti. Hatta soydaşlarını el altından destekledi ve bu doğal olarak Eryks ile Hypereia şehirleri arasındaki kavgayı körükledi. Silahlı çatışmalar geniş çaplı bir savaşa dönüştü ve Eurymedon kesin bir yenilgiye uğradı. Hypereia'lılar Eryks'i ele geçirerek kendi krallarını –Eryks, Hypereia ve Egesta'dan oluşan– "Elym Birliği'nin Babası" ilan ettiler ve şehir meclislerine bu üç soy arasında yapılacak evlilikleri teşvik etme emri verdiler. Dolayısıyla kanımız karışık, ama hâkim dilimiz Aiol dilinin hafifçe tesir ettiği İonia Yunancası; üstelik yurdumuz uzak olsa bile, halkımız Homeros'un şiirlerinde yücelttiği o güzelim şehirlerin kararmış enkazında kir pas içinde yaşayan Peloponezli Dorlardan her bakımdan daha üstün.

Topraklarımız verimli ve denizler balık dolu; özellikle de orkinos ki bu balığın sert eti bizim başlıca gıdamız. Tek şikâyetimiz Sikan milletinin büyük bölümünün Elym Birliği'ne katılmayı inatla reddetmesi. Sikan'lar yabanıl, uzun boylu, güçlü kuvvetli, görgüsüz, dövmeli*, konuk sevmeyen, pek doğurgan bir halk. Yolculara da yardım isteyenlere de saygı göstermezler; her aile birbirinden uzakta, kendi sürüleriyle birlikte yabani hayvanlar gibi dağdaki mağaralarda yaşar. Ne bir kral tanırlar ne de geleceği görme yetisi olan doğurgan bir Dişi Domuz suretinde taptıkları Tanrıça Elyme dışında bir ilahı kabul ederler, kendi gönüllerince hareket etmek dışında bir yasa bilmezler; dahası içki yapmaz, demir ya da tunç silah kullanmazlar, asla denize açılmazlar, pazar kurmazlar, hatta belli dönemlerde insan eti yemekten bile kaçınmazlar. Kuzenlerimiz olduğunu söylemeye utandığım bu sefil yabanilerle ne savaş ne de barış halindeyiz; ama bilge yolcular, silahlı birlikler halinde ve ormanda ya da dar bir

* Antik Yunan'da dövme, kölelere ve suçlulara bir aşağılama ve ceza göstergesi olarak uygulanırdı. (e.n.)

geçitte pusu kurulmuş olması ihtimaline karşı önden tazıları göndererek onların topraklarından geçmeyi göze alır.

Bereket, Phokaia'lıların gelişinden kısa süre önce gerçekleşen Sikel istilasından uzak kalabildik. Sikan'lardan tamamen farklı bir soy olan Sikel'ler İllyria'lıdır; Messina boğazını sallarla geçmiş, epeyce kalabalık olduklarından kısa sürede Orta ve Güney Sicilya'yı ele geçirerek orada bulunan Girit ve Akha yerleşimlerini yutmuşlardı. Ama bizim olduğumuz yöne ilerleyen bütün savaş çeteleri ağır kayıplarla püskürtüldü, ne dişli dövüşçülerdi ne de Sikan'lar kadar gürbüz ve kuvvetliydiler. O gün bugündür zımni bir anlaşmayla Sikel'ler bizi rahat bırakıp kendi sınırları içinde kaldılar. Ticaret ilişkilerini çoğunlukla Euboea* ve Korinthos Yunanları ile yürütürler. Fenikelilerin, dağlık burunlarda veya kuzey kıyısının açıklarındaki küçük adalarda bulunan birkaç ufak ticaret merkezi şu ana dek bize sorun çıkarmadı; çünkü babamın dediği gibi, "ticaret ticareti doğurur". Şimdi de bizim doğumuza ve İtalya'nın en ucuna Yunan kolonileri kuruluyor ve bundan da gayet memnunuz.

Daha yakın geçmişe gelirsek, Eurymedon'un kızının oğlu olan büyük büyükbabam Kral Nausithoos, rüyasında ona bahşedilen bir görüyü tartışmak için bütün Elym'leri bir araya topladı. Bir kartalın Eryks'in tepesinden hızla inerek denizin üzerinden geçip gittiğini görmüştü; beyaz kanatlı bir martı sürüsü de kartala eşlik ediyormuş, bazıları sağ yanında, bazıları da solundaymış. Kâhinler bu rüyayı, kralın Hypereia'dan ayrılmasını ve bundan böyle iki liman arasındaki kıyı dili üzerine yerleşip geçimini denizden sağlamasını bildiren bir ilahi emir olarak yorumladı. Sığır, koyun ve domuz çobanlarını Sikan'lı haydutların talanlarından korumak için geride güçlü bir birlik bırakan Nausithoos, Hypereia'lıların çoğunluğunu Rheithros'un iki mil güneyindeki orak biçimli yarımadaya indirdi ve orada Drepanum şehrini kurdu. Yerel

* Eğriboz adası. (ç.n.)

bir inanca göre, Antik Tanrı Kronos babası Uranos'u iğdiş ettiği çelik orağı tam burada denize atmış. İhtiyarlar bazen aralarında gizli gizli fısıldaşırlar: "Günün birinde orak, bir balık ağının içinde yukarı çekilecek; onu babası Zeus'a karşı kullanmak Apollon'un yazgısı."

Nausithoos'un yeni şehri Drepanum muhteşem bir konumdaydı. Yarımadanın boynu, yapılacak bir surla Sikan baskınlarından korunabilirdi ve kâhinlerin belirttiği iki limandan biri kuzeybatı rüzgârlarına, ötekiyse güneydoğudan esenlere karşı gemiler için güvenli birer sığınaktı. Nausithoos'un bu teşebbüsüne katılmaya çağırdığı Egesta'nın Phokaia'lıları denizcilik becerilerini unutmadıklarından, Kral çok geçmeden elli kürekli kadırgaları dört bir yandaki uzun yolculuklara gönderir oldu. Elym'lerin ihraç ettiği başlıca ürünler, o zamanlar da şimdiki gibi şarap, peynir çeşitleri, bal, yün, güneşte kurutulmuş orkinos ve kılıçbalığı ile diğer gıda maddelerinin yanı sıra yapımında usta olduğumuz servi ağacından açılır kapanır karyolalar, en kaliteli yünden işlemeli kumaşlar ve tuzlalardan çıkardığımız tuzdu. Bu ürünlere karşılık Kıbrıs'tan bakır, İspanya'dan teneke, Halib'lerden demir, Girit'ten şarap, Korinthos'tan boyalı seramikler, Afrika'dan sünger ile fildişi ve başka birçok lüks eşya alıyorduk. Bu iki kumlu limanımız bizim için büyük avantajdı; çünkü hava değişecek gibi olunca gemiler bir limandan ötekine kürekle götürülebilir ve dalgaların erişemeyeceği şekilde kumsala çekilebilirdi. Kısacası, zenginlik ve refah içindeyiz; ticaret bağımız olan bütün milletler tarafından korsanlık etmeyen, dürüst bir halk olarak tanınıyoruz. Bununla birlikte, Rheithros saldırılara karşı korunaklı olmadığı için artık liman olarak pek kullanılmıyor ve son zamanlarda çamurla dolmaya başladı; yine de her yıl orada Aphrodite ile Poseidon için kurban kesiyor ve bitişiğindeki ovada hayvanlarımızı otlatıyoruz.

Babam Kral Alpheides, bir müttefikinin, Egadi adalarının en büyüğü olan Hiera'nın hükümdarının kızıyla evlenmiş. Karısı ona dört oğul ve bir kız –ben– doğurmuş. İşte bu hikâyenin başladığı noktada, büyük ağabeyim Laodamas, yine Egadi grubundan bir ada olan Bucinna'dan Ktimene ile evliydi; onun bir küçüğü olan ağabeyim Halios, babamın öfkesi yüzünden evden kovulmuş ve Minoalı Sikel'lerin arasında yaşamaya gitmişti; üçüncü kardeşim Klytoneos ilk sakal tıraşını olmuş ve silah taşımaya yeni başlamıştı. Ben Klytoneos'tan üç yaş büyük ve bekârdım; ama bu benim tercihimdi, taliplerimin az olmasından değil. Yine de itiraf etmem gerekir ki ne boylu bosluyum ne de müstesna bir güzelliğim var. Annemizin orta yaşlarında doğurduğu dördüncü kardeşim Telegonos ise hâlâ kadınların bölümünde yaşıyor, fındıklarla misket oynuyor, benekli bir tahta ata biniyor ve uslu durmazsa zalim kral Ekhetos öcü gibi gelir korkusuyla yola getiriliyor. Şimdi tamamladığım bu epik şiirde, babamla annem Kral Alkinoos ile Drepaneli Kraliçe Arete –*Altın Postun Şarkısı*'nda İason ile Medeia'yı misafir eden soylu çift– olarak yer alıyorlar. Bu isimleri seçmemin nedenlerinden biri Alkinoos'un "azimli" anlamına gelmesi ve babamın azimli oluşuyla çok gurur duyması; başka bir nedeni Arete'nin annemin en temel erdemi olan "güvenilirlik" anlamı taşıması ve bir diğeri de kendi hayatımın dönüm noktasında Medeia rolünü oynamak zorunda kalışım. O halde şimdilik bu kadar yeter.

I. Bölüm

Kehribar Gerdanlık

Üç yıl önce talihsiz bir akşam, ağabeyim Laodamas'ın evlenmesinin üzerinden pek zaman geçmemişken, sirokko dediğimiz güney rüzgârı esmeye başladı ve Eryks dağının omuzlarına kocaman bir bulut çöktü. Bunun sonucu da her zaman olduğu gibi, bahçedeki bitkilerin kuruması, saçımdaki buklelerin mahvolması ve herkesin –özellikle de yengem Ktimene'nin– huysuz ve kavgacı bir havaya bürünmesi oldu. O gece Ktimene, şölen avlusuna bakan üst kattaki boğucu yatak odasında kocasıyla baş başa kalır kalmaz onun tembelliğini ve girişken olmayışını başına kakmaya başladı. Getirdiği çeyizin değerini de iyice vurgulayarak, denizaşırı diyarlara doğru gözü pek maceralara atılıp servet yapacağına, günlerini av peşinde koşup balık tutarak harcamaya utanmıyor mu diye sordu.

Laodamas güldü ve meseleyi şakaya vurarak onu suçladı: Kendisini eve bağlayan onun körpe güzelliğiydi. "Hanım, senin nefis bedeninden bıkınca, kesinlikle denize açılacağım... Kolkhis ülkesine mi, yoksa Güneş'in ağıllarına* mı,

* Güneş'i temsil eden tanrı Helios'un Thrinakia adasında sığırları ve koyunları vardır. (e.n.)

bilemem... Artık gemi beni ne kadar uzağa götürürse... Ama bunun zamanı henüz gelmedi."

Ktimene somurttu: "Evet, geceleri bana rahat vermediğine bakılırsa daha uzun süre benim koynumdan bıkacağın yok. Ama şafak söker sökmez, tek derdin tazıların, kargın ve yayın oluyor. Fırlayıp gidiyorsun ve gün batana dek yüzünü görmüyorum. O zaman da kurt gibi tıkınıp domuz gibi içiyorsun ve iki el satranç oynadıktan sonra yine yallah yatağa... azgın ayı gibi beni sıkıştırıp nefesimi kesmeye..."

"Kocalık görevlerimi yerine getirmesem bana pek değer vermezdin."

"Bir koca görevini sadece keten çarşaflar arasında yapmaz."

Kolları uzun olan bir boksörün, ufak tefek, saldırgan rakibini sol yumruğuyla savuşturması gibiydi bu; ama en sonunda ufak tefek rakibi uzun boylu olanın savunmasını aşıp tam kalbinin altına yumruğu patlatmıştı. Laodamas şaşırdı, ama o da boksta acemi olmadığını gösterdi. "Bütün gün evde kalıp sen yün eğirirken karşında yün çilesini tutmamı ve ayak işlerine koşturmamı mı bekliyorsun?" diye sordu. "Sen gebe kaldığını müjdeleyene kadar –teyzen ve ablan gibi kısır değilsen tabii– niyetim Drepanum'da kalmak. Ama hâlâ buradayken gidip yabankeçisi veya yabandomuzu avlamak, hiç şüphesiz ki kahvaltıyla akşam yemeği arasındaki zamanı yaşıtlarımın ve benim mevkimdekilerin çoğu gibi içerek, zar atarak, dans edip pazaryerinde dedikodu ederek, rıhtımdan sarkıtılan kancayla ya da olta mantarıyla balık avlayarak ve avluda halka atma oyunu oynayarak geçirmekten çok daha erkeğe yakışır bir meşgale. Yoksa Lydia'da Kraliçe Omphale'nin büyülediği Herakles gibi, benim de yün eğirip örgü örmemi mi isterdin?"

"Bir gerdanlık istiyorum," dedi Ktimene birdenbire. "Hyperboreoi kehribarından güzel bir gerdanlık istiyorum, kuyrukları birbirine kenetlenmiş iki yılana benzeyen altın bir

kopçası ve büyük parçalarının arasında küçük altın boncukları olsun."

"Ah, öyle mi? Peki nereden bulacağız o nadide parçayı?"

"Eurymakhos'un annesinde var. Kaptan Dymas da Nausikaa'nın arkadaşı olan kızı Prokne'ye, Pylos kumsalına yapacağı bir sonraki yolculuktan dönerken bir tane getireceğine söz vermiş."

"Yani kaptanın gemisi Motya'dan geçerken pusuya düşürüp gerdanlığı çalmamı mı istiyorsun? Bucinna usulü?"

"Doğduğum adayla dalga geçmeni duymazdan geleceğim... eğer bu şakaysa tabii. Hayır, sakın beni öpmeye kalkışma! Rüzgâr felaket, başım çatlıyor. Git başka yerde yat. Umarım sabah daha aklı başında kalkarsın."

"Karıma iyi geceler öpücüğü veremez miyim yani ben, onu mu diyorsun? Ayağını denk al, yoksa çeyizinle beraber babana postalarım seni."

"Çeyizimle beraber mi? Pek kolay olmayacak o. Babamın Bucinna açıklarında tayfasız sürüklenen bir Sidon gemisinden kurtardığı iki yüz bakır külçe ve yirmi balya keten..."

"Sürüklenen mi dedin? O geleneksel Bucinna usulünce tayfaların hepsini katletmiş; Sicilya'nın bütün pazaryerlerinde herkesçe biliniyor bu."

"...bakır külçeler ve keten balyalar diyorum; hani sen neredeyse yarısını Libya'daki bir ticaret işine yatırmıştın. Güya silfiyum bitkisi, altın tozu ve devekuşu yumurtasıyla takas edilecekti. Ama onların yüzünü bir daha göreceğini hiç sanmıyorum."

"Kadın kısmı, bir geminin demir alıp yelken açtıktan sonra limana varacağına asla inanmaz."

"Ben geminin sağlamlığını, uygunluğunu değil, kaptanının dürüstlüğünü sorguluyorum ki bu konuda dostun Eurymakhos'un tavsiyesine güvenmen aptalcaydı. Gerçi bir Libyalının attığı ilk kazık olmaz bu; Eurymakhos'un da bu sahtekârlıktan avanta sağladığını söyleyen çıkarsa, kesinlikle inanırım."

"Bak, bu tartışma başının ağrısına iyi gelmez," dedi Laodamas. "Sana bir tas suyla yumuşak bir bez getireyim de şakaklarına koy. Sirokko canımıza okuyor."

Kocası kibarlık etmeye niyetlenirken, Ktimene bunu ironi olarak anladı. Laodamas yatağın başucuna gümüş tası getirene kadar sessiz ve hareketsiz uzanıp sonra birden ayağa fırladı, tası adamın elinden kaptı ve tepesinden aşağı boşalttı.

"Sen onunla kendi azgın kıçını serinlet, Priapos*!" diye haykırdı Ktimene.

Laodamas kendini tuttu ve daha fevri çoğu adamın yapacağı gibi, Ktimene'nin boğazına sarılmadı. Bir kadına el kaldırdığına, arsız bir köle kıza haddini bildirmek için bile olsa, hiç tanık olmadım. Sadece acı bir ifadeyle Ktimene'ye bakıp şöyle dedi: "Peki, öyle olsun. Korkma, gerdanlığını alacaksın. Umarım Homeros'un şiirindeki Thebai'li Eriphyle'nin gerdanlığından daha az dert açar ailemizin başına!"

Üzeri oymalı ahşap sandığa yürüyüp kilidini açtı ve birtakım kişisel eşyalarını çıkardı: bir altın kupa, devekuşu tüylü bir miğfer, tokası lapis lazuli işlemeli gümüş bir kemer, bir çift yeni kırmızı pabuç, üç fanila, fildişi kını üzerine geyik kovalayan aslanların nakşedildiği, kabzası mücevher kaplamalı bir hançer ve Seriphos'tan güzel bir bileğitaşı. Miğferi kafasına geçirdi ve çizgili yünden kalın bir pelerini yere serip eşyaları içine koydu. Sonra sandığı kilitledi, anahtarı yatağın başucundaki çiviye astı, bohçayı aldı ve el yordamıyla kapının mandalını çevirdi.

"Nereye götürüyorsun o eşyaları? Bilmek istiyorum. Hemen koy yerine onları! Sana bir şey söyleyeceğim."

Laodamas aldırmadı ve bohçayı omzuna atıp dışarı çıktı.

"Kargalara git o halde, deli herif!" diye bağırdı Ktimene.

Bu konuşma gece yarısı sularındaydı. Benim yatak odam onlarınkine bitişikti ve hafiften ateşim çıkınca –o gün de ateşim vardı– kulağım olağanüstü iyi duyardı. Onların her

* Erkeklik uzvunun büyüklüğüyle bereketi simgeleyen tanrı. (e.n.)

kelimesi de bana ulaşmıştı. Hemen geceliğimi üstüme geçirip Laodamas'ın peşinden koştum ve kolundan yakaladım. "Nereye gidiyorsun, ağabey?" dedim.

Bana boş gözlerle baktı. O akşam tatlı kırmızı şarap içmişti; yürüyüşü düzgündü gerçi, ama kendinde olmadığını görebiliyordum.

"Kargalara gidiyorum, kardeşim," diye yanıtladı hüzünle. "Ktimene beni onlara emanet etti."

"Karının bu gece dediklerine aldırma," diye yalvardım, "Sirokko esiyor; böyle günlerde heyheyleri tepesinde olur."

"Altın boncuklu ve birbirine dolanmış iki altın yılanlı kopçası olan kehribar bir gerdanlık istiyor benden. Soluk renkli Hyperboreoi kehribarı olmalıymış, bizim koyu renk kehribarları beğenmiyormuş. Oysa bizim kehribarlarda başka hiçbirinde olmayan mor bir ışıltı var. İstediğini getirmeye niyetliyim; tembel ya da korkak olmadığımı kanıtlamak için..."

"Nereden getireceksin? Kargalardan mı?"

"Ya da sığırcıklardan... Bana bir daha böyle hakaret etmesine izin veremem. Hizmetçilerin hepsi duymuş olmalı; çok geçmeden bütün şehre yayılır bu hikâye. Eurymakhos'la arkadaşlarının kulağına gidince, onu kayışla dövmediğim için bana aptal diyecekler."

"Şirret veya hastalıklı bir kadını hangi kayış yola getirmiş ki?"

"Doğru; yine de Ktimene'yi farklı bir şekilde sevseydim, aksini düşünebilirdim. Elimi şiddete bulaştırmamak için onu terk ediyorum."

"Ne kadar sürecek bu?"

"Ona gerdanlığı getirene kadar. İki, bilemedin üç aylık bir ayrılık ikimize de iyi gelebilir."

"Eriphyle'nin gerdanlığından söz ettiğini duydum ki bu da uğursuzluk getirir. Hem aile ocağımızın tanrıçasına hem de Aphrodite'ye kurban adamazsan bütün hane halkının

esenliğini tehlikeye atarsın. Yanlış bir adım atarak yola çıkma. Dur ve o eşyaları sandığa geri koy."

"Bir de Ktimene'den özür mü dileyim? Hayır, artık geri dönemem. Tanrılardan biri bana cesaret veriyor. İyi geceler, kardeşim! Vakti geldiğinde görüşürüz."

Eriphyle'nin öyküsü, Homeros Oğulları'nın anlattığı ünlü Thebai efsaneler zincirinin bir parçasıdır. Bu kötü kadın Argoslu kral Amphiaraos'la evliydi; ama takan kişiye karşı konulamaz bir çekicilik veren Aphrodite'nin gerdanlığına sahip olmak uğruna kocasını Thebai'ye ölüme göndermişti.

Laodamas ağır ağır aşağı indi; ön kapının sürgüsünü açsın diye kapıcıya homurdandığını duydum. Akabinde pencereden başımı uzattım ve ay ışığında onun iskelede bağlı duran büyük Rodos gemisine doğru yürüdüğünü gördüm. Babamı uyandırmak aklımdan geçti; ama üç gün ateşli hastalık geçirdikten sonra nihayet derin bir uykuya daldığını bildiğimden, önemsiz çıkabilecek bir şey yüzünden onu rahatsız etmeyi göze alamadım. Ktimene de meseleye böyle bakıyordu. Laodamas, diyordu kendi kendine, ne babasına ettiği hakaretleri geri alacak, ne de zıvanadan çıktığı için özür dilemeye çalışan Ktimene'yi dinleyecekti. O da bu yüzden vicdanını rahatlatıp yüzünü duvara döndü ve çok geçmeden uyudu.

Ay ışığında uyanık yatarken bir süre sonra uzaktan gelen şarkıları ve nidaları duydum, sanki bir erkek kalabalığı akın akın bir ambardan çıkıyormuş gibiydi ve bunu takip eden sarhoş kahkahaların arasında, Eurymakhos'un o cırtlak kıkırdamasını tanıdım. "Her şey yolunda," diye düşündüm bitkinlikle. "Eurymakhos hâlâ buralarda. Hiç hoşlanmıyorum ondan; ama en azından ağabeyimin hesapsız veya aptalca bir şey yapmasını önleyecektir."

II. Bölüm

Saray

Ertesi sabah, rüzgârın aniden değişmesini fırsat bilen Rodos gemisinin gittiğini ve Laodamas'ın da ortada olmadığını gördük. Telaşla Eurymakhos'un aylık boğa kurbanını sunacağı Poseidon Tapınağı'na koştum, bu konuda bir bildiği var mı diye soracaktım.

"Hiçbir bilgim yok, sevgili Prenses. Nereden bileyim?" dedi, aldırışsız bir havayla kutsal baltasına yaslanıyor ve beni huzursuz etmek istermiş gibi gözümün içine bakıyordu.

"Nereden mi? Çünkü sen de dün gece rıhtımda Laodamas'la beraberdin; lütfen inkâr etmeye çalışma. Rodoslular ataları Hermes ve kaygan keçi postu hakkındaki o müstehcen şarkıyı söylerken, senin de kıkırdayarak güldüğünü duydum."

"Ben iyi geceler deyip ayrılmadan tam önce olmalı."

"Niye onunla doğru dürüst ilgilenmedin? Sarhoş ve mutsuzdu. Dostu olarak görevin değil miydi bu?"

"Bana yaklaşımı pek sevecen değildi; derler ki dostluk kurmak için iki kişi gerekir, ama onu bozmaya bir kişi yeter. Libya macerasının başarısızlığı galiba kafasına vurdu. Dün gece beni kaptanla işbirliği yapıp Ktimene'nin bakır ve ketenini çalmakla, sonra da gemi Sitre açıklarında kazaya

uğramış numarası yapmakla suçladı. Ona eski dostluğumuzu hatırlatıp, ancak büyü etkisiyle böyle saçma sapan konuşabileceğini söyleyince de ağza alınmaz küfürler etmeye başladı. Onu yumruk yumruğa dövüşmeye kışkırtıp burnunu kırmaktansa –ayık olduğunda bile dövüşte ondan daha iyiyim– dönüp gittim ve ılımlı davranışımdan hoşnut bir şekilde yatağıma çekildim. Sabahleyin Sur moru boya satan Rodosluları gitmiş bulmak benim için de sürpriz oldu. Laodamas'ın onlara katıldığını mı düşünüyorsun?"

Eurymakhos benimle asla açık konuşmazdı. O sırada aklımdan şu geçti: "Sonuçta benim taliplerimden biri ve babamın da sırf yeterli başlık parası vereceğini düşündüğü için en çok evlenmemi istediği kişi o, bana kusurlarını vaktinden önce göstermek istemiyor." Ne var ki çarpık niyetlerini tatlı bir tebessümün ardına saklamaya çalışan ve gerçek yüzünü göremeyeceğimi sanacak kadar kendini beğenmiş insanlara hiçbir zaman tahammül edemedim.

"Eğer onlarla gitmişse," dedim sertçe, "babamın senin hakkındaki düşünceleri değişecek."

"Evet, belki değişecek; ama olan biteni sana anlattığım gibi anlattıktan sonra hiç kuşkusuz bana inanmaya daha meyilli olacak." O konuşurken bizim evde doğmuş kölelerimizden biri, babamdan ateşinin düştüğünü ve kurban sunusu biter bitmez Eurymakhos'la iki gece bekçisi hakkında görüşmek istediğini bildiren bir haber getirdi.

"Hangi gece bekçisi?" diye sordum köleye.

"Şafak vaktinde rıhtımda olan bekçiler," dedi köle. "Nöbeti devralmaya giden bekçiler, onların liman ambarının arkasında ilaçla uyuşturulmuş gibi baygın yattıklarını haber verdi. İki yelken ve en iyisinden üç kangal Byblos ipi de ortada yok."

"Al bakalım, Eurymakhos," dedim. "Buna ne diyeceksin?"

Yüzünü inceledim ama ifadesizdi. "Biraz garip bir haber değil mi?" diyerek ısrar ettim. "Rodoslular ticaretteki mutlak dürüstlükleriyle tanınır ve büyük gemilerinden birinin

sırf iki yelkenle birkaç kangal ip uğruna neden bu itibara gölge düşüreceğini anlamakta zorlanıyorum."

Önemsemeyen bir edayla cevapladı: "Dediğinde gerçek payı var, güzel Nausikaa. Ama belki de bu malzemeler acilen gerekliydi ve liman sorumlularıyla görüşmeyi bekleyemeyip işlerini kendileri hallettiler, sonra da bekçilerin insanları panikletmesini önlemek için onları uyutup hemen ayrıldılar."

"Öyle olsa, geride maden veya şarap şeklinde yeterli bir ödeme bırakırlardı."

"Eğer Laodamas onlarla gittiyse, yol parasına karşılık olarak borcu dönüşünde kapatacağını söylemiş olabilir. İşte, başında kurdelesiyle kurbanlık boğa geliyor. Acelemi bağışla. Köle, krala sağlığının düzeldiğini duyduğum için sevindiğimi ve kurban işi bitip iç organlarını inceledikten sonra, bekçi meselesini görüşmek üzere yanına geleceğimi bildir."

"İyi görüşmeler dilerim," diye bağırdım arkasından, küstah sırtına doğru.

Laodamas'ın gidişi ilkin pek ciddi bir mesele gibi görülmedi; ama boğanın iç organlarından anlaşılan alametler çok ürkütücüydü – hayvan oldukça sağlıklı görünse de bağırsakları tamamen çürümüştü. Meseleyi tartışan liman sorumluları, üç yıl önce aynı tüccara ait başka bir geminin ikinci kaptanı olarak Drepanum'a gelmiş olan Rodoslu kaptanın dürüst ve becerikli bir denizci olduğu kanısındaydılar; yelkenlerin ve iplerin parası elbet bir gün ödenecekti, ayrıca bekçileri ille de kaptanın veya mürettebattan birinin bayıltmış olması gerekmezdi. Elym'li bir arkadaşları onlara şaka yapmış olabilirdi. Laodamas emin ellerdeydi ve şimdi aylardan nisan olduğuna göre, en geç temmuzda döner ve Ktimene'ye de söz verdiği kehribar gerdanlığı getirirdi.

Babam, büyük oğlunun ona veda etmeden ve ateşinin düşmesini beklemeden birdenbire çekip gitmesine öfkelenmiş olmasına rağmen –ağabeyim Halios'un beş yıl önce sürgün edilmiş olması hâlâ içinde bir yaraydı– yalnızca Ktimene'ye,

bundan ders almasını ve iyi bir adamı asla dayanamayacağı kadar sıkboğaz etmemesi gerektiğini söylemekle yetindi. Ktimene, Laodamas'ın baş ağrısıyla alay ettiğini, Bucina'nın soylu halkını hor gördüğünü ve kendisinin tek isteği başını onun göğsüne dayayıp uyumak olduğu halde, sarhoş gevezelikleriyle onu uyutmadığını ileri sürerek kabahati Laodamas'ın üstüne attı.

Kavganın böyle açıklanmasına, haysiyetsizce tek taraflı olsa da karşı çıkmak istemedim. Ayrıca, damadı için Hiera'nın hükümdarlığından çekilen ve evimizde fahri bir yönetici gibi yaşayan annemin ihtiyar babası Phytalos da Laodamas'ın tembelliğini kınayan Ktimene'ye hak veriyordu. "Uygar bir ülkede avlanmanın tek mazereti," diye söyleniyordu, "vahşi hayvanların mısır tarlalarımıza ve bağlarımıza zarar vermesini önlemektir, et ihtiyacını karşılamak için ava çıkmak artık isteğe bağlı. Ama tarlalarımız sağlam çitlerle korunuyor ve bu civarda av hayvanı oldukça az; bu yüzden Laodamas uzak ormanları didik didik etmek zorunda, elinde bir tavşanla döndüğü de anca kırk yılda bir. Sanki sarayda çaresizce av etine muhtacız; besili domuzlarımız, leziz sığırlarımız ne güne duruyor? Gelgelelim oğlan macera peşindeyse, o zaman onun yaşındayken yaptığım gibi, Daunia'ya veya Sardinya'ya gitsin."

Annem, hâlâ belirsizliğini koruyan bir konuda asla ağzını açmaz; Laodamas'ın da Rodos gemisine bindiği kesinlik kazanmadığından sesini çıkarmıyordu. Ama Klytoneos, ağabeyinin sağ salim geri dönmesi için Zeus Baba'ya dua ettikten sonra, Laodamas'ın tazıları Argos ile Laelaps'ı koşturmak için Ktimene'den izin istedi. Ktimene buruk bir gülümsemeyle kabul etti. "Ağabeyim mutlaka denize açılmıştır," dedi Klytoneos ona, "çünkü tepelerde bir yere avlanmaya gitmiş olsa tazılarını geride bırakmazdı."

Bir ay sonra mesele daha da esrarlı hale geldi. Bir gemi kaptanı, o Rodos gemisini uğradığı son liman olan Skyra'da

gördüğünü haber vermişti. Ne var ki Laodamas gemide değildi; en azından Rodoslular ondan hiç bahsetmemişti. Belki de onu Aphrodite'nin ünlü tapınağının yer aldığı Akragas'ta veya yol üstündeki başka bir limanda bırakmışlardı. Daha sonra Eurymakhos'un annesi bahsi geçen günde şafak vakti Rodos gemisi hâlâ Drepanum limanında demirliyken güneydeki koyun ağzında, yapısı ve teçhizatıyla Fenike gemilerine benzeyen, yirmi kürekli bir kadırga gördüğünü anımsadı birden. Laodamas sandalla o gemiye yanaşmış ve yolculuk için pazarlık yapmış olabilir miydi? Sonra başka bir kadın, Ktimene'nin o gün damda uyuyan hizmetçisi Melantho da peşinde bir filikayla o gemiyi gördüğünü iddia etti. Ama böyle önemli bir şeyi niçin daha önce anlatmadığı sorulunca, tekrar tekrar söylediği sadece şu oldu: "Sorun çıksın istemedim; sükût altındır." Bu haberler bir sürü boş gevezeliğe yol açtı ama ekim sonunda hava bozana ve bizim gemiler kışı geçirmek üzere karaya çekilip her yıl olduğu gibi üstlerine katran çekilene kadar, hiç kimse Laodamas hakkında ciddi bir endişeye kapılmadı.

Ktimene'nin şiddetli kederinin ve kendine acımasının sıkıntısını çekmek bana düştü. Ev işlerini birlikte idare ediyorduk ve Ktimene, haksız yere Laodamas'a kötü davranmakla suçlanmadan ya da yakışık almayacak şekilde kocasını suçlamadan hizmetçilere içini açamıyormuş gibi davranıyordu. Olan biteni sadece benim bildiğimi ve bu gizli kederini dökmek için beni seçmeye hakkı olduğunu söyledi; çünkü Laodamas'ın ortadan kaybolması en çok benim suçummuş. "Öyle mi?" diye bağırdım, gözlerimi hayretle açıp başımı kaldırarak. "Bunu da nereden çıkardın, yenge?"

"Eğer ses çıkarmadan odanda kalsaydın, ağabeyin de sirokko yüzünden pat küt çarpan kapıların ve kepenklerin gürültüsünden tartışmamız duyulmamıştır diye bir ümit beslerdi. Onun gitmesinin nedeni, senin işgüzarlık edip peşinden koşman. Kapıcılardan birini uyandırıp ağabeyini iz-

lemesini ve onun yaptıklarını Mentor dayına ya da bir başka sorumluya bildirmesini söyleseydin, şimdi bu çaresiz hasret yüzünden gözlerim kan çanağına dönmezdi."

"Evet, hepimiz kabahatliyiz," diye mırıldansam da o gece yatak odasına yakın koridorda yatan hizmetçilerin de benim gibi bu tartışmanın çoğunu duyduğunu ve daha sonra yengemin sırrını sakladıklarını gayet iyi biliyordum. Yine de Laodamas'ın hatırına Ktimene'ye katlandım. Büsbütün kötü bir kadın olmadığına karar vermiştim, sağlık sorunları onu canından bezdirmişti; hasta hissettiğim nadir zamanlarda ben de aynı mantıksız davranışları göstermiyor muydum? Ama Ktimene'nin hiç ara vermeden yakınması beni evlilikten iyice soğutmuştu. Fırsat buldukça kendimi evden dışarı atıp dikiş nakış işlerimi bahçede yapıyordum; örümcekten ödü kopan Ktimene peşimden gelemiyordu. Kötü hava nedeniyle içeride kalmak zorunda olursam da koruyucu perde niyetine kadınları etrafıma topluyordum.

Yeri gelmişken size sarayımızı anlatayım. Epik şiirime yakışması için, sarayı gerçekte olduğundan daha görkemli şekilde döşedim: bronz bir kapı eşiği, kapı dikmeleri gümüşten olan altın kapılar ve kapıların iki yanında nöbet tutan altın köpekler; ayrıca, lapis lazuli ile süslenmiş bronz duvarlar, oyuklu ellerinde reçineli çam ağacından meşaleler yanan altın çocuk heykelleri falan... Bu süslemelerin bana bir maliyeti yok; ayrıca kendimi uzun boylu, güzel ve tatlı sesli olarak betimlememin veya evde çalışan kadınların sayısını yirmiden elliye çıkarmamın da... Ne var ki bütüne bakıldığında hakikatlere bağlı kaldım; zira doğuştan yalancı olmadığım için, keyfi uydurmalar kafamı karıştırıyor. Gerçi zaman zaman herkes gibi benim de abarttığım oluyor; epik gelenek gereği, olayları uyarlamak, gizlemek, değiştirmek, eksiltmek veya genişletmek zorundayım. Yine de, olabildiğince kendi deneyimlerime bağlı kalmaya çalıştım ve belirlediğim konu münasebetiyle deneyimlerimin ötesindeki olayları ve yerleri

anlatmam gerektiğinde, ya bunları üstünkörü geçtim ya da iyi bildiğim şeylere dayanarak anlattım. Örneğin bu epik anlatının geçtiği asıl yerler olan İthake, Zakynthos, Same ve o gruptaki diğer adalara hiç gitmemiş ve konumlarına ya da görünüşlerine ilişkin tam bir bilgi edinememiştim; bu yüzden de onlardan hayli küçük olan ama benim çok iyi tanıdığım Egadi adalarını kullandım. İthake aslında Hiera'dır: Bucina –ben ona Same dedim– araya girdiği için Drepanum'dan görünmese de Eryks dağının zirvesinden bakınca, batı ufuk çizgisinde çok zarif görünür. Aigusa'ya "Zakynthos" dedim, ama *İlyada*'da sözü geçen diğer adaları –Neriton, Krokyleia ve Aigilips– şiirime dahil etmedim, çünkü sadece dört Egadi adası var ve dördüncü ada olan düşük rakımlı ve buğday zengini Motya'ya, Dulikhion'u temsil etmesi için ihtiyacım var. Ama bu pek önemli değil. Şiirimi dinleyen ve bunun kendi coğrafya bilgilerine uymadığını düşünen kişiler, Homeros'un ününe hürmeten, ya onun zamanından bu yana bir depremle İthake, Same ve diğer adaların konumunun değiştiğine ya da onlara farklı adlar verildiğine inanacaktır.

Dediğim gibi, sarayımız aşağı yukarı şiirimde anlattığıma benziyor; ama gerçekte, ana binanın ön kapısı bronz kakmalı meşe ağacından, kapı dikmeleri yontma taştan ve eşik de dişbudak kerestesinden. Yalnızca bir tane "meşale taşıyan çocuk" heykelimiz var; o da servi ağacından ve üstüne beceriksizce altın varak çekilmiş. Kapıdaki köpekler kızıl Mısır mermerinden ve duvarlarda da sülüğen boyalı zeytin ağacından kaplamalar var. Sarayımız kuzeye ve güneye doğru uzanan üç bölümden oluşur. Ana binanın üst katı kiremit bir çatıyla korunur ve kerpiç oluklar kış yağmurlarını şölen avlusunun köşesindeki kuyuya taşır. Yazın ilk kurak günlerinde, içi taş kaplı derin kuyuya gürül gürül akan suyun sesi muhteşemdir. Babamın taht odası ve diğer oturma odaları alt katta, yatak odalarımız yukarıdadır. Ön kapı şölen avlusuna açılır. Taht odasının arka tarafında, mutfağın altında,

kiler olarak kullandığımız ferah, serin bir sandık odası vardır. Bu odanın ağır kapısının anahtarlarını annem kuşağına bağladığı bir halkada taşır; ama kâhyamız Eurykleia'da da yedek anahtar vardır.

Şölen avlusu, taş döşeli, kemerli yollarla çevrilidir; ortadaki geniş alan sıkıştırılmış toprakla kaplıdır. Konuklarımızı burada taşınır masaların etrafındaki taburelerde ya da sıralarda ağırlarız. Bir kapıdan dış avluya, yani kurban sunma avlusuna geçilir; buranın da üstü kapalıdır ve başköşede Zeus ile öteki Olymposlulara adanmış büyük bir sunak durur. Babam bu avlunun batı tarafına kendi özel inziva köşesi olarak daire şeklinde kubbeli bir oda yaptırdı; doğu tarafında ise üstünde bir konuk odası bulunan ana giriş kapısı sokağa açılır ve iki avlu arasındaki yüksek gözcü kulesi buraya tepeden bakmaktadır. Kubbeli odanın yakınlarındaki bir kapı sarayı boydan boya kat eden dar bir koridora çıkar; bu koridordan şölen avlusuna bir yan giriş, ana binanın hizmetkârlar odasına başka bir giriş ve meyve bahçesine açılan birkaç kapı vardır. Alçak teraslar halinde yükselen ve dikenli çalıdan bir çitle korunan birkaç dönümlük bahçemiz, Sicilya'nın en bereketli meyve bahçesidir. Armut, dut, kiraz, ayva, üvez, kocayemiş, nar ve farklı zamanlarda olgunlaşan birkaç cins üzüm ve incir yetişiyor burada. Tabii şiirimde yer verdiğim ve Mentor dayımın kafayı bulunca iddia ettiği gibi, yıl boyu bağbozumu yapılmaz. Ayrıca bir kavun tarlamız, fındıklığımız, salatalık sebze ve yeşillik bahçemiz var: lahana, şalgam, turp, havuç, pancar, ebegümeci, yabani hardal, rezene, soğan, pırasa, brokoli, yılanyastığı, yabanhavucu, kereviz, roka, hindiba, reyhan, mercanköşk, nane, yabani marul, rezene ve kuşkonmaz. (Rezeneyi iki kez saydığımı fark ettim; ziyanı yok, çok faydalı bir bitkidir.) Meyve bahçemizin üst tarafından doğan iki kaynaktan biri sulama için kullanılır. Ötekisi, kurban avlusunun altından geçip ana kapıya yakın bir yerden fışkırır. Kasaba halkının başlıca içme

suyu kaynağı budur; gün boyu testiler ve kovalarla buraya gelirler. Evin arkasında ağıllar ve domuz ahırları vardır; onların arkasında da bir dönüm kadar zeytinlik.

Hiera adası, annemin kabilesinin yönetimi altında görünse de aslında bizim sayılır; orada iyi cins sığır yetiştiririz. Sayısız domuz, öküz ve koyundan oluşan sürülerimizi Eryks dağında otlatırız; kovanlarımızdaki arılar da aynı otlakları kullanır. Kışın arıları sıcak tutmak için kovanları Drepanum'a indiririz. Toprağın ve denizin sunduğu bu nimetlerle, evdeki kölelerimiz Ege denizinin çorak adalarındaki birçok kral evladından daha iyi beslenir. (Oralarda buğday, arpa ve mevsimlik balık olmadığı için, başlıca gıdaları kavrulmuş çirişotu kökü ve ebegümecidir; ayrıca incir, azıcık zeytinyağı ve keçi eti de tüketilir.)

Düşmanlarımızın talihimizi kıskanması çok doğaldı ve Ktimene'nin o yersiz kehribar gerdanlık talebi yüzünden talihimiz ters dönünce, babamın asi tebaasının ailemize sadakat ve sevgi beslemediğinin ortaya çıkmasına ve bizi yutmak için karıncalar gibi üstümüze çullanmalarına da şaşmamalı.

Babam eli sıkı biri olarak bilinir; ama bu haksızlık. Tanrılar, babamın onlara sunduğu kurbanlarda cimrilik ettiğinden yakınamaz; ev halkı da kötü beslendiklerini veya giyinip kuşanamadıklarını söyleyemez. Babam çalışkan ve zindedir, israf edilmesini kınar, yoksulluğu tanrıların tutumsuzluğa karşı verdiği bir ceza olarak görür ve yabancılara sırf gösteriş için ileride karşılığını almayı düşünmeden şatafatlı armağanlar veren insanları küçümser. Batı Sicilya'da ketentohumu ekimini ilk başlatan ve ana kapının yanında ufak bir keten işliği kuran da odur. Dokumanın kalitesiyle gurur duyarız; bir parça keten bezi gerip bir taraftan eğerek üstüne birkaç damla yağ dökersek, damlalar ketene nüfuz etmeden aşağı akıp gider. Babam erkekte de kadında da tembellikten nefret eder; yağmurlu günlerde bile kölelere yapacak bir sürü iş bulur ve erken evliliklerin çalışkanlığı teşvik ettiğine inanır.

Bu da beni talip meselesine getiriyor. On altı yaşıma basar basmaz, babam on iki kabilelik bir sisteme göre kurulmuş Elym Meclisi'nde benimle evlenmek isteyenlerin taleplerini dinleyeceğini, ama kraliyet ailesine katılma onurunun ancak dolgun bir fiyata satın alınabileceğini ilan etti. Buna cevaben, Phokaia'lı meclis üyelerinden Aigyptos, bir Elym gelininin kural olarak damadın ailesine kendisine saygı gösterilmesini sağlayacak bir çeyiz götürdüğünü ve bu çeyizin değerinin bir talibin herhangi bir önyargı olmaksızın gelinin babasına sunmaya uygun bulacağı bir armağandan çok daha yüksek olduğunu belirtti. Hiç kuşkusuz, gelinle damadın rollerini tersine çeviren bu yenilik önerisi, babamın ima ettiği menfaatlerden ötürü, bu durumda mazur görülebilirdi. Ama herkes bu yöntemi benimserse, birçok iyi aile kızı, şu kadar baş sığır veya şu kadar kabartmalı bakır karşılığı satın alınan sıradan cariyelerle aynı düzeye düşmeyecek ve eş unvanı dışında bütün hak ve ayrıcalıklarından yoksun kalmayacak mıydı?

Sonra, Antiphos adında bir Sikan'lı üye, yengem Ktimene'nin ve de annemin çeyizleriyle birlikte geldiklerini hatırlattı. Kralın, söz konusu durumda da bu geleneği uygulaması daha tutarlı ve cömert olmaz mı, diye sordu.

Babam, bu teklifinde herhangi bir tutarsızlık veya cimrilik görmediğini söyledi. Evlilik âdetleri değişir, dedi; kısa zaman önce bir adam kızını hiç evlendirememiş, çünkü bu kararı verme yetkisi dayısındaymış ve Egadi adalarının Sikan'ları hâlâ bu imtiyazda ısrarlı. Çeyizler, bu miadını doldurmuş sistemin uygunsuz bir kalıntısıdır ve bizim ataerkil ekonomimizde yeri yoktur, dedi. Yoksul ve nispeten güçsüz bir ailenin kızı yerine benimle evlenmeyi isteyen herhangi bir iyi aile çocuğunun bu amaçla hem dolgun bir meblağ harcaması, hem de karısı olduğumda bana son derece saygılı davranması kesinlikle ona avantaj sağlayacaktı.

"Kral Efendimiz bu avantajları biraz detaylandırabilir mi?" diye sordu uzun boylu Prens Antinoos, dudak bükerek. "Nausikaa müstakilen mirasçı değil; ayrıca dört erkek kardeşi daha var ve en az üçü arasında mülkünüzü paylaştıracağınızı varsayıyorum."

"Bu konuda net bir söz vermeyi reddediyorum," diye bağırdı babam, ayağını yere vurarak. "Prenses Nausikaa'yla evlenmenin avantajları, dolaylı olsa da sağlam olacaktır."

Antinoos'un babası Eupeithes, bir yıl sonra, biraz daha uzayıp vücudum daha bir kadınsılık kazandığında, şimdiden vaat ettiğim güzelliğimin bana hiç kuşkusuz çok sayıda talip getireceğini ve her birinin değerli armağanlar sunmakta birbiriyle yarışacağını söyleyerek tartışmayı bitirdi. O zamana dek geleceğime ilişkin tartışmaların yersiz ve erken olduğu kanısındaydı.

Babam, açıklamasına yönelik bu karışık tepkilere öfkelenmişti; bana gelince, kendimi pazara getirilmiş ve kimsenin fiyat bile teklif etmediği sıska bir balık gibi hissediyordum. "At gitsin denize, biraz semirsin!" derler öylesi için. Ertesi gün kimi kız arkadaşlarım benimle insafsızca alay etti. Aralarından biri, kaç paraya evleneceğimi sordu; eğer makul bir şeyse, ailesini kandırıp beni sığırtmaçlarına karı olarak alabilirlermiş. Annemin de bu meselenin aleni olarak konuşulmasına üzüldüğünü görüyordum, ama sadakati bunu itiraf etmesine engeldi. Ne olursa olsun, en nihayetinde benim için bir koca seçildiğinde, benim de fikrimin sorulacağına ve istememe nedenimi açıklayabildiğim müddetçe o adayı reddetme hakkımın olacağına söz verdi. Bu arada bana deniz moru renginde bir gelinlik dokuyacağını ve babamın itaatkâr kızı olduğumu göstermek için üstüne altın sarısı ve kızıl motifler işleyebileceğimi söyledi. Gelinliği layıkıyla hazırladı, ben de kendimi desenleri işlemeye –ya da işlememeye– verdim: Tamamladığım her üç motiften en az birini kimse görmeden gizlice söküyordum.

Drepanum çok geçmeden babamın "dolaylı avantajlar" ile ne kastettiğini öğrendi. Yıl sonunda Eurymakhos gelip bana kur yapmak için izin isteyince, Poseidon Tapınağı'nın boş olan rahip yardımcılığı makamına getirildi. Bu makam bol kazanç getiriyordu ve evlendiğimizde, adalar arası vapur hizmetinin tekelini de eline alacaktı. Onun ardından ortaya çıkan diğer üç talibe de –Antinoos, Mulios ve Ktesippos– benzer ayrıcalıklar sağlandı veya vaat edildi. Hiçbiri bana âşık olduğu iddiasında değildi ve hepsi de babamın duymayacağı yerlerde asla tutmadığım sivri dilimden biraz korkar gibiydi. Bu dördünden hiçbirini sevmediğim, hatta saygı bile duymadığım ortadaydı.

"Her halükârda kocana fazla tutkuyla bağlanmamak daha iyidir," dedi annem. "Bir koca karısının evlilik yatağına sadık kalacağını umabilir, ama karısı için tam olarak ne ifade ettiğini asla bilmemelidir. Örneğin, baban Apeira'lı Eurymedusa'yı satın aldığı zaman, onu yatağına almak için güçlü bir arzu duyduğunu fark ettim; çünkü köle satıcılarının istediği fahiş fiyatı –dört yerine yirmi sikke– neredeyse hiç pazarlık etmeden ödemişti. Ama beni kızdırmayı göze alamadığı için, ara sıra kızın yanağını veya omuzlarını babacan bir tavırla okşamakla yetindi. Yok yavrum, kocasına âşık olanın işi bitiktir. Tahmin edebileceğin gibi, Ktimene ile Laodamas'ın ilişkisinde de ters giden şey bu oldu. Ktimene kocasına gönül verdi ve Laodamas'ın gün boyu peşinden koştuğu yabankeçilerini ve yabandomuzlarını kıskanmaya başladı. Ağabeyinse karısına hiç âşık olmadı, bu evliliği baban ayarlamıştı; ama Laodamas bunu açığa vurmayacak kadar terbiyeliydi. Böylece Ktimene ilkin kendisine, sonra da kocasına karşı öfkesini tutamaz oldu. Keşke durum tam tersi olsaydı... Keşke Laodamas'ın tutkusu onunkinden daha güçlü olsaydı!"

III. Bölüm

"Odysseus'un Gidişi"

Kış geçti, zeytinler toplanıp sıkıldı, koyunlar kuzuladı, keçiler yavruladı, peynir yapma mevsimine girildi; kırlangıçlar, bıldırcınlar ve guguk kuşları Libya'dan döndü, Aşk Tanrıçası dağına çıktı, meyve ağaçlarımıza arılar üşüştü, delikanlılar zıpkınla orkinos ve kılıçbalığı avlamak için denize açıldı, yataklarımızdan battaniyeler kalktı ve ilk ticaret gemileri limanımıza uğramaya başladı. Kendimizden emin şekilde Laodamas'ı ya da ondan içimizi rahatlatacak bir mesaj, en azından bir haber almayı bekliyorduk; ama bir ay geçmiş ve Sicilya'daki bütün limanlar endişemizi duyduğu halde, ondan bir ses seda çıkmamıştı. Sonra İtalya'nın –eskiden bir Girit kolonisi olan– Hyrie şehrinden bir tüccar, bize şehrinde hâlâ bolca üretilen oymalı taş vazolardan ve Daidalos takılarından satmak için geldi. İriyarı, dev gibi bir adamdı; ama giysilerine Knossos tarzında çiçekler işlenmişti ve alnına düşen minik saç lülesini gören hizmetçilerim kıkırdamadan duramıyorlardı. Karaya çıkar çıkmaz saraya götürülmesini istedi ve heyecanını zor bastırarak babamı selamladı; konuk ile ev sahibinin yemek bitene kadar karşılıklı iltifatlar dışında bir şey konuşması kabalık sayıldığından, yemekten sonra şunları söyledi:

"Size iyi haberler getirdim Kral Efendimiz, kayıp oğlunuz Prens Laodamas hakkında. Onu geçen sonbahar Epir'in Thesprotları arasında gördüm ve Tanrılara şükür, sağlığı yerindeydi. Anlaşılan, Drepanum'dan bindiği Fenike gemisi bir fırtınada Korkyra'nın kayalık sahilinde parçalanmış, ama kendisi kara Ölümün pençesinden kurtulmayı başarmış. Geminin kırılan omurgasına sımsıkı tutunarak suyun yüzünde kalabilmiş ve beyaz köpüklü dalgalar sakinleşince ellerini kürek gibi kullanarak sahile ulaşmış. Korkyra kralı, oğlunuzu asillere layık şekilde ağırlamış ve Tanrıça Thetis'in sevgili kulu olduğunu söylemiş. Çok geçmeden Aegesta'nın büyük büyükbabası olan eski Troya krallarından Zakynthos'un ortak ataları olduğunu fark etmişler. Kral, Laodamas'a sadece değerli armağanlar vermekle kalmamış, başka bir uzak akrabası olan Thesprotların kralı Pheidon'a götürmesi için bir tavsiye mektubu da vermiş; bu kralın da cömertlikte aşağı kalır yanı yokmuş. Sonuçta, oğlunuz öyle çok altın, gümüş, kehribar, zırh, fildişi oyuncak, kupa ve üçayaklı kazan sahibi olmuş ki denilene göre bunlar onuncu kuşaktan torunlarını bile ferah içinde yaşatırmış. Biz tanıştığımızda, Zeus'un Dodona meşeliğindeki Güvercin Kâhinine akıl danışmaya gidip dönmüştü. Ona içki ısmarladım; o da size gelmemi salık verdi efendim ve ince zevkli Elym halkının arasında mallarıma iyi alıcılar bulabileceğimi söyledi. Kendisi incir mevsiminin başında burada olmayı umuyor, daha önce değil; çünkü kâhin eve dönmek için acele etmemesi konusunda uyarmış, kim bilir neden? Hayır, efendim, gemi kazasından giysilerini bile kurtaramamış; Korkyra'nın konuksever halkı onu kumsalda yarı ölü ve saçları tuzdan kabuk tutmuş bir halde bulduklarında, üstünde sadece bir peştamal ve boynunda mercan bir muska varmış."

Bu haberlerin babamı nasıl rahatlattığını tahmin edebilirsiniz, çocuk gibi el çırpıyordu. Klytoneos bir şarap testisine yumuldu ve kafayı bulana kadar içti. Alelacele beni çağırdı-

lar ve bu sevinçli haberi Ktimene'ye bildirmekle görevlendirildim. O sıralar Ktimene yemeden içmeden kesilmişti; vaktinin çoğunu yatakta, sık sık gelen histerik ağlama krizleriyle sarsılarak geçiriyordu. Bir mesajı böyle seve seve ilettiğim, böyle coşkuyla teşekkür edildiğim ve mesajın doğruluğundan bu denli kuşku duyduğum çok nadir görülür. Babam, Hyrie'li tüccarı nasıl ağırlayacağını şaşırmıştı: Bütün Elym Meclisi'ni toplantıya çağırdı ve ertesi gece, şölen avlusunda velinimetimiz olan bu kişinin onuruna bir ziyafet vereceğini bildirdi. On iki kabilenin her biri birkaç temsilci göndermek zorundaydı. Bir düzine koyun, sekiz yabandomuzu ve iki boğa kurban edilecek, sınırsız şarap ve ekmek sunulacak ve Sicilya'nın en ünlü ozanı Demodokos'tan, Kör Homeros'un kör oğlundan Troya Savaşı'nı dinleyecektik.

En az yüz kişi, tören giysileri içinde ziyafete katıldı. Hayvanlar kurban avlusunda kesilir, derileri yüzülür ve kızartılırken, Zeus'a adanan şükür ilahileri yükseldi. Hem kör hem de dişsiz olan Demodokos, avludaki sütunlardan birine dayanmış gümüş kakmalı bir iskemlede oturmuştu; antilop boynuzundan yapılma yedi telli liri kolay erişebileceği bir kancaya asılıydı. Kâhyamız Pontonoos, adamın yanındaki oymalı masaya ara verdiğinde ferahlasın diye bir tas şarap ve bir sepet ekmek koymuştu. Yaşlı adamın etrafında belli bir mesafe bırakarak yarım daire şeklinde yerleştirilmiş kayın ağacından çok sayıda cilalı sehpanın her birinde, pırıl pırıl bakır tabaklar içinde, dumanı tüten koyun, domuz ve sığır etleri vardı. Erkeklerin ne kadar tiksindirici şekilde yemek yedikleri bir kez daha dikkatimi çekti: Hançerlerle kestikleri et parçalarını, bileklerinden ve çenelerinden akan yağlara aldırmadan ağızlarına tıkıyorlardı. İçlerinden birkaçı ekmekle siliyordu akanları; ötekiler o zahmete bile girmiyordu. Pontonoos'un dikkatli gözleri boşalan tasları ve kadehleri kolluyor ve hemen şarabı tazeliyordu. Bunlar bizim en iyi kadehlerimizdi. Ziyafetlerin sonunda, bir konuğun düşün-

cesizce kadehlerden birini alıp götürmesinden hep korkarız; gerçi bütün kadehlere sarayın simgesi (bir karacayı parçalayan tazı) nakşedildiğinden, izini bulmak kolay olur. Bazıları gümüş, bazıları altındı, bazılarıysa kaymaktaşından veya liparitten oyulmuştu ve üç dört tanesi de Mısır'dan gelmeydi.

Soyunun Kral Minos'un kardeşi Sarpedon'a dayandığını iddia eden Hyrie'li tüccara hürmetimizi göstermek için bütün bir dana sırtı ve neceftaşı kadehte en kaliteli kırmızı şarabımızdan verildi. Az suyla kıvama getirilmiş bu harika içkiden birkaç kadeh yuvarlayınca, adam göğsünü dövüp alnına vurmaya başladı ve Laodamas'ın karısına, ana babasına, kardeşlerine ve Drepanum'un ileri gelenlerine gönderdiği sevgi mesajlarını iletmeyi unuttuğunu söyledi. Sonra bunları saygılı bir sessizlik içinde aktarmaya başladı; bu laflar her ne kadar Laodamas'ın üslubuna uymasa da herkesi hoşnut bıraktı. Ayrıca Laodamas'ın Elis'teki Pylos kumsalından gemiyle dönmeyi planladığını söyledi.

Sonra biz kadınlara da soframızın hazır olduğu bildirildi ve hep birlikte aşağıdaki yemek odasına indik. Erkekler her fırsatta çok yemekle övünürler ve nezaket icabı yemek davetlerinde de açlıktan ölüyormuş gibi tıkınırlar. Biz kadınlar, onların sofrasındakilerin yarısı kadar yiyecek içecekle idare ederiz, ama gücümüz kuvvetimiz onlardan az değildir. Şahsen soylu bir genç kızın açlıktan ölse bile giysisine şarap veya yağ dökmesinden nefret ederim ve hizmetçilerimden birinin yemeğe aç kurt gibi saldırdığını görürsem, bir sonraki yemek vaktinde onu en ağır el değirmeninde tahıl öğütmeye gönderirim.

Erkekler önlerine konan yemeğin bolluğu karşısında yenilgiyi kabul ettikten sonra, köleler konukların ellerini yıkamak için havlular, süngerler ve içine sirke damlatılmış ılık su taslarıyla dolaştılar; diğerleri masaları temizleyip kalan et parçalarını kurba[illegible]vlusunda bekleyen ahaliye götürdüler. Ardından Demodokos, *Odysseus'un Troya'ya Gidişi*'ni

söylemeye başladı, bunu Phokaia'lıları onurlandırmak için seçmişti; çünkü Odysseus'un büyükbabası Autolykos onların da atasıydı ve söylendiğine göre, Apollon'un kehanet merkezi Delphi'nin bulunduğu Phokaia'daki Parnassos dağında yaşamıştı. Demodokos, Apollon'un kuzeydeki soğuk ve yabani bölgelerden indirip Delphi'nin azametli salonlarında ağırladığı Musalara dua ettikten sonra, Kraliçe Helena'nın taliplerinin Sparta'ya varışını anlattı.

Hikâyesi aşağıda; bu ezgiye uyumlu akrobatik hareketler yapacak ve dramatik bölümleri sessiz bir tiyatroyla canlandıracak iki kadın cambaz da getirmişti yanında.

Leda'nın güzel kızı Helena ergenlik çağına girince, Yunanistan'ın bütün prensleri değerli armağanlarla üvey babası Tyndareos'un sarayına geldiler ya da kendilerini temsilen hısımlarını gönderdiler. Thebai'de kazandığı zaferden yeni dönen Argoslu Diomedes, Aiakos soyundan gelen Aigina'lı Aias ile Teukros, Girit kralı İdomeneus, Akhilleus'un kuzeni Patroklos, Atinalı Menestheus ve daha birçok talip oradaydı. Autolykos'un torunu İthakeli Odysseus da gelmişti, ama hiç şansı olmadığını bildiğinden eli boştu. Helena'nın kardeşleri Kastor ile Polydeukes, kızın Atinalı Menestheus'la evlenmesini isteseler de onun Akhalıların en zengini Prens Menelaos'a verileceği herkesin malumuydu. Menelaos'u, Tyndareos'un kudretli damadı Agamemnon temsil ediyordu.

Kral Tyndareos hiçbir talibi geri çevirmedi, ama öte yandan sunulan armağanların da hiçbirini kabul etmedi; prenslerden birini yeğlerse, diğerlerinin arasını bozacağından korkuyordu. Bir gün Odysseus ona şöyle sordu: "Size bir kavgadan nasıl kaçınacağınızı söylersem, karşılığında İkarios efendinin kızı, yeğeniniz Penelopeia ile evlenmeme yardım eder misiniz?" Tyndareos, "Tamam, sözüm söz!" diye haykırdı.

"O halde," diye devam etti Odysseus, "tavsiyem şu: Helena'nın bütün taliplerinin, seçilen kocayı onu kıskanan herkese karşı korumaya yemin etmelerini sağlayın." Tyndareos bu-

nun akılcı bir yaklaşım olduğunu düşündü. Bir at kurban edip parçaladıktan sonra, talipleri bu kanlı parçaların üzerine çıkardı ve Odysseus'un belirlediği yemini tekrarlattı. Sonra atın parçaları, bugün hâlâ "Atın Mezarı" denen yere gömüldü.

Helena'nın kocasını bizzat Tyndareos'un mu seçtiği, yoksa Helena'nın talibinin başına bir taç koyarak kendi tercihini mi ilan ettiği bilinmiyor. Her halükârda, Tyndareos'un ölümünden ve Dioskurlar olarak bilinen kardeşleri Kastor ile Polydeukes'in tanrılaştırılmasından sonra Sparta kralı olacak Menelaos ile evlendi. Ama evlilikleri başarısızlığa mahkûmdu: Yıllar önce, Tyndareos tanrılara kurban sunarken, aptallık edip Aphrodite'yi atlamış ve Aphrodite Tyndareos'un üç kızını da –Klytaimnestra, Timandra ve Helena– zina yüzünden rezil ederek intikam alacağına yemin etmişti.

Neden, diye sordu Demodokos, Zeus ile hem teyzesi hem halası olan dişi-Titan Themis Troya Savaşı'nı tezgâhlamışlardı? Helena'yı, Avrupa ile Asya'nın arasını bozan kadın olarak meşhur etmek için mi? Yoksa yarı tanrılar soyunu yüceltmek ve aynı zamanda Toprak Anamızın yüzeyine zulmeden kalabalık kabilelerin nüfusunu azaltmak için mi? Yazık ki onların bunu neden yaptığını hiçbir zaman bilemeyeceğiz. Ama şurası kesin: Peleus ile Thetis'in düğününde, Tanrıça Eris üstünde "En Güzele" yazılı altın elmayı ortaya fırlattığında çoktan kararlarını vermişlerdi zaten. Hera, Athena ve Aphrodite arasında her birinin elmanın kendisine ait olduğunu iddia etmesiyle çıkan tartışmada, Yüce Tanrı Zeus hakemlik yapmayı reddetti ve Hermes'in tanrıçaları İda dağına götürmesini istedi; orada, Priamos'un uzun süredir kayıp olan oğlu Paris onlara hakemlik edecekti.

Hermes, yanında Hera, Athena ve Aphrodite ile karşısına çıktığında, Paris İda dağının doruğu olan Gargaros'ta sürülerini otlatıyordu. Hermes kavga konusu altın elmayı ona verdi ve Zeus'un mesajını bildirdi: "Paris, yakışıklı olduğun

kadar gönül işlerinde de bilge olduğun için, Zeus senin bu tanrıçalardan hangisinin en güzel olduğuna karar vermeni ve ona bu altın ödülü sunmanı emrediyor."

Paris elmayı çekinerek aldı. "İlahi güzelliğe hakemlik etmek benim gibi basit bir çobanın ne haddine?" dedi haykırarak. "Bu meyveyi üçü arasında eşit parçalara böleceğim."

"Hayır, olmaz, Yüce Zeus'a karşı gelemezsin!" diye bağırdı Hermes. "Benim sana öğüt vermem bile yasak. Kendi aklını kullanacaksın."

"Peki, öyle olsun," diye içini çekti Paris. "Ama kaybedenlerin bana kızmaması için yalvarıyorum. Ben alt tarafı bir insanım ve aptalca yanlışlar yapabilirim."

Üç tanrıça da onun kararına uymayı kabul etti.

"Onları şu anki halleriyle mi değerlendireceğim, yoksa çıplak olmaları mı gerek?" diye sordu Paris Hermes'e.

"Yarışmanın kurallarını sen koyacaksın," dedi Hermes temkinli bir gülümsemeyle.

"O halde lütfen giysilerini çıkarsınlar."

Hermes tanrıçalara bu isteği aktardıktan sonra, terbiye gereği sırtını döndü.

Aphrodite bir çırpıda hazır oldu, ama Athena onun meşhur büyülü kuşağını da çıkarmasında diretti; çünkü bu kuşak onu kullanan kişiye herkesi âşık etmek gibi haksız bir avantaj sağlıyordu. "Tamam," dedi Aphrodite kindar bir edayla, "çıkarırım; ama senin de miğferini çıkarman şartıyla – miğferin yokken korkunç görünüyorsun."

"Müsaade ederseniz," diyerek ellerini çırptı Paris, "tatsız tartışmalara yol açmamak için, yarışmacıları teker teker görmek istiyorum. Buraya geliniz, kutsal Hera! Siz, diğer iki Tanrıça, lütfedip bizi bir süre baş başa bırakır mısınız?"

"Özenle, dürüstçe incele beni," dedi Hera, ağır ağır dönüp muhteşem vücudunu göstererek. "Eğer beni en güzel seçersen, seni bütün Asya'nın efendisi ve yaşayan en zengin adam yapacağımı da unutma."

"Rüşvet kabul etmiyorum, Tanrıçam... Ah evet, teşekkür ederim. Görmem gereken her şeyi gördüm. Buyurun, kutsal Athena!"

"Buradayım," dedi Athena, azimle ilerleyerek; ama utangaçlığı bir bakireden farksız olduğundan vücudunu olabildiğince kalkanı Aigis'in ardına gizlemişti. "Bak, Paris," dedi, "eğer ödülü bana verecek kadar sağduyulu biriysen, seni bütün savaşlarda galip getirir, ayrıca dünyanın en bilge adamı yaparım."

"Ben asker değil, sıradan bir çobanım," dedi Paris; kalkanın araya girmesine biraz bozulmuştu. "Lidya ve Frigya'nın barış içinde yaşadığını ve Kral Priamos'un hükümranlığına kimsenin karşı çıkmadığını biliyorsunuz. Ama elma üzerindeki iddianızı tarafsızca tartmaya söz veriyorum. Şimdi giyinip başlığınızı takabilirsiniz. Aphrodite hazır mı?"

Aphrodite Paris'e iyice sokuldu, neredeyse birbirlerine değecek kadar yakınlaşınca genç çoban kızardı. Tanrıça hintsümbülü ve gül kokuyordu.

"Dikkatli bak lütfen, hiçbir şeyi atlama... Bu arada, seni görür görmez Hermes'e ne dedim, biliyor musun? 'Ah, işte Frigya'da gördüğüm en yakışıklı adam! Neden bu dağ başında aptal bir sürüye çobanlık ederek kendini harcıyor?' Evet, neden Paris? Neden şehre inip uygar bir hayat sürmüyorsun? Neredeyse benim kadar güzel ve tutkulu bir kadın olan Spartalı Helena gibi biriyle evlensen ne kaybedersin ki? Hele bir karşılaşın, senin sevgilin olmak için, evini, ailesini, her şeyi terk edeceğini adım gibi biliyorum. Tabii sen de mutlaka duymuşsundur Helena'yı?"

"Siz söyleyene kadar duymamıştım hanımım. Eğer bana onu anlatırsanız, minnettar olurum."

"Helena sarışındır ve bir kuğu yumurtasından çıktığı için çok zarif bir güzelliği vardır. Babasının Zeus olduğu söylenir, avlanmaya ve güreşmeye bayılır; daha küçücükken bir savaşa sebep oldu ve evlenme çağına gelince, Yunanistan'ın

bütün prensleri ona talip oldu. Şu anda, Krallar Kralı Agamemnon'un kardeşi Menelaos'un karısı; ama bunun bir önemi yok, istersen senin olabilir."

"Evliyse nasıl olabilir bu?"

"Ah be çocuk! Ne kadar safsın! Bilmiyor musun, bu türden işleri ayarlamak benim tanrısal görevim. Oğlum Eros'un rehberliğinde Yunanistan'ı dolaşmanı öneririm. Sparta'ya varınca, Helena'yı sana deli gibi âşık eder o."

"Buna yemin eder misiniz?" diye sordu Paris heyecanla.

Aphrodite Styks Nehri üstüne ağır bir yemin etti ve Paris, hiç düşünmeden altın elmayı ona verdi.

Bu kararıyla, Hera ile Athena'nın amansız öfkesine hedef oldu; ikisi kol kola girip Troya'nın yıkımını planlamak üzere oradan ayrıldılar. O sırada Aphrodite, eşsiz yüzünde muzip bir gülümsemeyle sözünü nasıl yerine getireceğini düşünüyordu.

"Eryks dağının Elym'leri," diye bağırdı Demodokos, "kâinatta hiçbir tanrıça bizim Aphrodite'miz kadar güçlü değildir."

Bu fazla taraflı ifade hoşuma gitmedi. Yarışmanın amacı sadece en güzeli seçmekti, en bilgeyi veya en güçlüyü seçmek değil. Dahası, bir keresinde Troya ovasında dövüşmeye yeltenen Aphrodite'nin, sıradan bir ölümlü tarafından yaralanarak kaçmak zorunda kaldığını anlatır Homeros.

Demodokos lirini yerine astı ve ekmek geveleyerek şarap yudumlamaya başladı. Babam ciddi bir tavırla öksürdü. "Çok güzel bir hikâye," dedi, "pek de güzel anlattın, muhterem Demodokos. Seni iki gözünden ve otuz iki dişinden yoksun kılan tanrılar, bunların yerine sana harika bir ses ve bitip tükenmez bir bellek vermiş. Ama söylesene, işin aslı gerçekten bu mu? Priamos'un kırk sekizinci veya kırk dokuzuncu oğlunun bir Sparta kraliçesiyle kaçmasının, Yunanistan ve Küçük Asya'nın neredeyse bütün şehirlerinin katıldığı ve en az yüz bin insanın öldüğü Troya Savaşı'na sebep olduğuna inanmam çok zor. Paris'in Sparta tahtını ele geçirmek

gibi bir niyeti bile olmamış. Söyler misin, dokuz yıllık evlilikleri boyunca Menelaos'a bir erkek evlat verememiş, üstelik ailesinin zina ilişkileri ayyuka çıkmış bir kadının, maden veya sığır karşılığı değeri nedir? Adamın kocalık haklarının kaybına karşılık on yirmi libre altın fazlasıyla yeterdi."

"Ben hikâyeyi atamız ilahi Homeros'tan bize ulaştığı gibi anlattım," dedi Demodokos kısaca.

"Tabii ki kadınlar," diye ısrar etti babam, "ciddi yerel kavgalara sebep olabilir, özellikle de mirasçıysalar ve onlarla evlilik bir mülk aktarımı içeriyorsa. Ama ne Helena'nın taliplerinin damat olarak seçileceği önceden bilinen Menelaos adına denizaşırı bir savaşa gireceğine, ne de Paris'in babasının ve kardeşlerinin, kadını geri vermek yerine Troya'yı onlara karşı on yıl boyunca savunmayı kabul edeceklerine inanmakta zorlanıyorum."

"Bütün iç savaşlar hanedan savaşlarıdır Kral Efendimiz; bütün denizaşırı savaşlar da ticaret savaşlarıdır," dedi irikıyım Hyrie'li. "Giritli atalarımız, bölgede yaşayan bazı Frigyalılar ve Doğu Yunanistan'dan gelen bir grup Aigina'lı tarafından kurulan Troya, zamanında Asya'nın en önemli şehriydi. Troya Hellespontos'a hâkim olduğundan, Karadeniz ve ötesindeki zengin ticaret olanaklarını da –altın, gümüş, demir, sülüğen, gemi kerestesi, keten, kenevir, kurutulmuş balık, yağ, Çin yeşimi– kontrol ediyordu. Her yıl Skamandros ovasında, dünyanın dört bir yanından tüccarların geldiği büyük bir panayır kurulurdu. Onlar Troya kralına armağanlar getirir, buna karşılık kral da panayır süresince onları korur, yiyecek ve içme suyu sağlardı. Ama Troya kralları Frigya kökenli oldukları için, Yunanların ve Giritlilerin Karadeniz milletleriyle doğrudan ticaret yapmasına izin vermezlerdi. Bir kuşak evvel, Priamos'un babası Laomedon, Minya gemisi *Argo*'nun Kolkhis'te bir tapınakta serili olan Altın Post'a ulaşmasını engellemeye çalışmış, ama gemi aradan sıyrılmıştı. Homeros'un Oğulları da, tayfalar

arasında bulunan Herakles'in daha sonra Frigya'da gemiden indiğini, birkaç yandaş toplayarak Troya'yı ele geçirdiğini, Laomedon'u açgözlülüğü ve inadından ötürü cezalandırdığını anlatırlar."

"İşte!" diye haykırdı babam. "Hikâye şu kapının cilalı tokmağı kadar basit ve aşikâr! Karadeniz'deki ticari çıkarlarını sağlama almak için Troya'yı birlikte kurmuş olan Giritliler ve Yunan Aigina'lılar, Hellespontos'un girişini kapalı buldular: Kral Priamos, boğazın en dar kısmını kontrol için Sestos ve Abydos'ta sağlam kaleler yaptırmıştı. Troyalıların itirazları sonuç vermeyince, Akhalı müttefiklerinden yardım istediler ve yaptıkları bu sefer başarılı olursa, şehirden sağlanacak ganimeti onlarla paylaşmaya söz verdiler. Mikenlerin yüce kralı Agamemnon sefere önderlik etmeye rıza gösterdi ve İon adalarının kralı olan Odysseus'u katılmaya ikna etti. Bu adalar, Troya'nın Giritli kurucularından atam Zakynthos'un da yurdudur. Böylece, Sparta Tanrıçası Helle'nin tapınağında toplandılar; tanrıçaya bir at kurban ettiler ve o atın parçaları üzerinde, tanrıçanın adıyla onurlandırılan boğazı –Hellespontos'u diyorum– kurtarıp Yunan gemilerine açacaklarına yemin ettiler. Aklı başında olan birinin bu iddiama karşı çıkacağını sanmıyorum. Haydi Demodokos, dişetlerini ve boğazını iyice temizle de şarkına devam et."

Demodokos şöyle yanıtladı: "Kral Alpheides, Paris'in Sparta sarayını ziyaretini ve sonraki Fenike maceralarını anlatmamdan hoşlanmayacağınızı görüyorum; dolayısıyla, o bölümü atlayıp Odysseus'un Troya'ya gidişi gibi sinirinizi bozmayacak bir bölüme geçmek için izninizi rica ederim."

"Hayır, hayır! Lütfen benim yüzümden hiçbir bölümü atlama," diye bağırdı babam. "Doğrusu ben, Paris'in Sparta'daki davranışını ne dikkate değer bir şekilde eğitici, ne de yüceltici buluyorum: Yüksek sesle iç çekerek, aşk dolu bakışlar atarak kur yapmalar, dudaklarını sürekli kadehin kadının içtiği tarafına değdirmeler... Erkekler ve kadınlar, ai-

levi sebepler dışında asla birlikte yememeli bence, öyle değil mi? Hele masanın üstüne dökülmüş şarapla 'Helena'yı seviyorum!' yazması ve Aphrodite tarafından gözleri perdelenen Menelaos'un bu rezilliği görmemesi... Kolayca etkilenebilecek genç hanımların dinlemesi için aman ne güzel bir öykü! Paris bu kepazelikten ötürü ceza bile almıyor. On yıl sefasını sürüyor Helena'nın... Güzelliği solmaya başlayana dek... Kırkına varan kadınların kaderi! Sonra yiğitlerin yiğidi savaşçı Akhilleus'u öldürerek kalıcı bir ün kazanıyor ve savaşta onuruyla ölerek kahramanlar gibi gömülüyor. Hayır, hayır! Mantıklı olun beyler. Ben bu meseleyi epey düşündüm ve bana kalırsa Helena Troya'ya hiç gitmedi."

Babam basit düşünen, gerçekçi bir adamdır ve sinirli zamanlarında annem onunla asla tartışmaya girmez. Ama ben şölen avlusuna girip şöyle demek isterdim: "Baba, burası 'mantık' sözcüğünün kullanılacağı yer değil. Bir Homeros şiiri lir eşliğinde okunur; dolayısıyla amacı eğlendirmektir, o kadar. Ahlak veya tarih öğretmek başka bir şey; rahipler ve yaşlı bilgelerin, günlük spor faaliyetlerinden dönüp etraflarında toplanan delikanlılara verdikleri bilgi ve öğütlerdir onlar. O zamanlarda lir sesi duyulmaz, dindar bir sessizlik de gerekmez; gençler mantıklı sorular sorar ve mantıklı cevaplar alırlar. Homeros Oğulları da herhalde kendilerinden bekleneni bilir, değil mi? Onlar kaç yüzyıldır ustalaşmış ozanlar ve aşkın yol açtığı belalardan söz etmeyen öyküleri ender bulunur. Dinleyenlerin istediği aşk şiirleriyle savaş şiirleridir. Bir ticaret savaşı destanı, ne kadar eğlenceli olur dersin?

Söyleyin, ey muhasebeci Musalar, kaç tartı bakır,
Kaç balya at derisi, kaç ölçüm çuha girdi depoya;
Nasıl meydan okudu vurguncu Kral Priamos Akhalara
Yüzde elli vergi koyarak Karadeniz'den gelen mallara."

Ama utancım beni durdurdu; zaten boşa gidecekti sitemim. Tedirgin bir sessizlik oldu ve bir süre sonra Demodokos, biraz asık suratla, bin beş yüz satır kadar atlayıp *Odysseus'un Çağrılışı*'nı okumaya başladı.

Şöyleydi bize anlattıkları:

İthake kralı Odysseus, Sparta'nın Apheta denen sokağında talipler arasında yapılan yarışmayı kazanarak İkarios'un kızı Penelopeia ile evlendi. İkarios, "Bir, iki, üç!" diye bağırmış, ellerini çırpmış, ama "Başla!" dememişti. Bunun üzerine, Odysseus dışındaki tüm talipler yarışa başladı ve hemen o anda yarış dışı kaldılar. Ama önceden uyarılan Odysseus, "Başla!" sözünü duyana kadar yerinde durdu ve kalan tek yarışmacı olduğu için de bacaklarının çarpıklığına rağmen yorulmadan ödülü kazandı. Söylentiye göre, İkarios bu iltimasına karşılık, Odysseus'a Sparta'da yanında kalması için yalvarmış ve Odysseus bunu kabul etmeyince, geri dönmeleri için ısrar ederek yeni evlilerin bindiği at arabasının peşinden koşmaya başlamış. O ana dek sabırla dayanan Odysseus dönüp Penelopeia'ya şöyle demiş: "Ya kendi özgür iradenle İthake'ye gel ya da babanı yeğliyorsan, in arabadan ve ben yola yalnız devam edeyim!" Penelopeia'nın cevabı duvağını indirmek olmuş. Bunu gören ve Odysseus'un haklı olduğunu anlayan İkarios kızının peşini bırakmış ve Sparta şehrinin dört mil kadar ötesinde, bu olayın geçtiği yere İffet'i simgeleyen bir heykel yaptırmış.

Bir kâhin Odysseus'u şöyle uyarmıştı: "Eğer Troya'ya gidersen, evine ancak yirmi yıl sonra, yapayalnız ve beş parasız döneceksin." Bunun üzerine Odysseus kral kıyafetlerini çıkarıp paçavralara büründü; onu çağırmaya gelen Agamemnon, Menelaos ve Palamedes ise Odysseus'u kafasında yarım yumurta şeklinde keçe bir başlıkla, yan yana koşulmuş bir eşek ve öküzün olduğu sabanı sürüyor ve yürürken omzunun üzerinden tuz atıyor halde buldular. Odysseus saygın konuklarını tanımazlıktan gelince, Palamedes bebek

Telemakhos'u Penelopeia'nin kollarından kapıp onuncu karığı açmak üzere olan Odysseus'un yolunun üstüne, yere koydu. Odysseus, biricik oğlunu ezme korkusuyla, hemen dizginleri çekti ve atın kanlı parçaları üstünde ettiği yemin hatırlatılınca, sefere katılmak zorunda kaldı.

Etraftan alkışlar yükselirken, Demodokos küskün bir sesle "Umarım bu öykü hoşunuza gitmiştir, Kral Efendimiz," dedi.

"Sesin gerçekten çok hoş," diye yanıtladı babam, "ama öykünün bu bölümünün de pek inandırıcı olmadığını belirtmek zorundayım. Eğer Odysseus verdiği sözden caymak için deli numarası yaptıysa ki öyküden çıkarabildiğim tek anlam bu, neden daha sorumsuzca davranıp işi abartmadı? En nihayetinde yoksul çiftçilerin öküzle eşeği yan yana koşup çift sürmesi sıradandır, hatta darda kalmış bir Sikan'lının öküzün yanına kendi karısını koştuğuna bile tanık oldum. Keçe başlık dersen, rüzgâr kuzeydoğudan estiğinde rençberler için gayet kullanışlıdır. Ben Odysseus'un yerinde olsaydım, çifte koşmak için bir domuzla bir keçi seçer, kendimi baykuş tüyleri ve altın bir taçla süsler ve yılan derisinden tozluklar giyerdim – hah, hah, ha!"

Saygıdeğer Demodokos'a bu alaycı ve küçümseyen dille hitap edildiğini duyunca, utançtan yerin dibine geçtim.

"Dahası, on tane dümdüz karık açmak hiç de deli işi değil; neden hayvanları gitgide genişleyen bir daire şeklinde koşturmuyor? Böylesi hem daha inandırıcı olur hem de öyküne lezzet katardı, zira öykü bu haliyle bir Homeros Oğlu'ndan bekleneceği kadar güldürücü değil."

"Kral Efendim," dedi Demodokos, cesaret edebildiği kadar müstehzi bir gülümsemeyle, "acaba yanlış domuzun kuyruğunu mu yakaladınız? Bu sözleri yazan şanlı atam, hiçbir yerde Odysseus'un deli numarası yaptığını söylemiyor. Odysseus'un bir gizemci gibi keçe başlık takması, bir kehanette bulunduğunu ve bütün davranışlarının simgesel

olduğunu anlatıyor. Öküz ve eşek, Zeus ile Kronos'u veya bakış açınıza göre yaz ile kışı temsil ediyor; tuz ekilen her karık da boşa giden her yılı. Odysseus, çağrıldığı savaşın anlamsızlığını gösteriyordu; ama daha üstün kehanet yetenekleri olan Palamedes, bebek Telemakhos'u önüne koyarak sabanı onuncu karıkta durdurdu ve 'Telemakhos' isminin anlamı olan *nihai savaş*ın onuncu yılda yapılacağını gösterdi ve gerçekten öyle oldu."

Alkışlar ve kahkahalarla karşılandı babamın hezimeti. Babam kulaklarına kadar kızardı, ama Demodokos'a gevrek tarafından kocaman bir kızarmış domuz budu göndererek sağduyusunu gösterdi; ayrıca, yürürken ona destek olması ve ona ayrıcalık kazandırması için ozana kızılcık ağacından yapılma altın saplı bir baston vaat etti. Ama Demodokos, domuz budunu kabul etse de bir daha asla sarayımızda çalıp söylemeyecekti; gururu buna izin vermezdi. Şehir halkından kimileri, sonraları başımıza gelen felaketleri onun garezine bağladı, çünkü Apollon bütün Homeros Oğulları'na lanetleme gücü vermişti; ama ben, Demodokos'un özür niyetine sunulan bir hediyeyi kabul ettikten sonra bizi lanetlemiş olacağını düşünmüyorum. Bize kalan, Demodokos'un yardımcısı Phemios oldu; birkaç yıl önce Delos'tan gelmişti ve hâlâ yaşlı adamın dizinin dibinde repertuvarını geliştirmeye uğraşıyordu. Bana Khalkidikia alfabesiyle okuma yazmayı öğreten de odur. Phemios'un gözlerinde henüz puslanma belirtisi yok; bu aile illeti, Homeros'un Oğulları'na ancak saçları kırlaşmaya başladıktan ve söylenene göre, özsuyu kesildikten sonra musallat olurmuş. Hyrie'liye gelince, babam on iki kabilenin her birinin ona değerli bir şey –kazan, üçayak, şık bir giysi falan– vermesinde ısrar etti; kendisi de bunları koymak için sedir ağacından bir sandık temin edecek ve kişisel şükranını gösteren altın bir kadeh verecekti. Elym'lerin kralı olarak, kabileleri korumasına ve adalet dağıtmasına karşılık, kabile liderlerinden bunları istemeye hak-

kı vardı; isteksizce de olsa krallarına daima itaat ederlerdi; babam, sıradan halktan zorla vergi toplayarak masraflarını çıkarmaya teşvik ederdi onları.

Hyrie'li tüccar üç gün sonra, ziyaretinden gayet memnun kalarak denize açıldı (babam nasıl olduysa kadehi unutmuştu). Pazarda vazolarını ve Daidalos takılarını hatırı sayılır bir kârla satmış ve veda konuşmasıyla bütün tüccarları güldürmüştü: "Dilerim Gökler Kraliçesinin lütfu üstünüze yağmur gibi yağsın ve karılarınızla kızlarınızı hoş tutmaya devam edin!" Onu bir daha görmedik. Söylemem gerek ki Drepanum'da onun hikâyesine inanmayan bir tek annemle ben vardık; ama iştahını ve neşesini kısa sürede geri kazanan ve şimdi evde şarkı söyleyerek dolaşan Ktimene'nin hevesini kırmamak için ağzımızı açmadık. "Gerdanlığımın ne kadar uzun olacağını merak ediyorum," dedi kardeşim Klytoneos'a, "Eurymakhos'un annesinin taktığı kadar uzun mudur, dersin?"

"Saygıdeğer yengem," diye öfkeyle yanıtladı Klytoneos, "isterse boyu üç arşın olsun, böyle bir gerdanlık istemenin yol açtığı üzüntü ve endişe, benim gözümde onun güzelliğini alır götürür! Yerinde olsam onu Apollon'a adardım. Apollon, gösteriş düşkünü kadınların arasına daha fazla nifak sokmasın diye Eriphyle'nin o iğrenç gerdanlığını gizlemeye razı olmuştu."

"Olur mu hiç!" diye haykırdı Ktimene. "Sonra Laodamas bana nankör der."

Zihnim Aphrodite'nin zaferiyle meşguldü; onun gücünün kör edici, zararlı bir şey olduğuna, kurbanlarını gülünç duruma düşürdüğüne ve onlardaki edep duygusunu tümüyle yok ettiğine karar verdim. Kendimi oyalamak için Eurymakhos'un annesinin ilk evlilik günlerinde geçen bir skandalı esas aldığım bir hikâye uydurdum: Bir gün Tanrıça, kocası Demirci Tanrı Hephaistos'a, Kıbrıs'taki Paphos Tapınağı'nı ziyarete gideceğini söylemiş. "Tamam hanım," diye yanıt

vermiş Hephaistos, "hazır sen yokken, ben de Lemnos'taki tapınağımı ziyaret edeyim." Ama karısının iflah olmaz bir yalancı olduğunu bildiği için, aynı gece hızla geri dönmüş ve Aphrodite'yi, Trakyalı Savaş Tanrısı Ares ile yatakta bulmuş. Topallayarak örsün başına geçip elmas kadar sert ama örümcek ağı kadar ince ve göze görünmeyen iki adet ağ dövmüş. Bunlardan birini yatağın altına bağlamış, ötekini tavandaki kirişten sarkıtmış; sonra sessizce iki ağın uçlarını toplayıp birleştirerek uyuyan çifti kırılmaz bir kafese hapsetmiş. Ardından yüksek sesle haykırarak diğer tanrıları bu rezil zina eylemine tanık olmaya çağırmış ve Zeus'tan boşanma talep etmiş. Aphrodite, kızardığını saklasa da geceliksiz bile ne kadar güzel göründüğünü ve kocasını aldatmaya ne kadar teşne olduğunu Hermes ile Poseidon'un görmesine içten içe sevinmiş. Hera ile Athena bu haberi duyunca iğrenerek sırtlarını dönmüş ve bu müstehcen gösteriye katılmayı reddetmişler ama Aphrodite cesaretle dizginleri ele alarak insanları âşık etmenin, kendisinin de âşık olmasının Kader Tanrıçaları tarafından ona verilen ilahi görev olduğunu açıklamış; öyleyse, kim suçlayabilirmiş onu? Aphrodite'nin ahbabı Üç Güzeller hemen onu yıkamış, mis kokulu yağlarla ovalamış, yumuşacık yarı saydam keten bir tunik giydirmiş ve başına gülden bir çelenk koymuşlar. Şimdi öyle dayanılmaz bir çekiciliği varmış ki Hephaistos onu anında bağışlamış; dahası Hephaistos'un örs başında olduğu her fırsatta Hermes ile Poseidon da sırayla onu ziyaret eder olmuşlar. Olympos'un geçitlerinde onunla karşılaşan Athena ona tembel sürtük deyince, Aphrodite öfkeyle çekip gitmiş ve Athena'nın dokuma tezgâhının başına geçip bu işte de kendini denemeye başlamış. Athena onu suçüstü yakalamış ve Kader Tanrıçalarının kendisine bahşettiği ilahi görev olan dokumaya Aphrodite'nin el attığını görünce hiddetle bağırmış: "Ben gizli gizli senin o utanılası mesleğini icra etmeye kalksam ne derdin? Peki, öyle olsun sayın meslektaşım, sen

dokumaya devam et! Ben artık tezgâhta tek bir sıra bile dokumayacağım. Umarım sen de patlarsın can sıkıntısından!"

Sonra şunu düşündüm: "Olympos sakinlerini hedef alan böyle şakalar hoş görülebilir mi?" Eğer bir tanrı veya tanrıçaya halkın edebine ve ahlakına aykırı şekilde tapınılıyorsa, bunun da mümkün olduğuna karar verdim. Bu tanrıların kültlerinde Aphrodite'nin zinaları, Hermes'in hırsızlığı ve yalanları, Ares'in kana susamışlığı hâlâ yaşatılıyor ve budala ölümlüler, kendi ahlaksızlıklarını mazur göstermek için bunları anlatıp duruyordu. Homeros, Olympos'luları hor görmekte benden daha ileri gidiyor: Onları, insanoğlunu ahlaken hak ettiğine göre değil, bir kapris uğruna cezalandıran ya da koruyan ve kendi aralarında kepazece kavga eden bir güruh olarak anlatıyor. Dahası, *İlyada*'da Zeus ona her zaman saygılı davranmış olan Agamemnon'a aldatıcı bir rüya gönderiyor; Athena, tanrılar meclisindeki kışkırtmaya uyup Pandaros'u bir ihanete itiyor; Hera, cinsel çekim efsunuyla Zeus'un dikkatini Troya Savaşı'ndan uzaklaştırıyor ve Olymposlular annesi Hera'yı üvey babasının zalimliğine karşı savunan ve bu yüzden topal kalan Demirci Tanrı'yla haince alay ediyorlar.

Bu öyküleri açıkça din karşıtı bulduğumdan, sarayımızda anlatıldıkları zaman kulaklarımı ve zihnimi kapatıyorum. Bir keresinde, babam bana bu nedenle gülmüş ve Homeros'un hiç de din karşıtı olmadığını söylemişti. Tam tersine, *İlyada*'da barbar Dorların yeni ilahiyat anlayışını hicvediyormuş. Çünkü bir zamanlar Dünyanın Hâkimi olan Yüce Tanrıça Rhea'yı tahtından indiren bu Herakles oğulları, Rhea'nın saltanat asasını Gökler Tanrısı Zeus'a vermiş ve Zeus'u, her biri kendi tebaaları tarafından yaratılan tanrılardan oluşacak bir tanrılar ailesinin reisi yapmışlardı. Argos'tan Hera, Euboea'dan Poseidon, Atina'dan Athena, Phokis'ten Apollon, Arkadia'dan Hermes gibi isimler bu aileye dahildi. Homeros, diye açıkladı babam, gizliden gizliye

o eski Tanrıçaya tapıyor ve onun dini merkezlerinin yıkımının yol açtığı ahlaki keşmekeşten nefret ediyormuş. Yunan liderlerin utanmaz, gaddar, hain, şehvet düşkünü, tafracı kişilikleri, o Dor reislerin bir karikatürüymüş.

Helena'nın Troya'ya kaçış öyküsünün Homeros versiyonunu eleştirdiğinde olduğu gibi, tarihsel açıdan babam haklı olabilir. Gelgelelim, benim yürekten tapındığım, babamın da kurban sunağında onurlandırdığı Zeus, Hera, Poseidon, Athena ve Apollon yüce gönüllü, adil ve güvenilir ilahlardır. Benim gözümde Hermes hırsız değil, cesur bir ulak ve ruhların kılavuzudur; Ares sadece haklı davaları savunmak için dövüşür; Aphrodite...

Evet, Aphrodite'nin insanlığa çözümü zor bir mesele sunduğunu itiraf ediyorum. Onun korkunç gücünü kabul ediyorum, tıpkı Yeraltı Dünyasının Kralı Hades'in gücünü kabul ettiğim gibi; ama Helena'yı, Klytaimnestra'yı ve Penelopeia'yi evlilik yataklarını kirlettikleri ve hemcinslerinin yüz karası oldukları için kınamayacak mıyım? Gülümseyerek "Onlar Aphrodite'nin sadık müritleri olduklarından Tanrıçayı onurlandırabilmek için evlilik ve aile bağlarını küçümserlerdi," diyebilir miyim? Libya'nın Nasamon'ları, Pontos'un Moesynoechian'ları, Balear adalarının Gymnas'ları ve onlar gibi rastgele cinsel ilişkiye giren diğer halklar, ahlaken tutarlı olarak Aphrodite'ye tapabilir; ama yasalara saygılı hiçbir Yunan bunu yapamaz.

Yine de ertesi gün Aphrodite'ye dişi bir yavru keçi kurban ettim, uyluk kemiklerini ardıç kütükler üstünde yaktım ve fırsat bulduğumda tapınağına bir sunu götürmeye yemin ettim. Aphrodite, baharda bıldırcınların gelişi ile bağbozumu mevsimi arasında tapınağında yaşar, ama kışları dağın tepesi soğuk ve puslu olduğu için, dediklerine göre beyaz güvercinlerin çektiği arabasına kurulup Libya'ya uçarmış. O zaman, rahibeleri ve hadım hizmetkârları onun sedir ağacından bir sandığa konmuş heykelini, Daidalos'un Elyme'ye

adak sunusu olduğu söylenen altın bal peteğini ve kutsal güvercinlikleri yanlarına alarak ovanın ılık iklimine iner ve altı ay boyunca Artemis'in veya Athena'nın müritleri kadar iffetli bir yaşam sürerler. Tanrıçanın her yıl Eryks'e çıkışında ve akabindeki inişinde, özellikle Sikan'lar arasında, onun gücünün çılgın bir teslimiyetle kutlandığı sahneler görülür. Babam, tatsız babalık sorunlarına yol açan bu cümbüşleri durdurmak için elinden geleni yaptı ama başarı sağlayamadı. Kışın, ancak milli bir felaketin baş göstermesi halinde Tanrıça tekrar dağa çıkar, rahibelerini, hadım hizmetkârlarını, heykelini, bal peteğini ve güvercinlerini yukarı çağırır ve sonra değerli kurban sunularıyla yatıştırılır; o sırada hadımlar, kan fışkırana dek birbirlerini kamçılar ve kendilerinden geçmiş bir halde ulurlar. Nefret ederim bu gösteriden.

IV. Bölüm

Babamın Kızı

Bir süre sonra babam Hiera adasındaki kızıl sığırlarımızı yoklamak için on kürekli bir kadırgayla yola çıktı; ama daha yarım mil bile gitmeden, batıdan yaklaşan büyük bir Rodos gemisi gördü. Deniz sakindi ve tayfalar, dümencinin kasvetli sesiyle eşzamanlı olarak daldırıyorlardı küreklerini. Babam kaptanı selamladı ve ikisi de diğerinin korsan olmadığına emin olunca –bugünlerde her an uyanık olmak gerek– gemiler birbirine yanaştı, hediyeler ve iltifatlar teati edildi. Çeşitli mallar taşıyan Rodos gemisi Sardinya'ya gidiyordu; Yunanistan'daki son uğrağı olan Pylos kumsalında, efendiden iki tüccar da bu ticaret girişimine katılmak için gemiye binmişti. Pylos'luları görünce çok sevinen babam, telaşla Laodamas'ı sordu. Adamlar kafalarını salladı ve "Sonbahardan bu yana o kadar önemli biri şehrimize gelmiş olsa mutlaka duyardık," dediler. Babam Hyrie'li kaptanın verdiği bilgileri aktarınca, o adamı Pylos kumsalında gördüklerini ve karakteri hakkında çok olumsuz bir izlenim edindiklerini söylediler. "Mürekkepbalığı kadar kaypak," dediler, "ve Leria'lı bir köle kadar yalancı. Sattığı şaraba su katılmıştı, vazoları çatlaktı, gümüş külçelerinin içinden de kurşun çıktı."

Bu, babam için büyük bir şok oldu; Hiera ziyaretinden vazgeçti ve eve vardığında hiç görmediğim kadar üzgün ve kasvetliydi. Ktimene de yine o eski kâbus gibi hallerinden birine düşmüş, tırnaklarını yiyor ve gözde bir şarkının "Neden gecikiyor sevgilim? Acımaz mı yalnızlığıma?" dizelerini tekrarlayıp duruyordu. Babam kubbeli odasına çekildi. Orada kendine tuhaf bir karyola yapmıştı: Altın, gümüş ve fildişi kakmalı, canlı bir zeytin ağacıydı karyolasının direği. Teoride bu oda bir mezardı; yılda bir kez kış ortasında, geleneksel "Tacın Halefe İntikali" töreninde babam kafasını tıraş eder, odaya kapanır, ölüler için bırakılan yiyecek adaklarını yer ve ölü taklidi yapardı. Kırmızı bir yatak örtüsünün altında kıpırdamadan yatar ve bu sırada kendi kabilemizden seçilen Çocuk Kral, Ayların Dansı'nı yapar ve bir günlüğüne kraliyet asasını taşırdı. Şimdiyse babam kapıyı kilitlemişti; yumruk yaptığı elleriyle odayı bir aşağı bir yukarı adımladıktan sonra, perişan halde kendini yatağa atıp gözlerini kapadı. Hizmetçilerimin birinden ara sıra pencereden bakmasını ve babamın yaptıklarını bana bildirmesini istedim, hareketleri bana son derece uğursuz görünüyordu ama hizmetçiye bu kısmı söylemedim tabii.

Birkaç saat sonra babam dışarı çıktı, çalışma odasına gidip beni yanına çağırttı. "Nausikaa," dedi, "ne yapmalıyım? Bazen bu ailenin en aklı başında kişisi sensin, tabii sevgili annen hariç. İçimde –öhöm– belki bir tanrı bana yol göstermen için seni esinlemiştir diye bir his var."

Sonra bana Pylos'lu tüccarlarla karşılaşmasını anlattı ve ne diyeceğimi bekledi.

Yanıtlamadan önce derin bir nefes aldım. "Baba, bu haber beni şaşırtmadı. O utanmaz Hyrie'li misafirin yalancının tekiydi; o zaman da söyleyebilirdim bunu. Annem de farkındaydı, belki de sana söylemiştir. Bütün anlattıkları mallarını satmak için uydurduğu bir hikâyeydi deyip bir kenara bırakalım ve sadece Laodamas'ın başına ne gelmiş olabileceğini

düşünelim. Şimdi, Rodoslu kaptanın onu gemisine almadığı kesin görünüyor..."

"Ben o kanıda değilim. Eurymakhos'un da işaret ettiği gibi, eğer Laodamas benim adıma izin vermiş olmasa Rodoslular yelkenlerimizi ve iplerimizi alıp giderek adlarını lekelemeyi göze almazlardı."

"Laodamas izin vermişse, bekçileri bayıltmanın ne gereği vardı?"

Babam soruyu, kahvaltıda ballı ekmeğinin üstüne konmuş kurt sineğini kovar gibi öteledi; meseleye başka bir açıdan yaklaştı.

"Peki, kadınların gördüğü Sidon gemisine ne diyeceksin? Laodamas o geminin peşinden kürek çekmiş olamaz mı?"

"O zaman neden rıhtımdan hiç sandal eksilmemişti?"

"Yüzmüştür belki. Sıkı yüzücüdür."

"Baba, lütfen o hep övündüğün mantığını kullan! Sırtında bir pelerin dolusu değerli eşyayla yüzebilir miydi?"

Babam sustu ve ben devam ettim: "O esrarengiz Sidon gemisinden ilk kez Laodamas'ın yok olmasından bir iki ay sonra söz edildi."

"Eurymakhos'un annesi de mi yalan söyledi diyorsun? Neden yalan söylesin? Melantho neden yalan söylesin? Ktimene'nin özel hizmetçisi o, ailemize de çok bağlı."

Omuz silktim. "Keşke nedenini bilseydim, baba. Ama içimden bir ses burada bir ortak kumpas kurulduğunu söylüyor."

"Ne demek istiyorsun sen?" diye sordu öfkeyle.

Gözümü kırpmadan yanıtladım: "Laodamas'ın denize açılmadığını söylüyorum."

"Şakayı kes, çocuk. Herkes biliyor denize açıldığını."

"Herkes biliyor Helena'nın Paris'le Troya'ya kaçtığını; daha doğrusu, senden başka herkes! Bildiğin bir konuda yalnız kalmak, haksız olduğunu göstermez. Laokoon da ona inanmayan Troyalılara tahta atın içinin silahlı düşmanlarla dolu olduğunu söylerken haksız değildi."

Bunu duyunca birdenbire durdu. "Ha, yani Laodamas karayoluyla mı bir yerlere gitti? Sikel'lerle yaşayan asi kardeşin Halios'a katılmak için belki. Mümkün, ama muhtemel değil. Yolda niye kimse onu görmedi?"

Yine omuz silktim. "Baba, sana ancak Tanrıça Athena'nın kafama soktuğu düşünceyi söyleyebilirim: Laodamas Drepanum'dan hiç ayrılmadı."

Aklımı kaçırdığımdan korkuyormuş gibi dikkatle yüzüme baktı; sonra kapıyı çarpıp çıktı. Kapı pervazından hançer şeklinde koca bir alçı parçası düştü.

Kuzey limanına az önce bir gemi yanaşmıştı: Halib'lerden aldıkları demir külçeleri taşıyan ve güneybatı İtalya'daki Temesa bakır madenlerine gidecek otuz kürekli bir Taphos kadırgası. Taphos kralının kuzeni olan kaptan saraya uğradı ve rütbesine yaraşır şekilde ağırlandıktan sonra, babam her zamanki gibi Laodamas'tan haber getirip getirmediklerini sordu.

Haber yoktu, ama tavsiye boldu. "Kral Efendim, belli ki oğlunuzun yokluğu kalbinizi kemiriyor, tıpkı şu harika Elym peynirlerine dadanmış bir fare gibi. Ve ben, yapabileceğiniz tek bir şey olduğu kanısındayım. İlkin, hane halkından sorumluluk sahibi olan birini kehribar ticaretinin merkezi olan ve oğlunun gerdanlığı almak için mecburen gideceği Pylos kumsalına gönderin. Pylos'lulardan haber çıkmazsa, oğlunuzu boğulmuş sayıp yasını tutun ve onun şanına yaraşır bir anıt mezar yaptırın. Sonra da huysuz gelininizi başlık parasıyla beraber babasının evine gönderin; varsın tekrar evlensin orada. Kral Efendimiz, hiç durmadan ağlayıp yas tutan birini neden burada tutasınız ki? Ktimene hanımın hem sizin hem de hizmetkârlarınızın içini kararttığını yarı kör bir adam bile görebilir."

"Doğru," dedi babam, "bana bir torun bile veremedi."

"O halde," diye devam etti Taphoslu, "kim gidebilir Pylos kumsalına? Oğlunuz Klytoneos mu? Genç ama zekâsı

keskin. Belki de becerikli kayınbiraderiniz Mentor efendi gidebilir, olmaz mı?"

"Gerekli soruşturmaları yapmak için kendimden başkasına güvenemem. Ama ben nasıl gidebilirim ki?" diye yanıt verdi babam.

"Her kral varlığının elzem olduğuna inanır ama kısa bir tatil ona iyi gelir; halkına da pek zararı dokunmaz. En çok yirmi gün içinde Temesa'dan ülkemize döneceğiz, neden bizimle gelmiyorsunuz? Dönüşte daha uzun bir rotayı tercih ederek Messina boğazından uzak duruyorum; çünkü hem orada gemiyi idare etmek güç hem de korsanların uğrak yeri. Sizi bir ay içinde Pylos kumsalına indirebiliriz. Ne dersiniz?"

Babam ani bir karar vermek zorunda bırakıldı: Krallığı Mentor dayımın naipliğine bırakıp Pylos kumsalına gidecekti. Uyarılarıma rağmen, Hyrie'li tüccarın hikâyesinin fazla tesadüfi olduğunu düşündüğüm ilk kısmına hâlâ inatla inanıyor ve Laodamas'ın Korkyra üzerinden Thesprotların diyarına vardığı sonucunu çıkarıyordu. Ama sonra ne olmuştu? Beklenmedik bir belaya mı çatmıştı? Kral Pheidon tarafından soyulmuş muydu? Yoksa köle olarak mı satılmıştı?

"Eğer bütün bilgi kaynakları boşa çıkarsa," dedi babam Taphosluya, "Delphi'ye gidip Apollon'un Kâhinine danışacağım. Belki de Zeus'un Dodona'daki Kâhini daha güvenilirdir."

Tapınak rahibelerinin kehanet yeteneklerine fazla güvenmediği halde, Delphi ile Dodona'nın bütün Yunanistan'ın bilgi ve dedikodu merkezleri olduğunu biliyor ve kurban kesenlerden ya da maharetli ulaklardan Laodamas'ın nerede olduğunu öğrenebileceğini umuyordu babam. Annemi, kardeşim Klytoneos'u, Mentor dayımı, dedem Phytalos'u ve beni bir aile toplantısına çağırdı; ama Ktimene'yi çağırmadı.

"Size gerçeği söylemeliyim," diyerek sırrına ortak etti bizi. "Ktimene'nin bu uzayıp giden keder ve endişesine benim artık tahammülüm kalmadı. Onun haline üzülmekten

sarayın duvarları bile zangırdayarak ağlıyor. Bazen onun hayatından umudumu kestiğim oluyor; ama çoğu zaman da kan tepeme sıçrıyor ve onu getirdiği başlık parasıyla veya bunun dengi olacak dini ve ticari ayrıcalıklarla Bucinna'ya geri göndermeyi düşünüyorum. Ama bunu yapmayacağım... Döndüğünde Laodamas'ı kızdırmamak için. Dikkatinizi çekerim, sizin kötümser görüşünüzü reddediyor ve 'eğer dönerse' demiyorum."

On beş gün sonra, Taphoslu bakır yüklediği gemisiyle tekrar göründü. Babam da gemiye keten, bal ve açılır kapanır karyolalardan oluşan kıymetli bir yük ekleyerek neşeyle gemiye atladı. Neredeyse bütün şehir onu uğurlamaya çıktı; denizi yöneten ve yolcuları koruyan ilahların hepsine cömert adaklar sundular. Klytoneos'la ben, Eryks dağının yarısına kadar tırmandık ve sert batı rüzgârının şişirdiği yelkenin, sekiz mil kadar güneydeki Motya adasının arkasında yok oluşunu seyrettik. Saraya döndüğümüzde, annem beni kenara çekip şöyle dedi: "Yavrum, baban bana Athena'nın sana söylettiklerini anlattı, Laodamas'ı ölmüş kabul edip yasını tutmamız gerekiyormuş. Yalan değil bu kehanet. Üç gece önce ben de onu rüyamda gördüm: İki omzunun arasına saplı bir hançerle, üstünden kan ve deniz suyu damlayarak gelip perişan bir halde karşımda durdu. Sonra şölen avlusunu gösterip bağırdı: 'Öcümü alsınlar, anne! Philoktetes'in yayıyla alsınlar öcümü!' 'Senin gerçekten oğlum Laodamas olduğunu nasıl bileceğim?' diye sordum. Şöyle dedi: 'Anneciğim, yarın uyandığında ben bir beyaz güvercin kılığında bir pencereden girip öbüründen çıkacağım.' Ve öyle de yaptı. Bundan kimseye bahsetme; ne kardeşim Mentor'a, ne oğlum Klytoneos'a. Ama azimli olup katillerini bul ve ibretlik bir intikam alalım. Çocuklarımdan bir tek senin kafan kalbinden daha iyi çalışıyor."

"Eğer gördüğün düşe gerçekten inanıyorsan, anne" diye söze girdim, müşfik duygularıma ilişkin fikrine biraz bozu-

larak, "neden babamın boşu boşuna Pylos kumsalına gitmesine müsaade ettin?"

Annem ciddileşti. "O burnunun dikine giden bir adam; gerçi evlendiğimizden bu yana benim daima gerçeği söylediğimi öğrendi, ama yine de ondan daha bilgili olabileceğimi kabullenmekten nefret ediyor. Ayrıca, daha önce Yunan anakarasına hiç gitmedi ve bu son fırsatı olabilir; çünkü gençlik çağı çoktan geride kaldı. Rüyamı ona anlattım; ama güvercini kendi gözleriyle görmediği ve sen de benden bağımsız olarak benzer bir sonuca vardığın için onu evde tutmak üzere komplo kurmakla suçladı beni. 'Git o zaman; ama ne kadar çabuk dönersen, hepimiz o kadar daha uzun yaşarız,' dedim. Kızım, tehlikenin eşiğindeyiz. Senin saçma bir iş yapmayacağına güvenim var; bu arada, bırak Ktimene avucuna toplayabildiği umut külleriyle ısınsın."

Üç gün geçti ve ben bölgedeki havada inceden inceye yayılan bir değişiklik sezdim. Sıradan halk arasında değil, kaptan Dymas'ın kızı Prokne ve Hiera'lı kuzenlerim gibi birkaç yakın arkadaşım arasında değil, eskiden dadım ve şimdi evin kâhyası olan Eurykleia'nın idare ettiği sadık hizmetçilerimiz arasında da değil... Hissettiklerimi ancak bazı soyluların kızlarının bana selam verirken hafif tepeden bakan, mesafeli duruşları ve onların babalarıyla kardeşlerinin, sanki benden gizlenen bir şeyi biliyorlarmış gibi, fazla içten davranışları olarak ifade edebilirim. Her yaz Elym'li çocuklar tepelerde "Boğanın Hazinesi" denen bir tür saklambaç oyunu oynar; bütün çocuklar hep beraber bir çukura ya da mağaraya saklanmış olan "Boğa" dediğimiz çocuğu aramaya koyulur. Onu bulan, gizli hazineden pay almak için geride durur ve keşfini arkadaşlarına söylemez, bir süre sonra diğer çocuklar da birer birer Boğa'nın yerini bulur ve nihayetinde hepsi bu gizli yerde toplanır; içlerinden yalnızca talihsiz olan biri sona kalır, ıssız tepelerde tek başına ve şaşkın şaşkın dolanır. Şimdi benim hissettiğim de tam buydu.

Sinirli olduğumda, keten işliğimizi ziyaret etmek beni neşelendirir, tezgâhlarda sessizce mekik dokuyan kadınları seyretmek kafamı rahatlatır; ama şimdi burada da alışık olmadığım bir durum vardı. Bazı kadınlar işlerini bırakmış, kapının yanına kümelenerek heyecanlı bir havayla fısıldaşıyorlardı. Benim köşeyi döndüğümü görür görmez telaşla tezgâhlarına koşup sıkı çalışıyormuş numarası yaptılar. Mekikler, rüzgârda savrulan kavak yaprakları gibi bir ileri bir geri uçuyordu.

"İyi günler, çalışkan keten işçileri," dedim alayla. "Galiba bu sabah kefal ağlarından çıkan insan kafalı balığı konuşuyordunuz. O garabeti ben de gördüm: Yüzgeç yerine kolları vardı ve Fenikece konuşuyordu – yani herkes Fenikece olduğunu düşündü; çünkü hiçbirimiz, ben bile, tek kelime anlayamadık. Orada öylece yatıyor, kollarını sallayıp anlamsız sesler çıkarıyordu. Sonunda yüzü morardı; o zaman elimdeki kayışla onu tehdit ederek ben ortaya çıktığımda Fenikeli balıkların da Elym'li keten işçilerinin de dillerini tutması gerek, dedim. Dediğimi yapacak kadar akıllıydı canavar."

Buz gibi bir sessizlik oldu. Bütün kadınlarımız benden korkar, genelde şu ya da bu ilahın etkisinde olduğuma inanırlar; belki de hiç yersiz olmayan bu korkuyu deminki gibi saçma sapan konuşarak kendi çıkarım için kullanırım. İyi huylu kızlardır bunlar aslında, ama en ufak şeyden tedirgin olurlar ve işlerinin hem niceliği hem de niteliği bozulur; tıpkı süt veren koyunların arasından bir tilki geçtiğinde veya bir köpek tasmasından kurtulup onları kovaladığında süt veriminin azalması gibi.

"Eurymedusa nerede?" diye sordum. Genç ve güzel yönetici Eurymedusa keteni dağıtır, dokumacıların rahatını kollar, tezgâhların durumundan sorumludur ve dokumanın motiflerini dikkatlice takip eder. Bütün tezgâhları, tek bir standart motif üzerine çalışacak şekilde hazırlarız ve genelde Libyalılarla İtalyanların sürekli talep ettiği desenlerden biri

olur bu; böylece, Eurymedusa hataları daha kolay görür ve ağır çalışanları hızlanmaya teşvik eder. Bu sefer de çok basit bir desen belirlemişti: her yüz beyaz sıradan sonra beş mor ve iki kırmızı sıra iplik. Annem ona, "beceriksiz" anlamına gelen Apeira'lı Eurymedusa adını taktı; ama sorumluluklarını yavaş öğrenmesine rağmen, işlikte çok seviliyor.

Hayır, Eurymedusa'nın yokluğunda bir gariplik yoktu: Hava çok sıcak ve bunaltıcı olduğu için bir maşrapa içme suyu almaya gitmişti. "Azıcık şarap kat içine, Eurymedusa," dedim dönünce, "ve bu dili tutulmuş kadınlara da birer yudum ver. Sonra kaz çobanı Gorgo'yu çağır da onlara eski Sikan masallarından anlatsın; böylece, bu sabah onları pek korkutan insan kafalı Fenike balığını unutabilirler."

Eurymedusa şarap tulumunu getirip dediğimi yaptı. Hepsi gülümseyerek sağlığıma içti, ama sıkıntılı olduklarını hâlâ gözlerinden okuyabiliyordum.

Ak saçlı Gorgo topallayarak gelince, ben de bir tabureye oturup dinledim. Hikâyesi, atamız Akestes'in Troya'dan Sicilya'ya gelişi hakkındaydı. Mürettebatına su bulabilmek için Etna dağı yakınlarında karaya çıkmış ve keşif için karanlık bir mağaraya girince, orada yaşayan ölümsüz demircilerden Kyklop Polyphemos tarafından yakalanmış ve alev saçan dağın iç kısımlarına indirilmiş. Anlaşılan, Zeus için dövdükleri şimşeği kıvama getirmek için Polyphemos ve kabilesine insan kanı gerekliymiş. Ama kurnaz Akestes, onları Pramnia şarabıyla sarhoş etmiş ve pabuçlarını çıkarıp içlerine bir sürü çivi çakmış (Kyklopların ayaklarının pek nazik olduğu malum.) Sonra Akestes kaçmış; demirciler pabuçlarını giyip onu kovalamaya kalkınca, çektikleri acı yüzünden vazgeçmek zorunda kalmışlar. Böylece Akestes sağ salim gemilerine ulaşmış ve batıya doğru devam edip Rheithros'a varmış. Kyklopların feryatları müzik gibi gelmiş kulağına.

Ufak tefek, zayıf ve bir kuş kadar kıpır kıpır olan Gorgo, hikâyeyi öyle maharetle –belirsizlik anlarında sesini alçaltıp

dönüm noktalarında haykırarak ve karakterleri taklit ederek– anlattı ki dokumacı kadınlar çok keyiflenip bir hikâye daha istediler. Gorgo bir an tereddüt etti ama ben başımı sallayarak onay verince kendi atası Sikanos ve onun, tek gözlü Konturanos'un ininde başından geçenler hakkında bir hikâyeye başladı. Konturanos, sopasıyla gökte bir delik açabilecek kadar uzun boylu bir devmiş. Göbeğini Eryks'in doruğuna dayayıp upuzun bacaklarıyla bizim ovada dikilerek, kocaman ellerini Egesta denizine daldırır ve yüzlerce orkinosu avuçlayıp alırmış. Sikanos ve on iki yoldaşı, mağaraya konukseverlik bekleyerek girmişler; ama Konturanos birer birer kafalarını yarıp onları yemiş; çıkış yolunu da ancak kendisinin kımıldatabildiği bir kayayla kapatmış. Bu koca kayayı günde iki kez yana yuvarlarmış: şafakta sürülerini otlamaya çıkarmak ve günbatımında onları içeri almak için. Üçüncü gece, Sikanos Konturanos'u ateşte ucunu kızdırdığı kendi sopasıyla kör etmiş ve ertesi sabah erkenden Konturanos'un otlağa saldığı damızlık koçun karnının altındaki kıllara sıkı sıkı tutunarak kendini dışarı atabilmiş. Konturanos Sikanos'a deli gibi sövmüş ve o Hiera'ya doğru yüzerken arkasından iki devasa kaya fırlatmış ama isabet ettirememiş.

O kayalar hâlâ görülebilir: Drepanum'un üç mil kadar güneybatısında denizden dışarı uzanırlar. Şimdi bizim Sikan'lı çobanların yaşadığı ve bizim ara sıra piknik yapmaya gittiğimiz kocaman mağaranın adı da Konturanos'un İni. Kadınlardan biri, o kadar kocaman bir devin bizim sarayın boyunu geçmeyen mağaraya nasıl sığdığını sorunca, Gorgo Konturanos'un belli bir mantarı yiyerek boyunu değiştirebildiği büyülü bir gücü olduğunu açıkladı.

Sonra Eurymedusa şöyle dedi: "Gorgo, bizi nasıl da büyülüyorsun! Homeros'un kızlarının da olmaması ne yazık! Eğer olsaydı ve senin hikâyelerini şiire çevirip lir eşliğinde tatlı tatlı okusalardı, ne muhteşem bir gösteri olurdu!"

"Gerçekten yazık!" diye düşündüm. Homeros Oğulları ayrıcalıklarını öyle hasetle koruyorlar ki kendi kabilelerinden olmayan birinin prenslerin önünde sanatını icra etmesine izin vermiyorlar. Ama eğer erkekler erkeklere şarkı söylüyorsa, neden kadınlar da kadınlara şarkı söylemesin? Her türlü fikir eserini icat etmiş olan Athena bir kadın. Bütün ezgileri esinleyen Musalar da öyle. Ve unutulmaz dizelerle kehanette bulunan Pythoness de bir kadın.

"Ey Musalar," diye dua ettim içimden, "hizmetkârınız Nausikaa'nın yüreğine girin ve ona uyaklı, ölçülü dizeler yaratma sanatını öğretin!"

İster inanın ister inanmayın; ama bu sıra dışı duam anında karşılık buldu! Çünkü ağzımdan şu sözlerin döküldüğünü duydum:

"Eurymedusa, gün gelecek bir kadının şarkıları eşlik edecek
Lirin tatlı sesine ve Delialı Yargıçlar tarafından övülecek."

Hayatımın önemli bir dönüm noktasıydı bu, belki de en önemlisi; ama orada bulunan hiç kimse benim uyaklı bir dize okuduğumu, dahası kehanette bulunduğumu fark etmedi. Sıradan insanlarda muhakeme yeteneği yoktur. Eğer bugün Tanrıça Athena, başında miğferi ve omzunda Aigis'iyle kurban avlumuzdan geçecek olsa, onu hoşnut etmek için yanına koşarlar mı dersiniz? Hiç öyle bir şey yapmazlar. Şöyle konuşacaklarını tahayyül ediyorum: "Püsküllü keçi derisi peştamal giymiş şu sert yüzlü genç kadın da kim? Neden üstünde o çirkin surat olan kalkanı omzuna asmış? Sanki erkekmiş gibi tüylü miğfer takması da küstahlığın daniskası! Libya'dan gelen şu yabanıl, şehvet düşkünü Nasamon'lardan biri olmalı. Hangi gemi getirdi onu? Bilen var mı? Umalım ki hafifmeşrepliği yüzünden pazaryerinde bir rezalet çıkmasın."

Bıkkınlıkla içimi çektim ve sırtımı dönüp Klytoneos'u bulmaya gittim. Ne evde ne de meyve bahçesindeydi; ben

de düşüncelere dalmış halde, şehre yöneldim ve onu peşinde Argus ve Laelaps ile yürürken yakaladım.

"Eryks yolundan gittim," dedi. "Argus bir tavşan gördü ve mısır tarlalarında dolana dolana onu kovaladı. Laelaps az gerisindeydi. Bir süre sonra böğürtlen çalıları ve çobanpüsküllerıyle kaplı bir arazide tavşanı kaybettiler. Sonra aynı çalılıktan dişi bir tilki fırladı ve onları tepeye doğru hızla koşturdu ama taşocağının orada topraktaki yuvasına daldı. Şansımız yoktu maalesef. Yine de koşmak tazılara iyi geldi; bugünlerde çok hareketsiz kaldılar."

"Söylesene Klytoneos," dedim, bir grup köylü yaklaştığı için sesimi alçaltarak, "babamız yola çıkalı beri, insanların tavrında herhangi bir değişiklik fark ettin mi?"

Birden durdu. "Bundan sen de söz ettiğine göre, evet," dedi. "Neredeyse terslemeye varan ölçüde bir nezaketsizlik. Kralın yokluğunda, kimilerinin işleri ağırdan alması ve görevlerini ihmal etmesi doğal tabii. Mentor dayımız da ailemize yardım etmeye hazır ama rütbesinin bazı meclis üyelerinden daha düşük olması yüzünden, tahtta gereken cesaret ve özgüvenle oturamıyor. Ayrıca, biraz fazla yumuşak kalpli ve denetleme ziyaretleri konusunda babamız kadar titiz değil. Dün keçilerin yeni dikilmiş kavak ağaçlarının kabuğunu soymasını bir şekilde önlemek gerektiğini söylediği Melantheus'un ona çok ters bir karşılık verdiğini duydum tesadüfen. Dayımız kibarca 'iyi günler' deyip oradan ayrıldı; Melantheus'un yanıtı ise neredeyse bir homurtu oldu. Bunun üzerine yanına gidip kargımın sapını utanmaz herifin omzuna dayadım ve terbiyesini takınmasını tavsiye ettim."

"Ne dedi buna?"

"Naipliğin, Drepanum'da Elym kuvvetlerini komuta edebilecek yaşta, kıdemli bir Troya prensi olan Agelaos'a verilmesinin doğru olacağı ve babamızın kişisel bir tartışma yüzünden onu yok saymasının haksızlık olduğu gibisinden

bir şeyler geveledi. Ben de sersemi bir daha dürttüm. Keşke birkaç yaş daha büyük olsaydım..."

Klytoneos'u biraz daha sıkıştırdım: "Ailemizi tehdit eden bir tehlike yok mu sence?"

"Nasıl bir tehlike?"

"Benim öğrenmek istediğim de bu işte. Melantheus'un terbiyesizliğini kötü bir işaret olarak görüyorum; çünkü arkasında güçlü birileri olmasa o şekilde konuşmaya cesaret edemezdi. Hanedanımızın temeli ne kadar sağlam olursa olsun, bütün şehirde bir isyan kokusu var."

"Kim çıkaracak isyanı?"

"Prens Antinoos. Phokaia'lıların asıl lideri o, yaşlı babası Eupeithes değil. Phokaia'lılar, Akestes'in Troya hanesine tabi olmayı asla kabullenemediler. Ama hareketin beyni, Antinoos'un kuzeni Eurymakhos anlaşılan. Bu ikisinin arkasında, isteyerek ya da istemeyerek, kalabalık bir genç güruh var; hatta Agelaos gibi birkaç Troyalı bile aralarında. Onların hiçbirine güvenmiyorum... belki Halitherses'in oğulları hariç. Sen ne dersin?"

"Senin o sözde taliplerinin bana abartılmış bir nezaketle davranması, bende de bir komplo kuşkusu uyandırıyor."

"Sevgili kardeşim Klytoneos, Tanrıça Athena sık sık ne yapıp ne yapmamam gerektiği konusunda beni açıkça uyarır. Az önce, çobanımız Philoitios'un kızı kılığında görünüp şöyle dedi: 'Hanımım, yarın bir Kalydon yabandomuzu avlanacak. Yas tutulacağını görüyorum.'"

"Ne demek bu, açıklar mısın?"

"Yarınki domuz avına katılacak mısın?"

"Evet, az önce Amphinomos çağırdı. Çok dürüst adamdır."

"Eurymakhos'un kuzenini mi diyorsun?"

"Evet."

"Eurymakhos muhakkak ki onu kendine siper olarak kullanıyor."

"Aptallığımı bağışla Nausikaa, ama daha açık konuşabilir misin?"

"Şunu diyorum: Eurymakhos, Antinoos ve diğer Phokaia'lı soyluların davetli olduğu av sırasında, domuza atılacak bir kargı seni mıhlayacak. Meşhur Kalydon avında Eurytion'a da aynı şey yapılmadı mı? Sonradan, kargıyı atan Peleus domuzu hedef aldığını söyleyerek suçlamalara karşı çıktı; ama Peleus her zaman tehlikeli bir arkadaştı. Kardeşi Phokos'u halka atma oyunu oynarken kazara öldürdü – gerçekten kazaysa tabii."

Klytoneos kafasını kaşıdı. "O zaman daveti kabul etmesem mi? Ateşim çıktı diyebilirim."

"Bence cesaretle Amphinomos'a git ve akrabalarının önünde ona şöyle de: 'Amphinomos kardeş, bir kâhin beni yarın avlanmamam konusunda uyardı; ancak senin korunan altında olursam tehlikeyi atlatabilirmişim. Kadın uğursuz günlerimden biri olduğunu söyledi. Eğer yolunu şaşıran bir kargı beni deşerse, kargıyı savuranın hanesinden öcümü alacağına yemin eder misin?' Konuşurken de suratlarını incele."

Klytoneos, tecrübesiz olmasına ve topluluk karşısında kendine pek güvenmemesine rağmen, zor bir görevden asla kaçmazdı. Cesaretini toplayıp Amphinomos'un avlusuna kutsal heykellere bir mızrak savuracakmış edasıyla girdi ve talebi neredeyse bir savaş ilanı gibiydi. Hiçbir suçluluk belirtisi göstermeyen Amphinomos, sakin bir sesle kâhin kadının tavsiyesine uymamanın aptallık olduğunu ve eğer yarın onun için uğursuz bir günse, evde kalıp Yeraltı Tanrılarını yatıştıracak adaklar sunmasının daha doğru olacağını söyledi. Bu sırada Antinoos Klytoneos'tan gözlerini kaçırırken, Eurymakhos'un ateş püsküren gözleri ona meydan okuyordu.

Daha sonra Klytoneos bana, "Canıma kasteden bir komployu önledin," dedi. "Athena'ya bana gönderdiği uyarı için şükran adakları sunmalıyım; Yeraltı Tanrılarını da sunularla hoşnut etmeliyim."

"Athena minnettarlığını hak ediyor," dedim. "Dikkatli olmaya devam et. Babamız dönene kadar tek başına ava çıkmasan veya yemek davetlerini kabul etmesen iyi olur. Tahtakurtlarının kemirdiği kirişler çökebilir; meçhul eller tarafından savrulan taburelerle kadehlerin havada uçuştuğu ve kenarda duran masumları öldürdüğü kavgalar çıkabilir."

Klytoneos şöyle sordu: "Böyle bir kazanın sarayda da olabileceğini düşünmüyorsun değil mi? Sence çalışanlarımız yeterince sadık mı?"

"Birkaçı hariç hepsi sadık. Beni asıl tedirgin eden şu: Halios Sikel'lerle yaşamaya gideli beri seninle taht arasında sadece iki kişi, yani Laodamas ile babamız var. Acaba komplocular Laodamas'ın güvenle ortadan kaldırıldığını – öldürülmediğini, Fenikeli köle tüccarlarına satıldığını umalım– biliyor ve babamızın da yeniden bu rıhtıma ayak bastığı anda bir kazaya kurban gitmesini mi bekliyorlar?"

"Hiç gitmemeliydi babam. Belki ona bir uyarı göndermeliyiz."

"Pylos kumsalı uzak ve rüzgârlar hercai," diye hatırlattım Klytoneos'a. "Ayrıca babam, Thesprotların kralı Pheidon'un sarayında soruşturma yapmaya niyetli. Sabırlı ol kardeşim, ihtiyatlı ol, tanrılara güven."

Ağır adımlarla saraya doğru yürüdük ve kapıda sevgiyle bakışarak ayrıldık. Klytoneos, Eurykleia'nın hazırladığı sıcak banyoya gitti; ben de Ktimene'nin odasına yapacağım içler acısı ziyaretlerden birine daha kendimi hazırlamak için yarım tas şarap içtim. Ah o tatsız, ağlamaklı bir sesle yüzüncü kez tekrarlanan yakınmaları ve sitemleri dinlemek!

V. Bölüm

Çamaşır Günü

Uyuyamadım. Önceki gece denizde patlayan ve balıkçı teknelerinin limandan çıkmasını engelleyen muazzam fırtınaya rağmen, hava hâlâ ağırdı ve gök gürültüleri duyuluyordu. Akşama doğru yeni bir sirokko usul usul esmeye başlamıştı, bir ayda üçüncü veya dördüncüydü bu; şimdiyse her şeyi paramparça ediyor, kapıları çarpıyor, ham meyveleri dalından düşürüyor, damların kiremitlerini uçuruyordu. Sabah olmadan bir sağanak gelebilirdi, ama rüzgârın yol açtığı hasarı giderecek kadar becerikli değildi. Bizdeki sirokkolar iki çeşittir: sıcak ve soğuk. Soğuk olanı daha dayanılabilir gibi görünür; ama o da çiçek ve sebzeleri aynı zalimlikle kavurur.

Antinoos ile Eurymakhos silahlı bir isyana kalkışırlar ve babam tarafından küçük düşürülmesine bozulan Agelaos da onları desteklerse, bizim başarı şansımız ne olur diye düşünmeye başladım. Saldırı konusunda önceden uyarılmış olmamıza ve Hiera ile Bucinna adalarında yaşayanlar, Hypereia'daki sürülerin çobanları ve Eryks, Egesta ve Drepanum'daki sadık kişiler tarafından desteklensek bile, yarımadanın bizim olan tarafını koruyabilir miydik? Pek olası değildi. Düşman bir kez saraya varınca, ana giriş kapısı büyük bir kütüğün darbeleriyle kısa sürede parçalanır ve çatı

katı atılan alevli oklarla hemen tutuşurdu. Doğru, sıradan halk bizden yanaydı; çünkü babam daima adalette eşitliği gözetmiş, onların haklarını korumuş ve nazik bir efendi olduğunu göstermişti. Ama sıradan insanların eyleme geçmedeki yavaşlığı meşhurdur; ayrıca tek silahları sopalar, tahta tırpanlar ve benzeri gereçler olduğundan, ötekilerin koca kalkanları, uzun tüylü mığferleri ve öldürücü keskinlikteki savaş silahları onları çok kolay yıldıracaktır. Kadınlarıma tecavüz ederler mi? Bunlar gerçek hayatta da oluyor, sadece eski masallarda değil... Aslına bakılırsa Prokne ve ben birkaç ay önce bu nahoş konuyu tartışmıştık. Bir erkeğin, önceden vurup bayıltmadığı müddetçe, buna rıza göstermeyen kararlı bir kadının ırzına geçebilmesinin imkânsız olduğu yönünde bir iddiam vardı. Dedim ki Aigyptos'un Danaos kızlarına tecavüz etmelerini emrettiği elli oğlundan sadece kızın bekâretine saygı gösterecek kadar akıllı olanı şafağı görecek kadar hayatta kalmıştı. Ama şimdi bu savım eskisi kadar inandırıcı gelmiyordu.

Gece yarısı başucumdaki tabureye çarpan bir şey beni bölük pörçük uykumdan uyandırdı. Rüzgâr dinmişti ve kıyıya vuran dalgaların kükremesini duyabiliyordum. Uyandığıma memnundum, çünkü rüyamda Gorgo'nun benim için bir kulübede lapalarla beslediği kazların tepesine bir kartalın indiğini ve onları gözümün önünde parçaladığını görüyordum. Yataktan fırlayıp bahçeye bakan pencereye seğirttim. Birisi dikkatimi çekmek istiyordu herhalde. Sarhoş bir talip olabilir miydi? Meyve ağaçları ay ışığıyla yıkanıyordu ama kimse yoktu etrafta.

Yerde bir taşa sarılı ve üzerine mürekkepbalığı mürekkebiyle resimler çizilmiş koyun derisinden bir parşömen buldum. Gemi yakan bir kadın ve ona bir şeyler fısıldayan bir kırlangıç. Parlak güneş altında bir araba ve bir sıra çamaşırcı kadın; kafa kafaya vermiş üç akrep ve tepelerinde duran bir Girit baltası. Okuması kolaydı: Prokne –yani kırlangıç– sa-

bahleyin kadınları çamaşır yıkamaya götürmemi öneriyordu. Benimle, yani "gemileri yakan" Nausikaa ile Periboia pınarında buluşacak –araba, kasabadan uzakta buluşmamızı işaret ediyordu– ve orada üç tehlikeli adamın –yani akreplerin– iktidarı ele geçirmek için tasarladıkları komployu bana anlatacaktı. Prokne yazmayı hiç öğrenememişti, ama meramını gayet güzel aktarabiliyordu. Durumun ciddiyetine ilişkin endişelerim boşa değildi galiba!

Aniden serin bir esinti çıktı. Kuzeyden yükselen karanlık bir bulut ay ışığını örttü ve koca koca yağmur damlaları meyve bahçesinin tozlu yapraklarına düşmeye başladı. Çok geçmeden uykuya daldım.

Şafak söktükten bir saat kadar sonra yüzümü yıkayıp arpa ekmeği, zeytinyağı, deniz rezenesi turşusu, domuz salamı dilimleri, baharatlı şarap ve ballı kekten oluşan kahvaltım için aşağı indim. Annem örekeyi eline alıp uykulu kadınları ile ocağın yanına oturmuş, uzun beyaz parmaklarının zarif kıvrılışlarıyla mor bir yün eğiriyordu.

"Günaydın, anne. Mentor dayımı gördün mü?"

"Evet kızım. Yoldadır, Drepanum Meclisi'nin özel bir toplantısına gidiyor. Koşarsan yakalayabilirsin."

Ona yetişmekte zorlanmadım. Topallamasının daha belirgin oluşu, toplantıya pek hevesle gitmediği izlenimi veriyordu. "Dayıcığım!" dedim, "Bugün benim için bir katır arabası ayarlayabilir misin? Hava güzel olacağa benziyor ve yıkanacak dağ gibi kirli çamaşır var. Şimdi yıkamazsak, yakında giyecek şeyimiz kalmayacak. Sen bütün ay aynı tunikle dolaştın –eteğindeki şarap lekelerinden biliyorum– ve Klytoneos da o pis giysilerle insan içine çıkmaktan utandığını söylüyor. Biz Elym'ler, daima çamaşırlarımızın temizliğiyle ünlenmişizdir."

"Kim gidiyor çamaşır yıkamaya?"

"Aslında bu Ktimene'nin işi, ama gecenin çoğunu ağlayarak geçirdiği için güneş tepeye gelene kadar işe başlayacak durumda olmuyor. Ben gitmezsem kim gidecek pınara?"

"Hizmetçiler bu işi kendi başlarına halledemezler mi? Senin keten işliğine ve mandıraya göz kulak olmak için evde kalmanı yeğlerim."

"Olmaz, dayıcığım. Kıyafetleri hizmetçilerin eline bırakamam; çoğu en kaliteli yünden yapılma ve onların bir sabah içinde vereceği zararı onarmak bir yıl sürer. Eski güzel yatak örtülerimizden bazıları kaç kıştır yıkanmadı; ocağın külleri ve meşale dumanı yüzünden leş gibiler. Babamın düğünümde –evlenirsem tabii– hediyelik olsun diye kenara koyduğu bir öbek elbise var. Eğer sökülen nakışlar onarılmazsa, onlara hediye demeye bin şahit ister; peki ama onları yıkamazsak renkleri nasıl tutturayım?"

Dayım içini çekti: "Peki, tamam. Seyislere söyle, arabayı iyice silsinler –en son gübre taşıdı– ve katırları koşsunlar. Arabacı lazım mı, yoksa hayvanları sen kontrol edebilir misin? Şu an tarlalarda adam eksiğimiz var."

"Sağol dayıcığım, araba sürmeyi biliyorum."

"İyi günler o halde... ve kolay gelsin."

"Sana da iyi günler ve sakin bir meclis toplantısı dilerim..."

Suratını ekşitti. İki yanağından öptüm ve koşup annemden, benimkilerden başka altı kadın daha ödünç vermesini rica ettim.

"Üç kişi verebilirim. Gerisini keten işliğinden tamamla; Eurymedusa'nın pek umursayacağını sanmıyorum. Bu işi üstlendiğin için sana minnettarım; ama ne kadar ağır bir yük altına girdiğinin farkında mısın emin değilim. Eurykleia'ya yemek sepetinizi hazırlamasını ve bir şarap tulumu doldurmasını söyle. Şu kokulu yağ şişesini de al. Limanda denize girmek istersiniz diye düşünüyorum; sonra da mis kokularla yağlanırsınız."

Ona teşekkür edip Eurykleia'yı buldum. "Haydi dadıcığım, bize acele bir sepet hazırla lütfen. Ekmek, et, peynir, turşu, bahçeden meyve ve salatalık sebze – yok, salatayı ben

seçerim... Ve bir tulum o koyu üzüm şarabından. Periboia pınarına gidiyoruz!"

Bu pınara, Nausithoos'un annesi olan Sikan'lı büyük büyükannemin adı verilmiştir. Rheithros'un arkasından doğar ve suyu olağanüstü yumuşaktır. Çamaşırın çoğu, içinden dere akan kocaman taş yalaklarda yıkanır. İlkin lekeleri çıkarmak için çamaşırı odun külü, killi toprak ve sidik karışımıyla ovarız; sonra teknede üzümleri ezer gibi, üstüne çıkıp çiğneriz. İnatçı lekeler olduğundaysa kıyafetleri düz taşların üstüne serip tahta tokmaklarla döveriz. Nazik yünlülerin çekmesini ve renklerinin atmasını önlemek için, az tuzlu ılık suda yıkarız. Kurutma yerimiz, güneşin tüm sıcaklığını alan çakıllı bir kumsaldır. Eğer hava bizden yanaysa, çamaşır günleri çok eğlenceli geçer. Ve fırtına çıkacak olursa, Naiasların İni denen yakınlardaki bir mağaraya sığınırız. Mağaranın arka tarafında dokuma tezgâhlarını andıran sarkıtlar, dikitler ve bir dizi eski taş tekne bulunur; Sikan'lar zaman zaman bu teknelere Naiaslar için yiyecek, içecek bırakır.

"Oh, oh!" diye bağırdı Eurykleia kilere koşarken. "Demek Periboia pınarında çamaşır yıkamaya gidiyorsunuz! Rüzgâr o kapıda mı şimdi? Belki çalılıkların arkasından bir bebek de getirirsin eve..."

Bu şakayı pek yerinde bulmadığımdan cevap vermedim. Eurykleia, çocuğu olmayan Kraliçe Periboia'nın öyküsüne gönderme yapıyordu. Bir gün kraliçe çamaşırcı kadınlarıyla Korinthos sahilinde bir dereye gitmiş ve kıyıya vurmuş bir sandıkta yatan sekiz günlük bir bebek bulmuş. Bir çalının arkasına gitmiş ve sonra da kadınlara orada bir çocuk doğurduğunu söylemiş. Korinthoslulara göre çocuğa Oidipais, yani "Kabaran Dalganın Çocuğu" adını vermiş. Ama Homeros Oğulları bunu "Şişmiş Ayak" anlamındaki Oidipus'a çevirmişler. Bu Oidipais bir zaman sonra Thebai şehrini ele geçirmiş. Kimileri babasını öldürdüğünü ve annesiyle evlendiğini söylüyor: Edebe aykırı ve muhtemelen uydurma bir hikâye.

Kadınları topladım ve sepetin, zeytinyağı şişesinin, tokmakların ve yıkanacakların özenle yerleştirildiği arabaya bindim, katırlara kamçıyla hafifçe vurdum ve tıkır tıkır yola koyulduk. Kadınlar gülerek, şarkılar söyleyerek arabanın yanında koşturuyordu. Gökte tek bir bulut yoktu ve yağmur havayı serinletmişti.

Rheithros, karayla çevrelenmiş çeyrek mil genişliğinde ve uzunluğu bir milden fazla olan bir koydur; hemen gerisinde yer yer piknik yapmaya uygun zeytin ağacı kümelerinin yer aldığı yonca çayırları uzanır. En uzak ucunda bulunan Periboia pınarı saraya aittir ve oradan limana akar. Katırları çözüp otlamaya saldım (akşam olunca bir somun ekmek onları hemencecik geri getirir) ve kadınları çalı çırpı toplayıp taşları ısıtacak büyük bir ateş yakmaya gönderdim. Bu iş için, bir kapta sönmemiş köz getirmiştik. Fazla oyalanmadan, ekmek, soğuk et, zeytin ve soğandan oluşan ikinci kahvaltımızı ettik; sonra yünlüleri yıkamak için, iyice kızmış taşları sığ bir yalağa atıp suyu ılıştırdık. Bu işlerle ve diğer ince parçalarla uğraşmak iki saatten uzun sürdü.

Az sonra adımın söylendiğini ve Prokne'nin koşarak bize doğru geldiğini gördüm. "Ne güzel sürpriz," diye bağırdı. "Bugün çamaşıra geldiğinizden haberim yoktu. Babam Naiasların İni yakınında bir tayı eğitiyor. Görmek ister miydin? Hayvanı bir ipin ucunda daireler çizerek yürütüyor; ama henüz çok yaramaz ve inatçı."

"Yünlüler bitene kadar gelemem; ama çok uzun sürmez. Yardım eder misin bize, Prokne'ciğim?"

"Hay hay," dedi Prokne ve bir süre sessizce çamaşır yıkadık. Sonra çarşafları, günlük tunikleri ve beyaz sunu cüppelerini çitileme işini kadınlara bıraktım ve ikimiz dolaşmaya gittik. Duyulamayacağımız bir noktaya gelir gelmez sordum: "Cancağızım, o üç akrebin isimlerini tahmin edeyim mi?"

"Harika olur. Daha sonra o isimleri ağzıma almadığıma yemin edebilirim; bana sorduğunda sadece evet veya hayır anlamında kafamı sallarım."

"Başlıyorum: Antinoos, Eurymakhos ve o çarpık ağızlı hödük Ktesippos."

Prokne kuvvetle başını salladı.

"Agelaos da komploya dahil mi?"

"Tam değil" anlamında elini sallayıp altdudağını büktü.

"Sen kimden öğrendin?"

"Tesadüfen duydum. Evimizin yakınındaki dikenli çalılardan yün tutamları topluyordum; maksat yürümeye bahane olsun. Bir çalının arkasına eğilmişken, ikinci ve üçüncü akrep gelip tam önümdeki çimenlere uzandılar. Konuşmaya başladıkları ana kadar geldiklerini fark etmemiştim; o zaman da kaçmak için çok geç oldu. Sonuçta orada, kök salmış bir ağaç gibi durdum. Eurymakhos'un –ikinci akrep demeliydim– sevgili babandan öç alma fırsatının nihayet ellerine geçtiğini söylediğini duydum."

"Prokne'ciğim, Eurymakhos'un ağır sözlerini niye yumuşatıyorsun? Krala epey nahoş sıfatlar yakıştırmış olmalı."

Prokne kızardı. "Evet, en hafifleri 'cimri', 'pinti' ve 'sülük' olan birtakım şeyler söyledi. Ama asıl önemlisi şunu iddia ediyordu: Kral bütün uygun bekârları sana talip olmaya davet ettikten sonra, yakışıksız bir aceleyle Yunanistan'a yollandığı ve Elym asasının asıl yaraşacağı kişi olan Agelaos yerine, onların hiçbir bağlılık duymadığı Mentor dayını naip olarak bıraktığı için... Unuttum nasıl başladığını o süslü cümlenin. Neyse, Eurymakhos 'Söz konusu bekârlar kralın kabilelerine karşı davranışlarından hoşnut olmadıklarını göstermeli,' dedi; örneğin o Hyrie'li tüccara, kendi kişisel yararına karşılık –eğer kuyruklu yalanlara yarar denirse tabii– halkı hediye vermeye zorlaması ve kendi söz verdiği altın kupayı bu yığına eklemeye yanaşmaması. Kralın sana geleneksel çeyiz olan davarlar, üçayaklı kaplar, kazanlar, oy-

malı kılıçlar, altın işlemeli kınlar, gümüş kâseler filan vermeyi reddetmesinden ve onun yerine ticari ayrıcalıklar, rahiplik makamları ve maddi olmayan başka birtakım armağanlar önermesinden de şikâyet etti."

"Kabileler hoşnutsuzluklarını nasıl göstereceklermiş?"

"Eurymakhos ile Antinoos, bütün hepsi sarayda toplanıp sana talip olduklarını bildirirse, müthiş bir komedi olur fikrindeler. Sarayın iki avlusuna yerleşip hayvan sürülerini ve şarapları kendi malları gibi kullanmayı ve Mentor Efendimizi, onlara rütbelerinin gerektirdiği konukseverliği göstermeye zorlamayı düşünüyorlar."

"Sonra?"

"Sonra, anladığım kadarıyla, hassas ve dik başlı bir genç olan kardeşin Klytoneos'u şiddete kışkırtarak kılıcına el atar atmaz onu öldürme niyetindeler. Küçük Telegonos ise kaza sonucu ölecekmiş: Bindiği sandal dalgalı denizde alabora olacakmış. Sonra Antinoos seninle evlenip muazzam bir çeyiz talep edecek ve Eurymakhos da Ktimene'yi, Laodamas'ın mirasıyla birlikte alacakmış. Baban da Pylos kumsalından dönerken, Motya boğazında gizlenmiş bir gemi tarafından pusuya düşürülecek ve mirasçısı olmadığı için zengin toprakları bölünüp en yüksek fiyatı verene satılacakmış. Her şeyi kendi çıkarlarına göre planlamışlar."

"Anlıyorum. Peki, Elym'lerin kralı kim olacakmış?"

"Tahtı Agelaos'a vaat etmişler... bu aşağılık komploya karşı çıkmaması koşuluyla."

"Prokne, sen gerçek bir dostsun! Benden başkasına bundan söz etmedin, değil mi?"

"Anneme bile söylemedim."

"Ah, ne yapacağıma bir karar verebilsem! Keşke dövüşecek yaşta güvenilir bir arkadaşım olsaydı! Mentor dayım barışçıl bir adam; büyükbabam Phytalos çok yaşlı, Klytoneos ise çok genç... Babanın da beş gün içinde Elba'ya gideceğini söylemiştin, değil mi?"

"Babam ailenize çok bağlıdır, ama kalsa ne yapabilir ki?"

"Ya sen, Prokne?"

"Sorman mı gerek, Nausikaa? Dünyada senin kadar sevdiğim başka biri yok! Kanımın son damlasına kadar güvenebilirsin bana."

"Duymak istediğim buydu... daha önce duymuş olsam bile. Belki şimdi Athena bana olağanüstü kurnaz bir plan için ilham verir..."

"Babam el sallıyor. Hemen gideyim. Hoşça kal, can dostum."

Onu yonca tarlasında koşarken izledim, sonra ağır ağır çamaşırcı kadınların yanına döndüm. Öğlen olmuştu, ama biraz gayretle çamaşırı bir saat içinde bitirebilirdik. Babam daima şunu savunurdu: İşkenceyle tehdit etmek dışında, hizmetkârları sıkı çalıştırabilmenin tek yolu onlarla yan yana çalışmak ve örnek olmaktır. Böylece ben de az sonra yalaktaki çarşafların üstünde tepiniyor ya da onlarla birlikte çamaşırları tokmaklıyordum. Kadınların gevezeliği, ayağımdan akıp giden sular gibi kulağımdan uçup gidiyor ve bu sırada Athena'nın bana mutlak bir işaret göndermesi için içimden dua ediyordum.

O işaret geldi. Kahvaltıdan sonra sepetten yere silktiğimiz ekmek kırıntılarına bir sürü küçük kuş üşüşmüştü. Birdenbire bir şahin tepelerine inip bu davetsiz misafirleri dağıttı ve aralarından birini pençesine alıp keyfince yemek üzere götürdü. Yüreğim hopladı, Tanrıçaya bir övgü ilahisi söylemeye başladım; kadınlar da bana katıldı ve birlikte güzel bir koro oluşturduk.

Yıkanan çarşafları ve tunikleri kontrol ettim, birkaçını biraz daha çitilenmek üzere kenara ayırdım ve geri kalanları kumsala yaymak için kadınlara yardım ettim; akşama kadar güneş kuruturdu onları. Sonra ellerimi çırptım. "Kızlar!" diye bağırdım. "Yalnız olduğumuza göre, Rheithros'ta çıplak yüzebiliriz; sonra da biraz koşup oynarsak belimizin

ağrısı geçer ve akşam yemeğine iştahımız açılır. Hepiniz iyi iş çıkardınız ve günbatımına kadar burada kalabiliriz."

Bu herkesi keyiflendirdi. Çamaşır yıkadığımız kıyıdan aşağı indik ve dört bir yanı dikkatle kolaçan ettikten sonra kuşaklarımızı çözdük, giysilerimizi fırlattık ve serin suyun içine dalıp su sıçratmaya başladık.

"Hey Glauke, sen ne kadar şişmanlamışsın," diye bağırdı hizmetçilerimden biri, dokumacılardan birinin şişkin karnını göstererek. "Ayıp ayıp, daha bir ay var düğününe! Aphrodite'nin dağa yükselişi sırasında mı oldu bu?"

"Seni şimdi boğuveririm," diye karşılık verdi Glauke. "Sen sahici şişkinliği geçici şişkinlikten ayıramıyor musun? Karnımda sadece fasulye, ekmek ve incir var."

"Dur bir dokunayım! Yok kızım, kandıramazsın beni! Ağzına girenlerden fazlası var orada. Talihli baba kim?"

İtişmeye başladılar; çığlık atıyor, birbirlerinin saçını çekiyor ve çılgınca gülüyorlardı. Az sonra Glauke rakibini omuzlarından bastırarak suyun altında tutmayı başardı. "Arkadaşın Melantho mu sandın beni? Söylesene!"

"Bırak onu Glauke," dedim sertçe. "Bu şaka çok ileri gitti."

Hizmetçim öksürüp tükürükler saçarak sudan çıktı, pes etmiş görünüyordu; ama az sonra Glauke'yi gafil avlayıp tekrar suya itti. Neşeleri yerindeydi ve birbirlerine karşı kötü bir niyetleri yoktu. Yine de ben Glauke'yi kenara çekip sordum: "Sen ne dedin az önce?"

"Bir şey demedim, hanımım."

"Glauke, bu doğru değil. Demin bir anlığına öfkelenmiştin ve ağzından istemediğin bir söz çıktı. Biliyorum, çünkü duyup duymadığımı görmek için suçlu bir yüzle etrafına bakındın."

"Melantho'ya bir düşmanlığım yok."

Sonra Tanrıça Athena ağzıma şu sözleri koydu: "Ama dün keten işliğine geldiğimde, siz dokumacılar Melantho hakkında konuşuyordunuz."

"Ben dedikodu yapmadım, hanımım."

"Glauke bana doğruyu söyle, yoksa şu tokmaklardan birini alıp suratına öyle bir indiririm ki seni kendi annen bile tanıyamaz."

"Bütün Tanrılar adına yemin ederim ki ben dedikodu yapmadım! Sadece dinliyordum."

"Peki o halde, ne duydun?"

"Bir sürü yalan diyebilirim. Yalan olmalı. Pazaryerinde ne kadar rezil şeyler konuşulduğunu bilirsiniz."

"Biliyorum tabii. Ama öğrenmek istediğim tam da bu rezillik! Melantho bizim baş çobanımız Melantheus'un kızı, aynı zamanda Ktimene hanımın özel hizmetçisi. Dolayısıyla onun adını korumakla yükümlüyüm."

Glauke'yi korkutup gerçeği öğrendim. Anlaşılan, sıcak bir gün öğle uykusu vaktinde Melantho, güney limanının ucundaki bir kayıkhaneden gizlice çıkarken görülmüştü. Orada biriyle buluşup buluşmadığını kimse bilmiyordu; ama üç gün sonra değerli bir altın bilezik vardı kolunda. Bileziği kulübesinin arkasındaki sebze bahçesinde bulduğunu ve takmak için Melantheus'tan izin aldığını söylemişti.

"O kayıkhane kime ait?" diye sordum Glauke'ye.

"Bilmiyorum," dedi.

"Peki, kimin olduğu söyleniyor? Bütün pazaryeri dedikoduları bu ayrıntılara kafa yorar."

"Lütfen, hanımım..."

"Tokmak elimin altında; ne diyorsun?"

"Sizin talibiniz Eurymakhos efendiye ait olduğu söyleniyor."

"Güzel, Glauke. Senin gibi, ben de bu hikâyeye inanmayı reddediyorum ama insanların ne dediğini bilmek daima faydalıdır." Kendimi neşeyle gülmeye zorlayıp bağırdım: "Haydi kızlar, çıkın artık! Üstünüzdeki tuzu pınar suyuyla yıkayın, sonra da yağlanın. Bende yağ ve yağı sıyırmak için kullanabileceğimiz deniz kabukları var."

Böylece hep beraber pınara döndük; orada yıkandık, yağlandık, fazla yağları sıyırdık, saçlarımızı taradık ve akşam yemeği için örtümüzü serdik. Şarap kuvvetliydi; ben su katarak güzelce yumuşatmış olsam da kızlar coştu ve yonca tarlasına salınmış kısraklar gibi yememize rağmen dans etmek istediler.

"Şimdi olmaz," dedim. "Şimdi istirahat vakti. Ama bu sopanın gölgesi şu taşın kenarına değene kadar sessiz dursanız, ben de sizinle beraber dans edeceğim."

Hepsi sözümü dinleyip uzandı ve biraz şekerleme yaptılar. Ben uyumadım: Gölgenin yavaş yavaş taşa doğru ilerlemesini seyrediyor ve düşüncelerimi toparlamaya çalışıyordum. Demek Melantho'nun Eurymakhos'la gizli bir ilişkisi vardı. Eğer Eurymakhos, Sidon gemisi masalını anlatması için ona rüşvet verdiyse ki görünüşe göre vermiş, bu iş birkaç aydır sürüyor demekti. Ama neden? Bu yalan ona ne kazandıracaktı? Ve annesi neden desteklemişti onu? Cevabı tahmin ediyordum. Şimdi önümdeki sorun, bu tehlikeli ve çekilmez durumla nasıl başa çıkacağımdı. Bir kez daha Tanrıçaya sessizce dua ettim, sonra metanetle kalktım ve kadınları uyandırdım.

Tekrar kumsala koştuk; bembeyaz kumun üstüne bir labirent deseni çizdik ve bizim ünlü Troya top dansına başladık. Bu dansın adımları karışıktır; labirente girip çıkarken şarkı söyleriz ve ezgi her değiştiğinde top bir kızdan ötekine atılır. Her şey mükemmel gidiyordu; ama ben topu beceriksiz Glauke'ye atınca, kız fazla yukarı sıçradı ve başparmağıyla vurduğu top uçup denize düştü.

Rheithros'ta, kısmen denize akan derenin, kısmen de gelgitin oluşturduğu bir akıntı vardır. Met ile cezir arasındaki derinlik farkı bir yardayı bulur. Top gözümüzün önünde derin suya doğru gidiyor ve yüzme bilmedikleri için bütün kızlar üzüntüyle bağrışıyordu.

Ben oldukça iyi yüzerim ve tuniğimi çıkarıp (mantar bir tıpanın etrafına dikilen beyaz deriden yapılmış ve üstüne kırmızı halkalar boyanmış) topu yakalamaya gitmek üzereydim ki bağırışlar çığlığa dönüştü ve kadınlar kaçışmaya başladı. Sadece Glauke dehşet içinde bana sarılmış duruyordu. Döndüm ve hayretler içinde, bir elindeki iğde dalıyla edep yerlerini örtmeye çalışan, öbür elini yalvaran bir tavırla avuç içi yukarı dönük şekilde ileri uzatan çıplak bir gencin bana doğru sendeleyerek geldiğini gördüm. Yemek yediğimiz yerdeki çalıların ardına gizlenmiş olmalıydı.

Bir anlık sessizliği, Glauke'nin kıkırdaması ve feryadı bozdu: "Hanımım, işte bebeğin geliyor! Eurykleia'nın deniz kıyısındaki çalılıktan getireceksin dediği çocuk..."

Boğabilirdim bu deliyi.

Genç adam bitkin görünüyordu ve her halükârda korkacak bir şey yoktu; elleri tokmaklı on gürbüz kadın hiç de küçümsenecek bir dövüş gücü değildir. Yerimde durup yaklaşmasını bekledim; kumun üstünde halsizce sürünerek, ricacılara has şekilde dizlerime kapanmaya geliyordu. Ama belli bir mesafede durdu ve başını iki dirseğine dayayıp sabit bakışlarını bana dikti.

"Athena kimi göndermiş olabilir ki bana?" diye merak içinde bekledim.

VI. Bölüm

Çıplak Giritli

Çıplak genç adamın davranışları daha düzgün olamazdı.

"Hanımefendi," dedi, alışık olmadığım ama ahenkli bir Yunan şivesiyle, "bağışlayın beni! Gözlerim bitkinlikten ve deniz suyundan bulanıklaştı; sizin bir tanrıça mı yoksa bir ölümlü mü olduğunuzu ayırt edebilmem zor. Eğer tanrıçaysanız, ancak Avcı Artemis olabilirsiniz: Vücudunuz öylesine ince, öylesine güçlü, öylesine şahane! Ama eğer ölümlüyseniz, böyle bir kusursuzluk abidesinin ana babasını içtenlikle kıskanırım. Çalının arkasında durup dans etmenizi seyrettim ve her tavrınız, her el kol hareketiniz kusursuzdu; ay ışığı nasıl yıldızlardan daha güçlü parlarsa, siz de arkadaşlarınız arasında tıpkı öyle parlıyordunuz. Ama ana babanızdan da fazla kıskanılası kişi, değerli armağanlarla, onlara kendisini damat olarak kabul ettirmeyi başaran adamdır. Böyle bir iyi talihi düşünmek bile, içinde bulunduğum sefaletin acısını katmerliyor. Bakın... Yeni doğmuş bir bebekten daha yoksulum; bebeğin hiç değilse kendi beşiği ve kabilesinin sevecen kadınlarının üzerine armalarını işlediği sıcak bir kundağı vardır. Benimse, çıplaklığımı örtecek bir peştamalım bile yok; açgözlü deniz, cesaretim ve iki güçlü kolum dışında her şeyimi aldı."

Bu sözlerin üzerimde yaptığı etkiyi görmek için durakladı, ona yarım bir gülümseme lütfettim; çünkü üslubu da davranışları da seçkin bir aileden geldiğini gösteriyordu. Ayrıca vücudu yara bere içinde, şişmiş ve tuza bulanmış olduğu halde, atletik omuzları ve kalçaları ile tapınak fresklerindeki Apollon'u anımsatan kıvırcık, hafifçe kızıla çalan sarı saçları vardı.

"Deniz hitabet yeteneğinizi alıp götürmemiş," dedim. "Hoşuma gitmedi değil."

Gözlerini indirip devam etti: "O halde, hoşnutsuzluk yaratma korkusu olmadan itiraf edeyim ki karşınızda böyle eğilmişken içimi bir tür dini huşu hissi kaplıyor. Sizin bu ince bedeniniz ve dimdik duruşunuz kadar güzel bir şey görmedim hayatımda. Erymanthos dağında genç kızlarıyla dans eden Artemis de tıpkı böyle görünüyordur; gerçi ona bakmak ölüm demekmiş... Neyse, bu aç ve sersem halimde, duygularımı aktarmakta zorlanıyorum. Ama sizi, Delos'taki Apollon sunağının yanında dimdik yükselen körpe palmiye ağacıyla kıyaslayabilirim. Bu sunak bizzat Tanrının kendisi tarafından tamamen yabankeçisi boynuzlarıyla yapılmıştır. Orada denizin esintisi palmiyenin zarif yapraklarıyla oynaşır, tıpkı burada sizin o güzel uzun saçlarınızı havalandırdığı gibi."

"Gerçekten Delos'a gittiniz mi?" dedim ilgiyle. "Yoksa Apollon'un kutsal adasını mekân tutan Homeros Oğulları'nın birinden alınmış ikinci el bir iltifat mı bu?" Bugüne dek kimse beni körpe palmiye ağacına benzetmemişti; çünkü ne ince ne de uzunum ve saçlarım uzun olsa da en güzel yanım olduğu söylenemez pek. Bu yabancı hiç de aptal değil. Taliplerim, hep tehlikesiz bölge gördükleri sınırlar içinde kalmış ve dişlerime, burnuma, alnıma, bileklerime ve parmaklarıma olan hayranlıklarını belirtmişlerdi; ben de bunlardan geçer not aldığımı düşünerek övünürüm.

"Tabii ki gittim Delos'a; eski talihli günlerimde savaş ganimetlerini Leto'nun İkiz Tanrılarına adamak için giderdim.

O kutsal palmiye fidanını ilk gördüğümde, elimdeki altınları, gümüşleri düşürdüm ve güzelliği karşısında kendimden geçmiş halde donakaldım. Ölümlü yaşamdan öyle uzaktı ve öyle sınırsız bir erdem taşıyordu ki o vecd duygusuyla yere yıkılırım diye endişelenerek gövdesine dokunmaya cesaret edemedim. Şimdi de aynı duyguya kapılıyorum; kendimi ricacı ve köle olarak sunmama rağmen, dizlerinize korka korka kapanıyorum."

"Sicilya'ya neden geldiniz?"

Omuzlarını silkti. "Ancak Kutsal Tanrılar bilir, koca bir geminin enkazından neden sadece bir adamı kurtardıklarını ve onu canlıdan çok ölü halde kıyıya, ayaklarınızın dibine attıklarını. Acaba sizin için yapmam gereken kahramanca bir görev mi vardı akıllarında?"

Tekrar yüreğim hopladı ama olabildiğince ilgisiz ve mesafeli şekilde yanıtladım: "Kim bilir? Sizi korumalı mıyım, onu bile henüz bilmiyorum. Ne zamandır o ağaçların arasındasınız?"

"Şafaktan beri. İki gece önce, kıyıdan yaklaşık bir mil açıkta gemiye yıldırım çarptı."

"Sizin miydi gemi?"

"Benim olduğunu söylemek çok kolay olurdu; ama talihsizlik, kibirli bir yalancılığı mazur göstermez. Hayır, gemi büyük, sağlam yapılı bir Korinthos gemisiydi. Libya'dan kalkıp yurduna dönüyordu, benim nasıl o gemide olduğum ise başka bir acıklı hikâye. Hanımefendinin şu kadarla yetinmesini istirham ederim: Fırtına günbatımından hemen sonra aniden patladı, kısa ama şiddetliydi. Siz de görmüş olmalısınız. O sırada, geminin orta kısmında uyuyordum; fark ettiğim ilk şey kulaklarımın gümbürtülerle çınladığı oldu, güçlü bir kükürt kokusu burnuma doluyor ve soğuk deniz suyu çıplak vücudumu suyun içine çekiyordu. Denize atladım ve enkazın anaforuna kapılıp dibe batmamak için mümkün olduğu kadar hızla açıldım. Nitekim gemi hemen

battı. Ardı arkası kesilmeyen şimşeklerin ışığında, suyun üstünün havuzdaki ördekler misali batıp çıkan kafalarla dolu olduğunu gördüm. Sonra yağmur boşandı ve boğulan gemicilerin sesleriyle dehşete düşerek bir süre suda delice çırpındım. Tanrı Poseidon'a şöyle seslendiğimi anımsıyorum: 'Kurtar beni, ey yeryüzünü sarsan Denizler Tanrısı, sana ardı ardına en değerli sunuları getireceğim; seni yatıştırmak için şiddete başvurmak zorunda kalsam bile getireceğim!' Bu sözlerim kaburgalarıma inen bir darbeyle yarım kaldı ve nefesim kesiliverdi; sonum geldi diye düşündüm: Yengeçler etimi yiyecek, denizin dibi de kemiklerimi yutacak. Ne var ki batarken umutsuzca yukarıları kavramaya çalıştığım ellerime yuvarlak ve sert bir cisim geldi: Geminin, üstüne bir çift istralya bağlı, yıldırım çarpmasıyla kararmış direği ya da ondan geriye kalanlar... Tanrı armağanı bu direğe oturabilmek için nasıl uğraştım bilemezsiniz, ama şafağa kadar beni su yüzünde tuttu. Sonra az ileride sürüklenen boş bir fıçı ve yanında geminin kamara merdivenini gördüm, istralyalarla fıçıyı direğe bağladım ve merdiveni de güverte yaptım; vücudumun yarısı suda kalsa da üstünde yatabiliyordum. Yelken yerine geçecek bir şey olmadığı için, uzaktaki kıyıya el ve ayaklarımı kullanarak yanaşmaya çalıştım. Yunuslar etrafta oynaşıyordu, balık için dalan bir karabatak suyu sıyırıp yanımdan geçti; ama işaret verebileceğim hiçbir gemi görünmedi ve şafaktan gün batana kadar perişan halde sürüklenip durdum."

Başımı salladım. "Dün gece de güney rüzgârına mı yakalandınız?"

"Evet, öyle oldu. Kocaman dalgaların sert kayalarla kaplı sahili dövdüğünü duydum; direğim bir dalganın üstüne her çıktığında, ay ışığı altında bembeyaz görünen kıyı şeridi gitgide yaklaşıyor gibiydi. Poseidon'a duamı tekrarladım. Ama devasa bir dalga, bütün dalgaların anası, tepeme bindi, fıçıyı ve merdiveni koparıp benden uzağa fırlattı. Dalgayla kıyıya

doğru sürüklenirken, gördüğüm bir kaya çıkıntısını yakalamak için direğimi bıraktım; ama tam tutunacak bir yer buldum derken, geri çekilen dalga beni yine açığa attı. Mart aylarında balıkçıların acımadan boynundan yakalayıp kayalıklardaki yuvasından çektiği ve dokunaçlarına yapışmış çakıllar hâlâ duran bir mürekkepbalığı gibi hissediyordum. Sağ avucumdan büyük bir parça deri koptu –işte, bakın!– ama acıya rağmen kendimi sivri kayalardan kurtarıp yine denize açılmayı başardım ve dalgalar beni her yukarı kaldırdığında, köpüklü dalgalarla dolu bu ölümcül savaş alanında bir boşluk arandım. Sonunda gördüm ve oraya yöneldim. Su daha soğuk gelmişti, bir dere ağzıydı sanki. Can havliyle o boşluğa doğru yüzdüm ve kendimi sakin, kuytu bir limanda buldum. Hayatımın buna bağlı olduğunu bilmeme rağmen, kolumu kaldırıp birkaç kulaç daha atacak gücüm kalmamıştı; ama suya batarken ayağımın altında kumu hissettim ve öksürerek, deniz suyu kusarak, tökezleyerek ilerledim. Kıyıya ulaşıp sürüne sürüne tırmandım ve sonunda bu sık ağaçlığı gördüm; aynı kökten büyümüş bir zeytinle iğde ağacının arasında, korunaklı bir sığınak vardı. Dökülmüş yaprakları kenara itip yattım ve yaprakları tekrar üstüme örttüm. Hemen uyumuşum. Ancak şimdi uyandım."

Yardım isteyen birini konukseverlik kurallarının gerektirdiği şekilde ağırlamadan önce ona adını, kabilesini veya ülkesini sormak kaba bir davranıştır. "Aramızda güvendesiniz," diyerek rahatlattım onu. "Ve size derhal yiyecek içecek verilecek."

Anlaşılmaz teşekkür sözleri mırıldanarak dizlerime sarıldı ve sonunda şunu diyebildi: "Ey Tanrıça, eğer yanlış bir şey söylediysem, sizi gücendiren sözlerimi kuzeydoğu rüzgârları uçurup yok etsin."

Kadınlar yanımıza yaklaştı; yabancıyı korumaya karar verdiğim anlaşılınca, hep bir ağızdan acıma ve yüreklendirme sesleri yükseldi.

Genç adam dizlerimi bıraktı ve başını çevirip nazikçe gülümsemeye çalışarak şöyle dedi: "Hanımlar, iyiliğinize minnettarım; ama açlık ve susuzluktan kıvranmama rağmen iffetinizi rencide etmek istemem. Çıplak kalçalarımı böyle alenen sergilemek zaten yeterince utandırıyor; ayağa kalkmak daha da beter. Sanırım çamaşırları koyduğunuz şu eski çuval, çıplaklığımı örtmeye yardım edebilir."

Birisi ona çuvalı uzattı ve adam da ayağa kalkmadan önce çuvalı ihtiyatla beline sardı.

"Kızlar," dedim canlı bir tavırla, "bu ricacıyı yıkanması için pınara götürün; sonra da iyilerinden bir tunik ile pelerin seçin. Hepsi kurudu. Yağ şişesiyle sıyırıcıyı da verin ve uygun şekilde giyininceye buraya getirin."

Genç adam, yıkanırken kızların uzaklaşmasını istedi –nezaketinin kanıtıydı bu– ve babamın işlemeli tuniği ile Laodamas'ın kırmızı pelerinini kuşanıp tekrar göründüğünde, hayatımda bu kadar askerce görünen kimseye rastlamadığımı düşündüm. Sadece bacakları kaslı bedenine oranla azıcık kısaydı. Tabii bir adam tanrı kadar kadar yakışıklı olabilir, ama hilekâr veya budala olmasını engellemez bu.

Kızarmış et, ekmek ve şarap koyduk önüne – epey yiyeceğimiz artmıştı. Güçlü beyaz dişleriyle eti koparışı ve şarabın pürüzsüz esmer boğazından çağıldayarak akması görülecek şeydi!

Yemeğini bitirince sordum: "Siz kimsiniz, efendim? Soylu biri olduğunuz belli. Hangi ülkedensiniz? Sonradan sorun çıkmaması için, halkımla, Elym'lerle geçmişte herhangi bir sürtüşmeniz olup olmadığını bana şimdiden söylemeniz iyi olur."

"Çok şükür ki hiç olmadı. Siz ve sizin iyi eğitilmiş kadınlarınız, tanışma şerefine nail olduğum ilk Elym'ler. Ama sizin en batıdaki uygar millet olduğunuzu ve dünyadaki denizci halklar arasında gayretli ve dürüst olarak tanındığınızı biliyorum. Ben Giritliyim, adım Kastor oğlu Aithon: Adanın

batı ucundan hakiki bir Giritli ve kaçak bir katil! Kendimi savunurken, Tarrha kralının hain oğlunu öldürdüm ve meclis bana sekiz yıl sürgün cezası verdi. Ülkeden ülkeye gezerek bunun yedi yılını tamamladım. Ben de size adınızı sorabilir miyim, Velinimetim?"

"Adım Nausikaa," dedim, "Elym kralı ile kraliçesinin tek kızı. Büyük ağabeyim Laodamas'ın denizde kaybolmuş olmasından korkuyoruz; babam kısa süre önce ondan haber alma umuduyla Pylos kumsalına gitti. Yerine dayım Mentor efendi vekâlet ediyor. Hanemizde Klytoneos adında delikanlılık çağını süren bir kardeşim ve hâlâ kadınların himayesinde olan küçük kardeşim Telegonos var. Beni iyi dinleyin! Eğer sizi koruyacaksam, bu ancak burada bulunduğunuz süre içinde bana kayıtsız şartsız itaat etmeniz koşuluyla olabilir."

"Bunu söylemenize lüzum yok," diyerek razı oldu Aithon. "Hayatımı kurtardınız; kullanmaya tenezzül ettiğiniz sürece, o hayat şimdi sizin. Ne yapmamı emredersiniz?"

Cevap vermeden önce durakladım, o da uysalca başını eğdi. Zor bir durumla karşı karşıya olduğumu bir şekilde biliyordu. "İlkin," dedim, "eve bizimle gelmemeniz; ama şu yarımadanın boynundaki müstahkem sura varana dek arabayı gözden kaçırmadan, temkinli bir mesafeden bizi izlemeniz gerek. Drepanum şehri öbür yanda, iki limanın arasında yer alıyor. Kapının yakınlarında yükselen Poseidon Tapınağı taş döşeli pazaryerine bakıyor; iki tarafta da rıhtımlar, tersaneler, kürek imalathanesi, gemi levazımatı, iki halat bükme işliği ile bolca hareket ve dedikodu var. Her ne olursa olsun kaçınmak istediğim şey dedikodu. Aithon efendim, sizin yanınızda görülmekten utandığımı düşünmeyin sakın; ama içinde bulunduğum durum son derece hassas. Bazı genç Elym'ler beni babamdan istediler ve açık konuşmak gerekirse, taliplerimin en güçlü olanlarından kesinlikle hoşlanmıyorum ama başka bir gönül bağım da henüz yok.

Eğer sizi şehre ben götürürsem, birlikte görülmemizin yaratacağı heyecan sizi de beni de utandırır. Halatçı, ağ onarana 'Hey, baksana! Prenses Nausikaa'nın yanındaki uzun boylu, yakışıklı yabancı da kim?' diye seslenir. Sonra devam ederler: 'Nereden bulmuş onu? Daha önce göreniniz var mı? Ya Olympos'tan bir tanrı Nausikaa'nın dualarını yanıtlayıp yeryüzüne inmiştir –onun sıradan bir ölümlüyü kendine layık görmediğini herkes biliyor– ya da daha olası bir ihtimal, kazazede bir gemiciyi kurtarıp arabadaki çamaşırlardan giydirmiştir, şimdi de annesiyle dayısına götürüyordur. "İşte evleneceğim adam," diyecektir, "özenle koruduğum bekâretimi az önce ona verdim, çünkü onu bütün kalbimle seviyorum." İyi numara değil mi, hazır babası yokken?' Hayır, Aithon, hiç yüzünüz kızarmasın; ben de kızarmayacağım. Buralardaki aptal kafaların nasıl çalıştığını anlamalısınız. Nefret ediyorum hepsinden. Yersiz davranışları onayladığımı da sanmayın lütfen. Bir genç kadının iffeti onun için en değerli şeydir; ben de adıma leke sürülmemesi için çok gayret gösteriyorum. Dahası, şanslıysam ve bir kız çocuğum olursa, o da öyle davranmak zorunda, yoksa sevgimden yoksun kalır."

Aithon gülümsedi. "Gönlünüzce olsun, Prenses," dedi. "Lütfen emirlerinizi söylemeye devam edin. Şehrin kapısında durup hırsızların kafama vurduğunu, hiçbir şey anımsamadığımı ve bu yüzden bana adımı ve yurdumu söyleyebilecek bir arkadaşımı aramak zorunda olduğumu mu anlatacağım?"

"Fena fikir değil," dedim, "ama nahoş sonuçları olabilir. Buralı olmayan namussuz bir kaptan, sizin kaçak kölesi olduğunuzu iddia ederse, kim ona karşı çıkabilir? Siz değil elbette, eğer adınızı bile hatırlamadığınızı söylüyorsanız... Bakın, şöyle yapalım: Şehir surlarından az ötedeki bir bahçenin ortasında, Tanrıça Athena'ya (ben onun rahibesiyim) adanmış bir kavaklık var; orada, tahta kovası ve halatı olan

bir kuyu göreceksiniz, onun ilerisinde de nohut ve bakla ekili bir arazi... O bahçe saraya aittir ve kavaklıkta ibadete giden birini rahatsız etmeye kimse cesaret edemez. Yarımadanın ucunda olan saraya varmış olacağımızı düşündüğünüz ana kadar kuyunun başında bekleyin. Sonra çekinmeden kapıdaki nöbetçiye gidip Kraliçe'ye özel bir mesaj getirdiğinizi söyleyin. Bir çocuk bile sizi saraya götürebilir; çünkü şehrin en büyük, en güzel binasıdır. Büyükbabam kesme taş kullanmış; bütün diğer binalar, hatta Poseidon Tapınağı bile ahşaptır ve duvarlara Sikan usulünce sıva çekilmiştir. Siz sanki eskiden beri biliyormuş gibi, kurban avlusuna gidin ve oradan da şölen avlusuna geçin; sonra kızıl mermerden iki köpek heykeli arasından taht odasına girin. Kıyafetleriniz yeterince düzgün; köleler sizi durdurmaz. Mentor dayım muhakkak ki saltanat tahtında oturmuş, şarap içiyordur. Eğilip onu saygıyla selamlayın, ama doğru anneme gidin. Onun yüksek fildişi sandalyesi ve ayak taburesi ocağın yanındaki sütuna dayalıdır ve deniz moru ip eğirmektedir ya da belki yanında tekerlekli sepetiyle nakış işliyordur. Dizlerine kapanın ve benimle konuştuğunuz gibi konuşun onunla. Size duyacağı yakınlık başarınızın anahtarıdır. Babamın kontrolünde olmadıkları müddetçe pek insaflı bir güruh olmayan Şehir Meclisi'nin pençesine düşmeniz ve kendinizi mezatta en yüksek fiyatı verene köle olarak satılmış bulmanız beni çok üzer."

"Mezatta satılmak henüz başıma gelmiş bir iş değil. Dilerim Zeus beni korur böyle bir yazgıdan. Velinimetim, dediklerinizi yapacağım; koruyucunuz Athena'nın benden yana olacağını umarım!"

Bu mesele halledildikten sonra, kadınlarıma çamaşırları düzgünce katlayıp ot serilmiş arabaya yerleştirmelerini ve eşyalarımızı toplamalarını söyledim. Top Rheithros'un karşı tarafına sürüklenmiş ve Glauke, uzun bir iğde dalıyla onu suyun ağzında yakalamıştı. Sonra Aithon katırları yakalayıp

arabaya koşmamıza yardım etti. Binip kamçıyı şaklattım ve hızla çayırı geçip sahil yoluna ulaştık.

Başımı çevirip Aithon'a bakınca şöyle düşündüm: "Ne kadar özel bir gün oldu, alametler ve kerametlerle dolu... Sevgili Koruyucum Athena, duama kulak verdiğin için sana binlerce teşekkür! Aithon evlenmemi istediğin adam olabilir mi? Ona şimdiden yarı âşık sayılırım; ama belki de bu sadece bana bağımlı olmasından ve güvenmesinden ötürüdür... (Laodamas da eve geldiğinde ona sanki tanrıymış gibi yaltaklanan tazısı Argus'u öyle sevmez miydi?) Acaba hanemizi felaketten kurtarmak için mi gönderdin onu?"

Başka bir gariplik daha oldu: Ortada görünür bir neden olmaksızın iki katır da aniden durup ayak diredi; kamçıyla dokunsam da en az yirmi adım geri gidip titreyerek durdular. Auge'ye katırların başını tutmasını söyledim ve onları neyin korkuttuğunu anlamak için arabadan indim. Hiçbir şey yoktu. Yol bomboştu; onları korkutabilecek beyaz bir taş veya uçuşan bir paçavra bile yoktu. Belki hendeğe atılmış keçi derisinden şu eski, kirli çıkını pusuda duran bir köpek sanmışlardı.

Bir süre kımıldamadan, dua eder gibi kollarımı uzatıp durdum. Kadınlar hayretle seyrediyordu. Onları çağırıp sevecen ama ciddi bir sesle şöyle dedim: "Sadık hizmetkârlar, tatlı oyun arkadaşları! Katırlar, yol kenarında ışık saçarak beliren ve yalnızca kendi rahibesine görünen Tanrıça Athena'yı fark edince durdular. Bana kehanet taşıyan dizeler okudu, kısaca şunlardı özü: 'Prenses Nausikaa, kadınlarından herhangi biri ailesine, arkadaşlarına veya tanışlarına, sana ihtiyacın olduğu için gönderdiğim o Giritli kahraman hakkında tek bir söz ederse, o rezilin gözüne perde çekip dudağının üstüne kalın bir kara bıyık ekeceğim! Ve şimdi yavrum, o yabancıya verdiğin emirleri benim iptal ettiğimi bildir: Derli toplu şehriniz Drepanum'a doğru tek bir adım daha atmasın ve henüz hava aydınlıkken Eryks şehrinin et-

rafından geçen yolu dolanarak doğu tarafından dağa çıksın. Koca domuz sürülerinin semirdiği meşelikteki Kuzgun Kayası'nda babanın domuz çobanını bulacak; o namuslu çobana yabancıyı koruma görevini verdim. Senin ağzından göndereceğim mesajı Aithon'a iletene kadar, kendini Eumaios'a emanet edip onun evinde kalabilir. Ama önce üstündeki o ihtişamlı giysileri çıkarmalı; çünkü Kraliçe onların saraya ait olduğunu derhal anlar; ya çalındığına ya da sevgi nişanesi olarak verildiğine hükmeder. Sonra yabancı o yakışıklı vücudunu inek pisliğine bulamalı ve benim telkinimle sizden istediği o eski çuvala yine sarınmalı. Adını veya ülkesini çobanlardan hiçbirine açıklamamalı. Onu Elym krallarının sarayına isimsiz, hırpani bir dilenci olarak sokacağım.'"

Aithon bu ani ilahi emri duyunca şaşırmış göründü, ama sorgulamadan kabul etti. Sonra ona Kuzgun Kayası'na nasıl gideceğini anlattım ve Eumaios'un vahşi köpeklerine karşı kendine sağlam bir sopa yontmasını ve hendeğe atılmış çıkını almasını söyledim. Çıkına biraz ekmek kabuğu, peynir kırıntıları ve kuzu budunun etsiz tarafını koyup ona verdik. Böylece gerçek bir dilenciye benzeyecekti.

Bu dönüşümü başka gören olmadı ve az sonra sefil bir dilenci elinde sopasıyla bizim söğütlükten tırmanıyor ve bize el sallıyordu. Aithon'u bitkinliği tam geçmeden o uzun tırmanışa göndermek hoşuma gitmiyordu; ama gençti, cesurdu, karnı toktu ve güvenliği her şeyden önemliydi. Eğer Eurymakhos ile avanesi, onun sürgün edilmiş Giritli bir soylu, üstelik bir katil olduğunu ve benim korumama layık olmak için her şeyi göze alacağını öğrenirlerse, hayatının kıymeti kalmayacaktı. "Onu şüphe uyandırmayan bir müttefik olarak saklamak daha doğru olacak," diye düşündüm. Kadınlarıma güvenebilirdim. Beni esrarengiz güçlere sahip ve Kutsal Tanrılarla sürekli ilişki içinde biri olarak görüyorlardı. Hiçbiri zevzeklik edip kör ve bıyıklı olmayı göze alamazdı.

Tekrar yola koyulmadan, katırları tatlı sözlerle övüp okşadım ve kadınlarımı da yormayacak bir tempoyla ilerlemeye başladık. Athena'nın korusunu dolandık ve kapıdaki nöbetçi bizi içeri aldı. Rıhtımlardan geçişimiz kimsenin ilgisini çekmedi ve nihayet sarayın dışında arabayı durdurdum, ellerimi çırparak bir seyis çağırdım ve gün boyunca neler olduğunu öğrenmek için içeri koştum.

Taht odasındaki bir sıraya oturmuş kederle bekleyen Mentor dayım beni görünce ağlamaya başladı.

"Ne oldu?" diye bağırdım. "Bir hastalık veya ölüm haberi yoktur umarım. Yoksa Sikel'ler sınırlarımıza mı saldırdı? Dayıcığım, neden tahtta oturmuyorsun?"

"Haberler kötü, yeğenim! Gerçi, Artemis'e şükür, hastalık veya ölüm haberi almadık; Sikel'ler, Fenikeliler veya başka yabancılar da bize saldırmış değil; ama durum çok kötü. Bu düşman içeriden çalışıyor. Bugün Drepanum Meclisi'ne gittiğimde, hain bakışlar ve zalim sözlerle karşılaştım. Kabile reisleri, kralın yokluğunda saltanat asası daima kendi kabilesinin en itibarlı üyesine verilir gerekçesiyle, benim naiplikten çekilmemi buyurdular. Bu karar, bütün Elym'leri kapsayan bir toplantıda alınana kadar kabul etmeyi reddettim; çünkü naipliği bana veren kralın kendisi. Sonra meclisten çıkarken, Antinoos babanın isteği doğrultusunda onun ve diğer taliplerinin çok geçmeden saraya geleceklerini ve şölen avlusunda kızarmış etler ve iyi şaraplarla dolu bir ziyafet beklediklerini söyledi. Ve bu ağırlama, sana o topluluktan bir koca seçilene kadar bir ay, belki iki ay, hatta daha da uzun süre her gün devam etmeliymiş. Ayrıca Elym yasaları uyarınca bu seçimi yapma yetkim olduğunu söyledi; zira annen ve ben Egadi soyundan geliyoruz ve babanın da kabul ettiği gibi, bizim adalarda yeğeni evlendirmek dayının görevidir. Yavrum, ben yumuşak başlı bir adamım; ama ayağımı yere sımsıkı basıp kımıldamayı reddettiğim bazı durumlar da var. Babanın rızasını almadan sana koca seçmeyi de açıkça reddettim."

"Sana minnettarım, Mentor dayı. Antinoos, Ktimene meselesinden söz etti mi?"

"Evet! Utanmaz adam, Laodamas'ın öldüğünü varsayıp onu Bucinna'ya, babasının evine göndermemi istedi. Ona da hayır dedim, çünkü Ktimene kalmaya kararlı ve şimdiden ricacı olarak ocağın başında bekliyor. Onu şimdi zorla göndermek, bu aileye lanet yağdırır; hem Ktimene gitmiş veya gitmemiş, onlara ne? Tuhaftır ki bu konuda Eurymakhos beni destekledi ve Antinoos boyun eğdi. Ama Nausikaa, sen hiç şaşırmış görünmüyorsun!"

"Bugünlerde beni şaşırtmak epey zorlaştı, dayı. Peki, ne yapmayı öneriyorsun?"

"Önce bana şunu söyle: Bu gençlerden beğendiğin var mı?"

"Kesinlikle hayır. En az sıkıcı olanlar, en iğrençleri ve tam tersine, en az iğrenç olanlar da en sıkıcıları! Eğer aşk uğruna evlenmeye iznim varsa, seçtiğim kişi muhakkak bir yabancı olacak."

"Bu durumda, saltanat asası elimden zorla alınana kadar onu tutmak zorundayım. Taliplerin buraya gelince, onlara hafif içecekler ikram edeceğim, sonra da kibarca çekilmelerini isteyeceğim. Ve eğer bana kafa tutarlarsa, meseleyi Ölümsüzlere havale edeceğim."

"Ben Ölümsüzlerin zaten bu meselelerle ilgilendiğine eminim dayı ve onları sözlerimiz veya davranışlarımızla gücendirmezsek, bizi kırılmaz kalkanlardan bir siperle koruyacaklar."

Bana gözlerini kısıp anlamaya çalışarak baktı, ama ben onu ifadesiz gözlerle yanıtladım.

"Umarım haklısındır, yavrum; çünkü kan ve yanan kirişlerin is kokusu geliyor burnuma. Ama hemen yakınlarda bir bela çıkacağını sanmıyorum. Yarın babanın süratli at arabasını alıp Egesta'nın İhtiyarlarını ziyaret edeceğim. Drepanum'dakilerden farklı görüşleri vardır belki."

VII. Bölüm

Açgözlü Talipler

Hemen ertesi gün arsız taliplerim, Kuzgun Kayası'ndaki baş domuz çobanımız Eumaios'a ve Konturanos'un İni yakınlarında sürüsünü otlatmakta olan baş çobanımız Philoitios'a Mentor dayımın ağzından mış gibi haber salıp sırasıyla sekiz domuz ve bir düzine semiz iğdiş koçu derhal getirmelerini emrettiler. Akıllarına bir hile ihtimali gelmeyen bu dürüst adamlar istenenleri gönderdi, sığır çobanı Melantheus da seve seve bunlara iyisinden bir çift boğa ekledi. Hayvanlar saraya vardığında, kurban avlusunda iş yapan bir grup kadına nezaret ediyordum. Tesadüfen o gün tam da şilteleri yenileme günüydü. Yılda bir kez, topaklanan yünü keten kılıflarından boşaltır ve sarımsı beyaz yığını uzun değneklerle döverek kabartırız; sonra, yünü avuç avuç dengeli bir şekilde kılıfa yerleştirir ve bütün yüzeyi pürüzsüz, yumuşak ve insana batmayacak hale getirdikten sonra kılıfın ağzını tekrar diker ve kenarlarını düzgünce bastırırız. Hoş bir iş değildir. Yünün tozu burnunuza kaçar, insanı aksırtır ve o gün olduğu gibi hava rüzgârlıysa, yünler avluda uçuşmaya başlar ve sinirler gerilir. İşimizi bitirene kadar dış kapının sürgülenmesini emrettim, ama az sonra kapı sertçe vuruldu ve "Açın, Mentor efendimiz adına açın!" diye bağıran boğuk sesler geldi.

İçimi çekip kapıcıya işaret ettim. Kapıcı sürgüyü çeker çekmez, karmakarışık bir insan ve hayvan kalabalığı içeri daldı: Boğalarıyla Melantheus, domuzlarla Eumaios'un oğlu, koçlarla Philoitios'un kuzeni ve arkalarında hiçbiri saray arması taşımayan düzensiz bir grup ev uşağı. Bu uşaklar terbiyesizce gülerek şarkı söylüyor, etrafa bakınıyor ve kadınlarıma belden aşağı şakalarla sataşıyorlardı. Birden avluya doğru esen şiddetli rüzgâr yünleri dört bir yana savurdu ve kurban sunağının önünde küçük bir beyaz bulut yarattı.

"Kapat o lanet kapıyı!" diye haykırdım. Kapıcı, korkup tekrar dışarı kaçan bir domuz için kapıyı hâlâ açık tutuyordu.

"Kim bu densizliğin sorumlusu?" diye devam ettim. "Melantheus! Ne yapıyorsun o boğalarla? Aklını mı kaçırdın? Apollon Şenliği'ne daha günler var. Hemen sürgüle o kapıyı diyorum sana kapıcı! Bırak gitsin kaçan domuz. Kafanı kullansana. Güzelim yünler ziyan oldu."

Melantheus, domuzu yakalama bahanesiyle dışarı sıvışmıştı; ama Eumaios'un oğlu öne çıkıp elini alnına götürerek selam verdi ve üç sağır Kader Tanrıçası dışında hiç kimseyi, hatta Zeus Baba'yı bile dinlemeyen bu utanmaz rüzgârı içeri saldıkları için efendice özür diledi. "Muhterem baban neden bize bu domuzları gönderdi?" diye sordum daha yumuşak bir sesle. Biz Elym'ler, domuz çobanlarına "muhterem" deriz; çünkü Sikan'lı domuz çobanları, dişi domuzların davranışlarına bakarak kehanette bulunurlar. Eumaios da, İonia'da doğmasına rağmen neredeyse Sikan'lılardan daha Sikan'lı olmuştu.

"Mentor efendimizden bir haberci geldi, en semizinden altı domuz istediğini bildirmiş," dedi delikanlı. "Muhterem babam Egesta'da olduğu için, hangi güzel haberin kutlanacağını sordum: Komşu bir şehir değerli armağanlarla yüklü bir heyet mi gönderdi? Yoksa kralımız, Prens Laodamas'la birlikte mi çıkageldi? Ama haberci, hayvanların sizin düğün

şöleniniz için istendiğini söyledi. Dolayısıyla ben de itaat ettim. Philoitios'un kuzenine de aynı şey söylenmiş."

"Dostlarım, ikinizle de dalga geçmiş biri. En iyisi, biraz dinlenin ve sonra domuzları geri götürün. Bu arada onları dışarı çıkarıp arka bacaklarından yular kazıklarına bağlayın. Ne büyük ziyan, hayvanlar yürüyerek boşu boşuna zayıfladı! Boğalar için de geçerli bu. Hemen dışarı çıkarın onları! Yeni süpürülmüş avluyu berbat edecekler."

Sonra başlarında efendileri olmayan uşaklara döndüm. "Peki sizin burada ne işiniz var? Size de mi aynı aptalca şaka yapıldı? Hayır, ben evlenmiyorum... Ne bugün, ne yarın, ne de Kral dönmeden evvelki herhangi bir gün. Bunu bizzat ben diyorum ve benden iyi kimse bilemez, değil mi? Şimdi beni dikkatlice dinleyin: Kimileriniz, sanki burası büyük şenlik sabahı Aphrodite'nin tapınağıymış ve benim iffetli, terbiyeli kadınlarım onun tapınak fahişeleriymiş gibi davranıyor. Unutmayın, bu kabalığınız hizmet ettiğiniz efendileri yansıtır. Haydi, hepiniz dışarı şimdi... Agelaos efendinin armasını taşıyan şu iki genç kalsın! Siz şurada bekleyin; avlu boşalıp kapı sürgülenince, o paldır küldür girişinizin etrafa savurduğu yünleri toplamanızı isteyeceğim."

Eumaios'un oğlu ikinci kez alnına dokunup selam verdi. "Bağışlayın hanımım, ama doğrudan Mentor Efendimizin emri olmadan bu domuzları geri götürürsem, muhterem babam en kalın sopasıyla sırtımın derisini yüzer. Eminim dayak yememi istemezsiniz, hanımım."

"Dayım yarından önce gelmeyecek. Muhterem baban gibi, o da Egesta'ya gitti. Bu da emirlerin ondan gelmediğini yeterince kanıtlar. Eğer söylediklerim hakkında şüphen varsa, Kraliçe'yle görüşmek istersin belki."

Delikanlı ağırlığını diğer bacağına verdi, rahatsız görünüyordu. "Hanımım, izin verirseniz Prens Klytoneos'la görüşmek isterim. Muhterem babamla ben, annenize ve aynı şekilde size bütün kadınların çok ötesinde saygı duyarız;

ama lütfen beni bağışlayın, domuzlarla ilgili emirler daima soylu ailenizin erkeklerinden gelmiştir."

"Tamam, bağışlandın. Sürünün başına birini koy ve kuledeki odaya git. Prens Klytoneos'u orada bulursun. Saray kalkanlarından birinin üstündeki armayı onarıyor; neden bu işi usta bir boyacıya bırakmaz, bilmiyorum."

İçeri dalan uşaklara döndüm tekrar. "Ne bekliyorsunuz? Size çıkın demedim mi?"

Prens Antinoos'un armasını taşıyan uzun boylu, kıvırcık sakallı adam cesaretle konuştu: "Burada efendilerimiz için bir ziyafet hazırlama emri aldık." Kuşağındaki keskin kurban bıçağına vurdu hafifçe.

"Öyle mi? Benim emrim de bunun tam tersi: Hemen dışarı çıkın... Son süratle! Bu sabahki işleri engelliyorsunuz!"

Uşaklar ne yapacaklarını bilemeden birbirlerine baktılar; ben ellerimi çırparak kapıcıya seslendim: "Kapıcı, bana teşrifatçı Medon'u çağır ve avluyu boşaltmasını söyle. Beni dinlemeyen bu ahmaklar belki onu dinler!"

Uşaklardan kimileri odun yığınına saldırmış, ince dalları çekiştiriyordu. Karışırsam işler daha kötüye gider diye düşünerek, yaptıklarına aldırmadım ve Eumaios'un oğlu yanında Klytoneos'la birlikte dönene kadar yün dövme işine nezarete devam ettim. Klytoneos'un ellerine sülüğen kırmızısı boya bulaşmıştı ve bu durum onun ilk sözlerinin ışığında bana uğurlu bir işaret gibi geldi.

"Kuşaklarında kasap bıçaklarıyla sarayımıza zorla giren edepsizleri uyarıyorum: Vakti gelince o kesme işini ben ve adamlarım yapacak, siz ve efendileriniz değil!"

Sonra Medon girdi, en büyük zevki olan uykudan yeni kalkmış, gözlerini ovuşturup esniyordu. Şahsının dokunulmaz ve çok yüce olduğunu gösteren beyaz asası ve tüylü sandaletleriyle ilerleyip uzun ve tumturaklı bir konuşma yaptı. Elym halkını ... erek başladı: Onların cesaretini, dürüstlüğünü, dirayetini, nezaketini ve görgüsünü, atalarının

kahramanlığını, Tanrıların milletimize arka çıkmasını, yöneticilerimizin bilgeliğini, kabilelerimizin dayanışmasını, prenseslerimizin güzelliğini, pazaryerinde kavga, kargaşa veya çekişmenin ne kadar nadir görüldüğünü anlata anlata bitiremedi. Sonra, saray teşrifatçısı olarak kendi mevkiinin önemini, barışı koruması için ona verilen kutsal görevi ve bazı kurbanlık hayvanların kendiliğinden boyunlarını bıçağa sunduklarını öğrenince ne kadar şaşırdığını anlatmaya girişti.

Ne zaman sadede gelecek diye merak ediyordum; ama çok geçmeden öyle bir niyetinin olmadığı belli oldu, sadece zaman kazanmaya çalışıyordu. Az sonra uşakların efendileri gelecek ve tartışma daha da ilginçleşip yeni bir evreye girecekti.

Medon'dan çekilmesini istedim ve adamlara son kez kendim hitap ettim. "Beyler," dedim, "bu avludan şimdi çıkarsanız, efendileriniz onların emrine itaat etmediğiniz için sizi dövecektir. Lakin çıkmazsanız, benim adım da Nausikaa'ysa Öç Tanrıçaları Erinys'ler ellerinde kamçılarıyla peşinize düşecek ve nereye kaçarsanız kaçın ölene dek sizi kovalayacaklar. Ben bu asil ocağın rahibesiyim ve Uranos'un kızlarını çağırdığımda hepsi arkamda durur." Sonra Medon'un asasını elinden kaptım ve sessiz bir tehditle onlara doğru yürüdüm; sık sık omzumun üstünden geriye bakıyor ve görünmez Tanrıçalara gülümsüyordum. Antinoos'un sakallı uşağı kollarını kavuşturdu ve kımıldamadı; ama asayı kafasına indirip kasığına sert bir tekme savurunca "Ah! Ah!" diye bağırarak, acıdan iki büklüm olup geriledi. Ötekiler de hep birlikte Eumaios'un oğlunun ve Philoitios'un kuzeninin biraz önce hayvanlarını çıkarttıkları kapıya koşuştular. Ürken iki boğa da böğürerek onların peşinden koşunca daha eğlenceli oldu; neyse ki kısa sürede avluyu boşaltıp kapıyı kendi elimle sürgüledim.

"Sevgili arkadaşlarım," dedim neşeyle, "gelin de dağılan yünleri toplayalım." Gülmelerini bastırıp dediğimi yaptılar

– Melantho hariç. O, beni duymamış gibi kaşlarını çatıp bir sıraya oturmuştu. Boyu bosu yerinde bir kızdı, yürüyüşü benim tam aksime bir prenses gibiydi. Ama bu güzel endamının kışkırttığı hırsları gerçekleştirecek zekâdan yoksundu.

"Sonun pek bahtsız olacak, sevgili kızım," diye kehanette bulundum. "Derler ki kayıkhanede başlayan, suyun dibinde biter." "Derler ki" lafı bu sözüme bir atasözü havası verdi; ben de öteki kızların kıkırdamasına şaşırmış gibi yaptım. "Gülünecek bir şey mi var?" diye sertçe sordum. Melantho uçuşan bir yünü yakalamak için eğildi; ama gözlerinde nefret ve korku okudum.

Klytoneos'u kenara çektim. "Düşmanlarımız sonunda niyetlerini açık ettiler, sevgili kardeşim; ama benim ve ailemizin onurunu koruyacağına güveniyorum. Artık babamızı sen temsil etmelisin; çünkü Mentor dayımızın Egesta'da alıkonacağı yolunda bir his var içimde. Dolayısıyla saraydaki tek erkek sensin – tabii büyükbaba da var ama hem sağır hem de iyice unutkan oldu."

Klytoneos bana sevgiyle sarıldı, ben de tekrar yün işine döndüm. O sırada hemen arkamdan Medon'un sesi duyuldu: "Hanımım, izninizle güzelliğinizin ve kralın ısrarlı davetlerinin buraya topladığı, milletimizin tüm kabilelerinden bu soylu talipleri size takdim etmek isterim. Burada mükemmel bir konukseverlikle ağırlanacakları umuduyla ve her talibin erdemleri dikkatle değerlendirildikten sonra, aralarından birinin zifaf yatağınızı paylaşacak talihli olarak seçileceği inancıyla geldiler." Orada öylece, hep birlikte duruyorlardı; gizlice kilere dalmış ve karşılarında sert bir kâhya bulmuş yaramaz çocuklar gibi sırıtarak...

Melantheus onları bahçe kapısından dolaştırıp sokmuştu ve tam yüz on iki kişiydiler: Elli altı Phokaia'lı, yirmi dört Sikan'lı, farklı kabilelerden yirmi kişi ve on iki Troyalı. Onlara belli belirsiz bir baş selamı verip Klytoneos'a işaret ettim. "Kardeşim," dedim, "soylu hanemizin başındaki kişi ola-

rak, bu aceleci beyzadelere lütfedip açıklar mısın? Önceden haber vermeden, görülmedik sayıda ve son derece uygunsuz bir zamanda boy göstermelerine rağmen, bir süre sabredip beklerlerse, kendilerine usulen sarayımızın herkesle paylaştığı yiyecekler, yani ardıç birası, ekmek, peynir ve zeytin sunulacak."

"Kardeşimin sözleri benim sözlerimdir," diye haykırdı Klytoneos, dimdik karşıya bakarak.

"Prenses," diye söze girdi, Antinoos tepeden bakan bir gülümsemeyle, "sizden beklenen anlamayacak kadar toy ve bilgisiz olmanız mümkün mü? Gururunuzu okşayacak sayıdaki taliplerinize, kızarmış et ve en kalitelisinden şarap sunmak âdettendir."

"Çobanlarımıza herhangi bir emir verilmediği için kızartacak et yok ve sizlere iyi şarap çıkarmaya yetkim olsaydı bile, o şarap peynir ekmek yanında ziyan olur. Ardıç birası sağlıklı ve hesaplı bir içecek."

"Ama gözlerim beni yanıltmadıysa, kapının dışında yular kazıklarına bağlı bir düzineden fazla semiz hayvan gördüm."

"Ah, evet! Ama onlar kurbanlık değil."

"Tam babanın kızısın!" diye bağırdı Antinoos.

"Kraliçe de hep öyle diyor; akıllı bir çocuk babasını tanıdığına göre, meşruluğumu sorgulayarak anneme hakaret etmeyeceğim; dolayısıyla, şimdi çekilmenizi istemek zorundayım. Talipler konusunda bana da danışılacağına ve fikrimin bir kâhininki kadar ciddiye alınacağına Kral kati suretle söz verdi; Kraliçe de buna şahit. Bunun ardından Kral, aile işlerinden ötürü doğuya yelken açtı; ama burada olsaydı bile, ziyaretiniz bir şölen masrafını haklı çıkarmazdı. Çünkü yüzlerinize şöyle bir baktığımda, herhangi birinizi kabul etme isteğimin kalmadığını açıklamak zorunda olurdum. Bu yüzlerde sadece küstahlık, kibir, açgözlülük, alaycılık ve zorbalık okunuyor. Ne var ki söylediğiniz gibi babamın kızı ol-

duğuma ve Klytoneos da babamın oğlu olduğuna göre, ikimiz de konukseverlik geleneğini görmezden gelemeyiz. Hak ettiğinizle yetinecek kadar açsanız, şölen avlusuna geçip kemerin altındaki masalara oturun. Ben şilteleri doldurma işini bitirince ihtiyaçlarınızla ilgileneceğim. Klytoneos, lütfen Eurykleia'yı bulup on düzine kadar toraman gence yetecek peynir var mı diye sorar mısın? Sonra da Phemios onlara şarkı söylemeye razı olur belki."

Bu güruha sırtımı dönüp işime devam ettim. "Boyu küçük ama dili uzun!" dedi Ktesippos, sesini alçaltmaya zahmet etmeden. "Burada yüzden fazla kişinin, onun uzun tırnaklarıyla yanaklarımızı tırmalatma zevki için yarıştığını düşününce..."

Onlar şölen avlusuna doğru yanımdan geçerken, "O zevk tümüyle bana ait," diye bağırdım omzumun üstünden.

İşgalcilerle fiziksel olarak baş etmeye gücümüzün yetmeyeceğinin farkındaydım; ama gururum, böylesine abes bir durumu kabullendiğimin en küçük belirtisini bile göstermemi önlüyordu. Melantheus giriş kapısının sürgüsünü açıp uşakları içeri çağırınca, hemen koşup kapıyı tekrar sürgüledim.

"Melantheus," dedim, "eğer emrime itaat etmez ve hayvanları içeri getirirsen, seni uyarıyorum, Kral döndüğünde hiç tereddüt etmeden bağırsaklarını deşecek, sonra da ellerini ayaklarını kesip köpeklere yedirecektir."

"Prens Agelaos'un emirlerini yerine getiriyorum," dedi aceleyle, "Drepanum Meclisi onu naip seçti."

"Öyle mi? O halde bana onu getir, eğer yalancılığın yüzünden kamçılanmak istemiyorsan..."

Melantheus fırladı ve az sonra Agelaos'la döndü; ufak tefek, suratsız, esmer bir adamdı, soylu ailesi, gür saçları ve kottabos oyununda usta oluşu dışında övgüye değer bir yanı yoktu. Kottabos, şölen müdavimlerinin sevdiği bir oyundur: Herkes sırayla kadehinde kalan şarabı, on adım öteye kon-

muş bir leğen içinde yüzen ufak gümüş kâselere atar ve en çok kâseyi batıran oyunu kazanır. Gelgelelim babam, giysilerle duvarlara şarap sıçraması ve iyi şarabın ziyan edilmesi yüzünden sarayda hiç kimsenin –prens, konuk, uşak ya da köle– kottabos oynamasına izin vermez.

"Selam sana, soydaşım!" diye selamladım onu. "Kralın yokluğunda kottabos oynamaya mı geldin? Sana özel iznim var; yeter ki ardıç birasından şaşma ve avlunun orta kısmında kal. Ama önce, bu alçak Melantheus'a dışarıda bağlı hayvanlar dinlendikten sonra, yanlışlıkla getirildikleri otlaklara geri götürülmelerini söyle."

Agelaos kızardı. "Öyle bir şey söyleyemem! O hayvanlar kurbanlık olarak getirildi; yağları ve uyluk kemikleri Kutsal Tanrılara sunulduktan sonra, kızarmış etlerini keyifle yeme niyetindeyiz biz. Şunu da unutma, ben kottabos oynarsam sadece en kaliteli şarapla oynarım."

"Sorabilir miyim, 'biz' kim?"

"Taliplerin, Prenses."

"Ayağını denk al, Agelaos," dedim. "Hayali bir aşağılamadan ötürü duyduğun kırgınlık, zekânı gölgeliyor. Babam Drepanum'a çıkar çıkmaz, seni bulup kelleni uçuracak..."

"Çıkarsa eğer," diye araya girdi Agelaos.

"Çıkmazsa da, soydaşım, senin durumunun herhangi bir şekilde iyiye gideceğinden kuşkuluyum. Antinoos ve Eurymakhos sana ihanet etmek için anlaştı bile. Ya domuz avında Klytoneos'a fırlatılması planlanan kargı senin kürek kemiklerine saplanırsa? Ya bizzat Zeus'un Troyalı atamız Akestes'in ellerine bıraktığı asayı Phokaia'lılar kaparsa? Çok geç olmadan, kabilenin asi üyelerini bu işten vazgeçir!"

"Çok şey biliyor gibisin," dedi, dudak bükerek.

"Tanrıça Athena lütfedip beni sırdaşı kabul etti," diye yanıtladım.

Agelaos kararsızca durakladı; sonra, "Melantheus!" diye bağırdı, sözüm ona bir kral aksanıyla, "Uşaklara söyle, kurbanlarımız hazır edilsin!"

"Pekâlâ, soydaş," dedim. "Seçimini yaptın. Ama hırsızlık, bunu yapan ister bir Troya prensi, ister en aşağılık Sikel kölesi olsun, kınanması gereken bir suçtur."

Uşaklar, hayvanlarla beraber tekrar paldır küldür içeri girdi. Zeus'un rahibi ve taliplerimden biri olan Leiodes, boğaları Göklerin Hâkimi ile Poseidon'a sundu; öteki hayvanlar da Hera'ya, Apollon'a, Aphrodite'ye, Hermes'e ve diğer tanrılara adandı; ama manidar şekilde aralarında Athena yoktu, ona olan güvenimi küçümsüyorlardı sanki. Buna pek sevindim; çünkü Athena hem tahayyül edilebilecek en mükemmel müttefiktir, hem de aşırı alıngandır. Zeus daha güçlü olmasına rağmen, tembel ve fazla meşguldür: Buranın deyişiyle, değirmeni çok yavaş öğütür.

Son şilteleri karışıklığın içinde, aceleyle diktik; çünkü avlu çok geçmeden odun ateşinin dumanı ve pişirilen yemeklerin koşuşturmasıyla dolmuştu. Klytoneos'u bulmaya gittim.

"Elimden geleni yaptım, kardeşim," dedi. "Annemizin tavsiyesiyle, Drepanum Meclisi'nin yazmanına yarın sabah tekrar toplanmaları için talepte bulundum. Yaşımdan ötürü henüz meclis üyesi olma hakkım yok; ama Halitherses'in dediğine göre, Kralın veya atadığı naibin yokluğunda, Kral soyundan bir prens meclisi toplantıya çağırabilirmiş. Sarayınızın bu şekilde işgaline sert bir dille itiraz edeceğim. Bu arada serseriler, kâhya Pontonoos'un gözünü korkutup onu kendilerine şarap çıkarmaya zorlamışlar; oysa yalnız benden emir alması yolunda uyarmıştım onu. Eumaios'a oğluyla ve Philoitios'a kuzeniyle haber salıp, benim mührümle damgalı yazılı bir talep almadıkça başka hayvan göndermemelerini bildirdim."

"Şu anda yapabileceğin fazla bir şey yok. Meclis kararını değiştirir mi, bilemem; ama sırf babamızı memnun etmek için bile olsa itirazın kayıtlara geçmeli."

"Şişt, Phemios lirini akort ediyor. Efsaneler zincirinin son bölümünü, *Odysseus'un Dönüşü*'nü okuyacak."

Phemios'un anlatışı, Demodokos'unki kadar dramatik veya etkileyici değildi. Ne var ki, sesi daha genç ve gürdü; ön dişlerini kaybetmediği için de telaffuzu daha anlaşılırdı ve kendine olan güveni her gösteriyle birlikte giderek artıyordu. Kanımca, bir gün camiasının en ünlüsü o olacak; kendi epik şiirimi de ona emanet etmem kısmen bu sebepten.

Phemios, Musalara edilen geleneksel duadan sonra, hikâyenin özetini anlattı: Troya'ya saldırıp kutsal kaleyi yakan ve Tanrıçanın gözdesi olan Paris'i öldürerek yeryüzündeki sadık âşıkları kahreden Yunan liderlere karşı Aphrodite'nin duyduğu öfke, onun bilhassa Odysseus'a yönelik gaddar davranışlarında açıkça görülür. Aphrodite, Aşk Tanrıçası olmasının yanında Deniz Tanrıçası da olduğu için, bazı durumlarda düşmanlarının gemilerini batırarak onları Aias'ı boğduğu gibi boğmakla yetinir; kimilerini ters rüzgârlarla uzak diyarlara savurur ve tıpkı Spartalı Menelaos gibi bu denizcilerin kendi ülkelerine dönmeleri yıllar sürer; kimilerini ise kötü hava şartlarıyla bezdirerek ailelerini tekrar görme umutlarını kaybettirir ve bunlar, ücra nehirlerin kıyısında – Guneus'un Libya'da ve Elpenor'un Epir'de yaptığı gibi– şehirler kurup yerleşirler. Gelgelelim, Aphrodite'nin en bilindik intikamı, muzaffer kahramanın yurduna dönmesi ama tahtta karısının âşığını bulmasıdır. Yunan seferinin iki lideri Argoslu Agamemnon ile Giritli İdomeneus'un başına gelen budur. Ama onun nefretini kazanmak için diğer bütün Yunanlardan daha fazla şey yapan Diomedes ile Odysseus'a iki kat cezayı uygun görmüştür: Bu ikisi gemi kazaları ve benzer tehlikelerden sonra bitkin halde yurda dönerler ve karılarının onlara ihanet ettiğini öğrenirler. Ne var ki Odysseus'un

çilesi Diomedes'inkinden daha ağırdır ve daha uzun sürer. Diomedes'in karısı Aigialeia'nın sadece bir âşığı olmuştur; oysa Odysseus'un çok sadık sanılan karısı Penelopeia, Odysseus'un kendi tebaasından en az elli kişiyle birlikte olmuş ve oğlu Telemakhos köle olarak satılmıştır, dahası oğlunun nerede olduğunu kimse bilmez.

Phemios boğazını temizlemek için durunca Klytoneos alkışladı. "Güzel anlattın, Phemios," diye bağırdı, "saygıdeğer Demodokos'tan sonra ozanların en iyisi sensin! Umarım Odysseus'un sarayına yerleşen ve kendilerine ziyafet kurulsun diye çobanlara besili hayvanlarını kestiren serseriler konusunu biraz daha detaylandırarak anlatırsın. Soylarından gelenlerin yüz karası olacak o rezillerin adları yaşıyor mu bugün? Onlar mıydı İthakelilerin sadakatini tahtın gerçek sahibi olan prensten uzaklaştıranlar ve prensi Sidon'un köle pazarında satmak için komplo kuranlar?"

Antinoos bir küfür savurarak ayağa fırladı, ama Eurymakhos onu tuttu. "Klytoneos'un sorusu gayet yerinde," diyerek sırıttı. "Şimdi bakalım Phemios nasıl yanıtlayacak..."

Phemios yutkundu, huzursuz görünüyordu; ama sağduyusu ve keskin zekâsı ağır bastı. "Atam Homeros bu konuda bize fazla bilgi vermedi," dedi, özür dilercesine. "Ama unutmayın ki Odysseus'un yönettiği adaların önde gelen yurttaşlarından olan bu elli âşık tümüyle Aphrodite'nin büyüsü altındaydı. Tanrıça, Penelopeia'ya karşı konulamayan büyülü kuşağını ödünç vermişti ve Penelopeia artık şişman, hantal ve doğurganlık yaşını çoktan geçmiş bir kadın olsa da adamların hiçbiri ondan uzak duramıyordu. Kızışmış bir dişi köpek için sıra bekleyen köpeklerin yaptığı gibi Penelopeia'nin yatağının etrafında halka şeklinde oturmuş, yatağa çağrılmayı bekliyorlardı. Telemakhos'un varlığından huzursuzdular. İğneli sözlerinden rahatsız oluyor, ama katil olmayı göze alamadıklarından denize açılması için yalvarıyorlardı. Telemakhos gitmeyi de susmayı da reddedince, onu nazik

bir efendi bulacağına söz veren bir köle tacirine sattılar. Telemakhos saraydaki durumu –öyle heyecanlı bir prens için zor olsa da– görmezden gelip vaktini avlanarak geçirse daha iyi olurdu. Şimdi izninizle, devam edeceğim."

"Öyle olsun, Phemios!" diye homurdandı Klytoneos. "Eğer ailemizin düşmanlarının safına geçtiysen, asan ve tüylü sandaletlerin seni sonsuza dek korumayacak."

Phemios, Odysseus'un yolculuğunun bilinen hikâyesini, Kral Priamos'a cüretkâr müttefikler sunan Trakya bölgesine gidişini ve İsmaros şehrini nasıl yağmaladığını anlattı. Odysseus'un akılsız tayfaları, ganimet olarak aldıkları altın, gümüş ve esir kadınlarla bir an önce gemilere bineceklerine, koyunları ve besili sığırları kesip pişirerek ve sert şaraplar içerek kıyıda oyalandılar. Bu sırada, tepelerden arabalarla veya yaya inen diğer Trakyalılar, zor durumdaki komşularının imdadına yetişip Yunan saflarını dağıttılar. Odysseus adamlarını karınları tok ama elleri boş olarak güçbela gemiye bindirebildi. Çok geçmeden bir fırtına yelkenleri paramparça etti ve Odysseus'u rotası üzerinde yer alan Peloponez'in güneyindeki Malea burnuna doğru sürükledi. Fırtına ancak dokuz gün sonra dindi ve Lotosyiyen Nasamon kabilesinin yaşadığı Libya kıyılarına yanaşabildiler. Su bulmaları için ülkenin iç taraflarına yolladığı tayfalardan bazıları Lotosyiyenlere kaçmaya çalıştı; Odysseus da onları zincire vurup tekrar denize açıldı. Sonra, yine Aphrodite'nin gönderdiği bir fırtına bütün filosunu mahvetti. Bir tek Odysseus ıssız bir ada olan Pantellaria'ya (veya Kossyra) yüzebildi –hava güzelken Eryks dağının tepesinden bakınca güney tarafında uzaktan görebiliyoruz o adayı– ve orada deniz kabuklularını, çirişotu kökleri ve deniz kuşlarının yumurtalarıyla beslenerek yedi yıl geçirdi. Her gün kumsalda çenesini dizlerine koyup oturarak boş ufku gözlüyordu; ama nadiren geçen gemilerden hiçbiri onun çılgınca yaptığı işaretleri görmedi. Nihayet otuz kürekli bir Taphos gemisi yanaştı; ticaret için

değil, çünkü adada kimse yaşamıyordu; su almak için de değil, çünkü ara sıra görülen yağmur birikintileri dışında adada su yoktu; onlar tanrıların sevmediğine karar verdikleri bir tayfayı adada bırakmak için gelmişlerdi. O denizcinin yerine Odysseus'u almaya razı oldular ve başına gelen talihsizliklere anlayış göstermiş gibi yaparak, onu İtalya yoluyla Adriyatik denizinin kuzeyine götürdüler. Oradan güya Hyperboreoi kehribarı alacaklardı; ama Odysseus'u hileyle, Aiolos'un Aiaie adasındaki kehanet merkezinden sorumlu olan Tanrıça Kirke'nin rahibesine sattılar. Kadın onu her işini görmeye ve yatağını paylaşmaya zorladı; ama çok geçmeden Odysseus Pantellaria'daki yalnız yaşamını arar oldu, çünkü rahibe hem çirkin hem de gözü doymaz biriydi.

Sonunda Dodona'daki Zeus rahibine gizli bir mesaj yolladı ve rahip onun salınmasını emredince bir Thesprot gemisi Odysseus'u bitkinlikten yarı ölü halde aldı. Dodona'da, Aphrodite'nin nüfuz alanını genişleterek Tanrıçayı yatıştırması tavsiye edildi. Bunun üzerine Odysseus omzuna bir kürek alıp yorgun argın iç bölgelere doğru yürüdü ve bir köye vardı. Tuzlu suyu hiç duymamış olan köylüler, küreği harman-döveni sandılar. Odysseus bölgenin çobanlarına Aphrodite'nin denizköpüğünden doğduğunu anlattı, ona herkesin önünde kurbanlar sundu, bağışlanmak için yalvardı ve ona çiftleşen kırlangıçlar şeklinde olumlu bir işaret bahşedildi. Ardından hemen İthake'nin yolunu tuttu ve Penelopeia'yla evlenebilmek için düzenlenen yarışmada bir zamanlar Apollon'a ait olan yay ile elli âşığı birden öldürerek intikamını aldı. Penelopeia, rezil olarak babası Kral İkarios'a geri gönderildi. Bir gün gaipten haber veren Teiresias, Odysseus'a ölümün denizden geleceğini bildirdi ve öyle de oldu. Telemakhos kölelikten kurtulmuş ve dört bir yana seyahat edip babasını aramıştı. Geleceğini haber vermeden İthake'ye dönen Telemakhos, gece ay ışığında karaya çıkınca

rastladığı Odysseus'u Penelopeia'nin âşıklarından biri sandı ve o çakıllı kumsalda, bir zıpkınla onu mıhladı.

Phemios'un bu kıyımı anlatışı kısa ve ayrıntısızdı. Ben, Odysseus'un elli savaşçıyı birbiri ardına okla öldürmeyi nasıl becerdiğini duymak isterdim. Yayı germek, nişan almak ve oku atmak zaman alır. Belki düşmanlarından beşini altısını öldürürdü; peki, bu arada ötcki adamlar ne yapıyordu? Cesaretleri varsa, silahsız bile Odysseus'un etrafını sarıp salt sayı çokluğuyla onu alt edebilirlerdi; yok korkaksalar, en az otuz kırk kişi aradan sıyrılıp kaçabilirdi. Odysseus'un çok kurnaz bir adam ve müthiş bir okçu olduğunu söylemek yeterli değil; bu gibi övgüler ayrıntılı kanıt gerektirir.

O akşam Odysseus'un yayı meselesini Klytoneos'la tartıştık; vardığımız sonuçlar, gerçekleşmesini çılgınca arzuladığım bir fikir verdi bana. Bizim sarayda da ünlü bir yay vardı. Şu ana kadar ondan özellikle bahsetmedim; ama bu hikâyenin başında anlattığım gibi, Phokaia'lılar Egesta'yı kurarken, bir grup soydaşları İtalya'nın Krimissa şehrinden gelmişti. Yanlarında, Herakles'in Oita dağında ölmeden önce ataları Philoktetes'e miras bıraktığı ve Troya'nın düşmesinden hemen önce Paris'i yaralayıp öldüren yay vardı. Philoktetes, kendi yurdu Tesalya'nın Meliboia şehrinden yanılmıyorsam karısının âşığı tarafından sürülünce –bütün bu hikâyeler birbirinin eşi, peki Philoktetes adamı görür görmez neden vurmadı?– Güney İtalya'ya yelken açtı ve orada Petelia ile Krimissa'yı kurdu. Krimissalılar yayı Egesta'ya getirdi ve bir bağlılık nişanesi olarak, atam Hypereia kralına sundular. O gün bugündür, o yay bizim sandık odasında asılıdır.

VIII. Bölüm

Meclis Toplantısı

Ziyafet akşam karanlığında sona erdi ve taliplerim sendeleyerek ayrıldılar; hepsi tıka basa doymuştu, kafaları bulanıktı ve giysileri, ıskalanan kottabos atışlarından sıçrayan şaraba batmış durumdaydı. Kurban avlusunda Antinoos'un kolunu çekiştirdim. Bunu bir yakınlık işareti sandı, ama hemen yanlışını düzelttim: "Antinoos efendi, sana bu sarhoş beyzadelerin elebaşısı ve soylu ailemize karşı düzenlenen alçakça bir komplonun kurucusu olarak hitap ediyorum. Eğer, bana söylendiğine göre, niyetiniz her gün bizim soframızda tıkınmak için buraya gelmekse, şu halinle en basit Yunanca cümleyi bile anlamakta zorlanıyor bile olsan, iki şeyi açık açık belirtmek isterim. Birincisi, yediğiniz o besili hayvanların sayısını ve içtiğiniz şarabın miktarını dikkatle kaydediyoruz ve Elym yasasına göre, hırsız çaldığının dört katını yerine koymak zorundadır – tekrarlıyorum, dört katını. İkincisi, saray hizmetkârlarına size hiçbir şekilde yardım etmeme emri verildi; dolayısıyla, geride bıraktığınız bu pisliği kendi uşaklarınızın temizlemesini bekliyoruz. Onlara gerekli talimatı, senj yatağa taşımalarından önce ver lütfen."

Suratıma geğirdi, ben de onun suratına tükürdüm; ama gözlerimden öyle bir öfke fışkırıyordu ki bana el sürmeye ce-

saret edemedi. Tekrar geğirmeye çalışırken, bir kupa şarabı ve hazmedemediği birkaç et parçasını kustu. "Bu ne şimdi?" diye sordum, kirlenen eşiği tiksintiyle işaret ederek.

"O senin olsun," diye hıçkırdı. "Hesaptan düşersin."

Taht odasına döndüm. Annem her zamanki soğukkanlılığıyla tezgâhın başındaydı. "Nausikaa, yavrum," dedi, "yukarı çıkıp Ktimene'yi biraz avutsan iyi olur. Pencereden Phemios'un şarkısını dinliyordu ve Odysseus'un ıssız adada, çenesini dizlerine koyup boş ufka baktığını duyunca yine çöktü; saçlarını yolmaya, yanaklarını tırmalamaya başladı. Şimdi Laodamas'ın da başına benzer bir yazgının geldiğine inanıyor ve onu bulmak umuduyla, Troya'dan Tartessos'a bütün ıssız adaları dolaşacak bir gemi göndermekten bahsediyor."

"Anne, peki sence Mentor dayımın başına ciddi bir iş gelmiş olabilir mi?"

"Yok canım! İki şehir meclisi arasında kavga çıkarmasını engellemek için Egesta yolunda önü kesildi besbelli. Belki Eurymakhos'un elinde tutsaktır şimdi; zincire vurulmuş veya hakarete uğramış falan değil, sadece alıkonmuş... Tepesi atar da kendisine sadık adamları silahlı direnişe geçirir diye korkuyorlar. Mentor dayın sabırlı adamdır; ama herkes bilir ki eğer Egesta'nın İhtiyarlarına danışması engellendiyse dayının öfkesi sevgili baban gibi sabırsız bir adamın öfkesinin iki katı şiddetiyle patlak verebilir. Evet, kızım; durumun zorluğunun farkındayım, ama düşmanlarımız işleri bir an önce sonuçlandırmak ister gibi görünmüyor. Önce canımızı yakmak ve bizi aşağılamak istiyorlar. Bu arada burada olmalarının mazereti olan sen, onlara hırsız ve saldırgan muamelesi yapmakta çok haklı olsan da, Klytoneos'a onların hiçbirine kılıç çekmemesini ve doğrudan hakaret etmemesini söyledim. Biliyorum, ateşli bir gencin elini kabzaya atmaması çok zor, ama bir kez kılıcını çekerse işi biter: Kendilerini savunmak için onu öldürdüklerini iddia ederler. Sabırlı ol, Tanrılar bizi koruyor. Şimdi lütfen Ktimene'nin yanına git."

Perişan yengem için elimden geleni yaptım; Laodamas'ın döndüğünde onu böyle zayıf, solgun, yanakları yaralı ve gözleri morarmış görünce düş kırıklığına uğrayacağını söyledim. "O gece hatalı olduğunu itiraf etmek gibi olur," dedim kurnazca. "Oysa seni tombul, neşeli ve gözü yaşsız bulursa, sana saygı duyar ve tekrar kışkırtmaktan kaçınır. Çünkü onun da evden uzakta geçirdiği maceraların pek hoş olduğunu sanmıyorum."

Ktimene bu yeni yaklaşıma bayıldı ve sımsıkı sarıldı bana. "Demek fikrini değiştirdin ve kusurun onda olduğunu kabul ediyorsun?" diye sordu.

"Karıkoca kavgalarında taraf tutmayı reddediyorum; hele ki bunlar en yakınımdakilerse," diye yanıtladım. "Ama onca ay evli kaldıktan sonra bile seni anlayamadığı çok açık."

Bunu duymak onu tatmin etti, ben de Ktimene'yi gayet iyi anladığımdan söz etmek istemedim. Onun tembel, kıt düşünceli ve histerik olduğunu biliyordum; hatta hayatta yapabileceği en yararlı işin, çocuk doğurması ve sonra o çocukları düzgün yetişmeleri için anneme vermesi olacağını söylemiştim Klytoneos'a. Tabii gebe kalabilseydi ki görünüşe göre kalamıyordu... Kısa bir ziyaret için bile olsa Bucinna'ya dönmesini gönülden istiyordum; onun sürekli sızlanması olmadan da yeterince dert vardı başımızda.

Klytoneos, Drepanum Meclisi'nin toplanmayı kabul ettiğini söyledi. Bir bakıma iyiye işaretti bu, ama Klytoneos olumlu sonuç elde edeceğinden pek umutlu değildi. Toplantı mekânı, her zamanki gibi, oyma sütunlu, beyaz badanalı büyük bir ahşap bina olan Poseidon Tapınağı'ydı. Meclis salonunun sıraları cilalı taştandır ve duvar fresklerinde milli tarihimizden önemli sahneler –Akestes'in doğumundan Drepanum'un kuruluşuna kadar– yer alır. İç taraftaki loş mabette Poseidon'un incir ağacından heykeli durur: Yüzü sülüğen kırmızısına boyanmış, cilalanmış bedenine dövülmüş lapis

lazulinin mavi tozu serpilmiş, elleri yaldızlı... Elinde çift ağızlı balta, başında uzun gri bir peruk var. Adalet Divanı dışarıda. Babam günün büyük kısmını burada çekişmeli davalara bakarak geçirir, akşam yemeğine huysuz ve yorgun bir halde geç kalır.

Klytoneos, bir ricacının eski püskü giysileri içinde ve elinde bir zeytin dalı tutarak girip kapıya en yakın sıraya oturduğunda, her yaştan kırk kadar meclis üyesi orada toplanmıştı. Meclis başkanı, seksenini geçmiş Phokaia'lı Aigyptos'tu. Çocukken bu tapınağın inşa edildiğine tanık olmuştu ve üç torunundan biri taliplerimin arasında olsa da onu ailemizin iyi bir dostu bilirdik. Klytoneos'u belli belirsiz bir gülümsemeyle karşıladı. "Gel bakalım oğlum," dedi, "galiba tarihimizde ilk kez bu kadar genç bir prens meclisi toplantıya çağırıyor; ama her şey usulüne göre yapılmış, bu yurttaşlık ruhunu kutlarım. Acaba maceraperest ağabeyin Laodamas'tan bize iyi bir haber mi getirdin? Ya da şanlı Kralımız yolculuğunu kısa kesip güneşe doğru cüretkâr bir uçuşa geçtikten sonra yuvasına dönen bir kartal gibi dümeni geri mi çevirdi? Hayır mı? Korkarım yüzünden pek neşe okunmuyor ve bir ricacı gibi giyinmişsin. Demek başka bir kamu sorunuyla ilgili söyleyeceklerin var. Sorun her neyse, sevgili Prens, dilerim Tanrılar gönlüne göre bir çözüm verir."

Klytoneos yerinden kalkıp meclisin ortasına yürüdü. Tanrı Hermes'in soyundan geldiğini iddia eden şehrin teşrifatçısı Peisenor, taşıyan kişiye sözü kesilmeden konuşma hakkı veren beyaz değneği ona uzattı. Bunun üzerine Klytoneos, İhtiyarlara saygısını sunduktan sonra, yüksek ve tiz bir sesle konuşmaya başladı:

"Soylu hanemizin sınanmış müttefiki, saygıdeğer Aigyptos efendi," dedi, "zayıf hitabet yeteneğimle vaktinizi harcamak istemem. Benim meselem, ancak siz öyle olduğunu kabul ederseniz, bir kamu sorunu. Bu eski püskü kılıktan ve elimdeki zeytin dalından anlaşılacağı gibi, bir ricam olacak.

Ailemizin üstüne iki dert birden çöktü, en azından ilkinden haberdarsınız ve gösterdiğiniz anlayışa minnettarım. Kral babam, bir yıl önce esrarengiz şekilde ortadan kaybolan ağabeyim Laodamas'ı bulma umuduyla Pylos kumsalına yelken açtı. Bu bize yeterince üzüntü vermezmiş gibi, bir grup aylak genç, kralın yokluğundan yararlanarak kız kardeşim Nausikaa'yı yersiz ilgileriyle tacize ve Naip Mentor Efendimize hakarete cüret ettiler. Dün büyük bir kalabalık itişip kakışarak kapımıza dayandı; hayır dememize aldırmadılar ve her zaman davetsiz misafirlerimize iyi niyetle sunduğumuz yiyecekleri yemeyi reddettiler. Boğalarımızı, domuzlarımızı, koçlarımızı kestiler; müsaade istemeden şarabımızı içtiler ve şölen avlumuzda bütün öğleden sonrayı şamatayla geçirip gün batarken de döktükleri şarabı ve kusmuklarını bile temizlemeden sallana sallana gittiler. Şimdi de Mentor dayım ortada yok; bu saygıdeğer meclisin iki gün önce aldığı kararla ilgili hukuki bir meseleyi Egesta'nın İhtiyarlarıyla görüşmeye gidiyordu. Bana kalırsa, işbu meclisin bir üyesi veya üyeleri tarafından zorla alıkonuluyor."

"Sevgili oğlum, bu çılgın suçlamalardan herhangi birini kanıtlayabilir misin?" diye sordu Aigyptos. "Sen ciddi ciddi Mentor dayını aramızdan birinin kaçırdığını ve zorla tutsak ettiğini mi söylüyorsun? Dün akşamki şölen hakkında benim kulağıma gelenler tamamen farklı. Değerli meslektaşlarım Antinoos ve Eurymakhos bütün olan biteni bana anlattı. Kralın kendisi, onları kız kardeşinin talipleri olarak kabul ettiğine ve onlara sıra dışı ayrıcalıklar bahşettiğine göre, sen de onlara saygıda kusur etmemelisin. Soylu babanın ayrılırken gözyaşları içinde onları kucaklayıp öptüğünü ve yokluğunda sofrasını istedikleri gibi kullanmalarını rica ettiğini söylüyorlar. 'Kadim Egadi geleneğine göre, Prenses Nausikaa'nın evliliğini ayarlamayı sevgili kayınbiraderim Mentor'a bırakıyorum,' demiş ve eklemiş: 'İkiniz de kıymetli asilzadeler olsanız da ben bir talibi ötekilere yeğleyerek

onun seçme özgürlüğünü sınırlamak istemem. Dolayısıyla Drepanum'dan, Eryks'ten, Egesta'dan, Halikya'dan ve topraklarımdaki diğer küçük yerleşimlerden gelen bütün uygun bekârlar sarayıma buyursun ve aralarından biri seçilene kadar ki dilerim bu hızlı olur, istedikleri gibi yiyip içsinler. Mentor ne karar verirse, şimdiden kabulümdür.'"

"Aigyptos efendi," diye itiraz etti Klytoneos, "eğer babam sözünü ettiğiniz kişilere gerçekten bunları söylemişse bile muhterem anneme, iffetli kız kardeşime, soylu Mentor dayıma ve naçiz bendenize çok farklı konuştu. Yokluğunda tutumlu olmamızı, en temel nezaket gereklilikleri haricinde misafir ağırlamamızı ve bütün önemli kararları ertelememizi istedi."

"Olabilir, ama kişi birbiriyle çelişen emirler bırakırsa, yasaya göre geçerli olan son emridir! Ve burada, gemi demir almadan fikrini değiştirdiğine yemin etmeye hazır iki tanık var."

Klytoneos ağa takılmış yavru bir yabandomuzu gibi hissediyordu; tazılar etrafında uluyor ve avcılar parlak kargılarıyla adım adım yaklaşıyorlardı. Yine de nezaketini ve cesaretini kaybetmedi. "İzninizle, Aigyptos efendi," dedi, "bu beylerin, kır saçlarınıza bile hürmet göstermeden, sizi utanmazca aldattığını söyleyebilir miyim? Ortadan yok olmasına bir açıklama getirmediğiniz Mentor dayım, muhterem annem, kız kardeşim ve yengem, Kral gemiye binerken oradaydı. Antinoos ve Eurymakhos efendileri kenara çekip öptüğünü ve kulaklarına bir şeyler fısıldadığını hiçbirimiz görmedik. Bir başkası da bunu görmüş olamaz; çünkü bu beyler iskelede ağlaşan kalabalık içinde kesinlikle yoktular. Ah, keşke babam burada olsaydı! Kraliyetin itibarı ayaklar altına alınıyor ve onun güvenilir danışmanları olan sizler, buna öfkelenmeniz gerekirken nasıl bir kepazelik yaşandığını görmezden geliyorsunuz. Olymposlular durumu fark edince, alacakları ilahi intikamdan korkmuyor musunuz? Kudretli Zeus ile uygar dünyanın tüm meclislerini toplayan

ve dağıtan teyzesi Tanrıça Themis adına, size yalvarıyorum: Bu işe el koyun ve gerçeğin farkına varın! Eğer bu meclis, topluca, tıpkı Mentor dayımın naipliğini inkâr ettiği gibi bu yağmalamaları önlemenin de sorumluluğunu alsaydı, içim daha rahat olurdu. O zaman bu meseleye kamusal bir çözüm bulunurdu ya da biz Elym Meclisi'ne başvurup bütün kaybımızı ve zararımızı bildirince, bunun tazmin edilmesi zorunlu olurdu. Ama şu anda kaba kuvvetle üstümüze gelen münferit yağmacılar karşısındayız ve bu saygıdeğer meclisin üyeleri olan elebaşıları, dava edebileceğimiz herhangi bir örgütün üyesi değil. Bağışlayın öfkemi!"

Ağlamaya başladı ve beyaz değnek yere düştü.

Meclistekilerin çoğu açıkça etkilenmişti ve anlayışlı mırıltılar yükseldi; ama Antinoos öne çıkıp değneği eline alana kadar kimse konuşmaya cesaret etmedi.

"Kutlarım, Klytoneos," dedi Antinoos. "Sen doğuştan hatipsin, ama ne yazık ki savunduğun dava temelsiz ve sadece kindarlıktan kaynaklanıyor. Bu kederli gösteri bazı hassas yürekli meslektaşlarımı aldatmış olabilir; ama kız kardeşin inatla biz taliplerden birini seçmemekte ısrar ediyorsa, suç bizim mi? Karşısına yeterli sayıda aday çıkmadığından yakınamaz sanırım. Bu işten usanan ve yeğenine bir türlü görev duygusu aşılayamayan Mentor efendimiz bile kendi adası Hiera'ya gitmiş ve kız kardeşin ondan beklenen kararı verene kadar orada kalmaya yemin etmiştir. Gerçeği söyle, Klytoneos: Prenses Nausikaa, saygıdeğer annene o mor düğün elbisesini bitirir bitirmez bir koca seçeceğine söz vermedi mi? Peki kaplumbağa hızıyla işlediği her üç motiften ikisini gizlice söktüğü ve şu anda da çalışmayı tamamen kestiği doğru değil mi?"

Klytoneos ayağa fırlayarak bağırdı: "Bu aile içi bilgileri kimden topladın, Antinoos efendi? Eurymakhos'tan mı? Eurymakhos da bunu kayıkhanede kara gözlü Melantho'dan mı öğrenmiş?"

"Vay! Vay!" sesleri yükseldi ve bütün gözler ona dönünce Eurymakhos konuşmak zorunda kaldı. "O kara gözlü Melantho kim, hiçbir fikrim yok," dedi donuk bir sesle, "ama adına bakılırsa sizin sığırtmaç Melantheus'un kızı olmalı. Evet, tahmin ettiğin gibi meslektaşıma aktardığım bilginin kaynağı Melantheus'tu. Ama kayıkhaneden hiç söz edilmedi. Belki kızı yelkenleri onarıyordur orada."

Sonra Aigyptos, Antinoos değneği tuttuğu sürece konuşmasının kesilemeyeceğini hatırlatarak Klytoneos'u uyardı.

Klytoneos özür diledi ve Antinoos devam etti: "Efendimiz, henüz meclis usullerinden bihaber olan ve hafızası da kendine hâkimiyeti kadar zayıf bu genç adamın davranışlarını hoş görün. Tekrar edeyim; biz talipler saraya, bizzat Kral'ın daveti üzerine gittik ve Prenses Nausikaa uzun zamandır beklenen cevabını verene kadar, her gün gitmeye söz verdik. Gerçi cevap, bu yüz on iki talipten yüz on birini düş kırıklığına uğratacak. Aslına bakılırsa, sabrımızı daha fazla sınamaması iyi olur. Ayrıca, Tanrıça Athena'nın ona bahşettiği güzellik, zekâ, nakış ustalığı ve hısımlarının karşı çıkmasına rağmen bildiğini okumak gibi sıra dışı armağanlara da fazla güveniyor. Efsanelerdeki hiçbir rahibe, ne Poseidon'un sevgilisi Tyro, ne Zeus'un sevgilisi Alkmene, bu açılardan ondan daha parlak değil. Gelgelelim, bu epey zeki kız haddini aşıyor: Yarın, öbür gün diyerek bizi başından savdığı sürece, babasının, bana ve Eurymakhos'a veda ederken söz verdiği konukseverlikten yararlanmaya devam edeceğiz ki bu da büyük ve gereksiz bir masraf demektir."

Klytoneos değneği istedi ve artık duygularına tamamen hâkim olduğu için alçak sesle tane tane konuştu: "Zorla evlendirilmeyi reddeden sadece kız kardeşim değil; bu gibi işlerde dinlemem gereken ve Kral'ın isteklerini Drepanum'daki herkesten iyi bilen Kraliçe annem de öyle düşünüyor; Antinoos'un tutumunu yanlış yorumladığı Naip Mentor dayım ve son olarak bendeniz de aynı fikirdeyiz.

Hepimiz bu komployu çok çirkin buluyoruz ve bu dayatmayı kabul etmeyeceğiz. Sizden rica ediyorum efendiler, bizim görüşümüzü hafızanıza yazın ki babam döndüğünde bunları öğrenebilsin. Biz kısaca diyoruz ki kız kardeşimin –kimi kötü, kimi açgözlü, kimi akılsız, kimi de Aigyptos efendimin torunu gibi sadece düşüncesiz olan– sözde taliplerinin yaptıkları birinci dereceden hırsızlıktır ve Elym yasasına göre, bunun dört katıyla tazmin edilmesi gerekir. Antinoos ile suç ortağı Eurymakhos, üç gün önce bir porsukağacının altında –Athena'nın baykuşlarından biri ağaca tünemiş dinlerken– bu komployu aralarında kotarmışlar. Kendilerini kız kardeşim Nausikaa'dan daha zeki buldukları belli. Ama haddini aşan kız kardeşim değil, kendileridir. Bu soytarılıkları (bugün komik görünse de) bir süre sonra, bu mecliste kimsenin tahmin edemeyeceği kadar büyük bir bedel ödetecek onlara.

Antinoos efendi, Eurymakhos efendi ve siz, Ktesippos efendi, eğer kalbinizde zerre kadar edep duygusu veya Kutsal Tanrılara saygı duygusu varsa, saraydan uzak kalın ve başka yerde eğlenin, kendi tatlı şarabınızla kottabos oynayın ve tıka basa dolu midelerinizin reddettiğini başka bir zemine kusun! Ama ne edep duygunuz ne de Tanrılara saygınız yoksa o zaman niyetlendiğiniz gibi gönlünüzce yiyip için; ben hesaplaşma gününü yakınlaştırması için Yüce Zeus'a yakaracağım. O gün geldiğinde, kadim hanemizin tüm düşmanları mahvolacak. Efendiler, şu alameti nasıl yorumlarsınız? Dün Prenses Nausikaa, Periboia pınarı yakınında çamaşır yıkayan kadınlara nezaret ederken, saraydan götürülen ekmeğin kırıntılarıyla kendilerine ziyafet çeken tedbirsiz serçelerin üzerine bir şahin inmiş ve hepsini darmadağın etmiş. Oradaki herkes bunu görüp hayrete düşmüş."

Yaşlı Halitherses ayağa kalkıp değneği aldı: "Drepanumlular, eğer bu alamet gerçekten görülmüşse (ki bu haberi

doğrulamak kolay), bunun ancak tek bir yorumu olabilir. Serçeler, Kral'ın sırtından geçinerek eğlence sofraları kuran taliplerdir. Şahin inip onları dağıtmadan durdurulmaları gerek; çünkü bu alametler, kehanetten ziyade uyarıdır ve tecrübeli insanlar kötü talihi zamanında defedebilir. Alametlere daima saygı göstermeli. Geçen yıl bir akşam vakti, garip bir manzara gördüm: Genç bir oğlak uçurumdan denize kaymıştı ve dalgalarla umutsuzca boğuşarak kıyıya varmaya çalışıyordu. Keçilerin çok temkinli olduğu ve ayaklarının kaymayacağı düşüncesi yaygındır; ama belki sürekli yağan yağmurlar yüzünden o noktada toprak gevşemiş ve çökmüştü. İleri yaşımdan ve denizin sertliğinden ötürü o zavallıyı kurtaramamak kalbimi sızlattı. Düşünceler üşüştü kafama ve kendime şöyle sordum: 'Hangi genç adam hayatını tehlikeye atıp gider ki?' Ertesi sabah Prens Laodamas ortadan yok olmuştu."

Eurymakhos yanıtladı: "Halitherses efendim, bütün kâhinler gibi, siz de her gün onlarca belirti görüyorsunuz ve bunların bir kısmını eğip büküp kehanete dönüştürüyor ve aylar ya da belki yıllar sonra, geleceği önceden bildiğinizin kanıtı olarak sunuyorsunuz. Bir sürü kuş gökyüzünde veya ağaçlarda uçuşup duruyor ve bunların çoğu yırtıcı kuş. Bir tarlakuşu kanat çırptı veya bir şahin kahvaltı niyetine serçe yuttu diye, her seferinde ben bir ay boyunca bu hangi felaketin habercisi diye kafa yoracaksam, hayat çekilmez olur. Sonra bir de sansarların, tavşanların, tilkilerin veya keçilerin davranışları var; hayvanları kehanet bakımından incelemenin sonu gelmez. İşte bakın, şu sütunun arkasında iki köpek uygunsuz bir iş peşinde! Eve koş ihtiyar, bu işaret sana gönderildi; belki de torunların başlarını belaya sokmak üzere! Ama ilkin sizi sırf kraliyet ailesinden armağanlar umduğunuz için bu dik başlı genç geyiği, Prens Klytoneos'u şiddete kışkırtmamanız yolunda uyarayım. Eğer yeni tomurcuklanan boynuzlarını bize, Kral'ın ko-

nuklarına karşı kullanmaya yeltenirse, bunun karşılığı sert olur ve siz de cinayete teşvik suçlamasıyla, büyük bir bedel ödemek zorunda kalırsınız... Bu arada bize ne kadar vaaz verirseniz, size saygımız o kadar azalacak; kuzeydoğu rüzgârına doğru boş yere bağırmak gibi bu. Antinoos ve ben Kral'ın davetinin tadını çıkarmaya kararlıyız ve hiçbir şey bizi durduramaz: Ne bu prensin çocukça tehditleri ne de sizin sıkıcı kehanetleriniz!"

Klytoneos son kez beyaz değneği aldı. "Efendiler," dedi. "Tanrıların ve Drepanum halkının huzurunda, ricacı olarak itirazımı sundum; şimdi dikkatle düşünülmüş kararınızı bekliyorum. Henüz meclis üyesi olmadığım için, benim oyuma ihtiyacınız yok. Meseleyi ele almak istemezseniz, Elym Büyük Meclisi'ne başvuracağım. Ama önce davanın ana noktalarını tekrar..."

Derdini yeniden izah etmeye başlamıştı ki sıralar arasında kıpırtılar ve mırıltılar fark etti. Mentor dayım içeri girdi, üyeleri selamladı ve her zamanki yerine oturdu. Onun varlığı Klytoneos'a cesaret ve güç verdi, konuşmasını artan bir belagatle sürdürdü. Bitirince Mentor beyaz değneği istedi ve şöyle konuştu: "Efendiler, kimileriniz beni burada gördüğüne belki şaşırmıştır. Dün sarayın arabasıyla Egesta'ya giderken, bir ulak beni durdurdu ve kendi yurdum Hiera'dan acilen çağrıldığımı söyledi. Dediğine göre kızıl sığırlarımız fena bir salgından kırılıyormuş ve kıyıda beni hemen adaya götürecek altı kürekli bir gemi bekliyormuş. Bir hileden şüphelenmediğim için, kendi yolculuğumu kesip gemiye bindim. Hiera'da karaya çıkınca kayınbiraderimin evine koştum ve endişeyle kaç ineğin öldüğünü sordum; ama o gülümseyerek bütün hayvanların sağlığının yerinde olduğunu söyledi. Gelgelelim, ona da ziyaretimi beklemesini bildiren bir haber gönderilmiş; ama kimin gönderdiğini çözemedim. Güya Drepanum'dan kaçmışım, şehirde kalmam benim için ölüm demekmiş! Rahatlamayla kızgınlık arasında bocalayarak

tekrar kumsala indim ve tayfaları Eurymakhos efendinin hane armasını taşıyan altı küreklinin ortadan kaybolduğunu gördüm. Adadaki balıkçılardan hiçbiri, iyi para önermeme rağmen beni Drepanum'a geri götürmek istemedi; çünkü Hiera'dan ayrılırsam hayatımın mutlak surette tehlikede olacağı söylenmiş onlara. Geceyi kayınbiraderimde geçirdim, ama gün doğunca asıl işimin burada olduğunu düşünerek dönmeye karar verdim. Hiera'da yelkenli bir sandalım vardı; onu suya indirdim, direği kaldırdım, yelkeni açtım ve karşıya geçmem iki saat bile sürmedi.

Beyler, şimdi bana dikkatinizi vermenizi rica ederim. Sizin gözünüzde artık Naip olmasam da, Kral'a saygı duyan ve itaat eden tüm dürüst Elym'lerin gözünde hâlâ Naip benim ve eğer Egesta'ya gitmek istersem, bu hile de işe yaramadığına göre, beni zorla durdurmaya kalkışacak adamın başı belaya girer. Egestalılardan, benim adıma şunu öğrenmelerini isteyeceğim: Kral'ın ayrılacağı sabah açıkça ilan edilen Naip seçimine neden o zaman karşı çıkmadığınızı ve daha sonra beni Hiera'ya bırakıp gitme komplosunu neden onayladığınızı. Yeğenim Klytoneos'un açıkladığı talipler meselesine gelince, onu tüm kalbimle destekliyorum. Bu sözde taliplerle savaşmak gibi bir niyetim yok. Sadece onlara bir kez daha gitmelerini söylemek ve Kral döndüğünde bana hakaret edenlerin sonunun ölüm olabileceği konusunda onları uyarmak dışında bir şey yapmayacağım. Çünkü bu şaka fazla ileri gitti. Bu genç, neşeli taliplerin pek azı yaptıklarının vahametinin farkında. Ama kralınızın sarayının böyle kabaca işgaline, mallarının çalınmasına ve ailesine edilen hakaretlere göz yuman siz ihtiyarlar ve aile babaları için aynı mazeret geçerli değil. Klytoneos'un konuşması sırasında hanginizin ağzından tek bir duygudaşlık sözü çıktı? Hanginiz taliplerin eylemini adıyla sanıyla, yani düpedüz hırsızlık, ihanet ve isyan olarak kınamaya cesaret ettiniz?"

"Sakin olun Mentor efendi," dedi Aigyptos. "Bunlar ağır sözler. Birkaç gün sefasını sürdüğünüz mevkinin yasal olmadığının kanıtlanması, kuşkusuz üzmüştür sizi. Ama meseleleri karıştırmayın. Bilinmeyen biri tarafından size yapılan şakayı meclisin ciddiye alması zor. Sanırım bu şakayla ima edilen, Hiera adasından olduğunuza göre, sizin şu anda faaliyet göstereceğiniz en uygun yerin Hiera olduğunu belirtmekti. Ayrıca, aralarında benim de torunlarımdan biri bulunan talipler (umarım seçilen aday o olur) haksız bir eylem içinde görünmüyor. Sizin birdenbire amansız bir nefret izhar ettiğiniz iki meclis üyesi, Kral'ın ayrıldığı sabah onları davet ettiğine..."

Taliplerin sayıca çokluğu ve Drepanum'un neredeyse her ailesinden gelmeleri nedeniyle, toplantı beklendiği gibi devam etti. İhtiyar meclis üyeleri, akrabalarına ters düşmek istemiyorlardı; ayrıca, yüz on iki genç ziyafete katılmışsa haklı bir nedenleri vardır, diye düşünüyorlardı.

Bir başka talibim, Leiokritos kapanış konuşmasını yaptı: "Bırakın artık bu saçmalıkları! Bir yemek yüzünden amma fırtına koparıldı! Kral, bir yıl boyunca her gün, o koca sürüsünün azaldığını fark etmeden böyle bir ziyafet sunabilir. Ama dünyanın en cimri adamı olduğu için, konuklara sadece ekmek, peynir ve ardıç birası çıkarılması yolunda kızına talimat veriyor; üstelik talihli adaydan muazzam bir başlık parası bekliyor. Bu toplantıyı bitirin artık Aigyptos efendi, hepimiz işimize gücümüze dönelim! Eğer Klytoneos evlilik akdi için babasının bulunması şart diyorsa, bir gemiye atlayıp onu Pylos kumsalından geri getirebilir. Mentor ve Halitherses efendiler bu meseleyi aralarında ayarlar; gerçi Klytoneos'un tüm tafrasına rağmen, Drepanum'dan ayrılacak cesareti var mı pek emin değilim. Haydi, Antinoos, Eurymakhos, Ktesippos... Sarayda ziyafet vakti geldi. Çobanlara daha çok hayvan göndermelerini bildirdik."

Klytoneos asık suratla deniz kıyısına yürüdü, suda ellerini yıkadı ve yol göstermesi için Athena'ya dua etti. Athena daha önce olduğu gibi yine yardımda gecikmedi ve Mentor'u onu aramaya gönderdi. Klytoneos arkasına döndüğünde, Mentor oradaydı.

"Sevgili yeğenim," diye seslendi Mentor, "buraya, daima umduğum gibi, senin bir korkak veya akılsız olmadığını ve hem babanın kararlılığını hem de annenin adalet ve ahlak sevgisini içinde taşıdığını görmekten ne kadar gururlandığımı söylemek için geldim. Bu yüzden talipleri, onların açgözlülüğünü ve şerefsizliğini unut; onlar, düzenbazların peşine takılmış aptallar ve Tanrılar onları mahvedecek. Senin yapman gereken, Leiokritos'un tavsiyesine uymuş gibi görünmek: Saraya git, Yunanistan'a bir yolculuğa çıkacakmış gibi erzak –şarap, arpa, peynir filan– hazırla; ben de, babana ve bana sadık kalan adamlardan bir mürettebat ayarlamaya çalışacağım. Artık sarayda bile olsan Drepanum'da kalmak, düşmana ettiğin ağır sözlerden sonra tehlikeli olur."

Klytoneos sordu: "Neden 'Yunanistan'a yolculuğa çıkacakmış gibi' diyorsun? Gerçekten Pylos kumsalına gitmeyecek miyim yani?"

"Evet, tam da onu diyorum."

"O halde nereye gideceğim? Ailemi terk etmemi söylemiyorsun herhalde?"

"Hayır, senin acilen silahlı destek bulmanı istiyorum. Ve artık bunu sağlayabileceğin tek bir yer kaldı; çünkü taliplerin, Egesta ve Eryks'e temsilci gönderdiğini ve halkın zihnini bize karşı zehirlediklerini duydum. Eryks şimdiden benim naipliğimin gayrimeşru olduğu yolunda karar almış. Sen, Minoa'daki Sikel'lerin ordu komutanı seçilen ağabeyin Halios'u bulmalı ve ondan yardım istemelisin. Babanın uzun zaman önceki sert davranışına kırgın olmasına rağmen, eminim Halios sevgili annesini ve kardeşin Nausikaa'yı savun-

maya koşarak gelecektir. Halios, Nausikaa küçücük bir kızken onu sırtında taşırdı ve ondan ayrılmak zorunda kalınca çok ağlamıştı."

"Ya sen, dayı? Onların tehditlerine aldırmıyorsun; ama senin de onlara ettiğin hakaretler benim sözlerimden hafif değil."

Mentor omuz silkti. "Kralıma karşı görevimi bildiğimi sanıyorum," dedi kararlı bir sesle.

IX. Bölüm

Klytoneos Yola Çıkıyor

Klytoneos, kederli bir halde saraya döndü. Meclisin aleyhlerine karar vereceğinden korkan birçok talip, olayların böyle gelişmesi karşısında keyiflenmişti. Uşakları, büyük sunağın yanında keçileri yüzüp domuzları tütsülerken, onlar dış avludaki kemerlerin altında sere serpe yayılmış, halka atma oyunu veya tavla oynuyorlardı. Antinoos gülümseyerek Klytoneos'a yaklaşıp elini tuttu. "Sevgili Prensim," diye bağırdı neşeyle, "ne kadar sevindim bize katılmana! Az önce Poseidon Tapınağı'nda, güveç tenceresi gibi fokurduyordun! Ama şimdi, meclis itirazını manasız bulup reddettiğine göre, akılcı davranmalı ve bizim burada haksız yere bulunmadığımızı anlamalısın. Eh, topluluk karşısında konuşmak, o işi ömür boyu yapmamış bir adamı yorar; sanırım sen de acıkmışsındır. Az sonra yemek hazır olacak ve sana en leziz parçaların sunulmasını bizzat sağlayacağım. Bu arada, Kral'ı aramak için yola çıkacağını duyunca şaşırdım. Kral bizim haklı olduğumuzu teyit edecektir tabii; ama yine de bu yolculuk, efkârını dağıtacak bir değişiklik olur. Eğer uygun bir gemi bulmakta zorlanırsan, bana gel. Belki sağlam bir şey bulabilirim."

Klytoneos Antinoos'un elini sıkmadı ve kendi elini geri çekti. "Eğer sizinle birlikte yiyip içeceğimi sanıyorsan," dedi

dirençle, "çok yanılıyorsun; babamdan utanmazca çalınanlara göz yumacak değilim. Meclis henüz son sözünü söylemedi; sen de bunu biliyorsun. Dahası, Pylos kumsalına vardığımda Kral'a söyleyeceklerim senin itibarını yükseltmeyecek ve eğer gemi bulmakta zorlanırsam, yardım veya tavsiye isteyeceğim son adam sensin."

"Kavga aranıyorsan," dedi Antinoos, "emrine amadeyim. Uzattığım elimi sıkmayarak, uzun bir ömür sürme olasılığını epey azalttın."

Öteki talipler de Klytoneos'a sataşmaya başladı. Ktesippos şöyle bağırdı: "Pylos kumsalına gitmekten söz ediyor; ama bana kalırsa başka bir yolculuk var aklında. Belki de Kraliçe Medeia'nın Korinthos'ta bıraktığı meşhur ecza dolabının peşindedir; ölümcül zehir dolu bir torbacık getirmeyi ve biz kafayı bulunca içindekini karıştırma kâsesine dökmeyi planlıyordur."

Leiokritos lafa karıştı: "Hermes adına, yerden göğe kadar haklısın! Ama Klytoneos da Laodamas gibi geri gelemezse yazık olur! O zaman ufak veledi onu aramaya göndermek ve sarayın idaresini kadınlara bırakmak zorunda kalırız. Ama ufaklık da denize düşerse, işte o durumda mülkü bölmek ve payımıza neyin düşeceğini görmek için zar atmak gerekir. Benim gözüm meyve bahçesinde, çünkü iki amaca hizmet edebiliyor: Hem meyve deposu hem spor sahası! Herakles adına, Prens, şu senin kısraklar epey iyi atlayıcılar. Sen mi eğittin onları?"

Leiokritos'un şakaları, babamı dönüş yolunda öldürme ve ailemizin tüm erkek soyunu yok etme kumpasına ilişkin korkularımı perçinledi.

Klytoneos cevap vermeden içeri girip Eurykleia'yı kenara çekti: "Dadı," dedi, "on iki testi şarap istiyorum; en kalitelisinden değil, ikinci en iyisinden; sonra, on iki sağlam deri torbada ezilmiş arpa unu – her torbada yirmi ölçü olsun. Mentor dayımın önerisiyle, babamı geri getirmek için Pylos

kumsalına gidiyorum. Ben limandan çıkana kadar bundan kimseye, anneme bile, söz etmeyeceksin."

Eurykleia ağlamaya başladı. "Ah yavrum, sen de mi?" diye kekeledi. "Bizi tamamen savunmasız mı bırakacaksın? Ya bu utanmaz gençler bizi yatağımızda öldürür ve sarayı yağmalarsa?"

"Mentor dayım sizi korumak için burada olacak. O hem danışman hem de Kraliçe'nin kardeşi; o bu hanenin başında olduğu sürece, size dokunmaya kim cüret edebilir? Malımız mülkümüz zarar görür belki, ama büyükbabam onlara göz kulak olur. İşçiler bize sadık. Melantheus dışında, baş çobanlar da öyle."

"Ah, o alçak Melantheus!" diye haykırdı dadım. "Bu sabah ensesinden yakalayıp kilerden atmak zorunda kaldım. Babasının evi gibi içeri daldı herif! Ya kızı Melantho... tam bir şıllık! İşin kötüsü, onun böyle örnek olması diğer kızlardan bazılarını da bozdu. Dün çaktırmadan içtiklerini, erkeklerle el ele tutuştuklarını, öpüştüklerini ve masa altından ayaklarıyla cilveleştiklerini pencereden gördüm. Bir süre sonra yan kapıdan bahçeye sıvıştılar ve otların üstünde taliplerle tavşanlar gibi çiftleşmeye başladılar. Şu rezilliğe bak: Sözüm ona kardeşine kur yapan beyzadeler, onun hizmetçilerini baştan çıkarıyor! Ya ortaya çıkacak piçleri kim büyütecek? Dünya başımıza yıkılıyor sanki. Çiftleşme işini Kraliçe'ye söylediğimde, tek dediği şu oldu: 'Zavallı kızlar, kısa ömürlü bir zevk seçmişler. Aphrodite güçlü bir Tanrıça; kim ona karşı koyabilir ki? Ama o kızlar artık çocuk değil ve yanlış yaptıklarını biliyorlar. Şimdiyse çok geç. Bozulan bekâret onarılamaz.' Ah yavrum, nereye gittiğini annene söylememen hiç doğru değil."

"Hiç kimseye, anneme bile söylemeyeceğime söz verdim dayıma."

Tam o anda ben içeri girdim, kapının ardından dinliyordum onları. "Klytoneos," dedim, "açık konuş, ben de öyle

yapacağım. İkimiz de bu sorunları tek başımıza çözemeyiz; dolayısıyla birbirimizin sırdaşı olmak zorundayız. Eurykleia'cığım, lütfen bizi yalnız bırak; saklamaya çalışırken kalbinin sıkışacağı sırları duymanı istemem."

Eurykleia burnunu çekerek çıktı, ben de Klytoneos'u sıkıştırdım: "Kardeşim, gerçekten söylendiği gibi Pylos kumsalına mı gidiyorsun? Eğer bu doğruysa, çok aptalca olur. Ama başka bir yere gidiyorsan, bana söylemen gerek: Bir el öbür eli yıkarsa, ikisi de temiz olur."

"Karşılığında bana vereceğin özel bir bilgi var mı?"

Kaşlarımı çattım. "Biz pazarlık eden iki ticaret erbabı değiliz," dedim. "Biz çok zor bir durumla karşılaşmış iki kardeşiz. Eğer birbirimize tümüyle güvenmezsek, yok olup gideriz. Eğer Orestes ile kız kardeşi Elektra, tahta el koyan Aigisthos'u mahvetmek için birbirlerinden habersiz, ayrı ayrı planlar yapsalardı, Mykenai'nin hali ne olurdu, söyler misin? Eğer benim korkak, aptal veya sır saklama yeteneğinden yoksun olduğumu düşünüyorsan, bunu hemen söyle; ben de nerede durduğumu bileyim."

Klytoneos özür diledi. "Elbette sağduyuna güveniyorum," diye haykırdı, "ve elbette sırlarımı seninle paylaşacaktım. Ama şu anda önemli olan, Eurykleia'nın sırlarımı annemle değil, seninle paylaştığımı düşünmemesi. Halios'tan yardım isteyeceğimi anneme söylemeye cesaret edemem. Halios bize destek olabilir; Mentor dayım da ben de destek olabilecek başka birini bilmiyoruz."

"Ben de Halios'a ulaşmayı düşünmüştüm," diye yanıtladım, "ama son çare olarak. Buraya yabancı askerleri, özellikle de Sikel'leri çağırmanın tehlikeleri var. Başarı sağlansa bile, hanedanımızın Elym'leri sevgi gücüyle değil, silah gücüyle yönettiği izlenimi yaratılır ve bu Phokaia'lıların isyan girişimini haklı gösterir. Ayrıca, her ne kadar Halios'u tekrar kucaklamayı özlesem ve onun annemize sadakat borcunu bilsem de kendisi buradan ayrılırken lanetlendiğini unutmuş

olamaz. Daha da beteri, o balıkçının canavarca katledilmesi olayında Halios masumdu. Zavallı adamı Ktesippos öldürmüş, ben de tesadüfen bir iki ay önce öğrendim."

"Doğru mu bu? Peki sen neden onu ifşa etmedin?"

"Denedim, ama Halios'un adını söyler söylemez babamız öyle bir öfke nöbetine kapılıyordu ki tek bir söz daha etmek olanaksızdı. O zaman şöyle düşündüm: 'Yarı kapanmış yaralara tuz basmak neye yarar? Halios artık evsiz barksız bir sürgün değil; Minoa kralının kızıyla evlendi ve tahtın vârisi oldu. Yeterince mutludur kuşkusuz ve artık bir Elym olarak değil, bir Sikel olarak düşünüp davranıyordur.' Ayrıca, Ktesippos'un balıkçıyı öldürdüğünün kesin kanıtı yok elimde. Sadece ölüm döşeğindeki bir kadının itirafı var; anlaşılan Halios'a karşı tanıklık etmesi için Ktesippos ona rüşvet vermiş. Bütün bildiğimi anneme anlattım; ama o da haksızlığı düzeltmenin bir çaresi olmadığını söyledi."

"O halde, gitmesem mi sence?"

"Minoa'ya varman ne kadar sürer?"

"Rüzgâr değişmezse, kürek ve yelkenle iki gün. Seksen doksan mil civarında bir yolumuz var. Eğer pruva rüzgârıyla boğuşmak zorunda kalırsak, dönüşümüz daha uzun sürebilir."

"Halios'un bu kadar kısa sürede bir donanma filosu kotarması mümkün değil, dolayısıyla karayoluyla dönmeniz daha iyi olur. Tekrar ortaya çıkman tam bir sürpriz olmalı. Halios başka ne yapar bilmem ama, seni mutlaka sınıra kadar geçirecektir. Ayrıca denizden gelirsen, tayfalar seni düşmanla işbirliği yapmakla suçlayıp meclise şikâyet edebilir. Athena'nın bizden yana olmaya devam edeceğine güvenerek, yedi gün içinde dönmeni bekleyeceğim. İç yollardan gel ve Eumaios'un domuz çiftliğinde buluşalım. Eğer oralarda yoksam benim için ağlayabilirsin; çünkü ya ölmüşümdür ya da ırzıma geçilmiştir."

"Minoa'dan ne getirmemi istiyorsun?"

"Bir Sikel saldırısı tehdidi – talipler hemen saraydan çıkmaz ve bütün zararımızı tazmin etmezlerse kullanmak üzere..."

"Ya Halios böyle bir tehditte bulunmayı reddederse?"

"Reddetmeyecek."

"Eğer bir gemi bulabilirsem ki bu da kesin değil, Minoa'ya vardığımızda tayfalara ne emir vereceğim?"

"Ona sen karar ver; ama buraya dönüşünden sonra iki üç gün geçmeden, tayfalar Drepanum'da görünmesin."

Klytoneos sert olmakla beraber kolay uyum sağlar. Öfke patlamaları dışında, kişisel fikirleri yoktur; bu yüzden benim planımın Mentor dayımızın planıyla çakıştığını görünce, önerdiğimi yapmaya razı oldu. Gemi ödünç alıp tayfa seçmek, yokluğunda Argus ve Laelaps'ı gezdirecek birini bulmak, Halios'a verilecek hediyeleri ayarlamak gibi acil meselelere odaklanmaktan, bana özgüvenimin gizli sebebini ya da kendisiyle geminin dönüşü arasındaki süreyi nasıl geçireceğimi sormayı unuttu. Ne var ki birbirimize karşı açık olmayı ben önermiştim: Klytoneos çok geçmeden Giritli Aithon ile tanışacaktı. Ama o zamana kadar, daha kendi kafamda bile tam oluşmamış planları ona anlatarak kafasını meşgul etmeye gerek yoktu.

Klytoneos'un talihi yaver gitti. Bizim kabileden Noemon adlı genç bir soylunun uygun bir gemisi varmış meğer. Bu uzun bacaklı, soluk benizli çocuk bana sevdalanmıştı ve güney limanının ücra bir köşesinde karaya çekilmiş duran gemisini Klytoneos'a verirse ve bunu Antinoos ile Eurymakhos'tan gizlerse, ailemize ve bana olan sadakatini gösterebileceğini ve tüm bu olaylar sakinleştiğinde bizim nezdimizde itibarının artacağını düşünmüştü. Ama ne yazık ki benim saraydan uzak durması yolundaki uyarımı dikkate almadı. Gerçi gizlice Mentor dayıma giderek kendi yiyip içtiğini ödeyeceğini ve saraya sırf beni pencereden görme umuduyla geldiğini söylemiş. Tavşan gibi kocaman, fırlak gözleri olan Noemon'a hem acıyor hem de gönül borcu du-

yuyordum; ama asla benim kocam olamazdı. Evimize davetsiz giren ve konukseverliğimizi istismar eden bir adamla ne olursa olsun evlenmeyeceğime dair, Zeus'un bile korktuğu Yeraltı Tanrıçası Hekate'ye ağır bir yemin etmiştim.

Her neyse, neticede ihtiyacımız olan gemi buradaydı. Eurykleia gerekli şeyleri hazırladı ve Mentor dayım da tayfaları ayarladı. Her şey öyle titizlikle gizli tutulmuştu ki talipler avluda şamata ederken, Klytoneos bahçe kapısından sıvışıp limana indi ve sorunsuzca gemiye bindi. Çok geçmeden kürekleri ve yelkenleri kullanarak güneydoğuya ilerlemeye başlamışlardı. Düşmanlarımız onun yokluğunu epey geç fark etti ve biraz ikirciklendiler. Antinoos ile Eurymakhos, kimsenin ona dört kürekli bir gemi bile vermeye cesaret etmeyeceğini; gemi bulsa bile, tayfaları tehdit edip gemiyi limanda tutacaklarını söyleyerek övünmüşlerdi. Kral'ın kendi yurdunda olan bitenleri öğrenmesi, en son istedikleri şeydi; Pylos kumsalından silahlı yardım sağlayıp büyük bir cezalandırma kuvvetiyle dönerse ne olacaktı? Hiçbir şeyden kuşkulanmadan rıhtıma ayak bastığı anda onu öldürmeyi planlamışlardı. Şimdi planları değişmeliydi. Tabii kendilerini ele vermeden Noemon'a sitem edemiyorlardı; çünkü taliplerin çoğunun gözünde sığırlarımıza ve şarabımıza el konması hâlâ basit bir şakaydı: Önce herkesi davet eden ama sonra ayrılırken daveti iptal etmeyi unutan aşırı tutumlu Kral'ı zarara sokuyorlardı. Dolayısıyla, Noemon düşmanlarımıza ağır bir darbe indirdiğinden habersiz kaldı. Bütün sahile nöbetçiler yerleştirmeye karar verdiler ve Kral ufukta görününce –geminin denizatı şeklindeki burnu ve mor çizgili yelkeninden tanınacaktı– dumanla işaret vermeleri söylendi. O zaman hemen kendi gemileriyle yola çıkıp Motya açıklarında onu pusuya düşürebilirlerdi.

Ertesi sabah annem, hizmetçileri dışarı çıkardıktan sonra beni alaycı bir ifadeyle süzdü: "Kim Klytoneos'u bu maceraya sürükledi? Sen mi, Mentor mu? Yoksa ikiniz birden mi?"

Şimdiye dek annemi hiç başarıyla aldatamadığım için, şöyle dedim: "Mentor dayım ayarladı ve Klytoneos'a kimseye söylemeyeceğine dair yemin ettirdi. Sana ve bana bile."

"Anlaşılan Eurykleia'ya da!"

"Eurykleia arpa ve şarap sağlamak zorundaydı."

Annem içini çekti. "Ama Klytoneos'un Pylos kumsalına gitmediği belli."

"Neden 'belli' diyorsun?"

"Benden bir mesaj götürmeden babasının yüzüne nasıl bakar? Dahası, öğrendiğime göre, Mentor'un tuttuğu dümencilerin açık deniz deneyimi yok. Klytoneos, İon denizini defalarca geçmemiş bir dümenciyle o yola çıkmaz. Sırrını benimle paylaşmaktan korkuyor, demek ki babanın yasaklayacağı bazı eylemler için benim onayımı isteyerek sorun yaratmaktan kaçınıyor. Aslında Minoa'ya gitti, değil mi?"

Başımı salladım.

"Babana olan sadakatim, kardeşinin cesaretini övmeme engel oluyor," diye içini çekti.

Mentor dayıma hiçbir şey söylemedi. Dayım şimdi, ona çok bağlı olan ve kuşaklarında hançer taşıyan iki Sikel'li muhafızla dolaşıyordu. Talipler, Sikel'ler etraftayken ona kabalık etmemeye özen gösteriyorlardı. Ama bir iki gün sonra, Eurymakhos'un kışkırttığı Agelaos, taht odasına girmeye ve saltanat asasını alıp tahta oturmaya cüret etti. Annem birden dokuma tezgâhından fırladı ve "Evlat, Kral'ın tahtından derhal kalk!" diye bağırdı sert bir sesle, "Bu sıradan bir iskemle değil. Seni bir daha burada otururken görürsem, fena yaparım!"

Agelaos'u yakaladı, tokat attı ve bacaklarından tutup tahttan aşağı sürükledi. Benim dingin, haşmetli, güzel annemin böyle öfkelendiğini daha önce hiç görmeyen Agelaos, kendini mermer zemine serilmiş ve sırtını incitmiş bulunca öyle şaşırdı ki, güçbela ayağa kalkıp tökezleye tökezleye dışarı çıktı. Utancından arkadaşlarına bu talihsiz olaydan söz

etmedi; ama o günden sonra, taht ona Cehennem Kraliçesi Persephone'nin Theseus'a (bir diğer kibirli taht hırsızı) verdiği cezayı, yani yılanlarla sarılı ateşten iskemlede sonsuza dek oturma azabını hatırlatır oldu.

Taliplerin domuz avı günü gelmişti. Drepanum'dan yaklaşık iki mil uzaktaki bir ağaçlıkta büyük bir yabandomuzu görülmüştü. Talipler onun peşine düşmek için sabah erkenden kalktı. Antinoos'un o gün için Argus ile Laelaps'ı ödünç alması ve zavallı Laelaps'ın, domuzu burnundan yakaladıktan sonra bağırsaklarının deşilmesi dışında –keşke bağırsakları deşilen Antinoos olsaydı!– anlatmama değecek bir şey olmadı bu kovalamacada. Üstelik acemi avcıların çalıların üstüne telaşla attıkları ağdan kaçan domuz, ekinlere ve bağlara epey zarar vermişti – saray arazisi değildi şükür. Sonunda, ona dar bir patikada tesadüfen rastlayan çobanımız Philoitios, usta bir kargı atışıyla işini bitirdi.

Bu arada, taliplerin uşakları kurban avlusunda olağanlaşmış ziyafet yemeğini hazırlıyordu. Kulağıma gelen konuşmalardan, Eumaios domuzları vermemekte direttiği için, uşaklara onları zorla alma emri verildiğini; Philoitios da artık başka koyun veya keçi vermeyi reddettiği için kavga çıktığını ve kuzeninin kafasının yarıldığını öğrendim. Eumaios'un çiftliğinde kalan bir dilenciden söz edildiğini duymadım ama Aithon'un talimatıma özenle itaat ederek etrafta görünmediğinden emindim. Çünkü eğer istese, o uşaklar güruhunu bir demet çalı çırpıyla darmadağın edebilecek, doğuştan yetenekli bir dövüşçü, bir kahramandı. Keskin gözleri ve kaslı kolları... Kendimi dikkatle incelediğimde, gerçekten ve yürekten âşık olduğum kanısına varıyordum; öyle olmasa, Aithon'un gücüne ve cesaretine bu güvenim nedendi? Şimdiye dek böyle bir deneyimden kaçındığım için, garip duygular içindeydim: Kendime güveniyordum, ama kafam karışıktı. Aithon'nun hayatı ve onuru ansızın bana kendiminki kadar önemli gelmeye başladığına göre, (biraz

süslü bir deyişle) hem içsel hem de dışsal bir ruha sahiptim. Ama sonuçta ona karşı sert davranmış olmam doğruydu ve bunu sürdürmeliydim. Daha sonra, eğer Athena düşmanları yenmemizi sağlar ve ben karısı olmayı kabul edersem, onu sevdiğimi açıkça göstersem bile beni asla hor görmezdi. Her şey yolunda giderse, çok geçmeden buluşacaktık ve o zaman yeteneklerine ilişkin ilk olumlu değerlendirmemin yanlış olup olmadığını anlayacaktım.

Düşüncelerim kurban avlusundan gelen bağırışlarla kesildi: Avcılar dönüyordu. Onlara görünmemek için kuleye sığındım. Domuzun içinde yuvarlandığı çamurlu çukura basan Eurymakhos, leş gibi ayaklarıyla bizim kadınlar bölümüne daldı ve ayaklarının yıkanmasını istedi. Annem meyve bahçesinde bahçıvan Dolios'a talimat veriyordu ve Mentor dayım da satılığa çıkarılmış birkaç katıra bakmak için yolun aşağısındaydı; dolayısıyla evde Ktimene dışında aileden kimse yoktu. Bana kalsa, Eurymakhos'u hemen dışarı atardım; ama Ktimene, herhalde vaktiyle kendisini desteklediği için ona minnet duyduğundan, Eurykleia'ya sıcak su getirmesini ve Eurymakhos'la ilgilenmesini söyledi. Eurykleia haddini biliyordu ve emri sorgulamadı, ama ondan isteneni bariz bir hoşnutsuzlukla yerine getirdi: Büyük bir bakır leğene bir kova soğuk su doldurdu ve hizmetçilerden birini, aynı miktarda sıcak su getirmesi için mutfağa gönderdi. Her şey hazır olunca Eurymakhos bir tabureye oturup iki ayağını leğene soktu.

"Hiç sesin çıkmıyor, yaşlı hanım," dedi alayla.

"Söyleyecek pek bir şeyim yok, genç beyzade."

"Ve surat asıyorsun."

"Kabahat benim mi?" Eurykleia eline fırçayı aldı, onun ayaklarından birini yakalayarak pisliği ovarak temizlemeye başladı.

"Hey! Dursana!" diye bağırdı Eurymakhos. "Derimi mi yüzeceksin? Ne fırçası o?"

"Domuz derilerini paklamak için kullandığımız sert fırça. Hanımların banyo süngeriyle mi silseydim?"

Eurykleia birden bağırdı, ayağı bırakıp iç gömleğin eteğini yakaladı ve suçlayan parmağıyla özenle yapılmış bir yamayı gösterdi. Eurymakhos'un topuğu leğenin kenarına çarptı, leğen devrildi ve pis sular odaya yayıldı.

Eurymakhos, kadının boğazına sarıldı. "Sıkıysa konuş!" diye fısıldadı onu öldürecek gibi.

Pencereden bakan Ktimene, durumu yanlış anladı.

"Ne oluyor, Eurykleia!" diye seslendi. "Çıldırdın mı sen? Bir beyefendiye böyle mi davranılır? Önce neredeyse ayağının derisini yüz, sonra ayağı pat diye bırakıp leğeni devir! Aklını başına topla, yoksa kır saçlarına bakmadan kamçılatırım seni."

"Eğer o dişsiz ağzını kapalı tutmazsan, kamçıdan da beteri olabilir: Kendini tavan kirişlerinden birine asılmış bulabilirsin!" dedi Eurymakhos.

"Efendim, ağzımı çok sıkı tutacağım," diye inledi, Eurykleia çok korkmuş numarası yaparak. "Bir taş veya demir külçesi kadar sessiz olacağım."

"Onun mükemmel bir hizmetkâr olduğuna güvenebilirsin, Eurymakhos efendi," dedi Ktimene. "Hemen sıcak su getir Eurykleia ve tabii yumuşak bir bez!"

İşin aslı şuydu: Eurykleia kendi yaptığı yamayı tanımış ve gömleğin, Laodamas'ın kaybolmadan önce yanına aldığı üç gömlekten biri olduğunu fark etmişti. Ama Eurymakhos nereden bulmuştu bu gömleği? Öldürmüş müydü onu?

Zorla koparılan söz, söz sayılmadığından, Eurykleia hiç vakit kaybetmeden bana haberi aktardı ve annemle Ktimene'ye de bildirmek gerekir mi, diye sordu.

"Ktimene sır saklayamaz," dedim. "Anneme de bir şey söylemeden önce Klytoneos'un dönmesini beklemek belki daha doğru olur. Bu darbeyi yumuşatmalıyız."

"Yoksa sen Laodamas'ın..."

Acıyla başımı salladım.

"Eurymakhos bir ayak banyosu daha istesin hele! Elime bir ağ ve balta alıp onu doğrayacağım; tıpkı Klytaimnestra'nın Agamemnon'u doğradığı gibi. Enikleri olan dişi bir köpek, bir yabancı yaklaşınca nasıl hırlarsa kalbim de bağrımda öyle hırlıyor şimdi."

"Hayır, sevgili Eurykleia, dökülen bu kanın intikamını almak Klytoneos'la bana düşer. Gecikirsek, ağabeyimin ruhu bize amansızca eziyet eder; saraya bütün bu mutsuzluğu getiren de sanırım o. Sana ihtiyacımız olunca haber vereceğiz."

X. Bölüm

Yaşlı Beyaz Dişi Domuz

Mentor dayıma söylediğim gibi, yazın saraydan görülmeden sıvışmak için en elverişli zamanlar, kapıcı hariç herkesin uyuduğu gece yarısından bir saat sonrası ile kapıcı dahil herkesin yemekten sonra öğle uykusuna yattığı zamandır. Biz öğle uykusu saatini seçtik. Anneme nereye ve niçin gittiğimi söylemiştim. Beni sevgiyle kucakladı, ama "Ktimene'yi senin yüksek ateşle yattığına inandırmamız gerekecek," demek dışında bir yorum yapmadı.

"Ah, Halios bize bir yardım edebilse!" diye mırıldandı dayım, zeytinlerin gölgesine sığınarak ahırların etrafından dolanırken. İkimiz de dayanıklı pabuçlar ve kaba işlerde kullandığımız –pırıltısı, süsü olmayan koyu renk çuha kumaştan– giysiler içindeydik. Dayım yanına kılıcını ve bir erzak çıkını almıştı, ben de elbisemin altına bir hançer gizlemiştim.

Özel iskelemize görülmeden varmayı becerdik. Sandal hazırdı, kürekle güney limanının karşı kıyısındaki kumsala doğru şehir kapılarından uzak durarak kürek çektik. Sonra karaya ulaştık ve Athena'nın lütfuyla bataklıktaki yürüyüşümüz boyunca tek bir kişiye bile rastlamadık. Bir süre sonra Eryks şehrini solumuzda bırakmış, Hypereia'ya ve ötesindeki Aphrodite Tapınağı'na çıkan hafif yokuşu tırmanıyorduk.

Güneş kavurucuydu; ama alnımdan derecikler halinde tozlu yanaklarıma akan tere rağmen, bu yolculuktan vazgeçip dönmemiz söz konusu değildi.

"Dayı," dedim sonunda, "Klytoneos'la ben küçükken pikniğe gittiğimizde, sen yolda bize masallar anlatırdın. En sevdiğim, ölmeyen Kral hakkındaki masaldı. Gene anlatsana onu."

"Bu sıcakta ve bu yokuşta mı? Av kovalamış tazılar gibi nefes nefeseyken?"

"Anlatırsan çıkını ben taşırım. Hiçbir derdimin olmadığı o günleri anımsamak istiyorum."

"Tamam, peki. Hayır canım, çıkını da ben taşıyabilirim. Az sonra mis kokulu çamların arasında olacağız, o zaman zorlanmam... Evet, bu kralın adı Ulysses'ti. Söylendiğine göre, Ulysses Autolykos'un torunu ve Phokaia'lıların atasıymış."

"Odysseus gibi."

"Evet, Odysseus gibi," diye onayladı dayım. "Ve bu yüzden kimileri Odysseus ile Ulysses'i karıştırır. Ben bu öyküyü Egesta'nın gizemcilerinden, orada yaz sıcağında yapılan bir dansın açıklaması olarak dinledim:

Phokaia'lı Autolykos çok usta bir hırsızmış; çünkü Hermes ona çaldığı tüm hayvanların şeklini değiştirerek boynuzluyu boynuzsuz, beyazı siyah veya tam tersi yapma gücünü vermiş. Bu yüzden, komşusu Korinthos kralı Sisyphos kendi sürülerinin giderek küçüldüğünü, oysa Autolykos'un sürülerinin giderek çoğaldığını fark etmesine rağmen, aylar boyu onu hırsızlıkla suçlayamamış. Sonunda bir gün hayvanlarının toynaklarının iç tarafına C ve ters C şeklinde bir monogram veya kimilerine göre, 'Autolykos Çaldı' diyen harfler kakmış. O gece Autolykos her zamanki gibi malı götürmüş, ama gün ağarınca yoldaki toynak izleri Sisyphos'a tanıklar çağırıp hırsızlığı kanıtlama olanağı vermiş. Autolykos'un ahırlarına gidip çalınan hayvanları işaretli toynaklarından saptamışlar. Sisyphos onu destekleyen tanıkları hırsızın ağzının pa-

yını vermeye bırakmış, hızla eve gidip büyük ana kapıdan girmiş ve dışarıda ateşli bir tartışma sürerken, Autolykos'un kızı ve Argoslu Laertes'in karısı Antikleia'yı ayartmış. Kadın ona Ulysses'i doğurmuş. Ana rahmine düşmesinin koşulları, Ulysses'e sık sık sergilediği kurnazlığını ve "Hypsipylon" yani "Yüksek Kapıdan Gelen" lakabını kazandırmış.

Günün birinde Zeus, Nehir Tanrısı Asopos'un kızı Aiginia'ya tutulmuş ve bir Akha prensi kılığına girip onu kaçırmış. Asopos üzüntü içinde Aiginia'yı aramak için yollara düşmüş ve ilkin Korinthos'a gidip Kral Sisyphos'a kızının yerini bilip bilmediğini sormuş. 'Biliyorum,' demiş Sisyphos, 'ama, yalnızca şehrime suyu hiç kesilmeyen bir pınar verirsen bunu öğrenebilirsin.' Asopos razı olmuş ve Aphrodite Tapınağı'nın arkasından Peirene pınarını fışkırtmış. 'Beş mil batıdaki bir koruda Zeus'u kızına sarılmış halde bulacaksın' demiş Sisyphos ve eklemiş: 'Bu arada aklıma gelmişken, Zeus öldürücü silahlarını yanına almayı unutmuş.'

Asopos Zeus'un peşine düşmüş; onu tam iş üstünde yakalamış ve rezil halde kaçmak zorunda bırakmış. Ama Zeus Asopos'un görüş alanından çıkınca, kendini kocaman bir kayaya dönüştürmüş ve Asopos yanından geçip gidene kadar kıpırtısız durmuş. Sonra hemen Olympos'a giderek, güvenli siperlerinin arkasından Asopos'un üstüne yıldırımlar yağdırmış. Zavallı adam aldığı yaralardan hâlâ topallar ve yaşadığı nehir yatağından sık sık kömür parçaları çıkarılır. Daha sonra Zeus kardeşi Hades'e, Sisyphos'u Cehennem'e atmasını ve tanrısal sırlara ihanet ettiği için sonsuza dek cezalandırmasını emretmiş. Ama açıkgöz Sisyphos, Hades'e kelepçenin nasıl kullanıldığını sormuş ve Hades de bunu gösterirken, el çabukluğuyla onu kelepçelemiş. Böylece Hades, birkaç gün Sisyphos'un evinde esir kalmış. Gerçekten tuhaf bir durum olmuş, çünkü Hades esirken hiç kimse, kafası kesilse veya paramparça edilse bile ölemiyormuş. Sonunda, kendi çıkarları tehdit edilen Savaş Tanrısı Ares hızla

gelmiş, Hades'i kurtarmış ve Sisyphos'u onun pençelerine teslim etmiş.

Ne var ki, Sisyphos'un bir yedek numarası daha varmış. Cehennem'e inmeden önce, karısı Merope'ye onu gömmeyi yasaklamış ve Hades'in sarayına varınca, doğru Persephone'ye gidip şikâyette bulunmuş; gömülmemiş biri olarak onun ülkesinde yeri olmadığını, dolayısıyla Styks Nehri'nin öbür yanında kalması gerektiğini belirtmiş. 'Bırakın yeryüzüne döneyim,' diye yalvarmış, 'Gömülmemi sağlayıp bana gösterilen ihmalin öcünü alayım, çünkü burada bulunmam uygunsuz. Üç gün içinde emrinizde olurum.' Persephone inanmış ve isteğini yerine getirmiş. Ama Sisyphos kendini bir kez daha gün ışığında bulunca, sözünü tutmamış. Sonunda onu zorla getirmek için Hermes çağrılmış.

Ulysses, Sisyphos'un öz oğlu olduğunu kanıtladı; çünkü, bütün Tanrıların ve babasının aldattığı bütün adamların sürekli düşmanlık etmelerine rağmen ölmüyormuş. Parnassos dağında avlanırken, Tanrı Apollon yabandomuzu şekline girip ona saldırmış ve Adonis'e yaptığı gibi, kalçasını yırtmış. Ama Ulysses ölene dek o yara izini taşısa ve adını ondan alsa da –Ulysses 'Yaralı Kalça' demektir– onu koruyan tek kişi olan büyük büyükbabası Hermes'in armağanı olan ve adına 'molü' denen şifalı bir bitkiyle kendini iyileştirmiş. Hermes'in tavsiyesi üzerine, sürgünler ve maceracılardan bir mürettebat oluşturmuş ve denize açılıp Yunanistan'dan kaçmış; niyeti, Olympos'luların gücünün erişemeyeceği bir yerde koloni kurmakmış. Birçok ada gezmişler: İlk gittikleri yer olan Ogygie adasının kraliçesi Kalypso onu kandırıp kocaman bir mağaraya sokmuş ve kendisiyle yatarsa, ölümsüzlük elmasını vereceğini söylemiş. Ulysses bunu yapmış ve sonra da elmayı yemiş. Ama ona aldanmamış: Elmayla birlikte yediği şifalı bitki Kalypso'nun ölüm büyüsünü etkisiz kılmış. Ardından Kimmerlerin kuzeyin en ucundaki adasına gitmişler. Orada, gün ve gece alacakaranlıkta buluşurmuş ve

buzdağı denilen devasa kitleler sisli denizde yüzer ve geçen gemileri aralarında sıkıştırıp ezerlermiş. Uzak Kapılar limanında demir atmışlar; orada yamyam bir kralın kızı Kharybdis onu yatağına davet etmiş ve o akşam kanını emip onu çiğ çiğ yiyecekken nefesindeki şifalı bitkinin kokusu yüzünden vazgeçmiş.

Sonra Ağlama adasına gitmişler. Oranın kraliçesi Kirke onu güzel ağırlamış, sonra da onu domuza çevirmeye niyetlenerek asasıyla vurmuş; ama şifalı bitki karşısında büyüsü etkili olamamış. Sonra kuş-kadınların ölülerin kemikleri arasında tatlı şarkılar söylediği Siren adasına varmışlar; orada, kendisinin ve yoldaşlarının kulaklarını balmumuyla tıkamış. Sonra insan ruhlarının rüzgârlara dönüştüğü Aiolia adasına gitmişler; burada onu karşılayan kraliçe, ruhunu çalıp bir deri torbaya koymaya çalışmış, ama şifalı bitki yine onu korumuş. Sonra Köpekler adasında, onu âşığı olarak yanına alan güzel Skylla birdenbire kendini inleyip duran, kırmızı kulaklı altı beyaz köpekten oluşan bir sürüye dönüştürmüş; ağzı köpük saçan köpekler havlayarak onu kovalamış ama bitki kokusunu takip etmelerini engellemiş. En sonunda aynı bitki onu çekici bir denizkızı kılığına girip filika küpeştesine oturan Beyaz Tanrıça İno'dan da korumuş: İno onu şalıyla sarıp denizin dibindeki mağarasına sürüklemiş, ama şifalı bitkiyi ağzında tutan Ulysses boğulmamış. Yolculuğunda yedi kez ölümden kurtulmuş ve her seferinde, Zeus Baba'yı hoşnut etmek için bir keçi kurban etmiş. Sonra en batıdaki Ogygie'ye varmışlar: Orada, Güneş'in kutsal sürüsüne Nympha'lardan Lampetie çobanlık edermiş. Ulysses bu hayvanları, daha önce Herakles'in yaptığı gibi çalmış ve Lampetie'nin, uyuyan Ulysses'in saçlarını karyola direğine bağlamasına ve kardeşi Eurytion'a onun kafasını kesme emri vermesine rağmen, kurtulmayı becermiş; çünkü düğümlenen saçları, bitkinin gücüyle kendiliğinden çözülmüş. Sonra Tanrılar, çaldığı hayvanları kendilerine kurban eden

Ulysses'i takdir ettikleri için, onu Olympos'ta yaşamaya davet etmişler; çünkü ölümsüzlük onun kaderiymiş."

Bu hikâyeyi tekrar dinleyince, çocuksu hayal gücümün onu nasıl değiştirdiğini, olayları nasıl karıştırdığımı ve onları tanıdığım yerlere bağladığımı görmek beni şaşırttı. Örneğin, Uzak Kapılar babamın beni yıllar önce götürdüğü bir kraliyet ziyaretinde gördüğüm, Egesta sahilinin yukarısındaki liman ve Kephaloidion kalesiydi. Kirke'nin sarayı aslında bizim saraydı, ama her nasılsa Eumaios'un domuz çiftliğinin ortasına kurulmuştu; Güneş'in kutsal sürüsü de babamın pek değer verdiği ve bir kez korsanların Rheithros civarından çalmaya kalkıştığı benekli sürüydü. Aiolia adası, kuzeybatıda tek başına duran ve ancak açık havada Eryks'in tepesinden görülen Osteodes'ti; kaynak suyu olmayan ada sadece fok avlamaya ve ıstakoz yakalamaya yarardı. Kalypso'nun adası ise Pantellaria'ydı ve olağanüstü duru günlerde çok güneyde, Libya'ya yarı yol mesafede görülebilirdi.

"O şifalı bitki ne?" diye sordum.

"Sarı çiçekli bir tür sarmısak."

"Oysa ben onun hep kar beyaz olduğunu ve nisan ayında açan siklamenler gibi koktuğunu sanırdım! Neden büyüyle alakalı görülmüş peki?"

"Kuşkusuz altın sarısı renginden ötürü; ayrıca diğer bitkilerin tersine, Ay küçülürken o daha hızlı büyür ve Ulysses'in karşılaştığı çeşitli 'yaşayan ölüm' tanrıçalarının büyülerine karşı dirençlidir. Ay'ın durumundan etkilenmeyen sardalye balıkları da ona benzer; o balığın ciğeri nazara ve cadılara karşı etkili bir ilaçtır."

"Bu hikâyeyi tıpkı eskisi gibi anlattığına emin misin?"

"Tabii eminim. On yıl sonra anlatacak olsam, yine tek kelimesi değişmez. Bu bir efsane; Konturanos öyküsü gibi kocakarı masalı değil."

"Anlamadım."

"Efsane derleyicileri, Korinthos krallarından birinin hükmü sona erdiğinde ölmeyi reddettiğini söylüyor. Eski zamanlarda, her yıl yeni bir kral atanır ve yıl sonunda bu kral bir yabandomuzunun azı dişiyle iğdiş edilerek Ay Tanrıçası Hera'ya kurban edilirmiş. Ama bu Korinthoslu Ulysses, geleneğe meydan okumuş ve sekiz yıl iktidarda kalmış. Ve her yıl düzenlenmek üzere bir 'Tacın Halefe İntikali' töreni icat etmiş; babanın bir gün boyunca ölü gibi yatması, Zeus'a keçi ve Yeraltı Tanrılarına da domuz kurban edilmesi bunun gereği. Yedi adaya yapılan ziyaretler, Ulysses'in yedi kez ölümden kurtulmasına bir gönderme. Sekizinci yılın sonunda, Ulysses de babası Sisyphos gibi Yeraltına inmeliydi; ama takdiri ilahi, onun doğal yaşam süresini tamamlamasına izin verdi. Bu nedenle, Tanrıların da ona ölümsüzlük bahşettiği söylenir. Gelgelelim Ulysses, dokuz yılda bir eski geleneğin anısına Zeus'a, bir keçi değil, benekli bir boğa kurban ederdi, tıpkı babanın yaptığı gibi."

Keşke bu açıklamalarla hikâyeyi berbat etmeseydi, diye düşündüm nankörce. "Göndermelerden ve simgelerden nefret ediyorum. Bir de şunu merak ediyorum, dayı... Eğer 'Tacın Halefe İntikali' töreninin olacağı gün kral ortada yoksa ne olur?"

"Naip onun yerine geçer; ama bu uğursuzluk sayılır. Dolayısıyla babanın otuz gün içinde dönmesini bekleyebiliriz, tabii..."

"Tabii ne?"

"Ah Nausikaa, bazen hiçbirimizin bu beladan sağ çıkamayacağımızı düşünüyorum!"

Sıkıntıyla ve sık sık mola vererek bu dik tırmanışımızı sürdürdük. Ben nadiren tırmanırım, Mentor dayımın da bir at arabası kazası sonucu ayağı sakattır. Ama yolda kimseye rastlamadık ve manzara muhteşemdi. Adalar, tıpkı Ulysses'in ziyaret ettikleri gibi, önümüzde uzanıyordu; nihayet Hiera, bir süre Aigusa'nın sırtında gittikten sonra,

ondan tamamen koptu ve çizgileri batı ufkunda iyice belirginleşti. Yoldaki bir pınardan su içtik, biraz yemek yedik ve çok geçmeden zirvenin doğu tarafında, artık orada yalnız birkaç aile yaşamasına rağmen hâlâ surları olan ve bir şehir sayılan Hypereia'yı gördük. Onun birkaç yüz metre aşağısında Kuzgun Kayası, Arethusa pınarı ve çok zahmetli bir patikayla ulaşılan Eumaios'un domuz çiftliği vardı. Dört yırtıcı köpeği korkunç bir havlamayla karşıladı bizi! Dayım onları çağırması için Eumaios'a seslendi; sonra hayvanlar kudurmuş gibi üstümüze atlarken sopasını bıraktı ve beni yanındaki kayaya oturmaya zorladı.

"Heykel gibi dur," dedi, "yoksa seni parça parça ederler."

Bereket Eumaios, dayımın sesini tanıdı. Kendine sandalet yapmak için işlenmiş domuz derisinden iki uzunca parça kesmiş, köşelerine delik açıyordu; bizi duyunca deriyi bırakıp bahçe kapısından köpeklere doğru atıldı, bir yandan lanet okuyor, bir yandan taş atıyordu. Hayvanlar itaat edip gerilediler ama benim ödüm kopmuştu. Son zamanlarda Eumaios'a hemen her gün taliplerden haberciler geliyor ve o da köpeklerin onlara Sikan'lı haydut muamelesi yapmalarını engellemiyordu. Dört hayvanın her biri dana boyundaydı ve dişleri kurttan farksızdı. Eumaios bir özür geveledi ve dost olduğumuzu anlamaları için köpeklere bizi koklattı; onlar da çıkınımızdan verdiğimiz yemeği kabul edip kuyruklarını salladılar.

Çiftliğin avlusu genişti. Kaba taş duvarlardan biri sarp bir uçuruma paraleldi; diğer duvarların üstüne ahlat ağacından kazıklar dikilmişti ve birbirine sıkıca bağlı meşe odunlarından yapılma bir dış çitle korunuyordu. Eumaios, dişi domuzların ve yavruların gece yatması için avlunun içine bir düzine ağıl yapmıştı; erkek domuzlar taş duvarla meşe çit arasındaki alanda tutuluyordu. Bizi kulübesine davet edince, Aithon'u tekrar görme umudu ve artık orada olmayabileceği korkusuyla, birden kalbim deli gibi çarpmaya başladı.

Kulübe karanlık, pis kokan, penceresiz bir yerdi; bir sehpa, bir tabure ve yatak niyetine üstüne saman serilmiş iki büyük tahta kutu dışında eşya yoktu. Eumaios'un karısı onun tek oğlunu –bize domuzları getiren çocuk– doğururken ölmüştü ve hiçbir yere kadın eli değmediği görülüyordu. Troya önündeki Yunan ordugâhının da onuncu yıla gelindiğinde ne kadar pis durumda olacağı takıldı kafama; belki akınlarda ele geçirilen kadın tutsaklar buraları düzeltir, sinek yuvası olan çöp yığınlarını kaldırır, kulübelerin etrafına çiçekler ve hoş kokulu bitkiler eker, madenleri parlatır, yerleri süpürür ve rüzgârı engelleyip ışığı içeri salacak yağlı parşömenden pencere çerçeveleri yaparlardı. Bu domuz çobanları sadece deri kullanıyordu; soğuk havada koyun postundan palto giyer, koyun postundan battaniyelerle yatarlardı; domuz gibi yer, domuz gibi uyur ve konuşmaktan çok, domuz gibi homurdanırlardı. Buna rağmen dolambaçsız ve keskin bir zekâya sahiptiler ve ruhları, Drepanum'un soylularından çok daha insancıldı.

Babamın kızı olduğum için Eumaios önümde saygıyla eğilirken, loş odada arkamdan geçen biri gürültüyle bir çalı çırpı demetini yere düşürdü. Havaya sıçradım ama dönünce Eumaios'un oğlunun yatakların birinden bir kucak saman alıp yerdeki çalıların üstüne attığını ve üzerini eski bir keçi postuyla örtüp beni oturmaya buyur ettiğini gördüm. Sevinçle kabul ettim; ama pireler şimdiden beni yemeye başlamıştı ve prenses olduğum için de kaşınamıyordum.

"Buyurun, buyurun efendim," dedi Eumaios, nasırlı ellerini ovuşturarak. "Bizimle birlikte biraz domuz pastırması, ekmek ve şaraba ne dersiniz?"

"Yemek zamanında yemek fena değildir," dedi dayım gülerek.

"Ama Cerdo aşkına, köpeklerimden kıl payı kurtuldunuz! Soğukkanlı davranmasaydınız, sizi ve küçük prensesimizi bir çırpıda yutarlardı; o zaman da suçlu ben olurdum.

Sanki başımda yeterince dert yok: Kral gitmiş Prens Laodamas'ı aramaya, Prens Klytoneos gitmiş Kral'ı aramaya, o kör olası soylular ikisini de dönüşte pusuya düşürüp öldürme planları yapmakta..."

"Bunu nereden biliyorsun?" diye sordu dayım sertçe.

"Yaşlı beyaz dişi domuz söyledi birkaç gün önce," diye yanıtladı Eumaios. "Ve bu alçaklar, en güzel domuzlarımı sizin adınıza istiyor ve reddedersem boğazımı kesmekle tehdit ediyorlar! Saçlarıma ak düştü sıkıntıdan. Sizi de öldürmeyi planlıyorlar, efendim."

"Onu nereden biliyorsun?" diye sordu dayım yine.

"Yaşlı beyaz domuzdan öğrendim. Şimdi size gerçekten garip bir şey anlatacağım. Evvelsi gün buraya bir dilenci geldi ve köpekler ona havlamadı; köpekler aptal hayvanlardır ama herhalde dost olduğunu anladılar ve o beyaz dişi domuz, onu görünce yattığı çamurdan kalkıp boynunu uzattı kaşısın diye. 'İhtiyar hanım,' dedim ona, anladığı Sikan dilinde, 'pek sevdiğin bu dilenci de kim?' O da kendi usulünce yanıtladı: 'Bir katil, vahşi bir adam, benim seçilmiş kahramanım!'"

"Dilenci hâlâ burada mı?"

"Meşelerin altında, erkek domuzlarla," dedi Eumaios. "Dahası, bir kaplumbağa kabuğu ve ölmüş bir gelinciğin bağırsaklarından lir yapmayı becerdi; şimdi bununla hoş ezgiler çalıp garip bir dilde şarkılar söylüyor. Adını ve memleketini açıklamıyor; ben de onun bir tür tanrı –belki Hermes veya Apollon– olmasından şüphelendiğimden, kendini tanıtması için ısrar edemiyorum."

"Yaşlı beyaz domuz onun hakkında şimdi ne diyor?" diye sordu dayım, bu sırada Eumaios şarap tulumunu, karıştırma kâsesini ve kayın ağacından çanakları getirmeye gidiyordu.

"Başta ne dediyse onu, efendim."

"Bu harika yemeğe katılması için onu da çağıracak mısın?"

"Oğlumla zaten haber gönderdim efendim, izniniz varsa tabii."

Hayatımda böyle bir mutluluk duyduğum enderdir. Soylu ailelerden gelen deneyimli rahiplerin yorumladığı kuş davranışları, boğaların iç organlarının işaret ettiği alametler yabana atılamaz tabii; ama bende Sikan kanı var ve Sikan'lılar şöyle der: "Yaşlı beyaz dişi domuz rüzgârın nereden eseceğini bilir ve asla yanılmaz."

Uzaktan bir lir tınısı ve umulmadık notaların eklendiği tatlı, hüzünlü bir şarkı duyduk. Sicilya'da yaşayan Yunan bir kadından daha fazla Giritçe bilmesem de bunun bir aşk şarkısı olduğunu anladım ve duygularımı bastırmak için dudağımı ısırdım. "Nausikaa," dedim içimden, "dikkat et! Kendini ele verme. Oda karanlık, biraz geriye yaslanırsan yüzün gölgede kalır; ama en azından sesine hâkim ol."

Aithon içeri girdi ve dayımı selamlamadan önce benim olduğum yöne doğru sadece nezaketle başını eğecek kadar düşünceliydi. Şimdi üstünde Eumaios'un verdiği pis, lime lime, isten kararmış bir tunik ve işlenmemiş geyik derisinden bir pelerin vardı.

"Eumaios'un oğlunun söylediğine göre, efendim," dedi Aithon, "Drepanum naibi, Hiera'lı meşhur Mentor'a hitap etme şerefine erişmişim. Üstümdeki bu partal giysiler size hakkımda yanlış izlenim vermesin: Kendi ülkemde ben de soylu bir ailedenim. Şu anda, fazla şanslı hayatım yüzünden Tanrılar beni terbiye ediyor; ama çok geçmeden bu laneti üstümden kaldıracaklarına ve altımdan çekilen fildişi koltuğu bana geri vereceklerine inanıyorum."

Dayım Aithon'a sağ elini uzattı ve onu bana tanıştırdı. Aithon yere kadar eğildi, ben de hafifçe eğildim ve bu noktada Eumaios özür dileyerek sandaletini tamamlamak için dışarı çıktı. Kendinden üst düzeydekiler arasındaki sohbeti dinleyerek dayımı rahatsız etmek istememişti.

Aithon kendisi hakkında açık konuşmayı uygun buldu. "Adım Kastor oğlu Aithon," dedi. "Tarrha'dan gelme bir Giritliyim. Annem korsanlardan yüksek fiyata satın alınmış bir cariyeydi: Hiera'nın yerlisi olan soylu bir ailedenmiş. Adı Erinna'ydı ve babam onu meşru karısından daha çok sevdi..."

Mentor dayım ayağa kalktı ve heyecanla Aithon'u kucakladı. "Mümkün mü bu?" diye haykırdı. "Hâlâ hayatta mı? Kumsalda topuyla oynarken Sidon'lu korsanların kaçırdığı küçük kuzenim Erinna?"

Evet, Aithon birkaç ay önce ondan son haber aldığında hayatta ve afiyetteydi.

Her şey birdenbire pek güzel oldu; ama artık Aithon'u canını ve güvenliğini bana borçlu olan kişisel mülküm gibi göremezdim. O bundan böyle kabul edilmiş bir akrabamızdı ve dayımın, onun koruyucusu olarak benim yerimi almasından korkuyordum.

"Biraz daha anlat, kuzen Aithon," dedim, endişelerimi gidermeye çalışarak.

"Babam," diye devam etti, "beni meşru oğullarından hiç ayırt etmedi; ama babam ölünce, onlar malı mülkü böldü ve paylarına düşenleri kurayla paylaştılar; bana ve anneme sadece iki tarlayla harap bir kulübe bıraktılar. Ama ben dövüş, güreş ve okçuluktaki becerim sayesinde, varlıklı bir kızla evlendim ve kısa sürede o üvey kardeşlere paraca ve mevkice tepeden bakacak duruma geldim. Yengelerinden biri tarafından efsunlanan karım erken doğum yaparken ölünce, ben kederimden denize açıldım ve anneme yapılan haksızlığın öcünü almak için Fenike sahiline akınlara başladım. Yaptığım üç yolculuktan muazzam ganimetlerle döndüm ve köle ticaretinden nefret etsem de zengin kadınları ele geçirmekten (onlara kibar davranıyordum) ve onlar için fidye istemekten geri kalmadım. Bir gün, Tarrha kralının oğlu beni Askalon'a büyük çaplı bir çıkarma yapmaya davet etti. Maalesef şehir-

deki üstün güçler bizi püskürttü ve bir düzine yaralı yoldaşla –bir o kadarını da geride tutsak bırakarak– dönmek zorunda kaldık. Tarrha kralı beni bu felaketten sorumlu tutmaya çalışınca, korkmadan konuştum ve oğlunun, kadınlarına ve kızlarına tecavüz ederek Askalon halkını incittiğini ve Tanrı Herakles'in hazinesini yağmalayarak onu da gücendirdiğini söyledim. Ayrıca oğlunu, filoyu koruyacak nöbetçi bırakmamak ve aktif görev sırasında şarap yasağı koymamakla –yani bizzat benim aldığım tedbirleri almamakla– suçladım. 'Benim komutamdaki gemiler,' dedim, 'tek bir tayfasını kaybetmedi ve çok miktarda külçe bakır, kızıl kuvars ve malakit getirebildi.'

Bütün kaptanlar beni destekledi ve Kral'ın oğlu kraliyet nezdinde ayıplandı. O gece karanlık bir sokakta yolumu kesti. Dövüşerek elinden kılıcını alıp karnını deştim. Olayın tanığı olmadığından, saldıran taraf olmakla ben suçlandım; ama meclis üyeleri benden yana olsalar bile, kralı gücendirmek istemediler. Sonuçta sekiz yıllığına sürgüne mahkûm oldum.

Bir yılını, Yahudi Krallığı'nı Mısır'dan ayıran Mısır nehrinin ağzındaki bir Akha yerleşiminde geçirdim ve Kıbrıslı gibi davrandım. Sonra, Mısır'la bir sınır çatışmasında yakalandım ve Firavun'un ordusunda paralı subay oldum. Altı yıl sonra, Libya'ya giden bir Fenike ticaret gemisine kaptanlık etmeyi kabul ettim. Ama yola çıkar çıkmaz, benim bir zamanlar Askalon'a saldırıp onun bakır külçelerini çalan Aithon olduğumu duyan gemi sahibi, güzel giysilerimi çıkarıp yerine paçavralar verdi ve elime bir kürek tutuşturdu. Beni köle olarak satmayı düşündüğünü öğrendim. Girit'in güney sahili boyunca ilerleyip Tarrha'yı geride bıraktık –tepelerin o sevgili çizgilerini görünce nasıl sızladı yüreğim!– ama Sicilya ile Afrika arasındaki geçitte deniz azdı, hava sertleşti. Ana yelken yırtıldı ve kopup gitti; biz pruvayı rüzgâra karşı döndürmeye çabalarken, dalgalar geminin kaburgasını çatlattı

ve boşaltabildiğimizden daha hızlı su almaya başladık. Tam hayattan umudu kestiğim sırada, birden süratli bir Korinthos gemisi göründü ve çarpışma ihtimalinden çekinerek rüzgâra karşı elli yarda mesafede durdu. 'Batıyoruz, batıyoruz!' diye haykırdı Fenikeliler kendi dillerinde. 'Orada Yunan denizci var mı?' diye bağırdı Korinthoslu kaptan. 'Varsa, atlasın denize, şu ipi yakalasın.' Uzun bir ipin ucunu gemi direğinin dibine bağladı ve öbür ucu rüzgâra fırlattı; bunun üzerine, ben filika küpeştesinden atladım, hızla yüzdüm, ipi yakaladım ve yukarı çekildim. Sonra Korinthoslu yön değiştirdi ve Fenike gemisini batmaya bırakarak uzaklaştı."

Aithon, hikâyenin devamını benim bildiğim şekliyle –gemiye nasıl yıldırım düştüğünü ve onun nasıl Rheithros'ta karaya vurduğunu– anlatır diye bekledim. Ama dayımın utandırıcı sorular sormasını istemeyeceğimi biliyordu; dolayısıyla, Korinthoslu kaptanın da onu köle olarak satmaya karar verdiği yolunda bir hikâye uydurdu: Motya'ya giden yolu yarılamışken su almak için karaya çıkmışlar ve onu gemide bağlı bırakmışlardı. "Keskin dişlerimle ipi koparabildim," dedi, "sonra kıyıya yüzdüm ve tepelere yöneldim. Tanrılar bu zorlu patikada ayaklarıma rehberlik etti ve beni bu soylu domuz çobanının kulübesine vardım. Mentor efendim, şimdi sefil durumda olsam da bir zamanlar varlıklıydım; belki ekinin dibine bakıp hasadı tahmin edebilirsiniz. Eh, boğularak ölmekten kurtuldum, ölümden beter olan kölelikten de kurtuldum ve işte karşınızda, emrinize amadeyim sevgili kuzenim. Mevcut sıkıntılarınız içinde, cesur bir yürek, kılıç tutan güçlü bir kol ve iyi nişan alan bir göz işinize yararsa, kimi çağıracağınızı biliyorsunuz. Soylu hanenizi yıkmayı planlayan hain alçakları anlattı Eumaios."

Dayım ani bir karara vardı. "Aithon," dedi, "senin özelliklerin bizim kabilemizin özellikleri, senin cesaretin bizim cesaretimiz, senin gururun bizim gururumuz. İzninle ve yeğenimin izniyle, kayınbiraderim Kral tarafından Pylos kum-

salından, Nausikaa'nın kocası olmak üzere gönderildiğini taliplere bildirmek isterim; onun ve benim razı olduğumuzu, bu yüzden de artık sarayımıza yayılmalarının hiçbir mazereti kalmadığını söylerim onlara. Şunu unutmayın ki bu ilanı yapmak sadece zorunluluktan doğan bir tedbir. Kralın seni damadı olarak kabul etmesi beni gerçekten mutlu eder; yine de böyle bir garanti veremem. Ayrıca Kral, yeğenime onu istemediği biriyle evlendirmeyeceğine söz verdi ve senin hakkındaki bu olumlu fikirlerime Nausikaa da katılır mı, bilemem. Bir de senin başlık parası için Girit'e haber gönderdiğini ve bu yüzden düğünün daha sonra yapılacağını da eklerim. Her şey yolunda giderse, bu sayede sıkıntılarımızı bir süreliğine geçiştirebiliriz. Şimdi benim gitmem gerek, Nausikaa'yı sana emanet ediyorum; Klytoneos'la buluşma yerimiz burası, belki bu gece gelir. O da Minoa'ya gitmişti, ağabeyi Halios'tan silahlı yardım almak umuduyla."

"Bu görevi memnuniyetle üstlenirim. Emirleriniz nedir?"

"Eğer talipler sözümü dinlerse, şehre geldiğinde iyi bir izlenim bırakman için sana işlemeli giysiler ve şık kırmızı pabuçlar göndereceğim. Eğer isteğimi reddederlerse, ben kıyafet yerine silah ve zırh gönderene kadar sen burada saklanacaksın. Nausikaa, ona refakat ederken saçına gül değil, o şifalı sarmısak otunu tak; Aithon'un da ellerine sür ki Hermes onu korusun. Ama benden ne haber alırsan al, Klytoneos'un Halios'tan getirdiği mesajı bana yel hızıyla bildir. Bir ağaç kabuğuna çakıyla kazı o mesajı ve Eumaios'un oğluna ver: Çıkınına, ekmekle peynirin arasına gizlesin. Ve hepimiz Kutsal Tanrıların inayetine güvenelim!"

"Dur, gitme. Daha yemeğini yemedin."

"Duramam. Çıkınımda hâlâ yiyecek var, yolda yerim; ayaklarım da artık yorgun değil. Hermes'in kanatlı sandaletlerini giymiş gibi dağdan aşağı kayıp gideceğim."

Beni sevgiyle öptü, Aithon'un elini sıktı ve güvenliğim için benim kulübede kalacağımı, aile dışından kimsenin be-

nim orada olduğumu bilmemesi gerektiğini Eumaios'a söylemeye gitti.

Usulca içimi çekerek gözden kayboluşunu seyrettim. Kulübeye döndüğümde Eumaios ağlıyordu, ama nedenini söylemedi.

XI. Bölüm

Halios'tan Gelen Oklar

O akşam, dişi domuzlar ve yavrular hırıldayarak ve cıyaklayarak ağıllarına, erkek domuzlar da avluya yerleşince, Eumaios, oğlu, Aithon ve ben kulübede bir saat kadar oturup şarap içtik. Hayvanların gürültüsü giderek azaldı ve onlar gece uykusuna dalınca, bizim yemek saatimiz geldi. Eumaios benim şerefime, tombul, beş yaşında, pek dokunaklı ciyaklayan en güzel domuzunu seçmişti. Adamları, koca bir kuru dal yığınının alev alev yandığı ocağa sürüklediler hayvanı. Eumaios domuzun sert kıllarından bir tutam kesip ateşe attı ve ailemizin tekrar bir araya gelmesi ve ihtiyatlı bir şekilde söylediği gibi "Prensesin evliliğiyle ilgili kavganın" hayırlı bitmesi için Ölümsüzlere dua etti. Sonra elinde salladığı dalı domuzun ense köküne indirip onu bayılttı ve oğlu hayvanın boğazını kesti, onu tütsüledi, derisini yüzdü ve gövdesini maharetle parçalara ayırdı. Her eklemden kesilen birer dilim, yağ parçaları üstüne kondu, üzerlerine arpa unu serpildi ve Tanrıça Cerdo'ya sunu olarak alevlere atıldı. Etler, dikine bir çam kütüğünden ibaret mutfak tezgâhında küçük lokmalar haline getirilince, hepimiz ateşin çevresinde çömelip ellerimizdeki tahta şişlerle leziz domuz etini kızartmaya başladık. O zaman Eumaios, Aithon'a hayat hikâye-

sini anlattı; bazı kısımlar dışında, hikâyenin bütününü ben de duymamıştım.

"Sizden daha aşağı koşullarda doğmadığım kesin, efendim," diye başladı, "ama ben Tanrıların kıskançlığını çok daha erken yaşta üstüme çektim. Babam Ktesios iki küçük İonia şehrinin, Syros ile Ortygie'nin hükümdarıydı. Ortygie, Sicilya'nın doğusundaki büyük limanın karşısındaki adaydı, Syros ise yakınlardaki anakaradaydı. İklimi çok sağlıklı olan bir bölgedir; hayvan sürüleri, arpası, üzümü boldur. Fenikeli tacirler Ortygie'ye Mısır'dan birtakım süs eşyaları getirdiğinde daha altı yaşında yoktum ve Fenikeli bir köle olan dadım ikinci kaptana âşık oldu. Bu boylu boslu, güzel kadını baştan çıkaran kaptan, onu Sidon'a evine götürmeye ve kadın ona yeterli bir çeyiz sunarsa onunla evlenmeye söz verdi. Bir akşam, ikinci kaptanla annem, annemin hoşuna giden kehribar ve altından yapılma gerdanlık için pazarlık ederken ve bütün hizmetkârlar bu eğlenceyi izlemek için çevrelerinde toplanmışken, hain dadım beni elimden tutup saraydan çıkardı. Şölen avlusunda üstlerinde ziyafet artığı etler kalmış masaların yanından geçtik. Babam ve ziyafete katılan konukları Şehir Meclisi'ne gitmişti; bundan yararlanan dadım, üç değerli tası alıp koynuna sakladı ve ses çıkarmazsam bana Fenike gemisini göstereceğini söyledi. Ben mutlu mesut yanında yürüdüm, ama gemiye çıkınca çok şirin küçük bir oyuncak –kafası ve kuyruğu hareket eden, mücevher işlemeli bir at– dikkatimi çekti; ona dalmışken gemi demir aldı ve ben kendimi tutsak buldum. Bağırmamı önlemek için ağzımı tıkadılar ve o zamana dek bana abartılı bir sevgi gösteren dadım yüzümü tokatlayıp şöyle dedi: 'Evet, şımarık velet, şimdi sen de benim gibi öğreneceksin köleliğin ne acı olduğunu.' Çocuk halimde bile, onu şöyle yanıtlayabildim: 'Dadı, ben sana hiç kötülük etmedim; dilerim Tanrılar öcümü alır!' Bu sözüm üzerine beni öyle fena dövdü ki kaptan araya girip beni kendi korumasına

aldı. Daha yedi gün yol almışken, ani bir rüzgâr gemiyi yan yatırınca, kötü kadın dengesini yitirip güverteden ambara düştü ve kafasını kırdı.

Artık yapayalnız kalmıştım. Sidonlu kaptan beni Rodoslu bir tüccara sattı ve o da ertesi yıl beni Ortygie'ye getirdi: Babamın tek çocuğu olduğumdan, büyük bir ödül beklentisi içindeydi. Ne yazık ki, bu arada babam ölmüş ve taht bir kuzenime geçmişti ve o imansız alçak benim kayıp prens değil, düzmece biri olduğuma yemin etti ve annemin gemiye çıkmasına izin vermedi. Sonra, Rodoslu beni makul bir fiyata Prenses Nausikaa'nın büyükbabası olan Drepanum kralına sattı; kral bana iyi davrandı ve sarayda kendi çocuklarıyla beraber büyüttü. Büyük prensesle yürekten ve karşılıklı sevgi bağımıza rağmen, bulunduğum kölelik durumunun ötesinde hayaller kuramazdım. Hayatımı kazanacak yaşa gelince, şık bir tunik ve pelerinle, arkamda bir çift tazıyla ve mis kokan saçlarla vakit öldürmek yerine, iş kıyafeti giymek ve kibar eğitimimi unutmak zorunda kaldım; domuz yetiştirme mesleğini öğrenmek için kralın Sikan'lı domuz çobanının yanına çırak verildim. Kendi kıstaslarına göre iyi bir hayat olduğunu söylemeliyim; yaşlı kral ve kraliçenin dostluğuna da her zaman güvenebilirdim. Baş çobanın kızıyla evlendim ve o ölünce yerine geçtim. Ama ara sıra bir prens olarak doğduğumu anımsar, kılıcım ve kalkanımla büyük işler yaptığımı hayal ederim. Yukarılara yerleşmeden önce, Nausikaa'nın harika babasıyla birlikte askerlik talimi yapardık; belki hâlâ savaşta kendimi gösterecek becerim ve gücüm kalmıştır. Gelgelelim, geçen yıl babamın mirasını elde etme yolundaki son ümit kırıntısı da yok oldu. Taht kavgalarını fırsat bilen Korinthoslular, Syros ile Ortygie'yi ele geçirip orada yeni Syrakuza şehrini kurdular ve otuz harp kadırgasıyla koruyorlar onu şimdi."

"İhtiyar," dedi Aithon, "demin o domuza indirdiğin darbe miğferli bir adamı yel hızıyla Hades'e gönderirdi."

Pişen etler şişlerden sıyrılınca, Eumaios kayın ağacından yedi tabak getirdi ve her birini tepeleme doldurdu. İlki bana, ikinci Aithon'a, üçüncü kendine, dördüncü oğluna, beşinci Mesaulios'a. Mesaulios, bir kömürcünün yanından ölmek üzere göründüğü için ucuza aldığı bir Sikel kölesiydi; ama dağ otları ve iyi beslenmeyle kısa sürede toparlanmıştı. Altıncı ve yedinci tabaklar Dağ Perileri Nympha'larla Kır Hermes'inin her İlkbahar ekinoksunda, Hypereia korularında birlikte düzenledikleri kutlamalar için ayrıldı. Mesaulios bolca arpa ekmeği dağıttı ve pireler olmasa, bundan daha güzel bir yemek dileyemezdim. Ama pireler canıma okuyordu ve bütün geceyi kulübede geçirme fikri yüzünden dehşet içindeydim. Aithon'un da neredeyse benim kadar sıkıntı çektiğini görmek biraz teselli oldu. Nihayet Mesaulios yiyecekleri topladı ve Eumaios uyku vaktinin geldiğini söyledi. Hava soğuk ve rüzgârlıydı, yağmur duman deliğinden girip harını kaybeden ateşe damlıyordu; ama Eumaios, araya perde asılsa bile, bir erkeğin yanımda kalmasının uygunsuz olacağına karar vermişti. Yatağını ve battaniye niyetine en kalın pelerinini bana verdi, içeri girmeye çalışan olursa kapıyı nasıl sürgüleyeceğimi gösterdi, büyük bir ciddiyetle iyi uykular diledi, beni ateş ve pirelerle baş başa bırakıp ötekileri dışarı çıkardı. Bahçe kapısının yanındaki oyuk kayanın altına yığdıkları çalı çırpının üstüne saman serip kendilerine korunaklı bir döşek yapmışlardı. Eumaios'un köpekleri her halükârda tehlikeyi işaret edecek olsalar da Sikan'lı haydutlara karşı sırayla nöbet tutacaklardı. Aithon'a imreniyordum! Ateş pireleri çeker; oysa kendisi kulübeden pire taşımadıysa, rahat uyumuştur mutlaka. Eumaios'la adamları, kanları bu zehre alıştığından veya derileri haşerenin diş geçiremeyeceği kadar kalınlaştığından, artık pire ısırıklarını fark etmiyorlardı.

Gözümü kırpmadan, ateşin yanındaki bir taburede oturdum. Sürekli kaşınıyor ve bembeyaz bedenimden kara işkencecileri topluyordum. Ne tuhaftır ki kafamı su gibi

akan, altı ölçülü dizeler doldurmuştu: Ulysses'in Aiaie'ye gidip ona şifalı bitkiyi veren Athena'yla nasıl karşılaştığının hikâyesi... Tabii bitkiyi sarmısak çiçeği değil, siklamen çiçeği yaptım. "Şair olmak kolay," diye düşündüm. "Sanırım bütün bir bölümü tek bir gecede yazabilirim." Gelgelelim altmış satırdan sonra durup onları ezberledim; daha fazlasına kalkışsam, muhtemelen hepsini unutacaktım. Benim büyük epik şiirimin –henüz kafamda tam biçimlenmiş değilse de– başlangıcıydı bu. Daha sonra Eumaios'a yaşadığım olayı anlattığımda, bunun itibarını, domuz çobanlarını koruma görevinin yanı sıra, şiir ve kehanet sözleri de esinleyen Tanrıça Cerdo'ya verdi. Ama ben, beni uyutmayan pirelere teşekkür borçluydum. Şafağın ilk belirtileri duman deliğinden görününce hemen sürgüyü çektim, soğuk avluya fırladım ve az sonra batıdan, o dolambaçlı Halikya yolundan gelmesi gereken Klytoneos'u gözlemek için duvara tırmandım. Kısa süre bekledikten sonra bana seslendiğini duyup irkildim: Klytoneos tam arkamda duruyordu. Köpekler onu iyi tanıdığından, her zamanki kan dondurucu yaygaralarıyla bildirmemişlerdi gelişini. Eumaios şarap, ekmek ve bir tabak soğuk et getirmesi için Mesaulios'a seslendi. Kulübeye girdik, ateşi canlandırdık ve kahvaltı ettik; ama Klytoneos, fırtına yüzünden yol kenarındaki bir tapınağa sığınması dışında, yolculuğundan söz etmediği ve ben de haberleri duymak için yanıp tutuşmama rağmen soru sormaktan kaçındığım için Eumaios domuzlara bakmak üzere dışarı çıktı.

"Haberler iyi mi?" diye sordum kapıyı kaparken.

"Haberler iyi," dedi Klytoneos fazla coşku göstermeden. "Halios'u gördüm ve yardım edeceğine söz verdi. Olanları anlatayım sana. Lilybaeum burnunu geçer geçmez rüzgâr kesildi ve Minoa'ya ertesi gün öğleden sonra vardık. Sikel'li liman nöbetçileri doğal olarak şüphelendi, bizimki beş yıldan beri oraya yanaşan ilk Elym gemisiydi sanırım; ama Halios'a özel ve acil bir mesajım olduğunu duyunca, tavırları değişti.

Halios, krala Yunan tarzı bir saray yapmış; bizimkine benziyor ama daha küçük. Oraya varınca güzel köle kızlar beni yıkadılar, yağla ovdular, temiz çamaşır getirdiler. Sonra cilalı zeytin ağacından bir masaya iskemle çektiler ve aynı kızlar çeşitli balıklar, av etleri, kocaman bir sığır bonfilesi, soslar, tatlılar ve altın kadehte şarap getirdi. Şunu da belirteyim, bonfileyi sağlayan düvenin boynuzları, Eumaios'un Cerdo'suna epey benzeyen Sikel'lerin Ay Tanrıçası Cardo'nun onuruna yaldızla boyanmıştı. Nihayet Halios göründü; beni tanımamış gibi yaparak ve ben yemeğimi bitirene kadar kibarlık edip ağzını açmayarak karşımda oturdu ve dikkatle beni süzdü. İyi ve sağlıklı görünüyordu; Minoa'lıların ona gösterdikleri saygı, bizde bir Yunan'ın görebileceğinin çok üstündeydi. Yemek bitince, bir kız gümüş tasta sıcak su getirdi, yağlı ellerimi yıkadı ve keten bezle kuruladı.

Sonra Halios temkinle sordu: 'Siz kimsiniz, efendim? Bu pelerin kral soyundan olduğunuzu gösteriyor, silahlarınız da öyle. Bana bir mesaj getirdiğinizi duydum, ama kimden olduğunu henüz bilmiyorum.'

'Sevgili Halios, tanımadın mı beni?' diye haykırdım. 'Ben kardeşin Klytoneos'um, buraya annen ve kız kardeşin Nausikaa adına geldim.' İfadesi yumuşadı ve gözyaşlarını saklamak için mor cüppesiyle yüzünü örttü. Sonra sizin sağlığınızı sordu. Bu arada şunu söyleyeyim, Halios öyle Sikel'leşmiş ki iri cüssesi olmasa, kimse onun Elym olduğuna ihtimal vermez. Oraya ilk gittiğinde talih yüzüne gülmüş. Meclis, Minoa'nın kurucusu adına her yıl düzenlenen oyunlarda, kraldan kendine bir damat ve müstakbel bir vâris seçmesini istemiş. Ama öne çıkan adaylardan ilkinin bir güreş karşılaşmasında gözünü oymuşlar, öteki de bir kılıç dövüşünde kulağını kaybetmiş. Bunun üzerine Minoa'yı ancak eksiksiz bir adamın yönetebileceğini bildiren Cardo'nun kâhini, Tanrıça'nın seçtiği vârisin batıdan, yüreğinde öfkeyle gelmekte olduğunu ve bu kişinin ne olursa olsun yatıştırılması gerekti-

ğini söylemiş. Kâhinin kastettiği kişi Halios'muş ve Halios'a göre sözleri sağlam bir istihbarat sistemine değil, ilahi bilgiye dayanıyormuş."

"Eğer haberlerin söylediğin kadar iyi olsa," diye homurdandım, "hikâyenin daha az önemli kısımlarını sona bırakırdın. Halios ne dedi ya da ne vaat etti?"

"Senin gerçekleri açıklamak için nasıl çabaladığını ve babamızın dinlemeyi reddettiğini söyleyince, derinden iç çekerek yanıtladı: 'Babam benim hem alçakça bir cinayet işlediğime, hem de yalan yere yemin ettiğime inanıyor; çünkü masum olduğuma dair Zeus ile Themis adına yemin etmiştim. O da beni lanetleyip evden kovdu. Dolayısıyla, beni bu lanetten kurtarmak ve barışmak için bizzat kendisi gelene kadar, evlat olarak ona karşı bir görevim yok. Ne var ki, sana içten bir sevgi duyuyorum; hele annem ve küçük kız kardeşim için gözümü kırpmadan canımı veririm.' Böyle dedikten sonra yaverini çağırdı ve ona, asker sadakları içinde yüz on iki yeni, bronz uçlu ok getirmesini emretti. Her sadakta sekiz ok vardı. Bunları ciddiyetle bana teslim edip şöyle dedi: 'Taliplere bu Sikel oklarını göster ve onları uyar; eğer sarayınızı hemen terk etmez ve çaldıklarının dört katını ödemezlerse, bunların her biri onların kalbine saplanacak ve bir teki bile hayatta kalmayacak. Bizzat ben, filomun başına geçip üstlerine yürüyeceğim.' Ayrıca sana hediye olarak, Karia'dan fildişi bir tarak gönderdi – üstündeki kırmızı sfenkslere bak! Ve bu oymalı ayna da annemize. Benim hediyelerim ise, işlemeli battaniyeler, gümüş bir karıştırma kâsesi ve domuz kargısı; ama onları gemide bıraktım. Halios beni Halikya sınırına kadar arabasıyla getirdi."

"Ne kadar güçlü bir filoyla gelebilir yardıma?"

"Bunu sorduğumda, tehditlerinin kuru laf olduğunu açıkça itiraf etti: Hiçbir Sikel gemisi, onlar lehine ikiye bir gemi düşmediği müddetçe Drepanum'un elli küreklileriyle boy ölçüşemezmiş. Ancak kıyılardaki müttefiklerine başvu-

rur ve onlara Drepanum'un yağmasından pay önerirse, iyi kötü bir filo donatabilirmiş. Ben de böyle bir şey istemedim tabii."

"Yani, yine başladığımız noktada mıyız?"

"Öyle görünüyor; ancak belki bu tehdidi talipleri korkutur."

"Klytoneos, sen yokken önemli bir şey oldu. Bu durumda, taliplere oklardan söz etmen belki gerekmez. Dayımız, yarın akşam yemeğinde benim hiç beklemediğimiz bir anda Pylos kumsalından gelen anne tarafından bir kuzenimle evleneceğimi açıklayacak."

Klytoneos bana boş gözlerle baktı; ama Aithon ile benim durumumu öğrenince, bu şaşkınlığı ilgiye ve ilgisi de heyecana dönüştü. Ne var ki, bizim Rheithros'taki ilk karşılaşmamızı ona anlatmadım; Aithon, başından geçenleri dayıma biraz farklı aktardığından, onun dürüstlüğüne gölge düşürmek istemiyordum.

"Belki dayımız gibi, ben de beğenirim bu Giritliyi," dedi Klytoneos nihayet. "Ama ya Antinoos ve Eurymakhos'la işbirliğine girerse? Ya evine dönüş parası karşılığında seninle evlilik talebinden vazgeçerse?"

"Orada, meşelerin altında," dedim. "İkili mi oynuyor, git kendin karar ver. Ama yaşlı beyaz dişi domuzun onu yere göğe koyamadığını söyleyebilirim."

Klytoneos bir süre sonra döndü ve Aithon ile aramdaki evlilik anlaşmasının sadece göstermelik olmamasını içtenlikle umduğunu söyledi; ilk görüşte bu kadar hoşlandığı birine hiç rastlamamıştı.

Utandım ve aceleyle lafı dolandırmaya başladım: "Evet, çok sevimli biri; ama bu koşullarda başka nasıl olabilir ki? Eşi dostu olmayan, partallar içinde bir dilenci, köle gemisinden kurtulup yabancı bir ülkeye sığınmış ve orada, iki zengin soylu ona kuzen diye kucak açmış! Artık kusurları her neyse –huysuzluk, tembellik, zalimlik, kıskançlık– onları

açığa vurması beklenir mi? Bu koşullar altında, ben onu müstakbel bir koca olarak nasıl değerlendireyim? Haydi Klytoneos, biraz kafanı kullan! Cimri veya hain değil, tamam; öyle sansaydım, zaten Mentor dayının onu bu şekilde kullanmasına izin vermezdim. Genel kabule göre yakışıklı ve sağlam yapılı olduğu da doğru. Ama, babamız başta olmak üzere ailemizin belli üyeleri haricinde, aptal veya kendini beğenmiş olmayan yakışıklı bir adam gördün mü hiç? Hemen havalara uçma, kardeşim! Bu plan sadece zaman kazanmak için kotarıldı, bana senin beğeneceğin bir koca bulmak için değil. Aithon da bunu biliyor. Yaşlı beyaz dişi domuz onun hakkında güzel şeyler söylemiş olsa da..."

"Aithon da senin hakkında güzel şeyler söyledi."

"Rolünü prova ediyor. Sanırım benim de ona karşı bir sevecenlik gösterisi sergilemem gerekecek."

"Ondan hoşlanmıyorsun yani."

"Tanrılar aşkına, sakın ona öyle bir şey ima etme! Gerçi ağzından kaçırsan bile sana inanmaz. Aithon gibi bir adam, her kadının kendisine âşık olmasını bekler – domuz koksa veya saçlarından saman çöpleri dökülse bile..."

"Onu doğru dürüst giyinmiş ve silahlanmış görmek isterdim. Muhteşem görünür herhalde."

"Umalım da elimizdeki olanaklarla çok geçmeden kendini gösterme fırsatı bulsun."

"Eumaios ile oğlu güvenilir mi dersin?"

"Sonuna kadar. Dayımızdan taliplerin ne cevap verdiğini öğrenince, Eumaios'a durumu az çok açmak niyetindeyim. Burada buluşmamız ve bütün bu geliş gidişler onu şaşırtmış olmalı."

"Talipler Aithon'u müstakbel kocan olarak kabul edecek mi?"

"Bazıları eminim evlerine dönecek, ama çoğu kalacak; Eurymakhos, Antinoos, Ktesippos ve onların takımı artık geri çekilemez, bu işe fazla bulaştılar. Ama sevgili Klytoneos,

senin önündeki en önemli mesele hiç de kolay değil: Ezici güçler karşısında kendini tehlikeye atmadan Eurymakhos'u nasıl öldüreceksin...."

"Neden özellikle Eurymakhos? Neden yalanları yüzünden ağabeyimiz Halios'un sürgününe sebep olan o alçak Ktesippos değil?"

"Çünkü Eurymakhos Laodamas'ı öldürdü!"

Yamalı gömlek meselesini anlatınca, intikam için hemen fırlayıp gitmeye kalkan Klytoneos'u zor tuttum. Onu meşeliğe ve Arethusa pınarına doğru sakin bir yürüyüşe çıkardım ve Aithon, onun aleyhine bir şey söylediğimi sanmasın diye öfkesini belli etmemeye ikna ettim. Klytoneos benim huyuma gidecek kadar iyi biriydi ve bir süre sonra lir sesiyle dans etmeye başlamıştık. Aithon tutsak annesinden bizim ezgileri öğrenmişti; ama dans adımlarını bilmiyordu. Daha sonra, Aithon ile Klytoneos bir hedefe kargı atışları yaptılar; sonra yeşil sırtlı üç böcek yakalayıp onları yarıştırdık. Sarı ve turuncu-siyah renkte kelebekler uçuşuyor, kertenkeleler sıcak kayalarda güneşleniyordu; hava o kadar berraktı ki en güneyde uzanan Kalypso'nun adasını rahatça görebiliyorduk. Çok keyifli bir sabah geçirdik ve meşelikte yabancılara karşı kulaklarını dikip dolaşan köpekler bize güven verdi.

Uzaktan bir bağırtı duyduk: "Mentor efendimizin emri. Hemen altı semiz domuz isteniyor."

Eumaios yanıtladı: "Gelin de alın!"

"Gelemeyiz... O lanet olası köpeklerin yüzünden."

Koşup araya girdim. "Eumaios," dedim, "o adamları daha fazla yaklaştırmak doğru olmaz. Bir kereliğine, domuzları gerçekten dayım istemiş farz et. Onları oğlun aşağı götürüp şu mesajı da dayıma iletebilir. Al, çıkınına saklasın."

Üstüne kazıyarak "Yardım gelecek" yazdığım ağaç kabuğunu ona uzattım. Daha fazlasını yazmak dayımın cesaretini kırabilirdi.

Böylece Eumaios, "Bekleyin, domuzları gönderiyorum," diyerek sürüdeki en kötü altı domuzu seçmeye gitti.

Geceleyin ortaya çıkan dizelerimi, Aithon'un benim için kestiği söğüt kütüklerinin yumuşak kabuğuna kazımaya başladım; her kabuğa dört satır sığdırıyor ve yazdıkça onları geliştiriyordum. Beni cadı sanan öteki domuz çobanları hayretle seyrediyordu. Tam işimi bitirmiş ve bir ağaç altında biraz kestirmeye gidiyordum ki ansızın dönen Eumaios'un oğlu, beni titreyen dudaklarla selamladı ve götürmesi için verdiğim mesajı bana uzattı.

Ağaç kabuğunda cevap var mı diye baktım, yoktu. "Mentor efendimiz ne cevap verdi?" diye sordum.

Başını salladı, bir şeyler geveledi ve kirli elleriyle gözyaşlarını sildi.

Eumaios onu Sikan dilinde sorguladı. Sonra üzüntüyle bana döndü: "Prenses Nausikaa, dün akşam ağlıyordum, çünkü kâhinim soylu dayınızı bir daha asla canlı göremeyeceğimi söylemişti. Dağın eteğinde, güzel kokulu çamların orada düşmanları pusu kurmuş. Bir kayanın ardından atılan kargı geniş omuzlarının ortasına saplanmış ve Hermes, tüylü sandaletleriyle dağın yamacından inerek ruhunu alıp götürmüş. Katili Antinoos; ama Melantheus cesedi bulduğunda, Antinoos'un hâlâ evde kahvaltı ettiğine yemin ediyor uşakları."

Klytoneos, Aithon ve ben konuşmadan birbirimize bakarken, hepimizin kafasında aynı kanlı intikamın kararı oluşuyordu.

XII. Bölüm

Cenaze Yemeği

Kime güvenebilirdik? Ve barışçıl yollar işe yaramadığına göre, kimden silahlı yardım alabilirdik? Aithon, Klytoneos, Eumaios, Eumaios'un oğlu –sopa savurmak dışında bir becerisi yoktu– ile gençliğinde silah eğitimi almış ve dövüşte hâlâ yararlı olabilecek Philoitios vardı sadece. Yüz on iki talip ve bir sürü uşağa karşı beş kişi. Fazla sayılmazdık.

"Doğru," dedi Aithon sakince, "eğer meydan savaşına girseydik, pek şansımız olmazdı. Ama katliam farklı bir olay. Bir katliam yapacaksak, biz birkaç yüz kişiye bedel olabiliriz; gerçi kelle uçurmak ve saplanmış bir mızrağı adamın bedeninden çekip çıkarmak da bir süre sonra insanı yorar. Örneğin, ben yakalanmadan kısa zaman önce, bir öğleden sonra Pelusia yolunda bozgundan kaçanların ensesine kılıcın küt yanıyla vurarak kırktan fazla Mısırlıyı öldürdüm. Ama iş bitmeden kolum ağrımaya başlamıştı. Ayrıca düşmanı kaçış yolu olmayan kapalı bir mekânda hazırlıksız yakalayamazsak, kayda değer bir zafer kazanmak zor olur. Sevgili akrabalarım, beşimizden yalnızca bir kişi bu tür bir deneyim yaşadığı için, beni komutanınız yapmanızı ve bu saldırıyı ayrıntılarıyla planlamama izin vermenizi rica ederim. Tüm hizmetlerinize ihtiyacım olacak – özellikle de sizin, Prenses

Nausikaa. Ama emirlerime kayıtsız şartsız itaat etmeyi kabul etmelisiniz; yoksa tam bir başarı sözü veremem."

Aithon'u duyunca bir an tereddüt ettim; benim minnettar kölem, dilsiz uşağım, gönüllü oyuncağım, şimdi büyük bir kendine güvenle benim efendim, kurtarıcım ve sert yöneticim olmayı öneriyordu. Değişim biraz fazla hızlı geldi; ama tabii Mentor'un yakın akrabası olarak, onun da Klytoneos kadar amansızca kana kan talep etmeye hakkı vardı. Ayrıca ben, deniz kenarındaki pikniklerden, rahibesi olduğum Tanrıça Athena'nın büyük şenliklerine kadar birçok şeyi düzenleyebilirim; ama savaş benim zanaatım değil – Hektor da ölümünden önce Andromakhe'ye bunu hatırlatmıştı. Kabul etmek dışında bir seçeneğim olmadığını gördüm; Klytoneos şevkle kabul etmişti zaten. Sonra Eumaios'u çağırdık ve ona sırrımızı açtık. Ben konuştum onunla. "Eumaios, övündüğün o sert darbeleri indirme fırsatı yakında eline geçecek. Ama bir kızkuşu kadar ketum ve kendi köpeklerin kadar itaatkâr olmalısın. Prens Klytoneos ve ben bir savaşa hazırlanıyoruz; ağabeyimiz Laodamas'ın katlinden sevgili dayımızın katline kadar, uğradığımız tüm haksızlıkların intikamını almaya kararlıyız. Sarayın kuvvetleri, sana bu amaçla kimliğini gizleyerek gönderdiğim, anne tarafından akrabam Aithon efendi tarafından yönetilecek."

Aithon'un gelişinden itibaren benim korumam altında olduğunu hâlâ bilmeyen Klytoneos bakakaldı.

Ben devam ettim: "Ve biz onun güçlü sağ koluna ihtiyaç duyana kadar, senin görevin onu kazadan beladan uzak tutmak. Klytoneos'la ben, yapılması gerekenleri Aithon efendinin Sicilya'daki herkesten daha iyi bildiğine inanıyor ve onu sana liderin olarak sunuyoruz. Yine de sakin ol ve o, hepimizin uygulayacağı bir eylem planı yapana kadar ağzını açma. Şimdi cesur, sadık ve azimli olacağına, Cerdo adına yemin etmeni istiyorum."

Bir adamın yüzünde böylesine gururlu bir sevincin parladığını hiç görmemiştim. Eumaios kararlı bir ses tonuyla ant içti ve Tanrıça'ya bir yavru domuz kurban ederek Tanrıça'nın himayesini kazanabilmek için etin her bir parçasını yaktı. İçten bir takdirle seyrettik.

Daha sonra, Klytoneos Aithon'a Minoa ziyaretini anlattı ve ona sadakları gösterdi. Aithon bir ok çıkardı, parmak uçlarında dengede tuttu, tüylerin yerlerini ve dikenli ucun kalitesini inceledi. "Bu oklara tüy takan Sikel'li işini biliyormuş," dedi sonunda. Sonra Klytoneos'a sordu: "Hâlâ düşmanları Halios'un adıyla tehdit etmeyi düşünüyor musun?"

"Öyle söz verdim."

"Sözünü tutman lehimize olur. Çünkü okları sadece bir destek nişanesi gibi gösterirsen, Halios'un denizdeki zayıflığını bilen talipler onları küçümser; bir yay ve kirişle okların ölüm dağıtabileceği akıllarına gelmez."

Neşeyle güldüm. "Aithon," dedim, "planın benimkine öyle uyuyor ki bir elmanın iki yarısı gibi birleşiyorlar. Geçenlerde, *Odysseus'un Dönüşü*'nü dinlerken, bir yayla o kadar çok talibi nasıl öldürdüğünü merak etmiştim. Ama Klytoneos'la o meseleyi konuştuk, değil mi kardeşim? Ve Tanrıça Athena lütfedip bir katliam görüsü sundu bana."

Aithon'a Philoktetes'in yayını anlatıp onu nasıl kullanmak istediğimi söyleyince, şöyle dedi: "Tanrılar da bu meselede bizler kadar etkin görünüyor. Bize ne yardım gönderirlerse –özellikle de Athena– minnetle kabul etmeliyiz. Athena, kaba kuvvete güvenen ve harp taktiklerini hor gören Savaş Tanrısı Ares'i daima alt eder. Prenses, neden bizden önce Drepanum'a gidip Klytoneos'un döndüğünü annenize bildirmiyorsunuz? Eumaios'un oğlu size eşlik edebilir. Sonra Philoitios'u çağırtın ve uygun görürseniz, Eumaios'a anlattıklarınızı ona da açıklayıp onu benim emrime verin. Cenaze töreni kuşkusuz bu sabah yapılacaktır; çünkü öldürülen birinin ruhu, *İlyada*'daki Patroklos'un ruhu gibi, bedeninin

hiç gecikmeden yakılmasını ister. Dolayısıyla, odunlardan yükselen dumanı uzaktan görünce –uğurlama töreninde bulunamayacağım için gerçekten üzgünüm– yarın dağdan inebileceğimi anlarım; konumu saptar, planımı belirler ve sizinle el altından haberleşebilirim. Üçüncü gün, sizinle birlikte tüm hazırlıkları yaptıktan sonra Klytoneos, Eumaios'un eşliğinde bu güzel okları kararlaştırılan yere taşır ve o zaman kıyım başlayabilir."

"O kadar hızlı gitme, soydaş," dedim. "Önce Klytoneos okları gösterip uyarı mesajını vermeli. Sonra biraz utanç duyusu kalan ve Tanrı korkusunu bilen taliplerin, Eurymakhos ile Ktesippos'u cinayet suçlamasıyla zincire vurup meclise götürmelerini emretmeli. İtaat ederlerse, Kral adına çılgınlıklarının bağışlanacağı sözünü vermeli. Yok, bu teklifi reddeder ve böylece suça göz yumarlarsa, işler değişir. İşte o zaman ölüm okları üstlerine yağdırılabilir. Bu akılsız gençlere saygı ve sabırla davranmamız, Tanrıları hoşnut edecektir."

"O zaman gafil avlama avantajını kaçırırız," diye araya girdi Klytoneos. "İstisnasız hepsi suçlu onların."

Aithon benimle aynı görüşteydi. "Hayır, hayır, soydaşım," diye bağırdı. "Suçun dereceleri var; eğer düşmanlarımızın nispeten daha az suçlu olanlarını, canilere ve asilere karşı yanımıza çekebilirsek ne âlâ. Baskın yapma avantajına gelince, Prenses Nausikaa da ben de ondan vazgeçmeyi önermiyoruz. Sen onlara okları gösterince, sadece bir Sikel istilası tehdidi akıllarına gelecek, bizden ani bir saldırı beklemeyecekler; dahası, gücümüzü mutlaka küçümseyecekler. Bu arada bana sarayın planını çizmeni istiyorum; otların üstünde çakıl taşlarıyla öyle bir göster ki saray benimmiş gibi her kapının ve pencerenin yerini bileyim. Düşmanları da teker teker bana anlat; öyle ki, karanlıkta bile her birini tanıyabileyim. Sarayın bütün kaynaklarının listesini çıkar. Savaşlar dövüş başlamadan önce işte böyle kazanılır. Ben topal bir dilenci kılığında geleceğim, böylece talipler karşıla-

rında kendilerinden daha miskin ve tembel bir yaratık görüp küçümseyecekler."

Kısa sürede Klytoneos'u yanlış düşündüğüne ikna ettik ve bir saat sonra Eumaios'un oğluyla birlikte geldiğim yoldan Drepanum'a döndük. Sandal hâlâ kumsaldaydı. Eumaios'un oğlu özel iskeleye doğru kürek çekti ve Athena'nın lütfuyla, gelişimizi kimse fark etmedi.

Saray yönünden, ara sıra feryada dönüşen kesintisiz bir ağıt sesi duyuluyordu. Bahçe kapısından girdim ve koridorda Ktimene'ye rastlayınca, yataktan yeni kalkmış numarası yaptım. "Kendimi daha iyi hissediyorum şimdi," dedim. "Uyku ilacı aldım, ateşim düştü."

Ktimene ağlamaya başladı ve "Feryatları duymadın mı?" diye sordu.

"Evet, ondan uyandım," dedim. "Kim ölmüş? Umarım dostlarımızdan ya da akrabalarımızdan biri değildir."

"Mentor dayınız," dedi boğuk bir sesle, "Eryks'in yarı yolunda, kazara atılan bir kargı öldürmüş onu! Naaşı, ana kapının dışında yatağına kondu. Yıkama ve kutsal yağlarla hazırlama işini hallettik."

"Bağışla beni," dedim, görev duygusuyla bir avuç saçımı yolup yanaklarımı tırmalayarak, "Kraliçe'yi bulup kederini paylaşmalıyım."

Annem, normalden solgun olmasına rağmen her zamanki gibi sakindi. Bana işaret edip yanına çağırdı ve ender öpücüklerinden birini kondurdu yanağıma. Ağlamaya başladım. Benim gözyaşlarım onun öpücüklerinden bile daha nadir görülür.

"Ateşin ne durumda, canım?" diye sordu. "Seni bütün gün yalnız bırakmam iyi geldi umarım."

"İhtiyacım olan buydu anne," dedim. "Gördüğün gibi, bacaklarım biraz titriyor ama iyileştim."

Hizmetçiler dinlediği için Klytoneos'un dönüşünden söz edemedim; ama dayımın bilinmeyen katilinden çok yakın-

da intikam alınacağını söyleyince, haberlerin iyi olduğunu anladı.

"Kardeşime ağıt yakarken aptallık edip bayıldım," dedi, "ve kendimi toparlamak için buraya geldim. Biraz sonra gene dışarı çıkacağım. Yeterince iyi hissediyorsan, senin de yas görevini yapman yerinde olur; yoksa insanlar konuşmaya başlar. Ktimene de bundan zevk alır."

Dediğini yaptım. Dayımın naaşına işlemeli bir kaftan giydirilmiş ve başına mavi menekşelerden bir taç kondurulmuştu. Yüzünden şefkat okunuyordu. Yatağın çevresinde, mezarına konmak üzere içlerinde şarap ve zeytinyağı bulunan süslü kavanozlar duruyordu; ayrıca üç başlı Kerberos'u sakinleştirecek bir ballı çörek gördüm. Denize bakan burunda büyük bir odun yığını şimdiden hazırlanmıştı. Ben bir saat kadar ağıt yaktıktan sonra, cenaze alayı keten işliğini geçip ilerlemeye başladı. Yas tutan erkekler önden yürüyor, biz kadınlar flütlerin eşliğinde ağıt okuyarak onları izliyorduk. Dayımın yatağını taşıyan sekiz güçlü köle, yatağı odun yığınının üstüne yerleştirdi. Odunların yanında kurbanlıklar duruyordu: bir horoz, bir kara kuzu ve dayımın en sevdiği köpeği; ayrıca, silahlar, zırhlar ve dayım Drepanum'un dama şampiyonu olduğundan oymalı bir dama tahtası. İhtiyar ve sağır büyükbabam Phytalos, inler gibi zayıf bir sesle uğurlama konuşmasını yaptı. Oğlunun cömertliğinden, cesaretinden ve ansızın gelen Ölümün korkunçluğundan söz etti; ama olan biteni tam kavramadığı için, bilinmeyen katillerden intikam alınmasını talep etmedi. Sonra Halitherses, yağ dökülmüş odun yığınını meşaleyle tutuşturdu ve ben saçlarımdan bir tutam daha yolup ateşe attıktan sonra utanmadan hüngür hüngür ağladım. Denizden gelen güçlü rüzgâr alevleri körüklediğinden, ısıdan kaçmak için otuz adım geride durmak zorundaydık. Naaş tamamen yanınca korların üstüne leğenlerle su döktük, yanmış kemikleri toplayıp şarap ve yağla yıkadık, büyük bir bronz çanağa yerleştir-

dik ve bu çanak, yarı şuursuz haldeki büyükbabama verildi. Daha sonra Hiera'ya götürülecek ve bir tepeciğin altına gömülecekti. Sonra üzüntüyle ve kendimizi arındırmak için ağıt okumayı sürdürerek saraya döndük. Taliplerden hiçbiri, cenaze yemeğine davetsiz katılma küstahlığını göstermedi ve biz de sadece meclisin yaşlı üyelerini davet ettik. Onlar gelince, Yeraltı Tanrılarını yatıştırmak için ocakta yakılan kurbanlar sunduk ve herkes dayımın soylu yaşamını böyle erken sona erdiren zalim kaderden ötürü taziyelerini bildirdi. "Ne acı ki," dedi Aigyptos, "şu ana kadar kargının sahibini bulmak mümkün olmadı. Belki bir genel soruşturma başlatmamız gerekecek."

"O alçak enselenene kadar," diye homurdandı Halitherses, "bir hayalet Drepanum'a limandan limana bela olacak. Efendiler, elinizi çabuk tutmanızı öneririm."

"Mutlaka Sikan'lı bir haydudun veya intikam peşindeki bir kölenin işiydi," diye devam etti Aigyptos. "Hiçbir Elym böylesine iğrenç bir cinayeti kasıtlı olarak işlemez ya da eğer kaza idiyse, itiraf etmekten kaçınmaz."

"Aigyptos efendim," dedi Halitherses, "kalbinizin masumiyetine imreniyorum. Ama zihnimin gözü, hayaleti yatıştırmak için akan kan dereleri görüyor. Oklar uçmaya başlayınca, dilerim akrabalarınızdan kimse olmaz orada."

"Kocamış kurbağa gibi vıraklıyorsun," diye yanıtladı Aigyptos terslenerek. "Lütfen şu sakiye işaret et de kadehlerimizi tekrar doldursun. Uyuyakaldı galiba."

Cenaze töreni geleneği olarak, ertesi gün yapılacak oyunları konuşmaya başladılar. Şimdi tartışmasız naip olan Agelaos, etkinliği Athena'nın korusu yakınlarındaki sahada düzenlemeyi önerdi; koşu, yüksek atlama, ağırlık kaldırma, boks ve güreş olacaktı. Büyükbabamın değerli ödüller dağıtması bekleniyordu.

Annemle odasında baş başa kalınca, ona Klytoneos'un Halios'u ziyaretini ve Halios'un tehdidini anlattım. Ama

sözümü kesti: "Kızım, bunlar beni ilgilendirmiyor. Baban yıllar önce, sevgili oğlum hakkında bir karar verdi. Ben de adını bir daha ağzıma almayacağıma yemin ettim ve sözüne sadık bir kadınım ben. Eğer, söylediğin gibi Minoa'lıların başkomutanı Elym kraliçesine bir hediye göndermeyi uygun görmüşse, ona teşekkür ederim; ama iş orada biter."

Anlık bir duraksamadan sonra şunları ekledi: "Kızım, eğer tehdidine aldırış edilmezse, Halios bu tehdidi yerine getirebilir mi? Senin de akıl etmiş olabileceğin gibi, belki taliplerinin bir süre daha domuz ve sığırlarımızı yemesine göz yummak, o barbar Sikel'lerin sarayımızı yakıp yağmalamasından evladır. Sen bu ihtimali atlamış olamayacağına göre, demek kafanda başka bir plan var. Kime güveniyorsun? O kişinin gözü pek ve deneyimli bir soylu, erkeklerin hası olması gerek. Sen sadece bir kadınsın Nausikaa, Klytoneos da sadece bir oğlan. Üstelik zavallı yaşlı babamın bir ayağı çukurda; hatta gelecek kışı çıkaramayacağını düşünüyor ve gizlice ona bir kefen dokuyorum. Bizi koruyabilecek başka biri olsa, şimdiye kadar ortaya çıkmış olurdu. Ama sen karşımda, sanki sevgili Laodamas'ım tekrar ortaya çıkıvermiş gibi zor bastırdığın bir heyecanla oturuyorsun; ama heyhat, bu mümkün değil. Eurykleia hikâyeyi boş yere benden gizlemeye çalıştı, ama şimdi onun öldürüldüğünü kesinlikle biliyorum. Senin de onun ve de sevgili Mentor'un intikamını almak için yanıp tutuştuğunu biliyorum. Ve bir şey daha biliyorum; çünkü bütün gün burada yün eğirerek ve keten dokuyarak otursam da beş duyumu beceriyle kullanma yetisini hâlâ yitirmedim: Evimizi istila eden taliplerden hiçbirine evet demeyeceğine yemin etmene rağmen, hayatında ilk kez âşık olduğunu biliyorum. Kendini çılgınlığa kaptırmayan veya iki ata aynı anda binmeye kalkışmayan, ilke sahibi bir kız olduğuna göre; sevdiğin adamı, yani senin öteki planını uygulayacak olan adamı tanımadığım sonucuna varıyorum. Bir an önce bu gözü pek yabancıyı benimle tanıştırmanı rica edebilir miyim?"

Annemden bir şey saklamaya çalışmak nafile; onun o küçük kehanet parmağı ona her şeyi bildirir. "Peki, anne," dedim, "yarın seni ziyarete gelir. Biliyorsun, senin onaylamadığın biriyle asla evlenmem."

Beni dikkatle süzdü. "Ama babanı tatmin edecek başlık parasını sağlayabilir mi?"

Gözünün içine baktım. "Evet anne, o bir dilenci ama başlık parasını yani hanemizin kurtuluşunu sağlayacak."

Kısa süren bir kuşku: Acaba Sikan'lı bir haydut reisine ya da onun gibi uygunsuz birine mi sevdalanmıştım? Ama çok geçmeden bana olan güveni ağır bastı ve çabucak yanıtladı: "Sanırım yeterli olur bu, tabii soylu bir ailedense."

"Senin yakın bir akraban olduğundan, geçer not alması gerek. Şimdi izninle gideyim. Dilencim gelince, kardeşin Mentor'un sana ve taliplere, onu sözlüm olarak tanıştırmayı çoktan planladığını unutma. Ne yazık ki uğursuz ölüm araya girdi."

Annem omuz silkti. "Her şeyi bu kadar özenle hesapladığına göre, başka bir şey sormadan işi sana bırakacağım. Yardıma ihtiyacın olursa bana gel; babanın huysuzlanmasına yol açmamak kaydıyla, elimden gelen her şeyi yapacağıma söz veriyorum. Gel, bir daha öpeyim seni. Sen iyi bir evlatsın ve bana onca acı ve üzüntü kaynağı olan oğullarımın yanı sıra, davranışlarından her zaman hoşnut kaldığım bir kızım da olduğu için Tanrılara şükrediyorum."

Annemden daha önce beni öven bir söz hiç duymuş muydum? Şu anda hem ihtiyatlı hem de yüce gönüllü davranıyordu; bana umut veriyor ve içimi kemiren bir korkudan, yani ona danışmadan cüretkâr işlere girişmemden dolayı güceneceği korkusundan beni kurtarıyordu. Bana olan güvenini kanıtlamak için, hanemizi koruyacak o esrarengiz yabancının ne adını ne de kendisiyle akrabalık derecesini sormuştu. Ama bu konuya saatlerce kafa yorduğuna eminim.

Aşağı inmeden önce şöyle dedim: "Anne, Eumaios ve oğlu kanlarının son damlasına kadar yanımızda savaşa-

caklarına yemin ettiler. Philoitios'un da aynı şeyi yapmasını sağlar mısın? Tehlikenin farkındadır mutlaka; ama sevgili dayım artık burada olmadığına göre, bu talebin Klytoneos veya benden değil, senden gelmesi daha doğru olur."

"Cevabını tahmin edebilirim: 'Saray hizmetkârlarının onuru adına, Melantheus'u öldürmeme izin verirseniz, seve seve yemin ederim.'"

Philoitios'un cevabı tam da bu oldu.

Ertesi gün oyunlar düzenlendi. Ölülere saygı gereği, Ktimene'yle beraber gittik. Ktimene tuhaf bir havadaydı. Neşeli bir sesle şöyle dedi: "Nausikaa'cığım, ben bir karar verdim; eğer Kral kocamdan haber getirmezse, öldüğünü kabul etmek en iyisi olur. Ne dersin? Onun için muhteşem bir uğurlama töreni yapar ve bir anıt dikeriz; bu işler bitince de gönül rahatlığıyla gözyaşlarımı silebilirim. Bir yıl yas tutmak yeter; dün gece, kuş-kafalı bir Siren yatağımın başucuna konup şöyle dedi: 'Ktimene, Laodamas artık yok. Sen hâlâ gençsin. Ona karşı son görevlerini yerine getir ve tekrar evlen.' Kral benim başlık paramı eksiksiz iade ederse, Bucinna'ya, babamın evine dönmeye razıyım."

"Bu ani değişim nereden çıktı, Ktimene? Bu yeni acımızın bununla bir ilgisi var mı?" diye sordum.

Kızardı, aklındakini söyleyiverdi: "Açık konuşmam gerekirse, var! Tanrıların gazabının hanenizi yavaş yavaş tükettiğini görüyorum. Halios sürgün edildi. Sevgili kocam Laodamas ardında iz bırakmadan yok oldu. Kral, Pylos kumsalına gitti ve söylentilere bakılırsa, kaderinde buraya dönmek yok. Onun arkasından gelen Klytoneos dik başlı bir delikanlı; meclis toplantısında Elym'lerin ileri gelenlerine alenen hakaret etmekten geri durmuyor. Dayın naiplikten azledildi ve tanrılardan birinin attığı tokatla şimdi Hades'e iniyor. Sarayın üstünde bir lanet var; sen de koca seçmeyi reddederek talihimizi büsbütün kötüleştiriyorsun."

Ktimene'nin tavrı o kadar çirkindi ki tek hissedebildiğim şaşkınlık oldu. Yeni bir şeyler var mutlaka, diye düşündüm. Ama Ktimene o kadar salaktı ki, konuşmaya bırakırsam hemen sırrını ele verecekti. İhtiyatla yanıtladım: "Evet Ktimene, belki de haklısın. Ben de sevgili Laodamas'ın bize döneceğine artık inanmıyorum. Ve senin gibi, evliliğin zevkini tatmış genç ve güzel bir kadının, ölümün soğuk elinin değdiği çift kişilik bir yatağa, sadakat adına kendini bağlaması son derece üzücü. Benim için durum farklı: Daha önce kimsenin karısı olmadığım için, senin Laodamas'ı sevdiğin ve saydığın kadar sevip sayabileceğim bir soylu bulana kadar kendi dar yatağımda rahat rahat uyuyacağım. Aa bak, hakemler koşu pistini hazırlıyor."

Koşu yarışları birbirlerine çok benzer. Dokuz hakem geniş bir dairenin belli noktalarında durur ve peştamal sarınmış koşucular onların dışında kalmalıdır, aksi halde diskalifiye olurlar. Genellikle bir iki hatalı çıkıştan sonra, peşlerinde bir Hint kaplanı varmış gibi hedefe doğru fırlarlar. Biri yarışı kazanır; bunu bir sürü itiraz ve tartışma izler ve sonunda ödül verilir. Ama bu yarış alışılmışın dışındaydı. Az sayıda koşucunun hepsi benim taliplerimdendi ve yaşadıkları uyuşuk hayattan ötürü, hızlı koşacak halleri yoktu; dahası, davranışlarıyla hem ölülere hakaret ediyor hem de şehrin itibarını lekeliyorlardı. Bir düzine kadarı, pelerinlerini çıkarma zahmetine bile girmeden, yumruk atma, çelme takma, bağrışma, el tutuşma, hoplayıp zıplama gibi çocukça hareketlerle sahada geziniyordu. Sekizinci hakeme ulaşınca, halka halinde çömeldiler ve gülüp kıkırdayarak bir miğferin içinden kura çektiler. Kazanan sallana sallana bitiş çizgisine yürüdü ve güzel bir bakır kazan olan ödülünü talep etti.

Sırada uzun atlama vardı. Benim gayretli talibim Noemon bu alanda ustaydı ve en yakın rakibini en az üç adım farkla geçebiliyordu; ama hakem Antinoos'tu ve Noemon

her fırladığında, "Faul! Ayağını başlangıç çizgisinin önüne koydun!" diye bağırdı. Böylece ödülü Ktesippos aldı.

Sonra çok yemenin bu sefer avantaj sağlaması bakımından diğer sporlardan daha ciddiye alınan ağırlık kaldırmaya sıra geldi. Seyirciler arasında, kusursuz bir dilenci kılığında duran Aithon'u fark ettim. Ağırlıklardan birini kaldırdı ve kafasını sallayarak tekrar yerine koydu. Ama yüzünde, "Bu boyutta bir taşı fırlatacak yarışmacılar kimbilir ne güçlüdür!" değil, "Girit'te bizim ağırlıklar bunun üç katıdır," ifadesi okunuyordu. Bir başka rezalet olan güreş karşılaşmasını seyrederken de yüzü incelemeye değerdi. Eurymakhos, âşıkmış numarası yaptığı Demoptolemos adlı gence meydan okumuştu; ama efendi gibi güreşip rakibini omzunun üzerinden atmak ya da tepetaklak etmek yerine, hiç utanmadan müstehcen bir gösteri sergiledi: Demoptolemos'u öpmeye çalıştı, şehvetle kulağını ısırdı ve bacaklarını ayırıp üstüne bindi. Ben tiksinerek sırtımı dönüp uzaklaştım; ama Ktimene gözlerinden yaş gelene kadar güldü.

Boks karşılaşması seyre değer tek olaydı; çünkü tepesi atan Ktesippos, Sikan'lı sakin bir genç olan rakibi Polybos'u hırpalamaya başladı. "Ağır ol!" diye bağırdı Polybos. "Spor karşılaşması bu, savaş değil." Ktesippos aldırmadan devam edince, Polybos dizini büküp onun kasığına geçirdi. Böylece yarışma sona erdi; ama sonra sonuç üstüne bahse girmiş olan Phokaia'lılar ile Sikan'lılar arasında kavga çıktı.

Sonunda hakemler düz bir alanı boşaltıp Mentor'un onuruna bir uğurlama dansı daveti yaptı. Yaşlı Demodokos liriyle birlikte yalpalayarak geldi ve daha yeni silah kuşanmış bir grup genç, insanın yeniden diriliş umudunu dile getiren labirent dansını* yaptı. Adımlarının kusursuzluğu ve duruş-

* Katılanların birbirlerini bileklerinden kavrayarak bir halka halinde dizildiği dans. Minotauros'u saklamak için bir labirent yapan Daidalos, Prenses Ariadne için de bir açık alan ekler; rivayete göre Ariadne sayesinde Minotauros'tan kurtulan Theseus ve diğer kurbanlar da burada Prenses Ariadne ile buluşup dans ederek kutlama yaparlar. (e.n.)

larının zarafeti, yaralanan yurttaşlık gururuma ilaç gibi geldi. Biz Elym'ler, üstün denizciler olsak da atletik değilizdir. Ama vaktiyle meşhur top dansımızın üstadı olan Halios ve Laodamas burada olsalar da dans etseler, sıçrayışları ve topa hâkimiyetleri Aithon'u eminim şaşırtırdı.

Ktimene'ye gelince, birinin ona evlenme teklif ettiği belliydi ve o adamın Eurymakhos olduğu da aynı şekilde ortadaydı. Klytoneos ile babam ortadan kaldırılınca ve Antinoos benimle evlenip mülkün üçte birini alınca, Eurymakhos da Laodamas'ın dul karısının yeni kocası olarak üçte bir pay talep edebilirdi. Son pay da, tahtın vârisi küçük kardeşim Telegonos adına –onu boğmaya karar verecekleri güne kadar– Naip olacak Agelaos'a gidecekti. Ktimene'nin, Eurymakhos'un güreş gösterisini şen kahkahalarla seyretmesi boşuna değildi!

Düşüncemi doğrulamak istedim. "Eurymakhos çok komik değil miydi?" diye sordum. "Bu arada galiba fikrin değişti. Geçen yıl seni dolandıran Libyalı tüccardan komisyon almakla suçluyordun Eurymakhos'u."

Ktimene yanıtladı: "Evet, ama Eurymakhos Libyalının sahtekârlığıyla hiçbir ilişkisi olmadığını kanıtladı ve başlık paramın tümünü geri almama yardım edeceğine söz verdi. Ona çok farklı bakıyorum şimdi."

"Ne kadar yakışıklı," dedim, "ve ne kadar da akıllı!"

"Onu koca olarak mı düşünüyorsun yoksa?" diye sordu, birden paniğe kapılarak.

Ah Ktimene ah! Onun gibi kadınlar dünyanın mahvına sebep olur.

XIII. Bölüm

Aithon Dilenmeye Gidiyor

O sabah, Eumaios ve Aithon yarım düzine domuzu kurbanlık olarak saraya getirirken, dağın eteklerindeki bir şelaleden sıçrayan suların taş bir havuza döküldüğü meşhur kavşakta durdular. Üç sunağı ve onları çevreleyen kadim kızılağaçlarıyla bu havuz, bizzat atamız Akestes tarafından Nympha'lara adanmıştı. Yolcular buraya sadece meyve ya da çiçek bile olsa ufak sunular bırakmayı asla ihmal etmez; Eumaios da perileri hoşnut etmek için bir çift domuz çenesini bir çalı ateşinde yakıyordu şimdi. Aynı sayıda semiz keçiyle yaklaşan Melantheus'un yakışıksız hakaretleri Eumaios'un duasını yarıda kesti. "Mendebur," diye bağırdı Melantheus, "bu ne berbat koku! Keçilerimi bu yoldan her götürdüğümde, tam da bu kavşakta seninle ve senin şu çamura batmış, pire yuvası yoldaşlarınla karşılaşmak zorunda mıyım?"

"Çaresi var," dedi Eumaios ona dönmeden. "Biraz erken kalkarsın. Senin çiftlik buradan uzak değil; benimle aynı saatte kalkıp yola çıkarsan, aramıza en az iki saat girer."

"Peşine taktığın şu topal, iki ayaklı hayvan da kim?" diye sordu Melantheus zalimce.

"Dağda rastladığım bir dilenci. Ona şehrin yolunu gösteriyorum."

"Eşek eşeğe yol gösterir, pislik pisliği izler. İlahi yasa bu. Umarım bu aylak herifi saraya götürmezsin."

"Neden götürmeyecekmişim? Ondan beter bir sürü aylak zaten orada, bir kişi daha ne fark eder? Hepsinin kendi kilerleri peynir ve orkinos dolu tıka basa, her gün efendimizin cebinden kızarmış et yemeye ihtiyaçları yok. Oysa bu gariban aç, sakat ve evsiz."

"Sen ne cüretle bu yaratığı bizim Elym soylularıyla kıyaslıyorsun? İş arıyorsa, onu bana gönder. Her zaman eleman kıtlığı çekiyorum; oğlanlara yeşillik keser, ağılları süpürür ve ayak işlerini yaparsa, ara sıra bir tas peynir altı suyu kazanabilir. Ama bu gibi hödükler için çalışmak ölümden beterdir. Sahilde sallana sallana yürür, leş gibi omuzlarıyla her kapıya sürtünür ve ortadan toz olmalarının bedeli olarak yemek artıkları dilenirler. Onun gibileri bilirim: Kapıyı çalıp evde kimseyi bulamazlarsa, giysi, pabuç, hatta daha iyisini bile alır götürürler. Kulak ver dediğime: Onu saraya getirirsen, tabureler havada uçacaktır; birkaç kırık kaburgayla oradan kaçabilirse şanslı sayılır."

Böyle dedikten sonra Melantheus koştu ve Aithon'un kalçasına bir tekme savurdu. Aithon soğukkanlılığını korudu ve karşılık vermedi; sadece inledi, sızlayan kalçasını ovuşturdu ve gerçek bir dilencinin yapacağı gibi ağzının içinde homurdandı. Bu arada Nympha'lara yakaran Eumaios şöyle bağırdı: "Ey Zeus'un Kızları, Kral Efendimiz bir zamanlar sunaklarınızda bol yağa bulanmış uyluk kemikleri yakmışsa, onu tez zamanda geri getirin; beni de yabancıların zulmünden ve uşakların hakaretlerinden kurtarın!"

Melantheus yanıtladı: "O dönmeden, Drepanum'da çok şey değişecek. Toprakları, onlara daha layık olan değerli adamlar arasında bölünecek, tahtında bir başkası oturacak, soyu tükenecek. Sana gelince suratsız domuz çobanı, yeni efendilerime sadık hizmetlerimin ödülü olarak seni kendime köle alacağım; iyice fırçaladıktan, keçeleşmiş saçlarını tara-

dıktan ve bembeyaz peştamala sardıktan sonra, Sidon'lu köle tüccarlarına satacağım seni; kaç para verirlerse kabulüm. Her zaman delileri satın alacak deliler, zırdelileri alacak zırdeliler bulunur. Bu arada, benim hatırıma kendine iyi bak!"

Eumaios yanıtlamaya tenezzül etmedi. Yaşlı beyaz dişi domuz, yakında Melantheus'u korkunç bir ölümün beklediğini bildirerek onu şimdiden rahatlatmıştı. Sonra Melantheus keçileriyle saraya koşturdu; Eumaios ve Aithon daha yavaş ilerlediler. Az önce anlattığım oyunları seyrettiler, sonra da şehre dönen kalabalığın arasına karıştılar. Böylece Aithon dikkat çekmeden domuzları şehir kapılarından geçirebildi. Saraya yaklaşırken Eumaios sordu: "Sen önden mi gidersin, yoksa ben önce gidip onları senin gelişine hazırlayayım mı?"

"Dışarı atılmayı göze alamam," dedi Aithon, "Melantheus da beni yanında gördüğüne göre, senin korumanda kalsam iyi olur. Ama başının belaya girmesinden korkuyorum."

"İlkin şu domuzlardan kurtulalım," dedi Eumaios, "sonra Tanrıça ne derse öyle yaparız."

Çöplükten geçerlerken Aithon şöyle dedi: "Ne güzel burnu var şu tazının. Çok iyi bir avcı olmalı. Ama niye o gübre yığınında yatıp kaşınmasına izin veriyorlar?"

"Zavallı Argus! Prens Klytoneos gideli beri kimse onu koşturmuyor. Efendisiz tazının yalnızlığı babasız çocuktan farksız."

Tam o anda Argus bir kulağını dikti, sevinçle havladı ve fırlayıp gitti. Arkaya dönünce Klytoneos'un, Argus'un coşkun zıplamalarından korunmaya çalışarak, elinde mızrak onlara doğru geldiğini gördüler. Yanlarından geçerken, Eumaios'a şöyle fısıldadı: "Kral'dan haber aldım. Seni çağırtana kadar burada bekle."

Klytoneos'un, peşinde Argus'la şölen avlusuna girişi heyecan uyandırdı; ama o, talipleri dirsekleriyle iterek kendine yol açtı ve sadece yokluğunda sarayın işleriyle ilgilenmeyi üstlenen Halitherses'i selamlamak için durdu.

"Hayırdır oğlum," dedi Halitherses, "çabuk döndün... Kral babanla buluştun mu?"

"Pylos kumsalına ulaşamadık," diye yanıtladı Klytoneos. "Yarın her şeyi anlatırım; ama bugün yorgunum ve sevgili dayımın ölümü beni çok sarstı. Bağışla beni, soylu Halitherses!"

Eve girdi, annemizi öptü ve onun yatak odasına geçtiler. "Evet?" dedi annem.

"Kralın gelmesi yakın. Syrakuza'da onarım için durmuş; dört gün içinde burada olur. Haber Minoa'dan geldi, Nausikaa dağdan indikten hemen sonra. Ama Antinoos, Sikel sınırına kadar sahil boyunca gözcüler koymuş ve Motya boğazında pusuya yatmış bir elli kürekli kadırga var; dolayısıyla kaybedecek vaktimiz yok. Bu akşam avlu boşalınca Aithon'u sana göndereceğim. Ah anneciğim, öldürülen kardeşin için yüreğim kan ağlıyor ve onun intikamını alacağıma Cerdo adına yemin ettim."

Annem yumuşak bir sesle sordu: "Adı Aithon mu? Onu onaylıyor musun? Nausikaa'ya koca olacaksa fazla yabani biri değildir umarım."

"Şu anki durumda, munis biri işimize yaramaz."

"Korkarım haklısın. Şimdi koş, Eurykleia'yı bul da sana bir sıcak banyo ve temiz çamaşır hazırlasın."

Klytoneos yıkandı, bir hizmetçiye Eumaios'u çağırmasını söyledi ve Halitherses'in yanında yerini aldı. Noemon yaklaşıp geminin nerede olduğunu sordu. "Motya'da kumsala çekildi, su alan bir deliği onarılıyor. Yarın veya öbür gün burada olur. Onu ödünç verdiğin için sana çok minnettarım," diye yanıtladı Klytoneos.

Bunun üzerine, Halitherses yüksek sesle kehanette bulundu; ama bu gürültüde onu bir tek Klytoneos duydu: "Düşümde, bir aslanın boş inine yavrularını bırakan bir dişi geyik gördüm. Aslan çıktığı avdan eli boş dönüyor ve döndüğünde neyle karşılaşacağının farkında değil..."

"Keşke ininin çevresine avcılar ağ sermemiş olsa," dedi Klytoneos kederle.

"Bu aslan bütün ağları yırtacak."

"Dilerim bu sözleri Athena söyletiyordur size, Halitherses efendim!"

Sonra Eumaios içeri girdi ve Klytoneos ona yanına oturmasını işaret etti; bir uşak hemen bir tabak et ve bir sepet ekmek getirdi. Eumaios'un peşinden Aithon topallayarak geliyordu, ama daha fazla ilerlemeye çekinip iki avlu arasındaki eşiğe oturarak sırtını bir sütuna dayadı. Klytoneos bir somun ekmeğin arasına kalın bir dilim et koyup Eumaios'a uzattı. "Bunu şu zavallı arkadaşına ver," dedi, "etrafta dolaşıp ötekilerden de bir şeyler isteyebilir."

"İş olsun diye değil, talihsizlikten dilenci olduğu için, korkarım bundan utanır."

"Söyle ona, utanmak dilencilere göre değildir."

Aithon ikramı kabul etti ve açlıktan ölüyormuş gibi yemeye başladı. Bu sırada Phemios da Sparta kralı Menelaos'u anlatıyordu: Pharos adasını yöneten, denizlerin yaşlı kâhini Proteus'u görmeye gittiğini ve bir fok derisine sarınarak fokların arasında yattığını... Ben kulenin penceresinden dinliyordum ki şimdiden kafayı bulan Ktesippos, bana bakıp terbiyesizce seslenerek ezgiyi kesiverdi: "Hey, küçükhanım, sen de fokların arasında yatmak istemez misin?" Burada, Phokaia'lıların kendilerine "Fok" dediğini belirtmeliyim. Phemios lirini bıraktı ve tüm gözler bana döndü. Yüksek sesle, tane tane konuşarak yanıtladım: "Hiç öyle bir arzum yok, Ktesippos efendi. Bir ağıl dolusu Sikan'lı domuz o foklara kıyasla daha güzel kokar ve daha ahlaklı davranır. Ayrıca, esansa bulanmış bir kumaş fokların kokusunu bastırsa da beni onların edepsizliğinden ve zorbalığından korumaz."

O gün için kararlaştırdığımız plan, düşmanlarımızın saflarında sürtüşme yaratmaktı ve benim sözlerim işe yaradı. Sikan'lılar, Phokaia'lılara atılan laflara kahkahalarla güldü.

Phemios anlattığı bölümü nihayet bitirebildiğinde –Homeros'un Oğulları, uğultu ve gevezelik varken şiir okumayı bir gurur meselesi olarak görür– Aithon taliplerden yemek dilenmeye başladı. Kimileri onun kökenine dair afaki tahminler yürütürken, Melantheus iğnesini batırdı: "Efendilerim, bu neşe kaçıran herifi buraya davetsiz getiren domuz çobanı belki size bilgi verebilir."

Antinoos, Eumaios'a döndü: "Gerçekten, niye getirdin onu? Yemek keyfimizi bozmak için mi? Yoksa saray kilerini boşaltmamıza yardım için işgüzarlık mı yaptın? Yardıma gerek yok, sağol. Söylesene, kim bu adam?"

Eumaios cesaretle yanıtladı: "Siz soylu olabilirsiniz efendim, ama herhalde kötü yetiştirildiniz; yoksa her gittikleri yerde zaten kabul gören varlıklı ve talihlilere yardım etmenin bir erdem olmadığını bilirdiniz. Onları misafir edenler, bunun karşılığında bir hediye veya hizmet bekler; oysa bir dilenciye tüm kapılar kapalıdır – yürekleri soylu olanların dışında. Ben bu kazazede tüccarı, Prens Klytoneos'un ona acıyacağına güvenerek getirdim. Onun yüce gönüllülüğünü eleştirmek veya konuklarının adlarını sormak size düşmez."

Klytoneos araya girdi. "Ağır ol, muhterem domuz çobanı, onun ters şakalarına aldırma! Ve sen Antinoos, eğer bu dilenciye biraz ekmekle et kesersen, babama onları hesabından düşmesini söylerim."

"Öyle bir şey yapmayacağım."

"Beklediğim cevap buydu," dedi Klytoneos. "Her Phokaia'lı aynıdır: Çatlayacak kadar yemiş olsalar bile, tabaktaki artıkları isteyen bir dilenci geldiğinde o zavallının karnını doyurmaktansa bir et parçası daha tıkınıp çatlamayı yeğlerler."

"Dikkat et Klytoneos," diye hırladı Antinoos. "Ona canımın istediğini (masanın altından bir tabure bulup tehdit edercesine kaldırdı) verecek olsam, en az üç ay yerinden kalkamaz."

Gelgelelim, Sikan'lı ve Troyalı talipler çok geçmeden Aithon'un çıkınını doldurdu; Aithon kazasız belasız yerine dönüyordu ki Athena onu bir kez daha Antinoos'u sınamaya kışkırttı.

"Bakın," diye yalvardı, "bu kadar insan arasındaki tek cimri adam siz olamazsınız. Kıyafetiniz ve duruşunuz en zenginlerden biri olduğunuzu gösteriyor; sizden komşularınızın verdiğinin iki katını beklerdim. Efendim, ben Kıbrıslı bir soyluyum. Yedi yıl önce bir sürü kölem vardı ve bir insanın arzu edebileceği her şeye sahiptim. O günlerde birçok dilenci gelirdi kapıma ve hiçbiri geri çevrilmezdi. Ama Zeus, beni Güney sularına sefere göndermeyi seçti ve bir ay geçmeden kendimi Mısır'ın Kanopos şehrinde tutsak buldum. Yıllarca çektiğim acılardan sonra, nihayet yurduma doğru yelken açtım; ama Göklerin Hâkimi daha da burnumu sürtmek için beni rotadan çıkardı ve kendimi sahilinizde, kapı kapı dilenmek zorunda kalan topal bir kazazede olarak buldum."

Antinoos hırsla bağırdı: "Bu belayı içimizi karartsın diye Zeus mu gönderdi gerçekten? Yallah eşiğe seni köpek, yoksa gösteririm sana Mısır'la Kıbrıs'ı!"

Aithon yavaş yavaş geriledi. "Eğer kılığınızın görkemine bakarak cömertliğiniz hakkında yanlış bir sonuç çıkardıysam, bağışlayın efendim. Suratları okumaya alışık deneyimli bir dilenci bu hatayı yapmazdı. Kendi kölelerinizden birine fazladan bir tutam tuz bile vermeyeceğinizi bilirdi. Ben bu rezil meslekte acemiyim."

Çok bozulan Antinoos, tabureyi kapıp Aithon'a fırlattı. Aithon'un omzuna çarptı tabure, ama o sadece sinek kovalar gibi silkindi ve eşikteki yerine döndü. Orada bir konuşma yaptı: "Lütfen bana kulak verin, şanlı Elym halkı! İnsan mülkünü savunurken veya düşman şehrine saldırırken, birkaç darbe yemeyi göze alır. İşin icabıdır bu. Ama ben hayatımda hiç bugünkü kadar aşağılanmadım! Bir zamanlar

refahtan nasibini almış bir soylu için ekmek dilenmek zaten yeterince zor, bir de üstüne hakarete ve saldırıya mı uğramalıyım? Eğer herhangi bir Olymposlu Tanrı bir dilencinin intikamını almaya tenezzül ederse, şimdi ona sesleniyorum!"

"Otur ve önündekini zıkkımlan, pis serseri," diye haykırdı Antinoos, "yoksa bacaklarından sürüyerek saraydan attırırım seni ve diri diri derin yüzülür."

Bu yakışıksız tehdit sert itirazlara yol açtı ve Klytoneos'u domuz avına davet eden Amphinomos adındaki genç Troyalı avluyu geçip Antinoos'un karşısına dikildi: "Efendim, o tabureyi bir konuğa atmanız doğru olmadı. Ya kılık değiştirmiş bir tanrı çıkarsa dilenci? İnsanların davranışlarını denetlemek için Tanrıların yeryüzünde dolaştıkları söylenir. Zeus, ona gelen yamyamlık ihbarlarını doğrulamak için bir keresinde bizzat Arkadia'ya gitmiş ve söylenenlerin yalan olmadığını anlayınca, oranın halkını bir tufanla cezalandırmış."

"Bu avluyu da başka bir tufan basacak, efendiler," diye söze karıştı Halitherses, "bir kan tufanı, eğer kendinize çekidüzen vermezseniz!" Annem, bir dilenciye yapılan bu haksız saldırıyla ailemizin onurunun lekelendiğini duyunca, öfkeyle söylendi: "Ah, eğer tanrılar dualarımı işitirse, yarın bu saatlerde pek azı burada olacak."

Sonra annem, çok akıllıca bir iş yaparak Eumaios'a bir köleyle mesaj gönderdi ve köle mesajı herkesin önünde iletti: "Muhterem domuz çobanı, dost edindiğin çok-yer-gezmiş dilenci, konuklarımızdan biri tarafından kötü muameleye maruz kaldı. Belki oğlum Laodamas hakkında duyduğu şeyler vardır. Onu sorgulamam için taht odasına gelmesine müsaade edin." Bu hem Aithon ile özel görüşmek için bahaneydi (bahsettiğim dilencinin o olduğunu tahmin etmişti), hem de Eurykleia'nın cinayeti ifşa etmediğini Eurymakhos'a bildirmiş oluyordu.

Eumaios mesajı Aithon'a aktarıp şöyle dedi: "Kraliçeye verecek kesin bir bilgin yoksa bile o sana mutlaka sıcak bir

tunik ve pelerin vermeyi düşünmüştür. Feleğin sillesini yemiş soylu kişileri, sarayda ağırlamaktan mutlu olur."

"Aslında Laodamas'ın Girit'in iç kesimlerinde bir yerde görüldüğü yolunda bir söylenti duydum," dedi Aithon rolünü iyi oynayarak. "Doğru olup olmadığını anlamak Kraliçe'ye kalmış, çünkü ben genç prensi tanımıyorum. Lütfedip bana biraz zaman vermesini rica ederim. Şölen sonrasında onu ziyaret etmekten şeref duyacağım; ama şimdi, eşikte kendimi daha güvenli hissediyorum. Avluyu geçmeye kalkarsam, bu beylerin bana tabureyle değil, kılıçla saldırmayacaklarına kim kefil olabilir? Burada eşikte dururken avlunun ne içinde ne dışındayım."

"Nasıl istersen," dedi Eumaios. "Hanımım gecikmeni bağışlar elbet." Sonra Klytoneos'a döndü: "Prensim, ben domuzlara bakmalıyım. Sağlıcakla kalın. Başka bir isteğiniz var mı benden?"

Klytoneos yüksek sesle yanıtladı: "Evet, muhterem domuz çobanı. Süründe kalan en besili domuzları sabah erkenden buraya getirmelisin; çünkü yarın, kardeşim Prenses Nausikaa evlenmeye karar verdiği kişiyi, başına çelenk koyarak gösterecek. Önemli bir gün olacak yarın. Bu arada, Philoitios'un evinden geçip ona da sekiz besili koç getirmesini söyle. Tanrılar seni korusun!"

Klytoneos'la benim önceden planladığımız bu duyuru, oradakiler arasında büyük heyecan yarattı; ama Klytoneos sakin bir yüzle, ona yöneltilen soruları sadece şöyle yanıtladı: "Kimbilir kardeşim hanginizi seçer... Geceyi hizmet ettiği Tanrıçaya danışarak geçirecek."

Güneşin batmasına bir saatten az kalmıştı ve hava kararınca hemen gitme âdetinde olan talipler hâlâ oturuyordu: Şölen daha bitmemişti.

Dilenciliği meslek tutan, Korinthos kökenli Arnaios adında bir adam Drepanum'a yerleşmişti. Kendini "her işin adamı" diye tanımlıyor ve pazaryerinde dolanıp kolayın-

dan karnını doyurmaya bakıyordu. Domuzların tapınağa girmesini engeller, köpeklerin ve atların başını bekler, aşk mektupları taşır, balıkçı tekneleri yanaşınca malı boşaltmaya yardım ediyormuş gibi yapar ve ortalıkta herhangi bir başarı sergileyen biri olursa (örneğin, en uzağa tükürük atan veya –af buyurun– en güçlü yellenmeyi patlatan) onu alkışlamakta başı çekerdi. Tanrıların ulağı Gökkuşağı İris'in eril şekli olan İros adını takmışlardı ona; şehrin soytarısıydı. Şimdi Antinoos, şaka niyetiyle, başka bir dilencinin sarayda koca bir torba dolusu yiyecek topladığını ve taliplerin ondan pek hoşlandığını İros'a bildirsin diye uşağını göndermişti. İros yalpalayarak –irikıyım, ama pörsük ve hantaldı– geldi; amacı Aithon'u oradan kovmaktı. "Defol eşikten, miskin herif," diye haykırdı. "Varlığın herkesi sinir etmiş. Antinoos efendi sana niye yemek vermedi, biliyor musun? Çünkü o beni himayesine aldı; beni tanır ve güvenir. Seni niye beslesin?"

Aithon yanıtladı: "Ben sana bir kusur etmedim, yabancı; başkalarının sana verdiği sadakalarda da gözüm yok. Eğer benim gibi bir talihsizsen gel yanıma, eşikte ikimize de yer var. Ama önce sesini kes, yoksa canın yanabilir."

İros yüksek perdeden bağırdı: "Ne, canım mı yanarmış? Kim yapacakmış onu? Şu yumruğu görüyor musun sen? Eğer o beyaz dişlerin ağzında kalsın istiyorsan, uzak dur yumruğumdan! Ne... Meydan okumamı kabul ediyorsun demek. Topla pırtılarını, çık dışarı, kozumuzu paylaşalım."

"Hayatı o kadar az seviyorsan, işini bitirmeye hazırım," dedi Aithon bıkkınca.

Antinoos tezgâhladığı oyundan son derece keyiflenmişti. "Gelin arkadaşlar, gösteri var, gösteri! Bu hepsinden harika! Tanrılar bizi eğlendirmek için özel bir oyun ayarlamışlar. Kıbrıslı ile İros dövüşecek. Sabahki karşılaşmalardan daha iyi bir gösteri olacağına bahse girerim. Haydi, hemen bir halka oluşturun!"

Phokaia'lı destekçileri fırlayıp ikilinin çevresine dizildiler. Antinoos konuştu: "Ödüle gelince, ateşte kızaran keçi ciğerlerinden birini ve bu avluda tek başına dilenme hakkını öneriyorum ben."

Herkes fikri onayladı, ama Aithon bağırdı: "Efendiler, ben barışçıl bir adamım, ama bir ciğer kazanmak uğruna yapmayacağım yoktur. Tamam, kabul ediyorum. Ancak, Antinoos efendi adil bir dövüş olacağına yemin etmeli. Ben bu yağ tulumunu postalarken, destekçilerinin bana çelme takmasını veya tekme atmasını istemem."

"Zeus adına yemin ediyorum," diye gülümsedi Antinoos, "eğer arkadaşlarımdan biri İros'un gösterisine karışırsa, onun canına okurum."

Klytoneos da konuştu: "Benim için de geçerli bu, yabancı. Ben burada ev sahibiyim ve sözüm sözdür."

Aithon paçavralarını yukarı çekip İros'un karşısına dikildi; ama İros birden öyle bir korkuya kapıldı ki, uşaklar onu ortaya sürüklemek zorunda kaldı. Aithon kararsızdı: Tek vuruşla onu ölüme göndermek mi, yoksa bir yumrukla bayıltmak mı? Daha merhametli yolu seçti; çünkü kurban ne kadar değersiz olursa olsun, adam öldürmek arkasından bir sürü dert ve masraf çıkarır. Aithon sol gösterip sağ yumruğunu İros'un çenesine indirdi ve onu boğazlanmış bir öküz gibi yere yıktı. İros, kanla karışık diş tükürdü ve acıdan kıvranarak tepinmeye başladı. Aithon onu ayaklarından çekip eşikten geçirdi ve dış avlunun en yakın duvarına dayadı. "Şimdi burada oturup köpekleri ve domuzları uzak tut," dedi. "Artık dilenci-kral numaralarını da kes; yoksa suratının öbür yarısını da bir güzel benzetirim."

Aithon, alaycı alkışlar arasında topallayarak Antinoos'un elinden yemeğini almak için ilerledi. Amphinomos onu içtenlikle kutladı ve altın bir kadehten sağlığına içti. "Bahtın açık, mesleğin farklı olsun dilerim yabancı," dedi ve kadehi Aithon'a uzattı. Aithon ona sanki acır gibi baktı ve

alçak sesle şöyle dedi: "Size de dostlarınızın farklı olmasını dilerim efendim. Alnınız açık ve kalbiniz sıcak. Ama dileğim kabul görmezse, hayatınız kısa olacak."

"Tanrı elçisi misin sen?"

"Görmüş geçirmiş bir adamım ki o da aynı kapıya çıkar. Yapılan oyunlarda kralın dönüş yolunda olduğuna dair bir söylenti duydum."

"Ama yarın Prenses Nausikaa seçimini açıklayacak."

"Yarın çok geç olabilir. Ya Kral bu gece gelirse?"

Aithon altın kadehten içti ve Mentor dayımın ruhuna birazını yere döktü. Amphinomos sıkıntıyla başını sallayarak uzaklaştı ve Aithon onun, ima ettiğini anlayacak kadar sağduyulu olmasını diledi.

Birden fısıldaşmalar duyuldu ve herkes ayağa kalktı. Annem ana kapıda görünmüş ve sessizliği sağlamak için elini kaldırmıştı. Herkes annemi ya sever ya da ondan korkar; ama çoğu ondan korkar. Kendisi az konuşur ve nadiren eyleme geçer, ama konuşup eyleme geçtiği zaman, ona dikkat etmek akıllıca olur.

"Efendiler," dedi, "sabrım ve hoşgörüm herkesin malumu. Şu ana kadar sizleri sorumsuz bir grup genç olarak gördüm ve yakışıksız davranışlarınıza, verdiğiniz zararı er ya da geç gidereceğinize inanarak, anlayışla katlandım. Ne var ki, izin veremeyeceğim bazı şeyler var. Örneğin, karnını doyurmak için saraya gelen bir dilenciye vurmanıza izin veremem. Klytoneos, o tabureyi fırlatan beyi niçin dışarı atmadın?"

"Yeterli gücüm, kuvvetim yoktu anne," diye özür diledi Klytoneos. "Burada kimse beni desteklemezdi."

"Tanrılar seni desteklerdi, oğlum," dedi annem. "Bilmiyor musun bunu? Bir şey daha var, efendiler. Yarın, kızım evleneceği adamı açıklamaya karar verdi; yapılan hazırlıkların tamamen tek yanlı olduğunu sanıyorsanız, çok yanılıyorsunuz. Nausikaa'nın annesi olarak, ona saygıyla davranıldığını kollamak benim görevim. Geleneğe göre, talipler

kendi domuzlarını, koyunlarını, sığırlarını müstakbel kayınpederlerinin evine getirir ve her gün bedava ziyafet beklemezler. Ayrıca, değerli armağanlar sunmaları da âdettendir; dolayısıyla, armağanlarınız için hemen uşaklarınızı gönderin ve yanında uşağı olmayanlar gidip kendileri getirsin. Sonra armağanları ve verenlerin listesini kızıma göstereceğim. Aşırı heyecanlı durumunuz ve bir süre önce kulenin penceresine çıktığında ona yönelttiğiniz hakaretler yüzünden, şu anda Prenses ortada görünmekten çekiniyor."

Alçak sesle homurdansalar da hepsi itaat etti ve yarım saat sonra, annem tasavvur edilebilecek en muhteşem düğün hediyesi koleksiyonunun sahibi oldu. Antinoos narçiçeği renginde uzun, işlemeli bir giysi ve her biri farklı bir yaratığı veya kuşu temsil eden, altından yapılma on iki broş sunuyordu; Eurymakhos'un hediyesi, Ktimene'nin göz koyduğu o altın-kehribar gerdanlıktı; ayrıca, inci küpeler, fildişi taraklar, altın taçlar, akik taşlı gümüş bilezikler de gelmişti. Amphinomos ise, üstü yılan derisi gibi pullu, çok ilginç bir kemer getirmişti. Annem onlara vakarla teşekkür edip içeri girdi ve talipler şarkı söyleyip dans etmeye ve kottabos oynamaya döndüler.

Gece olduğunda durum hâlâ aynıydı. Klytoneos üçayaklı mangalların avluya çıkarılmasını buyurdu; iki üç hizmetçi kız, gülüp şakalaşarak mangalları getirdi ve çam kıymıklarıyla doldurdu.

"Burası genç kızlar için uygun bir yer değil," dedi topallayarak onlara doğru giden Aithon. "Bu işi bana bırakın ve siz yukarı, hanımınızın yanına çıkın."

Kızlardan biri Melantho'ydu ve "Sen mi bana ne yapacağımı söylüyorsun, iğrenç dilenci?" diye bağırdı. "Besbelli şarap kafana vurmuş. Şimdi defol burdan ve senden üstün olanlara yer aç."

"Kraliçe'yi ziyarete gidince bu sözlerini aktarayım mı?" diye sordu Aithon. Melantho ürktü ve öteki kızlarla beraber

içeri seğirtti; ama onu bahçeye götürmeye niyetlenen Eurymakhos bozuldu.

"Hey, arkadaş," dedi. "Seni çukur kazmak ve fidan dikmek için işe alsam, ne dersin? Tarlada çalışacak gücün var gibi. Yoksa geçimini dilenerek kazanmak daha mı rahat?"

"Eurymakhos efendim," diye yanıtladı Aithon, "sizi bir gün orak biçme ve saban sürme yarışına davet etmekten mutlu olurum. Önce kimin yorulacağını gayet iyi biliyorum. Belki de sizinle yan yana bir Fenikeli milisler alayına karşı savaşır ve sonra cesetleri sayarız; kimin daha çok kişiyi öldüreceğini de biliyorum. Siz kendini beğenmiş ve zorba birisiniz Eurymakhos efendi ve cesaretiniz hiç sınanmadığı için, kendinizi büyük adam sanıyorsunuz."

Eurymakhos köpürdü. "O çalçene İros'u yendin diye, benimle köleymişim gibi konuşmak ne haddine! Kafanı kırarım senin!"

Aithon'un kafasına bir tabure fırlattı. Aithon yana çekildi ve tabure Amphinomos'un kupasını dolduran kâhya Pontonoos'a çarptı. Adam inleyerek yere yığıldı ve sürahi elinden düştü. Bu arada Sikan'lılar ve Troyalılar, Eurymakhos'a, bir dilenciyle kavga edip gecenin keyfini kaçırdığı için yüksek sesle sövüyorlardı. Aithon, komplonun iki liderini gülünç duruma düşürmeyi ve ötekilerin birliğini sarsmayı başarmıştı.

Sonra, Klytoneos mızrağının sapını yere vurup bağırdı: "Efendiler, yeter! Bu meclis artık zıvanadan çıktı. Herkesin evine dönüp uyumasını ve şarabın etkisini üstünden atmasını öneriyorum. Yarın önemli bir gün, hepimizin aklı başında olmalı."

"Yerinde bir fikir" diye destekledi Amphinomos. "Son bir veda kadehi öneriyorum. Dostluğumuza ve uzun yaşamımıza içelim ve Prens Klytoneos'un saygıdeğer ama talihsiz dayısının ruhuna, birazını toprağa dökelim."

Öyle de yaptılar ve talipler yalpalayarak karanlık sokakta uzaklaştılar.

XIV. Bölüm

Çiçeksiz ve Çalgısız

Klytoneos ve Aithon kararmaya başlayan avluda baş başa kaldılar. "Gel, kuzen Klytoneos," dedi Aithon, "duvarlarda asılı şu silahları kaldırmalıyız. Taliplerin kılıç getirmesini önleyemeyiz, ama kılıçlar ancak yakın çarpışmada işe yarar ve ben göğüs göğüse bir dövüşten kaçınmak istiyorum. Eğer kargıları, mızrakları ve kalkanları ele geçirirlerse, ilk şaşkınlıktan sonraki avantajımızı kaybederiz."

"Ya miğferler?"

"Onları da kaldıralım. Her şeyi kaldırıp bir tek miğferleri bırakmak da kuşku uyandırır."

"Zaten kuşkulanacaklar; ama Nausikaa'nın seçimi mazur görülebilir bir kıskançlık yaratır kaygısıyla, kan dökülmesine karşı tedbir olarak silahların annemin emriyle kaldırıldığını söyleyebilirim."

"Fena hikâye değil. Ama kadınlar yarın sabah erkenden sanki düğüne hazırlanıyor gibi duvarları beyaz kireçle badana etmeye başlarsa daha da iyi olur. Badana başlayınca silahlar daima kaldırılır."

"Hemen Eurykleia'ya talimat vereceğim."

Eurykleia avluya gelince, Klytoneos şöyle dedi: "Dadı, düğünden önce bu avlunun badana edilmesini istiyorum;

dolayısıyla silahları indirmeliyiz. Onların da zaten temizliğe ihtiyacı var, hem ortadan kalkmaları isabet olur; kardeşimin talipleri bu akşamki gibi kavgaya tutuşup silahları birbirlerine karşı kullanmasın."

"Varsın kullansın o iğrenç yaratıklar! Bana göre hava hoş. Ama gecenin bu saatinde onu bunu kaldırmaya kalkışmayın. Ben kızları göndereyim yardıma."

"Kızları mı? Olmaz; değerli silahları onların eline bırakamayız. Melantho'ya parlatsın diye miğferimi verdiğimde yere düşürüp deldi. Yine de hizmetçilerin yapması gereken işleri ben yaparken, onları etrafta görmek istemem. Onun için, ben silahları sandık odasına taşırken, sen kadınlar bölümünün kapısını sürgüle."

"Ama geçit karanlık."

"Dilenci bir meşaleyle bana ışık tutar. Ona yemek verdiğim için bana hizmet borçlu. Sen sandık odasının anahtarını ver lütfen."

"Sakın geri vermeyi unutma, oğlum."

Eurykleia kadınlar bölümünü sürgülerken, Aithon ile Klytoneos bütün kargıları, mızrakları, kalkanları, miğferleri duvardan indirdi ve geçitten sandık odasına taşıdılar. Çok zorlayıcı bir işti; çünkü ani bir korsan saldırısı durumunda, bütün ev halkının silahlanmasına yetecek kadar çoktular. Eurykleia onlar işlerini bitirene ve Klytoneos Argus'u geceyi geçirmesi için kulübesine götürene kadar bekledi. Sonra kapının sürgüsünü çekip kızları ziyafet artıklarını temizlemeye ve yerleri süpürüp masaları silmeye çağırdı. Konuklar ne kadar geç giderse gitsin, annem asla döküntülerin sabaha kalmasına izin vermezdi. Yapılan işlere nezaret etmek için bizzat kendi geldi ve iskemlesini sakatatların kızartıldığı ocağın önüne, her zamanki yerine koydurdu.

Onun emriyle, Eurykleia kadehleri saydı ve Leiokritos ile Ktesippos'un masasına konulan iki değerli altın kupanın

eksik olduğunu fark etti. Annem hafifçe gülümsedi. "Leiokritos ve Ktesippos, damat seçilmeyeceklerini anlamışa benziyor," dedi. "Verdikleri düğün hediyeleri geri gelene kadar, o kupaları ellerinde tutacaklar. Ne tedbirli beyzadeler, değil mi?"

Melantho, Aithon'un mangallardaki külü boşaltıp korların üstüne yeni yakacak koyduğunu gördü. Yanan bir meşale kapıp ona tehditler savurdu: "Sen hâlâ bizi rahatsız etmek için burada mısın? Yallah serseri; yoksa kıçı yanık halde sokağa atılmış bulursun kendini!"

Annem döndü ve büyük bir hiddetle bağırdı, "O meşaleyi hemen elinden bırak pis sürtük, yoksa yanan senin kıçın olacak." Sonra Aithon'a, "Bana kayıp oğlumdan haber getiren sen misin?" diye sordu.

"Sadece söylentiler, Kraliçem," dedi Aithon tevazuyla, "ama yalnız sizin kulağınıza uygun. Bu kızlar bire bin katıp gelininize aktarabilir ve onun ümitleri boş yere canlanırsa kendimi asla affetmem. Kimse benim kazanç uğruna yalan uyduracak biri olduğumu düşünmesin. Açlıktan ölüyor olsam bile..."

"Gel, Eurykleia," diye sözünü kesti annem, "sağduyulu konuğum için iskemle getirip üstüne bir koyun postu ört. Sonra Prenses Nausikaa ve Prens Klytoneos'u çağır. Onların da söylentileri duymasını ve bir hakikat payı olup olmadığına karar vermesini isterim. Ama başka kimse gelmesin." Ardından, "Hizmetçiler işlerini bitirdi sanırım. İyi geceler, kızlar; haydi yatağa! İyi geceler Eurykleia!" dedi.

Çok geçmeden dördümüz ocağın başında oturuyorduk. Kendimi böylesine huzursuz hissettiğim enderdir. Hepimiz annemin konuşmasını bekliyorduk ve bir süre sonra Aithon'a dönüp sordu: "Demek oğlum Laodamas'tan haber almadın?"

"Hayır, Kraliçem; oğlunuzdan ve kızınızdan öğrendiklerimden başka bir şey bilmiyorum. Sizinle özel olarak görüş-

mek için başvurduğum hileyi bağışlayın ve akrabanız olarak size başsağlığı dilememe izin verin."

"Kimsin sen?"

"Babam, Girit'in Tarrha bölgesinden bir soyluydu; annem korsanların kaçırdığı kuzeniniz Erinna'dır."

Annem onu baştan aşağı süzdü ve sonunda elini uzattı. "Evet, ailemizdeki altdudaktan var sende," dedi. "Kızım Nausikaa'nınki de aynı. Belki o yüzden sevdi seni: Kendi yüzünü seninkinde görünce hayran olması doğal. Ve bu özellik, değişmez ve sessiz bir kararlılığa işaret ettiğine göre, onunla evlenmeye itirazın yoktur umarım."

Aithon ortadan yarılmış bir nar gibi kızardı. Ben bembeyaz oldum galiba. Ansızın gelen bu öneri sarsıcıydı. Bunu yapan annemden başkası olsaydı, dişimle tırnağımla üstüne atlardım. Aithon, bir iki kez yutkunduktan sonra yanıtladı: "Kraliçem, akrabam, kâhinem – eğer benimle alay etmiyorsanız, size nasıl teşekkür edeceğimi bilmiyorum! Gerçekten de onun dudağı benimkiyle bir olduğu gibi, benim kalbim de onunkiyle bir; sadece servetimiz denk değil. Güzel Nausikaa'yı gördüğüm ilk andan itibaren, onun zenginliğiyle benim paçavralarım arasındaki bu aykırılığı nasıl giderebileceğimden başka bir şey düşünemedim."

"Aithon," dedi annem tatlı bir sesle, "benim daimi korumama ve desteğime güvenebilirsin. İstediğim bedel, Laodamas ile Mentor'un ruhlarının intikamının alınması."

"Onlar benim de öz akrabam ve yetiştiğim Girit geleneği, kan davalarını sonuna kadar kovalamamı gerektirir."

Bize Girit'i anlattı; engin denizlerin en muhteşem adası, dedi. Nüfusu yoğun, doksandan fazla şehirde her biri farklı lehçeyle konuşan beş ayrı millet yaşıyor: Akha'lar, Pelasg'lar, Fenike'den gelen Sidon'lular, üç kabilesi sırayla Demeter'e, Apollon'a ve Herakles'e tapan Dor'lar ve has Giritli olan Tarrha'lılar. Drepanum, batıya bakan konumu, denizcilik becerileri, yüksek surları ve bereketli

sahiliyle ona Tarrha'yı çok anımsatıyormuş. Apollon ile Artemis, çocukken anneleri Leto'yu boğmaya çalışan Yılan Python'u öldürdükten sonra, arınmak için Tarrha'ya geldiler diye övündü. Tarrha'lılar, bu ilahların onuruna yüzyıllar boyu okçuluğu geliştirdi ve bu silahın tanınmış ustaları oldular.

"Ya sen?" diye sordu annem.

"Ben silah kuşanınca, Apollon'un hizmetkârı oldum. Gizemciler beni akdikenlerle pakladı ve belli ayinler yaptılar, sonra elime bir boynuzdan yapılma bir yay verdiler. İlkin, sıraya konmuş on iki çift ağızlı baltanın aşağı kıvrık ağızları arasına nişan almam, sonra da kayarak giden bir yılanı boğazından vurmam söylendi. İkisi de imkânsız gibidir; ama tapınak hizmetine aday olan genç, Apollon'un lütfuyla hiç teklemeden söylenenleri başarır."

Klytoneos'un şaşkınlığını görünce, Aithon açıkladı: "Tecrübesiz bir okçu mantığıyla düşünür. Yayın gücünü, okun ağırlığını, rüzgârı, mesafeyi ölçerken gözü aldatan ışık oyunlarını, hedeflediği şeyin hızını ve ilerlediği yönü hesaba katar. Ama mantıkla vurabileceği ancak basit bir hedeftir. Oysa usta okçu, en ufak veya en süratli hedefi vurabilir. Ölümsüz Apollon onu esinlediği için, mantık kullanmaz."

"Hâlâ anlayamadım."

"Hiç sana doğru koşan kocaman, vahşi bir Molos köpeğine korkudan bir taş atıp onu burnundan vurdun mu? Evetse, bir tanrı sana nüfuz etmiş demektir. Bir keresinde, Gazze yakınlarında yirmi Filistinli, bölüğümüzü arkadan sarmaya kalkıştı. Telaşımdan lideri ıskaladım ama Apollon'dan yardım dileyerek, kalan on dokuzunu peş peşe vurdum. Koşan bir zırhlı adam kolay hedef değildir."

İnanmaz gözlerle Aithon'a baktık; ama o istifini bozmuyordu. "Bütün Giritliler yalancıdır derler," dedi, "ama usta okçular olduğumuzu tartışmayı göze alan olmadı."

Uzunca bir sessizlik oldu; nihayet annem konuştu: "Çocuklar, uyku zamanı geldi. Siz üçünüzün birlikte ne planladığını bilmek istemiyorum; yeter ki bu haneyi onurlandırsın ve sevgili ölülerimizi hoşnut etsin. Aithon, sana açılır kapanır bir yatakla battaniye, çarşaf ve kaz tüyü yastık göndereceğim."

"Teşekkür ederim, Kraliçem. Ama ben her yerde uyumaya alışkınım; hem böyle bir ihtimam merak uyandırır."

"Hiç değilse ayaklarının yıkanmasını kabul et."

"Eğer Eurykleia bu hizmete razı olursa..."

"Eurykleia ona söyleneni yapar. İyi geceler. Gel, Nausikaa!"

İçeri girdik. Eurykleia, Klytoneos'u bir mumla yatağına götürüp giysilerini özenle katladıktan sonra Aithon'un ayaklarını yıkamaya döndü. Neredeyse bir saat benim hakkımda konuştular ve Aithon onun kalbini fethetti. Sonra büyük bir heyecanla yatak odama daldı: "Sevgili yavrum, Aithon dilenci filan değilmiş. Kılık değiştirmiş Giritli bir soylu o ve çok cesur, çok becerikli bir adam. Bana sorduğu özel sorulardan seni deli gibi sevdiğini anladım. Keşke kabul edilmiş taliplerinden biri olsaydı! Ama korkarım Kral bu evliliği asla onaylamaz, senin duygularını bilse bile..." Durakladı ve yüzünde sevecen bir soru işaretiyle bana gülümsedi.

Klytoneos ve Mentor dayım beni Aithon'la evlendirmeye karar verdiğinde yeterince kötü hissetmiştim, annemin onu sevdiğimi anlayıp bunu uluorta söylemesi daha beterdi; şimdi de Eurykleia aynı telden çalmaya başlayınca, kan beynime sıçradı ve ona şarladım: "Dadı, o Giritli macerapereste, artık her ne sorduysa, kaçamak cevaplar verdin umarım. Hayattaki yerini unutmuş gibisin. Köleler kendi aralarında efendilerinin işleri üzerine fikir yürütebilir –Kim durdurabilir onları?– ama yabancılara mahrem bilgileri aktarmak... buna düpedüz kötülük denir!"

"Yavrum, seni dizlerinde hoplatmış, tepe üstü düştüğünde gözyaşlarını silmiş, sana papatyalardan taç yapmayı öğretmiş yaşlı bir kadına edilecek laf mı bunlar? O soylu Giritliye, onun bilmesini istemeyeceğin hiçbir şey söylemedim. Ayrıca, ayaklarını yıkarken onun annenin soyundan olduğunu hemen anladım. Hepsinin ayakları taraklı ve ikinci ayak parmağı uzundur. Düşünsene, zavallı Erinna'nın oğluymuş! Onun nasıl kaçırıldığını kaç kez anlattım sana. Yıllar sürdü o üzüntüyü ve şoku atlatmam. Aithon senin kuzenin, çocuğum. Altdudağına baksana!"

"Altdudağı batsın," diye bağırdım. Sonra, Eurykleia'nın kalbini kırdığımı görünce, kollarımı boynuna dolayıp ağlamaya başladım. "Ah dadıcığım, çok mutsuzum. Onunla evlenebilecek miyim acaba? Talipleri susturmak ve hanemizi yıkımdan kurtarmak için bir koca seçeceğime söz verdim. Düğünün yarın akşam yapılmasında diretiyorlar. Eğer tanrıların inayetiyle babam o zamana kadar dönmezse, ben gönlümün arzusuna nasıl erişeceğim?"

Eurykleia beni kucakladı, saçlarımı okşadı. "Neden koca olarak onu seçtiğini bildirmiyorsun?"

"Saçmalama. Asla kabul etmezler."

"O halde, canım, Medeia'nın Drepane'de yaptığını, sen Drepanum'da yapmalısın."

Alnımı kırıştırdım.

"Demodokos *Altın Post*'u iki yaz önce anlatmıştı. Eminim hatırlıyorsundur?"

"Ah, dadıcığım, Tanrıça senin yaşlı dudaklarınla konuşuyor. Tabii, yapılması gereken tam da bu!"

İason'la birlikte Kolkhis'ten kaçan Medeia, Alkinoos'un kral olduğu Drepane'ye sığınmıştı. Peşlerinden gönderilen Kolkhis'li amiral, hem Medeia'nın hem de İason'la birlikte çaldıkları Altın Post'un teslim edilmesini isteyince, Alkinoos cevabını ertesi gün vereceğini söyledi. Bu esnada Medeia'ya

acıyan Kraliçe Arete, eğer teslim edilirse Kolkhis'te onu bekleyen feci ölümü düşünmesi için kocasına yalvardı. Alkinoos, söz veremeyeceğini ama meselenin olumlu ve olumsuz yanlarını tartacağını söyledi. Gelgelelim, Arete onu Medeia'nın kaçışının yasal sonuçlarını açıklamaya ikna etti. Durum kısaca şöyleydi: Eğer Medeia hâlâ bakireyse, Kolkhis'e dönmeliydi; değilse, İason'la kalma hakkına sahipti. Arete hızla Makris mağarasında âşıklar için bir evlenme töreni ayarladı ve ertesi sabah Alkinoos kararını bildirdiğinde, onlar karıkoca olmuştu. Kolkhis'liler sinir içinde geri döndüler; İason'la Medeia ise Korinthos'a giderek oranın kral ve kraliçesi oldular.

Koridordan fısıltılar ve çıplak ayakların pıtırtısı duyuldu. Eurykleia öfkeyle kalktı.

"Ne oluyor?" diye sordum.

"Sanırım, Melantho ile onun yandaşı şırfıntılar âşıklarıyla buluşmaya gidiyor. Siz yattıktan sonra, ön kapının sürgüsünün yavaşça çekildiğini duydum. Şölen avlusundan geçip bahçeye kaçacaklar; çünkü ben yan kapıyı hem sürgüledim hem de kilitledim."

"Peki, ne yapacaksın?"

"Yakalayacağım onları! Ve yarın onları derileri yüzülene kadar kırbaçlamak için Kraliçe'den izin isteyeceğim."

"Hayır, bu işi bana bırak, Eurykleia. Sana saldırabilirler."

Yatak odasından sessizce çıktım; araya ihtiyatlı bir mesafe koyarak onları takip edip merdivenden indim ve kadınlardan sonuncusu bahçeye geçince şölen avlusuna girdim. Sonra arkalarından kapıyı kapatıp sürgüledim. Ocaktaki ateş alevlendi birden. Aithon ateşe kuru kabuklar ve reçineli dallar atmıştı. "Olduğun yerde dur," diye bağırdı, "eğer beynini dağıtmamı istemiyorsan!" Ağır bir dalı sallayarak bana doğru atıldı. Güldüm. Aithon da güldü ve ellerimi avuçlarına aldı.

"Ateşin ışığında ne güzel görünüyorsun," dedi.

"Evet, alevlerin ışığı güneşten daha merhametli," dedim. "Ama niçin solgun tenimi ve çarpık hatlarımı kafama kakıyorsun?"

"Ateşin yansıttığı güçlü gölgeler," diye açıkladı aldırmadan, "burnunun ve elmacıkkemiklerinin zarif yapısını daha da belirginleştiriyor..."

"Yani seninkine çok benzeyen yapısını..." dedim ellerimi çekerek.

"Tamam, konuyu değiştireyim; o kapıdan çıkanlar kim?"

"Sana terbiyesizlik eden Melantho'nun öncülüğündeki bir grup dişi-budala. Âşıkları ağaçların altında onları bekliyor. Böyle davranarak kendilerine nasıl bir yarar sağlayacaklar, bilemiyorum. Belki âşıkları onları cariye olarak almaya ve topraklarımız satılınca üstlerine bir mülk yapmaya söz verdiler. Veya sevişme sanatında yetenekli çıkarlarsa, onları Aphrodite Tapınağı'na kutsal fahişeler olarak kabul ettirmeyi vaat etmiş olabilirler. İtibarlı bir meslek, yeniler için de kuşkusuz heyecanlı; ama mevsimler geçtikçe, muhtemelen dokuma tezgâhını, örekeyi ve yer fırçasını özleyecekler."

"Ben hiç uyuyamadım; öküz derisinden döşeğimde, bütün gece bir o yana bir bu yana dönüp durdum."

"Yarın için mi endişelisin? Senin deneyimli bir asker olduğunu sanıyordum."

"Yarınki savaşı mı diyorsun? Yok canım! Harekât planına karar verdikten sonra bir daha onu hiç düşünmedim. Gerçi zaferi kazandıktan sonra ne yapacağımızı yalnız Tanrılar bilir; çünkü ya ülkeden kaçmamız ya da bütün Elym ordusuyla savaşmamız gerekecek. Aman, boş ver gitsin! Prenses, uykularımı kaçıran sensin. Rheithros'ta güzelliğini övdüğümde, bunun belagat olduğunu düşünmüş olabilirsin. Gerçekten de konuşmamda bir yapaylık vardı; çünkü belagat, niteliği bakımından kamu alanına aittir, mahrem olana

değil. Ama ilk görüşte aşk olduğu doğru; sadece hizmetçilerinin varlığı ve seni rahatsız etmekten çekiniyor olmam, bunu şimdiki gibi tutkuyla belirtmemi önledi. Canımın içi, sen gözlerimin nuru, damarlarımda akan kan, ciğerlerimdeki soluksun."

Güçlü kollarıyla bana sarıldı, ama ciddi olduğumu göstererek ittim onu. "Adım Melantho değil benim, Nausikaa," dedim.

"Emrindeyim."

"O halde yukarı, Klytoneos'un yattığı kuleye çık ve onu buraya getir."

"Neden?"

"Onu buraya getir!"

Çok geçmeden Klytoneos, gözlerini çocuk gibi ovuşturarak ve geçirdiği zor günden sonra uyandırılmaktan hoşnutsuz, ayaklarını sürüyerek geldi. O yaştaki gençler ne kadar uyusalar yetmez.

"Kardeşim," dedim, "Aithon'la ben bu gece evleniyoruz. Beni damada verir misin?"

Klytoneos afalladı. "Acelesi ne, kardeşim?"

"Acelesi var demek ki. Hayır, ırzıma geçmiş falan değil... merak ettiğin buysa eğer."

"Peki ya nişan? Başlık parası?"

"Sana çıkınını versin, içinde yarı sıcak bir ciğer parçası var. Varı yoğu o; bir talip sahip olduğundan fazlasını verebilir mi?"

"Peki düğün kıyafeti?"

"Ona dayımızın en iyi giysilerini ver. Ölçüleri aynı; böylece dayımızın ruhunu da onurlandırmış oluruz. Tamam kardeşim, bu kadar itiraz yeter. Taliplerden birini seçmemek için gösterebileceğim tek mantıklı sebep, zaten evli olmamdır. Evli olduğuma göre de burada bulunmalarının mazereti kalmaz."

"Babamız ne der buna?"

"Eğer Aithon bizi zafere götürürse, onu memnuniyetle karşılar. Başaramazsa da bu evlilikten ötürü hiçbirimize sitem edilemez; çünkü hepimiz ölmüş oluruz. Sen ve Aithon taliplerin eliyle, ben de kendi elimle."

"Ya annemiz? Onun kabul edeceğinden emin misin? Aithon'un karısı olman, beni tarifsiz mutlu eder, ama anneme karşı gelemem."

Ama annemiz hiç ses çıkarmadan, eşikte Eurykleia'nın yanında duruyordu ve konuşmanın çoğunu duymuştu. "Klytoneos," dedi, "kurban avlusundaki adamları kaldır. Hera'ya, Artemis'e ve Kader Tanrıçalarına her zamanki yatıştırma sunularını getirmelerini söyle. Hayvanların niçin istendiğini açıklaman gerekmez. Kulede bir yerlerde dikenli dallardan meşaleler var. Çiçek ve çalgı? Hayır: Ölülere saygı gereği, üçüncü güne kadar olamaz. Ayva şekerlemesi... kilerde hâlâ bir kutu var. Nympha'ların pınarından arınma suyu çekmek isterdim ama zararı yok, onların gönlünü sonra alırız; şimdilik kendi pınarımızla idare edelim."

"Ya Ktimene?" diye sordu Klytoneos.

Gene Ktimene! Evet, sır saklamasına güvenilmez. Ama bütün bu geliş gidişler, Kader Tanrıçalarına sunulacak domuzların cıyaklaması ve her ne kadar usulca söylesek de Düğün Tanrısı Hymenaios'un ezgileri onu uyandırmaz mıydı?

Sonunda nişana şahitlik etmesi için çağırmaya karar verdik ve ben yukarı koşup kapısına vurdum. Yanıt vermedi. İçeri girdim, "Ktimene, Ktimene!" diye seslendim. Hâlâ yanıt yoktu. Usulca yatağına yaklaştım ve omzuna dokunmak için elimi uzattım. Çarşaflar hâlâ ılık, ama yatak boştu. Aşağı indiğimde herkesin aklındaki tek açıklama, utanç verici olsa bile, onun da hizmetçilerle birlikte ve aynı niyetle bahçeye çıktığı yolundaydı. Ama fuzuli tahminlere ayıracak vaktimiz yoktu.

Babamın tahtının dibinde, annemin, Klytoneos'un ve Eurykleia'nın karşısında sadakat yemini ettik ve Aithon, başlık parası olarak, içinde ciğer olan o eski püskü çıkını ciddiyetle Klytoneos'a uzattı! Sessiz kalacaklarına dair, bozmaktansa ölmeyi tercih edebilecekleri çok ağır yeminler etmiş olan hizmetçiler ve uşaklar, faltaşı gibi gözlerle arkamızda duruyordu. Aithon ve ben, eşlikçilerimiz tarafından, kapıdaki kaynaktan çekilen suyla dini geleneklere uygun olarak ayrı ayrı paklandık; sonra düğün kıyafetlerimizi giydik ve yapraklarla taçlandık. Düğün elbisemin arkasındaki nakışlar eksikmiş, umurumda mı? Klytoneos çabucak hayvanları kesti; yoldan geçenler, domuzların ciyaklamasını Mentor adına kesilen yatıştırma kurbanları olarak yorumlayacaktı. Ona olan bağlılığım ve sevgim hiç azalmasa da artık bakire hizmetkârı olamayacağım için Athena'ya veda olarak saçımdan bir lüle daha kesip ateşe attım. Sonra Aithon'la birlikte, Aphrodite'nin hatırına bir dilim ayva şekerlemesini paylaştık, mangallarda meşaleleri yaktık ve tatlı dağıttık. Bu arada eşlikçilerimiz bahçeden duyulmasın diye çok alçak sesle düğün şarkısını söyledi. Kupalarla ballı şarap da içtik. Nihayet hizmetçilerim beni meşale ışığında şölen avlusuna götürdü ve beni öptükten sonra sessizce çıktılar.

Aithon, elinde mumla peşimden geldi ve beni bir mangalın yanında titrer halde buldu. Kuşağımı çözdü ve beni kaldırıp çıplak olarak kendi yatağı olan koyun postuyla örtülü beyaz öküz derisinin üstüne yatırdı.

İkimiz de tek söz etmedik; Tanrıça Aphrodite'nin gücünün şiddetiyle ilk kez tanışıyordum. Acı ile zevki, aşk ile nefreti, sevinç ile öfkeyi bir tutku girdabında karıştırarak müritlerini çıldırtır Aphrodite; utanç duygusunu, geçmişin tüm anılarını, geleceğe ilişkin tüm kaygıları yakıp kül eder. Yine de o zavallı, akılsız Ktimene'yi anımsayarak Tanrıça'yla mücadele ediyor ve kadınlık gururumu korumaya çalışıyordum. Aithon'u tüm dünyadan, kendimden, Tanrıça At-

hena hariç var olan her şeyden daha çok sevdiğimi ona belli etmemeliydim ve bana güç vermesi için Athena'ya içimden yakarıyordum.

Şafak sökerken Aithon'u orada bırakıp Eurykleia'yı uyandırmak için eve döndüm. Eurykleia Aithon'un düğün kıyafetini, yanık meşale saplarını ve düğün şenliğinden kalanları kaldırmak için aşağı koştu. İşler tamamlanınca, anlaştığımız üzere hizmetçileri badanaya başlattı. Ben bu arada kendi daracık yatağımda tekrar uykuya dalmış, rüyamda Altın Post'u görüyordum. Ama Aithon gerdek yatağımızda kalmış, rüyasında beni görüyordu.

XV. Bölüm

İntikam Günü

Çok boğucu bir sabahtı. Aithon, badana fırçalarının –biz ot demetleri kullanırız– hışırtısı ve kadınların pes perdeden gülmeleri yüzünden uyanınca, kurban avlusuna gidip Giritli Zeus'a dua etti: "Tanrım, o beklenen geceden sonra, nihayet beklenen gün de geldi. Senden iki dileğim var: İlk karşılaştığım kişiden hayırlı sözler ve göklerden hayırlı bir alamet!"

İnanabiliyor musunuz? Neredeyse duası bile bitmeden, bulutsuz ve masmavi gökyüzünde, bir gök gürültüsü duyuldu uzaktan ve ağır el değirmeninde buğday ve arpa karışımı öğüten Sikel'li kölelerimizden biri, gümbürtüyü duyunca başını kaldırıp onun istediği hayırlı sözü söyledi. Önce şunu açıklamalıyım: Ciğerleri zayıf olan bu köle, işleri yetiştirebilmek için çalışmaya şafaktan önce başlayan altı kadından sonuncusuydu; ötekiler ellerindeki işi tamamlamış ve biraz kestirmek için ot şiltelerine dönmüşlerdi. Bütün kadınlarımız sırayla el değirmeninde çalışmak zorundadır; böylece bedenleri dinç kalır. Babam, "Her gün terleyerek vücudundaki pislikleri atmayan köle suratsız olur ve çok geçmeden hastalanır," derdi. Gerçi Apollon'un rahipleri, "Her şeyde ölçülü olun," der; ama taliplerin başımıza bela olmasıyla artan ekmek tüketimi, değirmendeki iş yükünü on katına çıkarmış ve çekilmez kılmıştı.

Şuydu hayırlı sözler: "Zeus Baba, kimin ricasını kabul ettin böyle gürleyerek? Hem de şu masmavi gökyüzünden! Dertli bir beyzade, senin keyifli bir anında mı yakardı? Öyleyse, zavallı bir Sikel'li köleye de kulak ver ve onun da dileğini aynı anda yerine getir! Ey merhametli Zeus, saraydaki bu rezil şölenler son bulsun bugün! Bu değirmen ömrümü yiyor, sırtımı büküyor. Dilerim açgözlü talipler bu değirmenin öğüttüğü unu bir daha yiyemesin!"

Aithon'un kalbi sıkıştı ve yüksek sesle Apollon'a yakardı: "Ey hizmetkârı olduğum Yüce Okçu Apollon, senin intikam gününü kutlarken beni kolla!" Tanrı'nın Python'a karşı zaferinin yıldönümü olmasından ötürü, biz de intikamımız için aynı günü seçmiştik.

Bu arada, Klytoneos mızrağını alıp Apollon'a sunulacak kurbanla ilgilenmeye gitmişti, Argus da peşindeydi. Eurykleia badana yapan kadınların başlarından ayrılmadı ve bir duvar tamamlanınca, onları su çekmeye, banklara mor örtüler sermeye, masalara kadehler, çift kulplu kupalar, düz tahta tabaklar koymaya ve yollara taze kesilmiş ardıç dalları serpmeye gönderdi. Çok geçmeden Eumaios üç besili domuzla içeri girdi ve bir düve ile Hiera'dan gemiyle gönderilen keçileri getiren Philoitios'u görünce, "Merhaba kardeş, Kraliçe seni görmek istiyor," dedi.

Philoitios döndüğünde, Melantheus yine Aithon'la uğraşıyordu. "Sen hâlâ burada mısın, baş belası?" diye bağırıyordu Melantheus. "Dün gece yeterince artık toplamadın mı, daha ne dileneceksin? Nereye sakladın onları? Bir gecede hem bütün ciğeri hem de artıkları yediğini söyleme sakın! Şimdi bana bak! Bir numaranı daha görürsem, külahları değişiriz. Benim yumruğum İros'unkine benzemez."

Ama Philoitios araya girdi. "Bu adam Kraliçe'nin koruması altında; Prens Laodamas'tan haber getirip onun yüzünü güldürdü. Eğer dedikleri doğruysa, dertlerimiz yakında

bitecek. Kral ve Laodamas bu aşağılık serserileri defedecektir. Sen de layığını bulacaksın, alçak herif!"

Sonra Aithon'a yaklaştı ve eline dokunarak "Adım Philoitios, emrinizdeyim," dedi.

Melantheus avludan sıvıştı. Philoitios dalaşmak isteyeceği türden bir adam değildi.

Bir saat kadar sonra, Klytoneos taliplerle birlikte saraya döndü. Talipler vakit kaybetmeden pelerinlerini çıkarıp Eumaios ile Philoitios'un getirdiği hayvanları kesmeye başladılar. Acıkmışlardı; uşaklarını ciğer, böbrek, beyin gibi parçaları kocaman bir ızgarada, kemik ilikleriyle birlikte pişirmeye gönderdiler ve bol ekmekle şarap istediler. İki koca kara kazan da içi domuz ayakları, düve dili ve ayakları, koyun kelleleri, işkembe, arpa, fasulye ve sebzelerle dolu halde ocakta fokurduyordu. Etin geri kalanı nar ağacından şişlerde ve beş dişli uzun çatallarda kızarıyordu. Eumaios, Melantheus ve Philoitios masalara hizmet ediyordu, çünkü diğer uşaklar hâlâ ahırlarda ve bahçede çalışmaktaydı; yemek vaktine daha çok vardı.

Klytoneos Aithon'a seslendi: "Dilenci, gel benim masamda otur!" Masa eşikte, kızıl taştan köpeklerin nöbet tuttuğu ön kapının hemen dışında hazırlanmıştı. Klytoneos, Aithon için altından bir kadehi doldurup yüksek sesle şöyle dedi: "Kıbrıslı, seni herhangi bir kötü muamele veya saldırıdan koruyacağıma güvenebilirsin; çünkü bu davetsiz konuklar, bir sarayda olduklarını unutup bir tavernada gibi davranabilirler. Beyler, duyuyor musunuz beni?" Eumaios, Klytoneos'un işareti üzerine, Aithon'a herkesten önce dumanı tüten bir kâse yahni getirdi.

Bir küçümseme mırıltısı yükseldi, ama zaten epey sarhoş gelen Antinoos konuştu: "Eh, Prens Klytoneos'un afra tafrasına azıcık daha katlanmalıyız; çünkü Kader Tanrıçalarının ona çok uzun bir ömür biçtiğini sanmıyorum."

Ktesippos kahkahalara boğuldu ve sonra şöyle bağırdı: "Arkadaşlar, bizim tescilli dilenciye, bir nalbanthane dolusu demirciyi doyuracak miktarda yemek sunuldu. Prens Klytoneos böyle değerli bir yabancıya nezaket göstermişse, ondan geri kalmak istemem doğrusu. Benim katkım da bu olsun: Konuğun devekuşu midesi hazımda zorlanırsa, kaz çobanı Gorgo hanıma veya hak eden bir başka ihtiyaç sahibine verebilir."

Ktesippos, Melantheus'un ona getirdiği çorbadan –çorba kaynar olduğu için, en iyi mor örtülerimizden birini eldiven olarak kullanarak– bir düve topuğu çıkarıp Aithon'a fırlattı. Sardinya'dan ithal edilen boynuzlu bronz heykellerin yüzündeki o neşesiz sırıtışla Aithon başını yana eğdi ve topuk duvara çarptı.

Mızrağını kapan Klytoneos patladı: "O attığın topuk konuğumu ıskaladığı için şanslısın, Ktesippos! Eğer vaktinde eğilmeseydi, seni yavru domuz gibi şişe geçirirdim. Sabrımın da bir sınırı var ve daha fazla gerersen kopar. Kuşkusuz beni öldürmeye kararlısın, ama dikkat et, çünkü ilkin ben içinizden bir iki kişiyi yanımda Hades'e götüreceğim. Agelaos efendim, benden sonra en soylu Troyalı olarak, burada düzeni sağlamama yardım etmelisiniz. Meclis sizi Kral'ı temsilen naip seçtiğinde, Kral'ın oğluna alenen hakaret edilmesine göz yumma yetkisi de verdi mi?"

Agelaos sırıtarak yanıtladı: "Ktesippos keyifli gününde. Şen ve cömert mizacından doğan muzipliklerine aldırış etmeyin. Soydaşım, unutmayın ki bizzat sizin davetiniz üzerine şehirde Apollon'un onuruna yapılacak şenliğe –başlangıç dualarında ve kurban sunusunda yer aldıktan sonra– katılmadık. Bugün Prenses Nausikaa'nın evleneceği kişiyi açıklayacağına söz verdiniz. En az birkaç yıldır bu seçimi yapmasını bekliyoruz zaten. Bunu yaptıktan sonra, bu şölen faslı sona erecek ve benim de sizin kadar nefret ettiğim, ama en çok da sizi sorumlu tuttuğum bu nahoş sahneler tekrarlanmayacak."

Taliplerimden yalnızca biri, Sikan'lı Theoklymenos, avludaki silahların kaldırıldığını fark etmişti; tek bir duvarın badana edilmiş olması da onu kandırmadı. Klytoneos'a soran gözlerle baktı; uyarı mahiyetinde mızrağının sapını yerden bir karış kaldıran Klytoneos yan kapıyı işaret etti.

Theoklymenos titreyerek taburesinden kalktı. "Gözlerim kararagain," dedi. "Avluya hayaletler dolmuş, ağıt sesleri duyuyorum. Bağışlayın arkadaşlar, sizlerden ayrılıp pazaryerinde Tanrı Apollon'a yakarıp merhamet dileyeceğim." Koşarak avludan çıktı.

Herkes bakakaldı. Ama Antinoos hıçkırarak şöyle dedi: "Hayatımda duyduğum en harika bahane! Sofrada sıkışıp üstüne kaçırınca, rezilliği örtmek için..." İğrenç konuşmasının devamı kahkahalar arasında boğuldu.

Bir süre yatak odamı bir aşağı bir yukarı adımladım. Bahçıvan Dolios, meyve bahçesinin köşesinde, kavun tarhına bitişik uzun otların arasında Ktimene'nin cesedini bulmuştu. Ona kimseye bir şey söylememesini ve ölüyü yerinde bırakmasını emrettim: Seçtiğim kocayı açıklayana kadar zaten cenaze töreni düzenleyemeyeceğimizi açıkladım. Hemen söyleyeyim ki Ktimene'yi kimin ve niçin öldürdüğünü hiç öğrenemedik. Boğazı, bir kulağından ötekine kadar kesilmiş ve besbelli biri onu sürükleyerek bu gizli noktaya getirmişti. Benim görüşüm, Melantho'nun Eurymakhos ile ilişkisinden şüphelendiği ve bu yüzden yarı karanlıkta onun kim olduğunu fark edemeyen kızların arasına katıldığı yolundaydı. Sonra muhtemelen Melantho'yu izlemiş ve şüphelerinde haklı çıktığını görünce ya kendi boğazını kesmiş ya da (cinayette deneyimli) Eurymakhos tarafından boğazı kesilmişti. Her ne olduysa, kehribar gerdanlığın laneti, Ktimene'yi ağabeyim Laodamas'ın yanına, aşksız Hades'e yolladı.

Bu haber içimde sessiz bir öfke uyandırdı. Boş taht odasına gittim ve ön kapının hemen arkasında, kimsenin beni görmeyeceği ama benim her şeyi duyabileceğim bir yere is-

kemle çekip oturdum. Philoitios ile Eumaios benim emrimle Pontonoos'a yardım ediyor ve kupalarla kadehleri ağzına kadar dolduruyorlardı. Kulağıma gelen sarhoş kahkahalardan, harekete geçme zamanının geldiğini anladım ve dışarı çıkıp Eurykleia'yı çağırdım.

"Sandık odasının anahtarını ver, lütfen," dedim.

Benimle geldi ve tokmağa bağlı kayışı çözdükten sonra kilidi açıp kapıyı çekince, menteşelerin çıkardığı kindar iniltiyi – otlağına girmiş birini gören kutsal boğanın çıkardığına benzer iniltiyi hatırlıyorum. İyi bir işaret olarak gördüm bunu. Çok önemli günlerde, insan tanrıların iradesinin her işaretini kollamaya başlar; ama tanrıların niyetlerini örtmekte kullandığı belirsizliğe aldanmamak için çok dikkatli olmak gerekir.

Klytoneos'un buraya sakladığı, ok dolu on dört Sikel sadağını aldım, sarayda çiviye-halka-geçirme oyunu için kullanılan bir kutu pirinç ve demir halka buldum; sonra, kadim gravürlerle süslü uzun, kıvrımlı, parıldayan altın yay kınının asıldığı çiviye titreyen ellerle uzandım. Berceket sevgili dostum Prokne, babası Elba'ya gittiği için sarayda kalmaya gelmişti. Eurykleia ile birlikte, uzun ve ağır halka kutusunu kaldırabildiler; ben de altın kın ile bir kucak dolusu sadak yüklendim. "Haydi gidelim," dedim ve sessiz taht odasından kalabalık şölen avlusuna, etrafımıza bakmadan yavaşça geçtik. Çatıyı taşıyan ana sütunun yanında durdum; soğukkanlılığıma kendim de şaşırmıştım.

Beni düğün elbisem ve başımda taze çiçek çelengiyle –çünkü cenazeden sonraki üçüncü gündü– görünce şaşıran ve sevinen talipler, bıçaklarının saplarıyla masalara vurmaya ve coşkuyla alkışlamaya başladılar. Başımı hafifçe eğip selam verdikten sonra, yükümü yere koyup onlara hitap ettim. "Beyler, Prens Klytoneos benim için seçeceği kocayı Kral uygun bulmayabilir endişesiyle, ihtiyatlı davranıp kararı bana bıraktı. Bu zor görev karşısında, Tanrıça Athena'dan

yardım diledim; gerçekten de dün gece Tanrıça rüyama girip bana şöyle dedi: 'Çocuğum, avludaki masalarda oturanlar arasından, eli en sarsılmaz ve gözü en keskin olan adamı seç ve yarın Yüce Okçu Apollon'un şenliği kutlanacağına göre, Philoktetes'in yayını anımsa!' Bundan daha açık ne olabilir? Homeros, İsandros ile Hippolokhos'un Likya krallığı için okçulukta yarıştığını anlatır; gerçi buradaki ödül daha küçük, ama yine de yüzden fazla beyzade, aşkım uğruna ciddi bir rekabet sergiliyor."

Bu sözler ustura gibi çıktı ağzımdan.

"Çok sayıda rakibin aynı yayı kullanması hem sıkıcı olur, hem de öncelik tartışmaları yaratır. Bu yüzden, katılımı sınırlamak amacıyla, basit bir ustalık sınavı düşündüm. Kardeşim Klytoneos avluda birbiri ardına on iki çivi çakacak ve her talip sadece bir halka atabilecek. En uzaktaki çivilere halkasını geçiren üç talip, okçuluk yarışına katılma hakkını kazanacak. Yarış, oku balta başlarının arasından geçirmekten ibaret. Onlara ödünç vereceğim yay, ailemizde nesilden nesile geçmiş değerli bir miras: Bütün Sicilya'nın en ünlü kahramanlık yadigârı olan Philoktetes'in yayı. Herakles, bizzat kendisine ait olan bu yayı Oeta dağında ölüsünün yakılacağı odun yığınına çıkarken Philoktetes'e kendi eliyle verdi. Ve işte bu silahla Philoktetes, Paris'i ilkin elinden, sonra da sağ gözünden vurarak fiilen Troya Savaşı'nı bitirdi."

Konuşmam epey karışıklığa yol açtı; çünkü benden beklenen, babamın onayladığı taliplerden birini veya ötekini seçmemdi. Şimdi oradakilerin çoğu, benim tanrısal onay aldığımı iddia ettiğim karar verme yöntemimi kabul ederse, herkes sonuca uymak ve planlarını değiştirmek zorunda kalacaktı. Düğün hediyeleri fazla değerli olmayan gençler, burada konumlarını iyileştirebilecek bir fırsat gördüklerinden, önerimi canı gönülden destekliediler. Klytoneos hemen bir kazma alıp avlunun düzlenmiş toprak zemininde uzun bir çukur kazdı, çivileri aynı hizada üç adım arayla yerleş-

tirdi ve diplerindeki toprağı ayağıyla ezerek sıkıştırdı. Sonra bütün yarışçıların halkaları gerisinden atacağı bir çizgi çekti. "Başlayabilirsiniz, beyler," deyip yerine döndü.

Antinoos, sarhoşluğuna rağmen kurnazca bir itirazda bulundu. Bir zamanlar Apollon'un Hyakinthos denen çocuğu halka atarak kazara öldürdüğünü hatırlatıp Apollon'un şenlik gününde bir halka oyununa girişmenin ölüme davetiye çıkarmak olacağını söyledi. "Aramızdan biri mutlaka Hyakinthos'la aynı kaderi paylaşacaktır. Ben okçuluk yarışmasının sıkıcı olacağını düşünmüyorum; öncelik meselesini de bir çember içinde, şu şarap testisinden başlayıp şarap tazelendikçe güneş yönüne ilerleyerek çözebiliriz. Yeterli ok var sanırım. Hedef, kurban avlusuna açılan şu kapıya asılmış bir halka olabilir." Bu, kendisinin ve arkadaşlarının ilk atışları yapacağı ve dünkü cenaze oyunlarına bakılırsa, bu yarışmanın da bir maskaralığa döneceği anlamına geliyordu.

Gelgelelim Klytoneos, benim sert itirazlarıma rağmen bunu kabul etti. Altın kını elimden aldı, tokaları açtı ve çok saygılı bir tavırla yayı çıkardı. Ben bu yayı daha önce görmemiştim; ürkütücü bir silahtı, neredeyse bir insan boyundaydı ve dövülmüş bronzla birbirine kenetlenen bir çift Girit yabankeçisi boynuzundan yapılmıştı, bunlar şimdiye kadar görülmüş en büyük boynuzlar olmalıydı. Aithon sandık odasına gittiğinde onu incelemiş ve normal yay kirişinin dört katı güçlü, iki ucu ilmekli ve tam uygun uzunlukta, bükülmüş ketenden bir ip temin etmişti.

Yaşayan bir keçinin boynuzları bir nebze esnektir, ama zaman içinde biraz sertleşirler; hele aradan yüzyıllar geçmişse, geyik boynuzundan farksız olurlar.

İlk Leiodes geldi. Zeus'un genç rahiplerinden olduğu için, son kurban kesme törenlerini hep o idare etmiş ve şimdi de şarabın dağıtıldığı büyük testinin yanındaki onur koltuğuna oturtulmuştu. Kirişi bağlanmamış yayı ve oku aldı; bu arada Eumaios halkayı kapıya mıhlıyordu. Klytoneos bağırdı:

"Hey, Philoitios, o kapıyı dışarıdan sürgüle; birisi bilmeden girip kazaya uğramasın." Philoitios geçitten dolaşıp dediğini yaptı.

Leiodes eşikte durdu, iki elini ve dizlerini kullanarak yayın kirişini takmaya çalıştı; ama tek becerdiği sırtını incitmek oldu. "Dostlar," diye inledi, "bu antika silah canıma okudu. Hiçbiriniz başaramayacak bu işi; şarap veya sığır etine ona bir bahse girerim. En güçlü kalp bile dayanmaz buna. Prenses Nausikaa bize yine oyun oynadı."

Yayı kapıya dayadı, oku yanına dikti ve çöker gibi yerine oturdu. Antinoos onu azarladı: "Saçmalama! Eğer Philoktetes o yaya kirişi takmışsa, torunları aynısını yapamayacak mı? Eskilerin bizlerden daha güçlü ve cesur olduğu safsatasına hiç inanmadım. Yay biraz gergin, o kadar; ısınması ve yağlanması gerek. Seni aysız bir gecede doğuran anneni suçla; o yüzden vücudun gevşek, bileklerinin ve omuzlarının canı yok, yaptığın tek spor tavla ve kottabos oynamak. Tamam, bahis önerin kabul! Ben başaracağım; iki öküz ve yirmiye karşı iki testi şarap koyuyorum. Melantheus, bir tavaya domuz yağı koyup ateşte ısıt; yay boydan boya yağlanınca, göreceksin nasıl da esneyecek... Yıllar dondurur, yağ buzları çözer."

Melantheus söyleneni yaptı. Sonra, Antinoos'un avanesinden iki ya da üç kişi daha sırayla yaya kiriş takmayı denedi, ama başarı elde edemediler. Okçuluğun bir Elym becerisi olmadığını belirtmem gerek; taliplerimin çoğu, hayatlarında hiç ok ve yay almamışlardı ellerine. Bu arada, önceden kararlaştırılan bir işaretle Eumaios ve Philoitios usulca yan kapıdan dışarı çıktı. Eumaios, oğlunun bir grup sadık seyis ve bahçıvanla birlikte beklediği ana kapıya koştu. "İçeriden kavga dövüş sesleri gelince, taliplerin uşaklarına hücum edip onları kurban avlusundan çıkarın. Bir orduymuşsunuz gibi oraya buraya saldırıp gürültü yapın ve Kral adına tehditler savurun," dedi. Philoitios da Eurykleia'ya koştu: "Hizmet-

çileri kadınlar bölümüne kilitleyin ve orada tutun." Sonra Eumaios da aynı kapıdan geri geldi; Philoitios kapıyı dışarıdan sürgüledi, Byblos ipiyle sıkıca bağladı ve taht odasından geçerek avluya girdi.

Şimdi Eurymakhos, Noemon'un elinden yayı kapmıştı. Usul usul ateşe tutup ısıttı, iyice yağa buladı; ama diğerlerinden farklı bir başarı sağlayamadı. "Hades belasını versin bunun!" diye haykırdı. "Leiodes haklıymış. İnsanın kalbini de sırtını da kırar bu."

Antinoos güldü. "Düşünüyorum da," dedi kelimeleri uzatarak, "Apollon şenliği günü bu yaya kiriş takmaya çalışmak, halka atmaktan daha yanlış bir iş oldu. Herakles, yerine getirdiği Görevler esnasında, bu yayı kullanarak olağanüstü başarılar kazandı; ama o ve Apollon, okçulukta rakip olduklarından sürekli çekişiyorlardı. Hatta bir keresinde bu husumet düpedüz kavgaya dönüştü; çünkü Herakles Apollon'un kâhinesi Herophile'nin altından üçayaklı tabureyi çekip aldı ve kendi kehanet merkezini kurmaya gitti. Zeus Baba bir yıldırımla bu kavgayı ayırmak zorunda kaldı. Yayı, Apollon'un kendisinin sertleştirdiği kanısındayım ben; belki de şenlik kutlamasından erken ayrıldığımız için gücenmiştir. Dolayısıyla yarışmayı yarına erteleyelim ve Philoitios'un bize getirdiği semiz keçileri Tanrı'ya kurban ederek onu yatıştıralım. Yarın böyle özel bir kutsal gün değil ve dilerim en usta olan kazanır!"

Antinoos bu saygılı ve samimi öneri için alkışlandı. Sanıyorum ki şu anda ocağın önünde, ön kapıdan biraz uzaktaki bir koyun postu üstünde duran yayı alıp gitmeyi planlamıştı; ertesi sabah onu büyük, ama daha kolay kullanılabilir bir yayla değiştirip gelecekti.

"Apollon, Apollon, lütfunu esirgeme bizden!" diye haykırdı. Bütün şarap tasları ve kadehleri yeniden ağzına kadar dolduruldu ve herkes son damlayı içmeden birazını Tanrı'nın adına toprağa döktü.

Bu noktada Aithon eğilip Klytoneos'un dizlerine sarıldı: "Bir iyilik yapın bana, Prensim! Kıbrıs'a, yurduma dönünce –umarım yakındır dönüşüm– eşim dostum bana neler yaptığımı, neler gördüğümü soracak. Mısır, Filistin ve Libya maceralarımı anlattıktan sonra, şunu da eklemek isterim: 'Sonra Drepanum'a gittim. Phokis'li Philoktetes'in Troya Savaşı'na son veren ünlü yayı orada muhafaza ediliyor. Kralın oğlu bu harika yayı, üzerine Herakles'in Görevleri işlenmiş kavisli altın kınından çıkardı ve tutmama izin verdi.' Size yalvarıyorum Prensim, bu hayalimi gerçek kılın. Tabii yürekli dostlarınızın çoğu gibi Phokaia kanı taşımadığımdan yayın kirişini takmak sanırım gücümü aşar."

Klytoneos'la benim girişeceğim göstermelik kavganın işaretiydi bu. Klytoneos Aithon'un ricasını kabul edince, hır çıkaracaktım: "Ne? Bir dilencinin pis elleriyle bu kutsal yadigârı kirletmesine izin mi vereceksin? Kavga aranıyorsun galiba. Derhal yayı kınına koy ve sandık odasına kaldır."

Klytoneos da şöyle bağıracaktı: "Yayı canımın istediğine veririm; senin her şeye burnunu sokmandan bıktım artık. Kendi tarafına git, kendi görevlerinle ilgilen, hizmetçilere nezaret et. Bugünlük işin bitti; unutma, burada benim sözüm geçer. Eumaios, getir o yayı bana!"

Sanırım rollerimizi yeterince iyi oynadık ki etraftan kahkahalar yükseldi. Eumaios, biraz çekinerek yayı alıp Klytoneos'a götürdü ve Klytoneos da bir meydan okuma ifadesiyle onu Aithon'a uzattı.

Ben ayağımı yere vurdum ve sanki öfkelenmişim gibi kapıyı çarparak dışarı çıktım.

"Bu gece birinin yüzünü güzelce tırmalayacak," diye dalga geçti Ktesippos, "sarayda kimin sözü geçermiş, anlayacağız..."

Aithon yayı okşar gibi elinde tuttu, ağırlığını tarttı, kadim işçiliğini hayranlıkla inceler gibi evirip çevirdi. İçinden Apollon ve Herakles'e yakarıyordu; aralarındaki tartışmayı

kesip oklarını birlikte yönetmelerini diledi. Talipler sırıtarak birbirlerini dürtüyordu: "Dilenci yay konusunda uzmana benziyor; herhalde koleksiyonu vardır serserinin. Belki de yay imalathanesi kurmayı düşünüyordur." Aithon yumuşak bir sesle konuştu: "Efendiler, kirişsiz haliyle bile harika bir yay bu. Bir de kirişi olsa, kim bilir ne muhteşem olur!" Sonra keten ipi çıkardı, birden buyurucu bir tavırla boynuzu yakaladı ve ilmek çentiğe yerleşene kadar yavaşça ve zahmetsizce eğdi; öyle rahattı ki lirine yeni kiriş takan bir çalgıcı sanırdınız. Sonra yerine oturdu, başparmağıyla çektiği kirişten bir kırlangıç cıvıltısı çıktı, uzanıp bir ok aldı ve neredeyse nişan bile almadan, oku vınlayarak kapıdaki halkaya gönderdi. Ok hedefin tam ortasını buldu ve ucu kapının meşe tahtasını deldi.

Sonra gülümseyerek Klytoneos'a döndü: "Prens, kardeşinizin söylediklerine uydum. Yaya kiriş taktım, hedefi tam ortasından vurdum, dolayısıyla onun kocası benim. Bu iddiamı kabul ediyor musunuz?"

"Kabul ediyorum, cümle âlem tanıktır."

"Güzel. Şimdi vuracak başka bir hedefim var. Burada olan biri, benim kabilemden soylu Mentor'u haince öldürdü. Onun intikamını almaya geldim: Kana kan gerek. Antinoos, eceline hazırlan."

Antinoos çift kulplu bir kupayı ağzına götürürken, ok boğazını deldi ve ucu ensesinden çıktı. Kolları ve bacakları kasılıp sarsılırken yığılıp kaldı; düşerken masayı devirdi, ekmekler ve etler yere döküldü. Ağzından, burnundan fışkıran kan temiz yemeklere bulaştı.

Bir korku feryadı çınladı avluda, ama Aithon yaya ikinci bir ok koymuş ve ona karşı çıkacak herkesi vurmaya hazır bekliyordu. Eurymakhos deli gibi duvarlara bakındı ve birden silahlarla kalkanların orada olmadığını fark etti. Hızla karar verip konuştu: "Arkadaşlar, bu Kıbrıslı usta okçu biz onu yakalayana kadar en az dördümüzü beşimizi öldürür.

Kana kan misillemesi gereği, Antinoos'u vurmaya hakkı vardı; bunu inkâr edemeyiz. Dahası, eğer Prenses bu yabancıyla evlenmeyi kabul ederse, onu engellemeyelim ve evlerimize dağılalım; çünkü bu yarışma Tanrıça Athena'nın takdiri."

Birbirine karışan onay ve itiraz bağırışları duyuldu. Sonra Klytoneos konuştu: "Efendiler, lütfen beni dinleyin. Antinoos öldü, çünkü Kral'ın kendi yerine naip atadığı Mentor dayımı öldürmüştü. Aranızda hâlâ iki katil daha var. Birincisi, ağabeyim Laodamas'ı bıçaklayıp denizde boğan –ve bütün bu sorunları başlatan– Eurymakhos'tur; ağabeyimin hayaleti anlattı bunu Kraliçe'ye. İkincisi, ağabeyim Halios'un haksızca sürgün edilmesine yol açan cinayetin, o balıkçının karnının deşilmesi olayının faili Ktesippos'tur. Bu canilerin her birinin sahip olduğu mal mülk, ailemize yaptıkları haksızlığı karşılamaya yetmez. Efendiler, derhal onları bağlayın ve meclisin önüne çıkarın; böylece, bu avluda bulunan herkese ucu dokunacak bir cinayet suçlamasından kendinizi kurtarmış olursunuz. Haydi Agelaos, haydi Leiodes, haydi Amphinomos... Babama karşı isyana göz yumanların en ılımlısı olan sizlere hitap ediyorum. Ne diyorsunuz?"

Onlar yanıt vermeyince, Eurymakhos tekrar bağırdı: "Tamam, arkadaşlar! Prens önerimizi reddediyor ve bizi isyanla suçluyor ki eğer kanıtlanırsa cezası ölümdür. Dolayısıyla her halükârda onu öldürüp bu işi bitirelim! Çekin kılıçlarınızı, masaları kalkan yapın!"

Elinde kılıç Aithon'un üstüne atladı ama sağ göğsünün ucuna saplanan okla devrildi, bir masayla iki taburey beraberinde sürükledi.

"Ve şimdi Ktesippos," diye haykırdı Klytoneos. "O da cezasını bulunca kıyıma son verebiliriz."

Artık çok geçti. Eurymakhos'un kuzeni olan Amphinomos, intikam almak zorundaydı. Duvarın dibinden yürüyerek, Ktesippos'u aranırken sırtını dönmüş olan Aithon'a saldırdı. Onun geldiğini gören Klytoneos mızrağını fırlattı.

Amphinomos zemine mıhlandı, ama silahsız kalan Klytoneos, bir kılıç onu doğrar korkusuyla mızrağını kurtarmaya gidemiyordu. Avuçları arasından Aithon'a seslendi: "Sen onları oyala; ben de gidip mızrak, kalkan ve miğferleri getireyim." Eumaios'u yanına çekerek ön kapıdan fırladı. Philoitios, şaşkın taliplerin birbirleriyle çekiştiği –kimileri toplu halde Aithon'a saldırmayı, diğerleri teslim olmayı öneriyordu– masaların arasından sıyrılıp onları izledi.

Aithon gürültüyü bastıran bir sesle haykırıyordu: "Daha var mı Tartaros yolcusu? Var mı Styks yolcusu? Buyurun beyler, buyurun! İşte, ahmaklara sonsuz bir yok oluş fırsatı! Ama canını seven Philoktetes'in yayından yirmi adım uzakta dursun. Şu yan kapıya da yanaşmasın!"

Avluda genel bir gerileme görüldü; teslim olma önerisi kabul edilecek gibiydi. Ama bağırtıları duyunca harekete geçen Eumaios'un oğlu, "Müjde! Kralın gemisi göründü. Az sonra karaya çıkıp intikamını alacak," diye bağırarak taliplerin kurban avlusundaki uşaklarına saldırdı.

Aithon'un yaya kiriş taktığını görüp kocam ilan edildiğini duyunca kıskançlıktan deliye dönen Noemon dostlarını topladı. "İşimiz bitik," dedi. "Kral suçlu ile masum arasında ayrım yapmadan, hepimizi asi sayıp astıracak. Çabuk olun: Birkaçımız şişlenmeyi göze almalı ve bu tek okçuyu haklamalıyız. Sonra Kral bizi bağışlamayı kabul etmezse sarayı yakmakla tehdit ederiz. Kapın masaları, ben 'Bir, iki, *üç*!' deyince saldırın!"

Noemon daha ikiye kadar sayamadan bir ok açık ağzından girip onu sonsuza dek susturdu. Sonra Klytoneos ve Eumaios mızrak ve kalkanlarla döndü ve Aithon'un iki yanına mevzilendiler; tam silahlanmış Philoitios ise yan kapıyı savunmaya koştu.

Klytoneos katliamı önlemek için cesurca bir çaba daha gösterdi. "Beyler, bu son şansınız," diye haykırdı. "Eğer bu fırsatı kaçırırsanız, ağabeyim Halios'un sizi lanetleyerek

gönderdiği on dört sadak dolusu ok var burada: Hepiniz köpek gibi mıhlanırsınız. Teker teker, elleriniz havada bana doğru gelin ve bağlanmayı kabul edin. Ktesippos hariç, herkesi serbest bırakacağımıza söz veriyorum."

"Asla," diye bağırdı Ktesippos. Ama Leiodes narin ellerini kaldırıp şöyle dedi: "Arkadaşlar, savaş eşit koşullarda değil ve Ktesippos hayatta oldukça, biz bir caniyi korumuş oluruz. Teslim olmanızı tavsiye ederim; çünkü bir kez ölünce, ne aşk, ne onur, ne dünya hazları kalır."

Agelaos, çok ihtiyaç duydukları silahları getirmeye gönüllü olan Melantheus'la anlaşmıştı. Melantheus kuleye çıktı, sokağa bakan ilk kat penceresinden atladı ve mutfak girişine koştu. Mutfağa daldı, koridorlardan dolanarak sandık odasına yöneldi; kızı ve akılsız arkadaşları, oradan kucak dolusu mızrak, kargı ve kalkan çıkarmasına yardım etti. Silahları kuleye götürdüler ve Agelaos kendi kabilesine dağıtmak üzere bunları pencereden çekip aldı. Çok geçmeden, "Teslim olmuyoruz!" diye bağıran on iki silahlı Troyalı, kalkanlarını bitiştirmiş ve savaş düzenine girmişti.

Klytoneos göğsünü yumrukladı. "Sandık odasının anahtarını kayanın oyuğunda bırakmıştım. Melantheus herhalde arkadan dolaştı. Çabuk, Eumaios, başka silah getirmesine mâni ol! Sen de Philoitios! Aithon'la ben siz dönene kadar kapıyı tutarız."

Philoitios ile Eumaios içeri koşup sandık odasına ikinci ziyaretini yapan Melantheus'un üstüne çullandılar; onu yere yıkıp kollarını, bacaklarını uzun bir iple bağladılar ve ipin boş ucunu bir tavan kirişinin üstünden atıp onu yukarı çektiler. Sonra, onu bir sütuna bağlayıp kapıyı kilitlediler, anahtarı cebe attılar ve Melantheus öylece asılı dururken avluya döndüler.

Aithon endişelenmeye başlamıştı. Düşmana ağır kayıplar verdirebilirse teslim olacaklarını hesaplamıştı. Ama şimdi Agelaos şöyle bağırıyordu: "Kıbrıslı, yayı kenara koy. Bize

teslim olursan, canını bağışlayacağıma ve seni değerli hediyelerle ülkene göndereceğime söz veriyorum. Savaşa devam edersen, işin bitiktir."

Sonra tuhaf bir şey oldu. Bir kırlangıç uçarak avluya girdi, Aithon'un etrafında dolandı ve cıvıldayarak başının üstündeki lentoya tünedi. Zaman zaman kuşların dilini çözme gücü bahşedilen Aithon, ona Athena'nın adına zafer kazanacağını bildiren Mentor'un ruhunu tanıdı.

Düşman avluda ilerliyordu; Aithon üçünü ayaklarından vurdu, acıyla inleyip silahlarını düşürdüler. Gelgelelim, Troya kalkanlarının ardına sığınan kılıçlı Phokaia'lılar, kapıyı savunanların üstüne düzensiz bir mızrak seli yağdırdı. Hiçbiri hedefi bulmadı; oysa Aithon'un iyi nişan aldığı okları ve mızrakla karşı saldırısı, Demoptolemos dahil, düşmandan üç kişiyi daha öldürdü. Tabii hücum hattı kırılmamıştı ve düşman ilerlemeye devam etti. Philoitios, Ktesippos'u bir mızrak atışıyla göbeğinden vurabildi ve "Düvenin ayağına karşılık!" diye haykırdı.

Canını dişine takıp dövüşen Aithon'un çıplak yumruğuyla indirdiği darbe Agelaos'un şakağını paramparça etti; Klytoneos da Leokritos'u mıhladı. Düşman durakladı. Ve Aithon bir Girit zafer çığlığı atınca, kaçmaya yeltendiler. Taliplerimin çoğundan daha düzgün davranan Leiodes, Aithon'un dizlerine sarılıp teslim olmaya çalıştı. "Çok geç," dedi Aithon ve Agelaos'un düşürdüğü kılıçla kellesini uçurdu.

Prokne yanımda olmasaydı, bu gerginliğe nasıl dayanırdım bilmem; böyle buhran durumlarında Prokne'nin üstüne yoktur. Kargaşayı, penceremden kafamızı uzatarak seyrediyorduk. Avlunun çatısı Aithon ile Klytoneos'u görmemize engeldi ve onların sağ olup olmadıklarını bile bilmiyorduk. Ama kahramanlarımızın avlunun açık tarafında saldırıya geçtiğini görünce, ikimiz de Athena'ya bu eksiksiz zafer için şükürler sunduk. Onların, talipleri birbiri ardına, amansızca

haklamasını seyrettik; ölenlerin kınlarından çektikleri kılıçları kullanıyorlardı.

"Acımak yok!" diye bağırdı Aithon. Birden yüreğim sıkıştı, çünkü yirmi otuz şaşkın, perişan, çaresiz adamın arasında ozan Phemios'u görmüştüm. Liri omzuna asılı, korkudan gözleri büyümüş, yan kapıya vuruyordu. Niyeti kaçıp büyük sunağa sığınmaktı besbelli. Ama bir çıkış bulamıyor ve çılgınca etrafa bakınıyordu. Beni gördü sonunda.

"Prenses, kurtarın beni," diye haykırdı. "Apollon'un kendi şenlik gününde bir Homeros Oğlu'nu öldürmek, bu aileyi yedi kuşak boyunca lanetler."

Haklıydı. Phemios'u korusunlar diye deli gibi bağırdım Klytoneos ile Aithon'a; Klytoneos inatla kafasını salladı. Aithon başını bile çevirmedi. Zar zor pencereden çıktım, çatıdan aşağı kaydım ve ellerimle dizlerimin üstüne avluya düştüm. Noemon'un cesedi önlemişti sert bir düşüşü. Ayağa kalktım ve kollarımı kocaman açıp Phemios'un önünde durdum. Aithon, gözünü kan bürümüş bir bakışla bize doğru geldi. "Aithon, sakın ha!" Bu kez çığlığım onu kendine getirdi. Kılıcını, kalkanını fırlattı ve bir tanrıçaymışım gibi ayaklarıma kapandı. Diğer üçü iğrenç görevlerini –kaçanları yakalamak ve yaralıların boğazını kesmek görevini– yerine getirmeyi sürdürdüler.

XVI. Bölüm

Homeros'un Kızı

Büyük bir talih eseri, sadece Phemios'un canını kurtarmakla kalmadık; haberci Medon'u öldürme günahından da kaçınmış olduk. Yoksa, koruyucusu Tanrı Hermes'in nefretini sonsuza dek üstümüze çekerdik. Medon, Aithon'la benim gerdek yatağımız olan öküz derisine kendini sarmış, paramparça bir oymalı bankın altında yatıyordu. Klytoneos, eskiden öğretmeni olan ve ona hep iyi davranan Medon'u tüylü sandaletlerinden tanıdı ve çekip kurtardı. Böylece Phemios ile birlikte kurban avlusuna götürüldü ve büyük sunağın önüne titreyerek çöktüler. Bu arada biz de gizlenmiş bir kaçak var mı diye avluları ve kuleyi aradık, ama kimseyi bulamadık. Hayatta kalan son kişi, kulenin tepesinde sızmış olan Elpenor adında biriydi. Bizim adamların merdivenleri çıkarken yaptığı gürültüyü duyan Elpenor korkuyla ayağa fırladı, duvardan taşlı sokağa yuvarlanıverdi ve anında öldü. Sonuçta, sağduyulu Theoklymenos dışında, yüz on iki talibimden her birinin işi bitmişti; daha sonra cesetleri sayarak bunu doğruladık. Pontonoos da düşmanla işbirliği yaptığı için öldürülmüştü. Bizimkilerin, tepeden tırnağa kan içinde olmalarına rağmen hiç yara almamaları –Klytoneos'un burkulan bileği ve Eumaios'un çizilen omzu dışında– gerçekten

inanılmazdı. Ölüler, ağdan kuma boşaltılmış balıklar gibi yığınlar halinde yatıyor ve güneşin sert ışınları altında son bir nefes almaya bile çalışmıyorlardı.

"Eh, uyarıldılar," dedim yüzümü ekşitip o Egadi'li altdudağımı sarkıtarak. "Hem de birçok kez uyarıldılar." Başka ne söylenebilirdi? Oysa ki küçük Telegonos ve iki arkadaşı Argus'u biraz fazla kızdırıp bacaklarını kaptırınca, annem de aynı sözcükleri kullanmıştı. Dilin yetersizliğine yüksek sesle güldüm. Klytoneos da güldü, Aithon da katıldı ve çok geçmeden histerik kızlar gibi kıkırdıyor ve sahte bir ciddiyetle tekrarlıyorduk: "Eh, uyarıldılar – hem de birçok kez."

Avludaki kırık taburelere, banklara, masalara, dökülmüş yemeklere, lekelenmiş mor örtülere, yayılmış cesetlere baktım.

"Eurykleia'ya kızları göndermesini söylemeli," dedim. "Buranın toparlanması gerek." Tekrar kıkırdayarak gülmeye, gülerken hıçkırmaya başladık.

"Ama bir iki şeyi kırdığımızı itiraf etmeliyiz," dedi Klytoneos, zor soluk alarak. O anda müthiş bir espri gibi geldi bu, ama şimdi hiç de komik görünmüyor.

Sonunda kendimi toparladım ve annemi bulmaya gittim. Hayret, ilk defa çalışmıyordu ve gözlerinden yaşlar akıyordu. "Zavallı akılsız çocuklar," dedi. "Hiç öğrenemediler nerede durmak gerektiğini. Ve en az yarısı ailemize sadıktı, yazık oldu. Sorun, düzgün yetiştirilmemeleri; ama günümüzde iyi terbiye görmüş kimseler zaten ender bulunuyor. Herkesten çok annelerini suçluyorum."

"O silahları getiren Melantho ile diğer kızları ne yapacağız anne?"

"Eurykleia'dan adlarını öğren; avluları temizleyip eşyaları sildikten sonra, en iyisi Klytoneos onları bir yere götürüp parçalarına ayırsın. Hayatta kalmaları için bir neden görmüyorum."

"Fenike köle pazarında satamaz mıyız sence?"

"Tam da sevgili babanın diyeceği bir şey bu. Ticari çıkarlarının ardında hep yumuşak bir kalp saklardı. Hayır kızım... Erkekler ağabeyinin ve dayının ruhunu yatıştırmak için öldü. Kadınlar da Ktimene'nin ruhunu yatıştırmak için ölmeli. Burada krallığın adaletini uyguluyoruz."

Eumaios ve Philoitios, Melantheus'u kirişten indirmek için sandık odasına gittiler. Keskin bıçaklarla önce burnunu, sonra kulaklarını, sonra elleriyle ayaklarını keserek onu ocak ayında budanan elma ağacı gibi parçaladılar. Bu sırada, Aithon, Klytoneos ve Eumaios'un oğlunun yönetimindeki bahçıvanlar cesetleri dışarı taşıdı. Kendi ülkemizin insanları oldukları için, yağmalanmadılar ve ana kapının girişindeki sundurmaya sırayla dizildiler. Hâlâ soluk alan birkaçının kafasına Eumaios'un oğlu sopasıyla vurdu. Eurykleia katliamı görmek için gelince, tiz bir zafer çığlığı attı. Ama Aithon susturdu onu: "Alçaklık etmiş olsalar da ölenler karşısında sevinç göstermek uğursuzluk getirir ihtiyar. Bu avluda çok fazla hayalet var. Kanlar temizlendikten sonra bol kükürt getir, ateşe atıp hayaletleri uzaklaştıralım."

Suçlu hizmetçiler, Klytoneos'un gözlerinde kaderlerini okudukları için dehşet içinde Eurykleia'nın peşinden geldiler. Klytoneos onlara cesetleri kaldırmak için bahçıvanlara yardım etmelerini, sonra masalarla tabureleri süngerle yıkamalarını, avlunun zeminini silmelerini ve mor örtüleri bir teknede ıslanmaya bırakmalarını söyledi. Avluların düzlenmiş toprağının içine işleyen kan çapalarla kazındı ve sepetler dolusu döküntü bahçıvanlar tarafından taşındı. Bir sonraki iş kurban avlusunu temizlemekti: Eumaios'un oğlu ve yardımcıları, oradaki uşakları kaçıp kimseye haber vermesinler diye sopayla öldürmüşlerdi. Kan kadar bereketli şey yoktur – kurban sunağını yıkadığımız suyu asla boşa harcamayız. O gün narların ve ayvaların dibine dökülen kova kova koyu kırmızı su, üç ay sonra müthiş bereketli mahsullerle kendini gösterdi.

Klytoneos kızları doğrama görevini yerine getiremedi. Henüz bakir olduğundan kadın teni karşısında doğal bir çekingenliği vardı, bizimkilerin de hepsi güzel kızlardı. Dahası, birkaçıyla şakalaşıp eğlenmişti. "Aithon, ne olur sen öldür onları!" diye yalvardı.

"Kraliçe senin yapmanı emretti."

"Anneme karşı gelemem ama kadın kanı dökmem de imkânsız."

"O zaman as onları; kılıçla öldürülmenin onlar için fazla onurlu bir son olduğunu söylersin annene."

"Burkulan bileğim yüzünden kılıç kullanamadım demeyi yeğlerim."

Klytoneos kızları bağlayıp dış avluya çıkardı, bir gemi halatının ucuna ilmek atıp sırayla her birini ilmeğe kafasını sokmaya zorladı. Domuz yağı sürülmüş halatın öbür ucu babamın kubbeli odasının çatısı üstünden atılmıştı. Klytoneos işaret verince, Eumaios, Philoitios ve arkadaşları, kurbanın ayakları yerden kesilene kadar var güçleriyle halata asıldılar. Kadının yüzü kararınca yere düşmeye bırakıldı ve bir başka kız aynı kadere ilerledi.

Bende bu sahneyi seyredecek ne merak ne de acımasızlık vardı; ama Klytoneos'un akşam yemeğini bahçeye kusup geldiğini gördüm. Yüzü bembeyazdı ve hâlâ öğürüyordu.

"Tekme atıp durdular," diye fısıldadı, "ama uzun sürmedi."

"Hasta mısın?"

"Hayır, şölen avlusundan geçerken kükürt dumanı midemi bulandırdı."

Ona naneyle çeşnilendirilmiş tatlı şarap ve biraz kuru ekmek verdim; güzelce yıkanıp tuniğini değiştirdikten sonra toparlandı. Aithon da az sonra tertemiz yıkanmış ve düğün kıyafetini kuşanmış halde, ölümsüz bir tanrı havasında göründü. Kendine gelmişti; sevecen bir tavırla koluma girdi.

"Savaşımızı daha ileri götürmeden, Kraliçe'ye danışalım," dedi. "Şimdi ne yapacağımızı o bilir."

Annem bizi görünce neşeyle gülümsedi: "Gelin çocuklar," dedi, "ailemizin hayaletleri onları doyuracak kadar kan içtiğine göre, artık düğünü tamamlayalım. İkinizin de duruma uygun giyindiğini görüyorum; Aphrodite'yi gücendirme ya da çalgı ve dansı ihmal edip halkı küçümseme riskini göze alamayız. Şimdi Phemios'u çağırıp lirini akort etmesini söyleyin ve herkes bayramlıklarını giysin."

Klytoneos karşı çıktı: "Olmaz, anne. Katliamın haberi şimdiye şehre ulaşmıştır ve biz hemen bir savaşa daha girmek zorunda kalacağız."

Ama Eumaios, saraya bütün giriş çıkışları önlemek için, yol boyunca ve meyve bahçesinin arkasına gözcüler koymuştu; Theoklymenos'un bile gitmesine izin verilmemişti.

Erkek kadın hep birlikte, düğün dansımızı kurban avlusunda yaptık (asılan kızların dışarı çıkarılmasını emretmiştim) ve sarayın tekrar sadece bize ait olmasından çok mutluyduk. Eurymedusa ve Prokne flüt çaldı; Phemios lirinin tellerine var gücüyle asıldı ve Hymenaios adına okunan düğün şarkıları pazaryerinden ve iskelelerden duyuldu. Yelken yamayan adam, ağ onaran adama "Hah işte!" dedi, "Sonunda Antinoos'la evlendiğine bahse girerim. Dediklerine göre, en değerli düğün hediyelerini o getirmiş; Prenses Nausikaa da servetinden başka bir şey düşünmüyor, tıpkı babası gibi."

Dans bittikten sonra şarap ve tatlılarla ağzımızı tatlandırınca, Klytoneos daha acil bir itiraz ileri sürdü: "Soydaşlarım, dostlarım; burada kalırsak bir kuşatmaya direnmemiz gerekecek. Kendinizi aldatmayın; bugünkü savaşta avantajlıydık ve tanrılar bize yardım etti. Ama bu yardımın devam edeceğine güvenemeyiz; ayrıca saray bir düzine adamla bütün şehir milislerine karşı savunulamaz. Çok geçmeden ana binayı alevli oklarla tutuşturacaklar ve kendimizi dışarı atmak zorunda kalacağız. Hâlâ vakit varken, Eumaios'un çiftliğine sığınalım; Kral imdadımıza yetişene kadar onları uzak tutabiliriz."

"Ben burada kalacağım," dedi annem sert bir sesle, "ve hiçbirinizin beni terk etmesine izin vermiyorum. Kral gittiğinden beri olabilecek en düzgün şekilde davrandık ve olanlardan ötürü düşmanlardan özür dilememiz gerekmez. Medon, çabuk şehre git ve meclisi topla: Prens Klytoneos'un acilen söyleyecekleri var ve hemen arkamdan gelecek, de. Klytoneos, sen Aithon'la Poseidon Tapınağı'na git ve bırak Medon senin adına konuşsun. Kısaca şunu söyleyecek: Meclisin eyleme geçmeyi reddetmesinden ötürü, sen kız kardeşinin taliplerini saraydan çıkarmak zorunda kaldın; birçoğu ağır yaralı ve meclisin atadığı yeni naip dahil, birkaç ölü var. Kuzenin ve artık kayınbiraderin olan Giritli Aithon beklenmedik bir şekilde saraya geldi ve silahlı yardım getirdi. Herkes Aithon'un Giritli paralı askerlerden oluşan güçlü bir ordunun başına geçmek üzere baban tarafından gönderildiğini düşünecek. Sandığım kadar korkaksalar, sana olağanüstü nazik davranacaklar. O zaman Medon onları ölülerini almaya çağırabilir, ama sağ kalan olmadığından bahsetmeyecek."

Annemin dedikleri yapıldı. Medon'un konuşması, ihtiyar Halitherses dışında herkesi şaşırttı ve korkuttu. Şöyle dedi Halitherses: "Efendiler, sizi uyarmadım mı?" Aithon ve Klytoneos hiç rahatsız edilmeden saraya döndü. Ne var ki, onlar çıktıktan hemen sonra, Antinoos'un babası Eupeithes, şehir milislerinin hemen silahlanmasını ve kendisinin de onların başına geçip Giritli işgalcilerin üzerine yürüyeceğini söyledi.

Üç yüz kadar genç milis yoldan yukarı doğru ilerledi; ama sarayın ana kapısına varıp da katliamın büyüklüğünü görünce, ağızlarından bir inilti döküldü ve dehşet içinde durdular. Bizim küçük ordumuz kurban avlusunda konuşlanmıştı ve Aithon'un emriyle, sessiz ve hareketsiz, kalkanları bitişik, sanki büyük bir ordunun öncü gücü gibi bekliyorlardı.

Eupeithes, Antinoos'un cesedini şık giysilerinden tanıdı ve gözünü öfke bürüdü. Kılıcını sallayarak ailemizden intikam alacağına yemin etti. Ben kulenin düz çatısından, annem ve büyükbabam Phytalos'un yanında olan biteni seyrediyordum. Büyükbabam da havaya girmiş, kel kafasına bir miğfer geçirmiş ve eline mızrak almıştı. Artık yetmişin üstündeydi ve romatizmadan mustaripti, ama bir zamanlar parlak bir askermiş. "Yüce Athena, mızrağıma rehber ol," diye dua etti ve titreyen sağ kolunun olanca gücüyle mızrağını aşağı fırlattı. Kule üç katlıdır ve mızrak Eupeithes'in bronz yanaklığına çarpana kadar öyle hız kazandı ki ucu dosdoğru adamın kafasına girdi ve onu oracıkta öldürdü.

Maalesef annem yaşlı babasının bu şanlı başarısını kaçırdı. Yıldızlar gibi parlayan gözleriyle denize bakıyordu. "Bak, canım yavrum, bak!" diye bağırıp bileğimi yakaladı. "Tanrılar lütfetti: Kurtulduk. Bak, Elym'ler geliyor – iki milden yakın! Çizgili yelkeni tanımadın mı? Kralımız geliyor: Düzeni sağlayacak ve yaptıklarımızı onaylayacak."

Evet, babamın gemisiydi gelen; biri otuz kürekli ve biri elli kürekli iki Elym gemisi de onu izliyordu. Milisler, Medon'un tavsiyesi üzerine bizim sözüm ona muazzam ordumuzla çatışmamaya karar verdi; ölüleri topladılar ve mızraklarını sedye yerine kullanıp, sessizlik içinde onları şehre taşıdılar.

Babamın gemisi, dönüş yolunda tam Motya boğazına girerken, Antinoos'un elli küreklisinin saldırısına uğramış; çarpışma aleyhimize ilerlerken otuz kürekli bir gemi rüzgârın gücüyle düşmanı arkadan yakalamış. Halios'un Minoa'da tuttuğu Noemon'un gemisiymiş bu; Halios'un kendisi de en seçkin Sikel'li askerleriyle gemideymiş. Çatışmanın ayrıntılarını anımsamıyorum. Bir ara babam, yediği darbeyle bayılmış ve denize düşmüş. Halios dalıp onu kurtarmış. Babam kendine gelince, "Yabancı, her kimsen, Ölümsüz Tanrılar kutsasın seni," diye mırıldanmış, üstüne endişeyle

eğilen Sikel'li reisin elini yakalayarak. Böylece büyük oğluna ettiği haksız laneti de bilmeden kaldırmış oldu. Çok geçmeden Motya'da karaya çıkmışlar ve yan yana Birleştirici Athena'ya kurban sundular.

Gemiler iskelemizin yanından geçerken kalabalık bir halk kitlesi sevinç çığlıklarıyla babamı karşılamaya koştu, ama hiçbir soyluyu ortada görmemek babamı şaşırttı. Birdenbire ölülerin koca bir odun ateşinde hep birlikte yakılacağı şehir kapılarının gerisinden büyük bir vaveyla yükseldi. Babam olan bitenden tamamen habersiz olduğundan, saraya girerken çok endişeliydi. Ama biz onun gelişini kuleden izliyorduk ve içini rahatlatsınlar diye Klytoneos'la Aithon'u önden gönderdik.

"Baba," dedi Klytoneos, "hanemizin onurunu koruduk."

"İyi ettiniz, oğlum! Peki, bu kim?" diye sordu babam, şüpheyle Aithon'a bakarak.

"Nausikaa'nın kocası. Tarrha'lı Aithon efendi."

Babam sinirlendi: "Öyle mi? Benim rızamı almadan kim evlendirdi Nausikaa'yı onunla?"

"Ben yaptım baba, zorunluluktan. Kraliçe ve Naip de canı gönülden onayladılar."

"Yaa! Peki başlık parası?"

"Bir keçi ciğeri, baba. Ve galonlarca kan."

Babam Klytoneos'a tokat atacak gibi elini kaldırdı, ama Halios'a bakınca kendini tuttu ve sükûnetle konuştu: "Ben bu bilmeceyi çözemedim, oğlum. Mentor nerede?"

"Öldü."

"Öldü mü dedin?"

"Öldü, gömüldü ve intikamı damadın tarafından alındı."

O zaman annem yaklaştı, Halios'u kucakladı ve babamla onu alıp bir yürüyüşe götürerek olanları dikkatlice açıkladı. Bir adam, bir delikanlı ve iki kır saçlı hizmetkârın, dokuz düzine kılıçlı Elym erkeğinin hakkından gelmesi inanılmaz görünse de hikâyeyi annem anlattığı için inandılar.

Babamın beni kutlayışı kısa ve öz oldu: "Evlat, seçimini geciktirmen doğru olmuş; sonuçta, benim de candan onayladığım bir koca buldun."

Babam daha önce hiç hatalı olduğunu itiraf etmemişti, ben de fırsattan yararlanıp şunu ekledim: "Anne, Halios'a cinayet suçunu ona yükleyen alçağı öbür dünyaya gönderenin bizim yaşlı Philoitios olduğunu söyledin mi?"

Babam beni öptü. "Yavrum," dedi içini çekerek, "ağabeyini, adaletin gereği olduğunu düşünerek sürgüne göndermekle kendimi ne ağır cezalandırdığımı bir bilsen, bana sitem etmezdin."

O gece yemekte babam şöyle dedi: "Oğlum Aithon, sen ve Klytoneos, asi tebaamı katletmekle hukuki bakımdan zor bir noktayı gündeme getirdiniz. Kendi yurttaşını öldüren biri, belirli bir dönem sürgün edilir ve nadiren dönmeye cesaret eder. Ama siz ikiniz birlikte kendi yurttaşlarınızdan yüz on birini helak ettiniz. Ya böyle bir suç için sürgün çok hafif bir ceza olacağından siz de caniler gibi ölümü hak edersiniz ya da bu yozlaşmış krallığa barış getirdiğiniz ve tanrısal adalete inanmanın örneğini verdiğiniz için zeytin dalından taçlara kavuşursunuz. İznimizle gece bu sorunu enine boyuna düşünüp uyuyacağım ve destandaki Drepaneli Alkinoos gibi kararımı sabah bildireceğim."

Aithon anneme döndü. "Kraliçe Arete," dedi gülümseyerek, "bize karşı onun kalbini yumuşat!"

Sonuç, celladın ilmeği değil, zeytin dalı taç oldu ve Halios'un önerisiyle, babam Minoa kralıyla bir savunma ittifakı yaptı. Böylece hükümdarlığı büyük ölçüde güçlendi ve homurtu sebebi olmasın diye düğün hediyelerini ölen taliplerin ailelerine geri verdi. Kesilen hayvanların ve içilen şarabın bedelinin de dört kat olarak ödenmesini istemedi: Hayvana karşı hayvan, testiye karşı testi şeklinde ufak bir ücretle yetindi. Ama yürütülen kupaların ve Eurymakhos'un Laodamas'ın çıkınından çaldığı değerli eşyaların iadesini şart

koştu. Limanı taradığımızda Laodamas'ın cesedini bulduk: Hayaletinin anneme söylediği gibi, hançerin kabzası kürekkemiklerinin arasında duruyordu. Kaybolan yelkenlere sarılmış, kaybolan halatlarla bağlanmış ve taşlarla dibe çökmesi sağlanmıştı.

Günlük yaşamımız iyi kötü normal akışına dönünce, Phemios'u kenara çektim. "Phemios," dedim, "canını kurtarmamın karşılığını nasıl ödeyeceksin, düşündün mü?"

"Bu soruyu ne zaman yanıtlamak zorunda kalacağımı düşünüyordum." dedi. "Cevabım şu: İsteyeceğiniz her bedel ki korkarım yüksek olacaktır, kabulüm."

"Böyle değerli bir canın bedeli de olağanüstü yüksek olmalı. Üstelik seni kurtarmaya çalışırken kendim de ölebilirdim. Gel, şöyle yapalım. Sen bir Homeros Oğlusun ve yalnız senin camian Yunan saraylarında sanatını icra etme ayrıcalığına sahip. Benim senden isteğim, kendi yarattığım, halihazırda üzerinde çalıştığım ve Athena beni esinlemeye devam ederse iki üç yıl içinde bitirmeyi umduğum epik şiirimi onaylaman, okuman ve dolaşıma sokmandır. Şiirim *Odysseus'un Dönüşü*'nün açılış dizeleriyle başlayıp onun Lotosyiyenleri ziyaretine kadar gidiyor. Sonrası farklı bir hikâye olacak. Muhtemelen, Ulysses'in (kimileri onun Odysseus olduğuna inanıyor) maceralarını içerecek ve Penelopeia'nın âşıklarının katliyle sona erecek. Odysseus'un bunu tek başına nasıl becerdiğini şimdi az çok anladım. Çok beğendiğim *İlyada*, bir erkek tarafından erkekler için tasarlanmış; bu epik şiir, yani *Odysseia*, bir kadın tarafından kadınlar için tasarlanmış olacak. Şunu anlamalısın... Ben Homeros'un son doğan çocuğuyum, onun kızıyım. Ben bu şiiri bitirip mürekkepbalığının mürekkebiyle koyun derisine yazınca, onu ezberlemelisin ve gerekirse, dilin akmadığı ya da tökezlediği yerleri düzeltmelisin. Bir gün seni Delos'a geri göndereceğim ve şiirimi Asya'nın bütün saraylarına taşıyacaksın. Prensler ve prensesler

–ama özellikle prensesler– bu anlatıyı övüp seni hediyelere boğacak. Onlar, 'Phemios, altın ağızlı ozan, bu muhteşem öyküyü nereden öğrendin?' diye sorunca, şöyle yanıtlamalısın: 'Atam Homeros'un şiirlerini, uygar dünyanın en batı ucunda yaşayan Elym halkı yüceltti; ben de *Odysseia*'yı Elym sarayında öğrendim.' Şiirin içinde asıl kaynağını açığa vuracak hiçbir şey olmamasına dikkat edeceğim; ama öykü ilerlerken kendi adımı, Aithon'un adını ve senin adını ölümsüz kılacağım."

"Ya reddedersem, Prenses?"

"O zaman Melantheus'unkinden bin beter bir kadere hazırla kendini. Şimdi kafanı kullan ve Athena ile Apollon'un adına yemin et."

En nihayetinde yemin etti, kendime verdiğim bu büyük ödevi bitirecek yetenekte olmadığımı düşünüyordu belki. Oysa hangi girişimimde başarısız olmuştum ben!

Birkaç yıl sonra, Phemios'a koyun derisine değil de Aithon'un o görkemli Kanopos yağmasından getirdiği bir tomar Mısır papirüsüne yazılmış on iki bin satırdan uzun bir el yazması teslim ettiğimde, itiraf etmeliyim ki Phemios gayet iyi davrandı. Ne de olsa, Phemios bu işi meslek olarak yapan bir ozan, oysa ben başkasının işine burnunu sokan biri ve dahası bir kadınım. Şiirimi tasarlarken birkaç ciddi tartışmamız oldu. Yine de bazen şu ya da bu dize yanlış dediğinde, istediğini yaptım. Her zaman değil tabii.

İlyada'dan, uygunsuz gördüğü parçaları ödünç almamdan nefret ediyordu; hele Homeros'un Patroklos'un ölü bedenini yıkamak için ısıtılan suyu anlatan satırlarını, şimdi Odysseus'un sıcak banyosunu tasvir etmek için kullandığımı ve Hektor'un Andromakhe'ye veda konuşmasını, annesine erkeklerin işine karışmasını yasaklayan Telemakhos'a söylettiğimi görünce çileden çıktı. İlki kadar acıklı ve ikincisi kadar dokunaklı bu parçaları böyle saygısızca kullandığım

için bana kalpsiz dedi. "Ben mi kalpsizim?" diye yanıtladım, gözlerimden ateşler saçarak. "Biraz dikkatli konuşsan iyi edersin; yoksa dağlardaki bir çiftçiye satılman işten değil. Yulaf lapası, kaymaksız süt ve paçavralarla yaşamak eminim hoşuna gider." Körpe boynuzlarını geri çekti ve tombul yanaklarından yaşlar süzüldü. Saçma bir tehditti tabii ve Demodokos gibi bir adama yapsam, suratıma gülerdi.

Yine de, Tanrıça Athena'nın özellikle pek yardımcı olmadığı bazı olayları düzeltmekte bana yardım ettiği için Phemios'a minnettarım. En ateşli tartışmamız, benim şiirimde kadınların ağır basması, Athena'nın her an her yerde bulunabilmesi ve Odysseus ölenlerin hayaletleriyle karşılaştığında, kadınlara verdiğim öncelik hakkındaydı. Sadece Tyro'dan, Antiope'den, Alkmene'den, Epikaste'den, Khloris'ten, Leda'dan, İphimedeia'dan, Phaidra'dan, Prokris'ten, Ariadne'den, Maira'dan, Klymene'den ve tabii Eriphyle'den söz etmiş ve Odysseus'un onları Alkinoos'a anlatmasını tasarlamıştım. "Sevgili Prenses," dedi Phemios, "eğer bu şiir bir erkeğin yapıtı olarak kabul görür sanıyorsan, kendini aldatıyorsun. Bir erkek, onur payesini Agamemnon'un, Akhilleus'un, Aias'ın ve Odysseus'un eski arkadaşlarının ruhuna ve Minos, Orion, Tityos, Salmoneus, Tantalos, Sisyphus ve Herakles gibi kadim kahramanlara verir; onların karılarından ve analarından ancak denk gelirse bahseder. Ayrıca, en az bir tanrının Odysseus'a şu ya da bu noktada yardım etmesini sağlar."

Sözlerindeki doğruluk payını teslim ettim; Kirke'nin evinde çatıdan düşen bir yoldaşıyla –ona Elpenor adını verdim– ölüler ülkesinde karşılaşan Odysseus'un Elpenor'un Persephone'nin Bahçesi'ne karayoluyla, denizyolundan daha hızlı gelmesi hakkında yaptığı şaka bunun sonucudur. Ayrıca Alkinoos'un Agamemnon'u, Akhilleus'u ve diğerlerini sormasına, Odysseus'un da onun bu merakını tatmin etmesine izin verdim. Phemios'un hatırı için, Mentor dayının

Ulysses anlatısından uyarladığım yerlerde, şifalı bitkiyi sunma işini bile Hermes'e verdim. Oysa, ilk taslağımda bütün itibarı Athena'ya vermiştim.

Odysseus'un Dönüşü anlatısını, Elym'li taliplerimi Penelopeia'nın âşıkları yerine koymak için değiştirdiğimde, kendimi de bir skandala karşı korumak zorundaydım. Ya biri hikâyeyi tanır ve iffetli Nausikaa'nın, babasının yokluğunda önüne gelenle yatan bir fahişe olduğunu düşünürse? Dolayısıyla, benim şiirimde Penelopeia yirmi yıl boyunca Odysseus'a sadık kalmalıydı. Ama bu değişiklik, Aphrodite'nin tipik intikamını alamadığı anlamına geleceğinden, Troya düştükten sonra Odysseus'un eve dönüşünü geciktiren düşman Aphrodite değil, Poseidon olmalıydı. Bu nedenle, Penelopeia'nin sürgünü, harman-döveni sanılan kürek ve Odysseus'un Telemakhos'un mızrağıyla ölmesi hikâyelerinden vazgeçmeliydim. Bu kararlarımı Phemios'a bildirince, ekşi bir suratla, Poseidon Troyalılara karşı Yunanların yanında savaştığına ve Odysseus ona saygıda kusur etmediğine göre, bu husumeti açıklayacak bir neden bulmam gerektiğini söyledi. "Tamam," dedim, "Odysseus, Poseidon'un oğlu olan bir Kyklop'un gözünü kör etti; oğul da intikamını alması için babasına yakardı."

"Sevgili Prenses, Etna'nın demir madenlerindeki her Kyklop, Poseidon'un büyükbabası Uranos ile Toprak Ana'nın çocuğudur."

"Benimki sıra dışı bir Kyklop," diye terslendim. "Poseidon'u baba biliyor ve bir Sikan mağarasında tıpkı Konturanos gibi koyun besliyor. Adını 'ünlü' anlamına gelen Polyphemos koyacağım ki dinleyicilerim onu olduğundan daha önemli biri sansın."

"Böyle aldatmacalar şiirin dokusunu bozar."

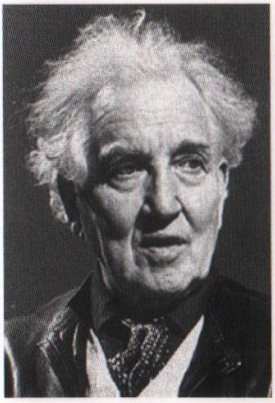
"Ama Penelopeia'yı, kocaları uzun yolculuklara çıkan kadınlara parlak bir örnek olarak sunarsam, aldatmaca mazur görülür."

İtiraf edeyim ki keşke düzeltebilsem dediğim birkaç aptalca hata yaptım. Örneğin, Odysseus'un Polyphemos'tan kaçışını anlatırken, dümeni hem geminin başına hem de kıçına koymuşum. Denizcilerimizin sıkça kullandığı binicilik terimi "başını çevir" lafı yüzünden, geminin başında da daha önce hiç görmediğim bir dümen olduğunu zannettim. Odysseus'un Ogygie'de yaptığı gibi, büyümekte olan bir ağaçtan uygun kereste kesilemeyeceğini; şahinlerin avlarını –mucize öykülerinde bile– uçarken yemediklerini; bir düzine kadını aynı iple aynı anda asmak için iki ya da üç adamdan fazlası gerektiğini sonradan keşfettim. Ne yazık ki, bir şiir yola çıktıktan sonra ona yetişmek veya geri çağırmak olanaksız; bu yanlışları bana göstermedi diye Phemios'u da suçlayamam. Bunların hepsi, onun başka nedenlerle eleştirdiği bölümlerde geçiyor ve "O bölümlerin tek kelimesini bile değiştirirsen, ekmek ve suya talim edersin" diye tehdit etmiştim onu.

Başka bir sorun da Eurykleia'ya ilkin "Eurynome" adını vermem ve sonra unutup onun gerçek adını kullanmam oldu; öyle ki, daha sonra sanki iki ayrı kadın varmış gibi devam etmem gerekti. Ve katliamı anlatırken, Penelopeia'nın âşıklarının Odysseus'un okunu aralarından geçirdiği on iki uzun baltayı alıp silahlanabileceklerini ve bunları, Odysseus ile adamlarını parçalamak için kullanabileceklerini hesaba katmadım. Ama Homeros da eminim zaman zaman yanlışlar yapmıştır; ben de, Phemios'un burnu tıkalı, şölen yemeği kötü ve iyi şarap yetersiz olsa bile, onu dinleyenler hikâyemin ilginçliğine kapılır ve kusurları görmezden gelir diyerek kendimi avutuyorum.

Modern Klasikler Dizisi - 131

Robert Graves, 1955'te yazdığı *Homeros'un Kızı*'nda *Odysseia*'yı yeniden yorumlar. Bu kez destanın yazarı efsanelerdeki kör ve sakallı Homeros değil, kendisine Nausikaa diyen ve Sicilya'da yaşayan genç bir kadındır. Bu kadim destanın yeniden aktarımında, Elym halkından bir prenses olan Nausikaa yurdunda olan bitenleri, kendi hayatını ve bugün Homeros'a ait olarak bilinen epik destanı yazmasına ilham veren olayları anlatır. Hiçbir şey yapmadan bekleyip olacakları seyretmek yerine taliplerinin göz koyduğu kral tahtını, kendisinin ve hanesinin geleceğini kurtarmaya niyetlidir. Bu sırada yaşadıklarını da daha sert bir üslubu olan *İlyada*'nın aksine "bir kadın tarafından kadınlar için tasarlanmış olacak" dediği epik şiire döküp Homeros'un ulaştığı ölümsüzlüğe ulaşmak ister. Şehir şehir dolaşıp Homeros'un destanlarını anlatmayı görev bilen Homeros Oğulları'nın hüküm sürdüğü erkek egemen düzende o da kendini Homeros'un kızı olarak görür.

ROBERT GRAVES (1895-1985): İngiliz şair, romancı ve eleştirmen *Graves*, Londra'da dünyaya geldi. Yüz yirmiyi aşkın yapıtı arasında I. Dünya Savaşı klasiklerinden *Good-Bye to All That* (1929; Her Şeye Elveda) adlı otobiyografik yapıtıyla, tartışma yaratan kapsamlı mitoloji araştırmaları da vardır. Londra'daki Charterhouse Okulu'nda öğrenciyken şiir yazmaya başladı. *Ben, Claudius* (1934) ve devamı niteliğindeki *Tanrı Claudius* (1934) dışında ünlü Bizanslı komutan Belisarios'un yaşamını öyküleştirdiği *Count Belisarius* (1938; Kont Belisarios) ve *The Golden Fleece* (1944; Altın Post) yazdığı diğer tarihsel romanlardır. Graves, *The Golden Fleece* için araştırma yaparken mitoloji konusunda geniş çaplı bir çalışmaya yönelmiş, bunun sonucunda *The White Goddess: A Historical Grammar of Poetic Myth* (1948; Beyaz Tanrıça: Şiirsel Mitosun Tarihsel Grameri) adlı yapıtı ortaya çıkmıştır.

9 786052 958216

18 TL